RODICA OJOG-BRASOVEANU

ÎNTÂLNIRE LA ELYSÉE

Gabrielei Razu Georgescu

CAPITOLUL I

— La ordinele dumneavoastra, domnule colonel.
— Nu sunt colonel, sunt maistrul Theodor Mihailescu, fotograf pe Strada Umbrei. Mi-am pierdut identitatea asa cum ti-o pierzi si dumneata acum, aici, începând chiar din momentul acesta. Tenez- vous-le pour dit, capitane!
— Am înteles.
— Stai jos. Ai în spate un fotoliu. Curând o sa te obisnuiesti cu întu-nericul.
În oglinda fixata pe tablia sifonierului, capitanul îi distingea vag silu-eta. Subtire, eleganta, acuzând o nepasare distinsa. Ani de zile înainte de razboi, un Bucuresti întreg îl vazuse în aceeasi atitudine la Capsa sau Co-nfiseria din Pasajul Villacros. Un domn de vârsta mijlocie, cu alura de dan-dy si privire indiferenta, sorbindu-si marghilomanul într-un nor de trabuc Flor-Fina. Seara putea fi întâlnit la Teatrul Liric si cel mai des la turf.
Capitanul surâse. Nu existau zece insi în toata tara care sa cunoasca adevarata carte de vizita a costumelor croite la Worth sau sa-si închipuie ca melonul gris-perle se plimba pe capul cel mai original al Serviciului de Informatiuni Român.
Tropot de cizme rasuna în strada.
— Patrulele, mârâi colonelul.
Invadasera orasul, le puteai întâlni la aproape fiecare suta de metri, în aceeasi formatie: doi politisti nemti, însotiti de un gardist român, acesta din urma fara arma. Bastinasii nu prezentau încredere.
— Sa ne grabim, propuse colonelul. Nu mai e mult pâna la ora 8.
— Se poate circula pâna la 10.
— Au modificat ora. Ordinul a aparut azi-dimineata, în Bukarester Tageblatt si în Lumina. Porcul de Verzea e autorul. Demonstratii de devo-tament, întelegi... Uite despre ce e vorba, mon cher. Urmeaza sa pleci într-o misiune extrem de delicata în Moldova.
— Mai delicata mi se pare a dumneavoastra, surâse capitanul. Pre-miul oferit de Hentsch pe capul colonelului Roman e afisat pe toate gardu-rile.
— Zece mii de lei. Un fleac, dragul meu! Teutonii nu-si dezmint avari-tia, si asta dupa ce au pus mâna pe sapte milioane lei aur.
— sapte milioane?!
— Cifra e eminamente exacta. Acelasi amic Verzea le-a facut cadoul împreuna cu o suma de secrete ale apararii noastre. Iata ce se cheama sa fii postas cu vocatie de tradator.
Capitanul râse încetisor. "Postasul" era directorul general al Postelor si telecomunicatiilor. Gratie postului, interceptase si copiase corespon-den-ta dintre sefii militari, iar în timpul retragerii

RODICA OJOG-BRASOVEANU

ÎNTÂLNIRE LA ELYSÉE

Gabrielei Razu Georgescu

CAPITOLUL I

— La ordinele dumneavoastra, domnule colonel.

— Nu sunt colonel, sunt maistrul Theodor Mihailescu, fotograf pe Strada

Umbrei. Mi-am pierdut identitatea asa cum ti-o pierzi si dumneata acum,

aici, începând chiar din momentul acesta. Tenez- vous-le pour dit,

capitane!

— Am înteles.

— Stai jos. Ai în spate un fotoliu. Curând o sa te obisnuiesti cu

întu-nericul.

În oglinda fixata pe tablia sifonierului, capitanul îi distingea vag

silu-eta. Subtire, eleganta, acuzând o nepasare distinsa. Ani de zile

înainte de razboi, un Bucuresti întreg îl vazuse în aceeasi atitudine la

Capsa sau Co-nfiseria din Pasajul Villacros. Un domn de vârsta mijlocie,

cu alura de dan-dy si privire indiferenta, sorbindu-si marghilomanul

într-un nor de trabuc Flor-Fina. Seara putea fi întâlnit la Teatrul Liric

si cel mai des la turf.

Capitanul surâse. Nu existau zece insi în toata tara care sa cunoasca

adevarata carte de vizita a costumelor croite la Worth sau sa-si închipuie ca melonul gris-perle se plimba pe capul cel mai original al Serviciului de Informatiuni Român.

Tropot de cizme rasuna în strada.

— Patrulele, mârâi colonelul.

Invadasera orasul, le puteai întâlni la aproape fiecare suta de metri, în aceeasi formatie: doi politisti nemti, însotiti de un gardist român, acesta din urma fara arma. Bastinasii nu prezentau încredere.

— Sa ne grabim, propuse colonelul. Nu mai e mult pâna la ora 8.

— Se poate circula pâna la 10.

— Au modificat ora. Ordinul a aparut azi-dimineata, în Bukarester Tageblatt si în Lumina. Porcul de Verzea e autorul. Demonstratii de devo-tament, întelegi... Uite despre ce e vorba, mon cher. Urmeaza sa pleci într-o misiune extrem de delicata în Moldova.

— Mai delicata mi se pare a dumneavoastra, surâse capitanul. Pre-miul oferit de Hentsch pe capul colonelului Roman e afisat pe toate gardu-rile.

— Zece mii de lei. Un fleac, dragul meu! Teutonii nu-si dezmint avari-tia, si asta dupa ce au pus mâna pe sapte milioane lei aur.

— sapte milioane?!

— Cifra e eminamente exacta. Acelasi amic Verzea le-a facut cadoul împreuna cu o suma de secrete ale apararii noastre. Iata ce se cheama sa fii postas cu vocatie de tradator.

Capitanul râse încetisor. "Postasul" era directorul general al Postelor si telecomunicatiilor. Gratie postului, interceptase si copiase

corespon-den-ta dintre sefii militari, iar în timpul retragerii

întârziase masurile de evacu-are a personalului si materialului

telegrafopostal.

— O captura frumoasa pentru bosi, nu? Ma roade totusi meschinaria sumei!

Mi se parea ca merit ceva mai mult decât zece mii. Milady m-a tinut

cinspe mii, în '910! Caraghios sa valorezi mai putin decât o iapa, chiar

da-ca e pur sânge... Vezi, dragul meu, suntem totdeauna înclinati sa ne

su-praevaluam... Da, multumesc. Reteza capatul trabucului si se apleca în

fata. La flacara brichetei, capitanul îi zari câteva secunde chipul cu

linii nobile, usor încaruntit la tâmple.

— Sa ne întoarcem la misiunea dumitale din Moldova. Dupa cum stii,

pregatim împreuna cu rusii marea ofensiva de vara. De chestiune se ocupa

intens Averescu, Razu, Grigorescu. În fine, nu intru în detalii. Sarcina

noastra este sa prevenim si sa contracaram orice actiune de tradare. Miza

e mult prea importanta, pregatirile colosale, nu ne putem îngadui nici o

imprudenta. Vânzarea lui Sturdza, Crainiceanu si Wachmann a constituit o

catastrofa. Aliatii sunt contrariati, gogomanie evident — unul, doi sau

trei ofiteri nu înseamna o ostire — moralul armatei e serios afectat. Nu

vom supravietui unui al doilea dezastru.

— N-am sa înteleg niciodata ratiunea pentru care a dezertat Sturdza. tin

minte, l-am vazut la o parada de 10 Mai... M-a impresionat teribil...

— Impresiona pe toata lumea. Gândesc ca suntem prea buimaciti de

evenimente pentru a le considera corect. De vina-i poate educatia

prusaca, scoala militara absolvita la ei, mitul despre invincibilitatea

si inegalabilul armatei germane. Poate — smintit si grandoman — îsi

închipuie ca Wil-helm, recunoscator, o sa-l unga guvernator al României

devenite protecto-rat prusac. Pe el sau pe "postas", în functie de

valoarea serviciilor. N-ar fi singurul care sa împartaseasca aberatiile

nemtofililor visând la o Moldo-Valahie colonie germana. Un cretin scria

deunazi în Lumina: "În genunchi ar trebui sa-l rugam pe împaratul Wilhelm sa primeasca coroana Româ-niei. Greutatea mare este ca el nu vrea..."

Râse sardonic: ala cretin, ailalti banditi!

— Credeti... Capitanul îsi cauta cuvintele: Credeti ca si la Turtucaia a

fost tradare?

— Nu, desi unii o sustin. Catastrofa din Dobrogea se datoreaza exclu-siv

lipsei de inspiratie. Zaioncicovski si Basarabescu intra în istorie ca

asi, câstigatori de Derby în materie de incompetenta. Fii sigur,

viitorimea îi va consacra ca atare.

O pendula mica frantuzeasca, abia deslusita pe peretele îmbracat în

matase Liberty, fredona un fragment dintr-o arie de Lully.

— 7,30! exclama colonelul. Deja! în zece minute, cel mai târziu, trebu-ie

sa ne despartim. Ramâne stabilit! Mâine pleci în Moldova la N., sediul Statului-Major al Diviziei 8 infanterie, Armata de operatiuni. Vedeta melea-gului e generalul Dimitrie Dabija. Cam sec, cam fara humor, dar ceea ce numesc capsistii nostri un monsieur care întâmplator tine pe umeri un cap. Îi vei supraveghea anturajul, pe el însusi, aerul pe care-l respira. Sun-tem pozitiv informati ca Sturdza si-a lasat succesor. Ceea ce a ratat el în-susi — o actiune de sabotaj pe frontul de lupta — urmeaza sa fie realizat de acolitii lui. În ultima vreme, acest triste individu se epuizeaza în apeluri catre ofiteri si soldati pentru ca împreuna cu prizonierii din spatele frontu-lui român sa se ralieze fortelor germane.

— Am citit manifestul adresat ostasilor din transee...

— O oroare! exclama colonelul.

Se ridica. Un barbat mai degraba scund pe care, în ciuda mantalei din postav grosolan, vopsite în cafeniu, îl simteai elastic, puternic, numai nerv si fibra, cu reflexe minunate. Cândva, la-o proba de sânge rece data

la Cas-telul Negru din Scotia, fusese singurul care nici macar nu clipise când explodase o mina în spatele lui. O mina masluita, dar Roman n-avea

de unde s-o stie. Englezii, deprinsi cu performantele, nu-si camuflasera sur-priza: All right, mister Roman, n-ati iesit prea rau.

Împunse cu degetul macferlanul capitanului si rosti pe gânduri:

— Exista mai multi agenti ai lui Hentsch strecurati pe lânga sefii

Sta-telor-Majore ale armatelor de operatiuni. Mi-as da mâna dreapta sa-i

pot depista. Întelegi?

Capitanul nu-si putu stapâni tulburarea. sopti ragusit:

— Înteleg, domnule col... Mihailescu.

— E bine, dragul meu... E bine. S-ar putea, daca-i detectezi, sa te

a-legi cu o statuie... Desi nu stiu cu ce te-ar încalzi, mon ami!

Important, am socotit totdeauna, e sa te simti tu bine. Tu cu tine

însuti. A sosit timpul sa ne luam ramas-bun. Aici în mapa ai toate

documentele necesare. Noua dumitale identitate, împuternicirea semnata de

Ferdinand pe lânga Dabi-ja... În principiu, esti bine acoperit. Ai lipsit

mult din tara, nu te cunoaste nimeni. sansa face ca întreg anturajul

apropiat lui Dabija sa fie compus din oameni noi. Dupa tradarea lui

Sturdza, era si firesc. Nu te vei distinge deci în mod special, ca

proaspat sosit.

— Cum voi lua legatura cu dumneavoastra?

— Cu mine dupa razboi, batrâne, daca Providenta e generoasa. Ramân aici,

pe baricade, sa duelez cu colonelul Hentsch. Contactul îl vom pastra

printr-un agent, o persoana foarte bine, care a fost informat de sosirea

dumitale si te va cauta. Acest domn — Mares — o sa te puna la curent cu

atmosfera din oras dar mai ales de la Statul-Major, îti va face

intro-ducerile de rigoare. Prietene, nu-mi ramâne decât sa-ti urez noroc.

Colat cu prudenta, da rezultate miraculoase.

Apasase în mod ciudat asupra cuvintelor, aproape le silabisise si

capi-tanul îsi atinti privirea încercând sa-i descifreze figura.

— Prudenta, natural... Am sentimentul însa ca va gânditi la ceva

anu-me...

— Hentsch e un inamic redutabil. Pun ramasag ca agentul lui adul-me-ca

deja meleagul, supraveghindu-i pe eventualii si prezumtivii tradatori —

ticalosia teme netrebnicia — ferindu-i de posibile gafe sau de

interven-tiile nedorite ale Serviciului de Informatiuni. În speta,

dumneata. Natural, acestea sunt simple supozitii... Ai o misiune

complicata, capitane! Trebuie sa-ti descoperi adversarul, plus sacalii cu

epoleti de ofiteri români si în a-celasi timp sa ramâi perfect camuflat.

Orice imprudenta te costa capul. Co-lonelul Nicolaj si-a dresat bine

învataceii. E un amanunt de care ar fi bine sa tii seama. Zvârli trabucul

în soba stinsa si-i întinse mâna. La reve-dere, capitane. Ne vedem dupa

razboi, la Elysée. O sa ai câte ceva sa-mi povestesti. Masa mea e lânga

pupitrul casieritei. D'ailleurs, elle n'est pas mal... Mda... Ai vreo

întrebare?

— Nu mi-ati spus numele casieritei.

— Ai dreptate, dragule... Uit totdeauna esentialul: domnisoara Juli-ette.

*

Parasind locuinta conspirativa din Strada Clementei , colonelul Ro-man

reteza Piata Universitatii si, dupa o scurta ezitare, se îndrepta spre Calea Victoriei. În ciuda vuitului aspru, nu ridicase gulerul mantalei, ca-ciula nu depasea tivul urechilor. De câteva luni, nemtii devenisera suspi-ciosi pâna la isterie, trecatorii erau opriti si legitimati la tot pasul, descin-derile în plina noapte, de fapt la orice ora din zi, nu conteneau.

"Bosii, îsi zise Roman, pe care-i stiam lipsiti de fantezie, de când co-lectioneaza suspecti, par inepuizabili..."

Orice le stârnea banuiala: o palarie trasa pe frunte, ochelarii negri ai orbului care cersea în Piata Teatrului, rezemat de zidurile magazinului Élite sau Doré, cosurile anemice ale gospodinelor, un mers prea grabit, sau dimpotriva pasul lenes, de promenada, al bucuresteanului care flana

îna-inte de razboi între Capsa si atelierul fotografic al lui Korn din capatul Po-dului. Nu erau scutite de perchezitii grosolane nici carele mortuare. Un zâmbet aluneca pe figura unghiulara a colonelului. Isprava

cupetului cra-iovean facuse ocolul Bucurestilor, stârnind o unda de veselie si în cugetele cele mai mâhnite. Era o foamete cumplita în iarna

sumbrului 1917. Ratia de pâine — jumatate grâu, jumatate malai — ajunsese

la 180 de grame pe zi, carnea 240 grame pe saptamâna, se pedepsea aspru

fabricarea sapu-nu-lui, iar ouale, untul, zaharul ajunsesera dulci amintiri.

De câteva luni, M.V.R. interzisese "importul" alimentelor din provin-

cie spre Capitala, instituind un control foarte strict.

"Magnifica ideea olteanului!" Roman se opri lânga un felinar, ferind flacara chibritului. "Da, da, absolut remarcabila." Îmbatase doi porci cu tuica si-i culcase în dric, lânga cosciugul ocupat de locatar. Din

nefericire, unul din dobitoace se trezise înainte de vreme si începuse sa

guite. Familia îndoliata, preotul, întreaga asistenta o luase la goana,

cuprinsa de spai-ma...

O pagina rupta din Gazeta Bucurestilor, gonita de vânt, i se agata de

poalele mantalei. Roman se descotorosi, calcând-o sub ghete. O

impruden-ta, fara îndoiala, agentii Militärverwältungspolizei misunau, se

dovedeau mai înversunati decât gardistii obisnuiti.

Doi batrâni îl cercetara uluiti. Lasara capetele în jos iutind pasul.

"Inseparabilii", râse colonelul. Îi cunostea, îi cunostea un Bucuresti.

În cincizeci de ani de când se casatorisera, nu fusesera vazuti decât

împre-una. La plimbare, în vizita, la sosea, la birtul lui Dobrica, pe

Rahovei, unde decavati, luau un dejun modest.

"Chiar! Ce-or mânca nenorocitii acum?..."

Singurul regal pe care si-l îngaduiau în vremuri normale erau

specta-co-lele lui Novelli si Armagnacul batrânului, înainte de prânz...

Armagnac... Cognac des Ducs, Martell, Cointreau, ba chiar si absyn-thul

verde adânc, ca veninul, verde mineral si racoritor adus în paharute

înguste cu pereti drepti...

Colonelul Roman îsi trecu limba peste buzele arse de ger si privi reflex

ferestrele luminate de la Capsa. Înauntru, la mesele de mahon cu placi

de

marmura — o marmura stinsa, tandra la pipait, îsi aminti colonelul —

a-cum murdara, plesnita, acoperita cu ziare, chefuiau ofiteri din armata

de ocupatie.

"Hm, aliatii bulgari!... Ca si cum nu ne ajungeau doar salbaticii cu coif ai lui Wilhelm. Te salut, nenorocire, atunci când vii singura!... Trebuia

sa încaruntesc ca sa-i pricep pe frantuji..."

Capete grosolane cu obrajii dogoriti de bautura racneau cântece

desu-chiate rasturnând pe gât bardace. Peste privelistea sinistra,

lustra, vechea lustra a cafenelei Capsa înca intacta, îsi revarsa cu

ironie sumbra cascada de diamanticale.

"Uite cine ne-a adus civilizatia!" scrâsni Roman. Civilizatia milenara a ocupantului generos, transplantata pe meleagurile valahe.

Un val de ura îi napadi întreaga fiinta. Halal civilizatie! Asasinase

su-fletul orasului, îi arsese în pojar naprasnic pitorescul, veselia

strazii, înva-luise în lintoliu cernit case, gradini, chipul soarelui, al

oamenilor.

Pierisera ca alungate de blestem trasurile falnice si velocipedele,

tram-vaiele electrice, motociclurile si automobilele Pipe si Fiat de 25

HP, murise-ra florile din cosurile tigancilor. Pentru câtiva lei îti

umpleau bratele cu gra-dina de liliac, roze sau crizanteme Turner.

Ochioasele se aflau pretu-tindeni: ciorchine, în Piata Teatrului, la

Luvru pe Sarindar, cautând umbra sub copertinele lui Dortheimer,

coaforul, în gangul lui Mandi, fotograful Curtii Regale... Seara,

trandafiri galbeni înfloriti pe gardinile florentinelor de dantela sau la

butonierele vestoanelor din matase bruta, nuanta Isa-belle, îmbalsamau

Calea Victoriei. Fluvii de Azureea, Cuir de Russie, Flora-myte, Trèfle

Incarnat si Coeur de Jeanette, si Violette de Peles, si Mon Idéal aninau

trene de arome frumoaselor îmbracate la Luvru, Micul Parizian si Au bon

Goût... Tineri dandy, cu mustata sulita, le însoteau, pastrând un pas în

urma. În lumina fanarelor, a firmelor, a devanturilor si a localurilor de

petrecere — Bucurestii pareau incendiati de focurile bengale ale unui

neîntrerupt carnaval — straluceau taftalele coucher de soleil, palariile

înal-te din matase si ghetele de lac cu elastic ale domnilor.

Riviere de briliante, solitari, inele itite din mitenele dantelate

scaparau licurici, la Djabourov, poli de aur cu efigia lui Carol I,

icusari, mahmudele si napoleoni austrieci luceau cald între Gallé-uri

elegante, Daum-uri, vase de Vez si Copenhaga... Amutisera si gramofoanele

din stabilimentul de mu-zica al lui Jean Feder. În fiecare seara, un

minavet instalat în vitrina oferea trecatorilor de pe Calea Victoriei

melodii celebre de pe discurile nu mai putin celebrilor Adelina Patti,

Tamagno, Caruso, Melba, Battistini, Kurz...

Colonelul Roman îsi înnoda strâns fularul. Viscolul se înasprise, fulgii

iscati dintr-o data îi înfigeau ace în obraji. De când turcii ridicasera

de la Palatul Regal tunurile capturate în 1877 de catre armatele române,

piata parea pustie, amputata. Confiscasera si balmuzurile de la statuia

lui Mihai Viteazul. Pesemne socoteau ca restituirea fortata a trofeelor

calarasilor si dorobantilor spala dezonoarea otomana de la Plevna...

La intrarea Hotelului Athénée Palace, doua santinele tepene, în pozitie de drepti, scrutau seara fara sa clipeasca.

"Cretinii se cred statui, parole! Asa i-a învatat papa Bismarck! Cap pa-trat sub casca de fier. Ca si cum daca ai lua pe loc repaus, n-ai putea apa-sa la fel de repede pe tragaci..."

Roman ridica ochii spre ferestrele puternic luminate. Aici îsi instalase Mackensen Marele Cartier, Ober-Kommando Mackensen. Tot aici, într-un apartament de la etajul întâi, colonelul Hentsch, seful Biroului de informa-tii al Marelui Cartier german, veghea la "civilizarea" României:

"asta n-are cap patrat, nu, nu, au contraire, în schimb îi zumzaie sub melon tot felul de idei. Teutonii, stapâni ai întregii Europe, iar el sahinsah, Negus, Kediv sau cine stie ce alta dracie, în competitie cu smintitii autoh-toni... Strabunii din Pomerania aveau aspiratii mai modeste. Bunicu-sau s-a multumit cu Ordinul Sfântului Ion din Ierusalim, un unchi mare din partea maica-sii cu Vulturul Rosu clasa a Ii-a..."

Colonelul Roman îsi lua ramas-bun de la geamurile luminate si intra grabit în Strada Umbrei.

Pe zidul cenusiu al unei cladiri din spatele Bisericii Albe, cu ornamen-tele de ghips cariate, atârna un anunt modest scris de mâna:

"Theodor Mi-hailescu — atelier fotoartistic. Amateur portrait si Princess portrait." Dede-subt, clantanea necajita de vânt firma unui chirurg dentist, diplomat al Fa-cultatii din Odesa, "specialist în lucrari

operative si technice în aur, pla-tina si cauciuc. Se mai executa

întarirea dintilor care se misca si regularea dintilor".

Deschise usa cu carouri de sticla si arabescuri din fier forjat, arunca

înca o privire zidurilor albe ale hotelului. Un zâmbet rautacios îi

strâmba colturile gurii:

— Între noi doi, domnule Hentsch!

*

Într-un salon de la etajul întâi al Hotelului Athénée Palace, unde de doi

ani se instalase Marele Cartier al Grupului de armate Mackensen, trei

domni în haine de seara si cu paharele în mâna discutau aprins. Siluetele

elegante învesmântate la fel, în jacheta, pantaloni întinsi de sous-

pieds-uri si cravate negre înalte, se desluseau perfect pe peretii

îmbracati în tapet cu dungi, argint si Vert Nil.

Lânga soba de portelan, pe o causeusa, statea picior peste picior

colo-nelul Hentsch, cercetând gânditor tavanul pictat: un cer azuriu pe

care plu-teau nori, nimfe si flori. Era un barbat în puterea vârstei,

voinic fara a fi gras, agil. Figura patrata facea o impresie bizara.

Emana inteligenta, blândete si aroganta, si în ciuda gurii lacome,

pofticioase, multa stapânire de sine.

Buchetul îngrijora, era dintre oamenii — îsi spunea domnul Quintes-cu

rezemat de consola sustinuta de doi putti — dinaintea carora instinctiv

îti cenzurezi fiecare cuvânt.

Îl vedea poate a zecea oara si mereu încerca aceeasi senzatie: "Nimic nu

se asorteaza în persoana individului. Ochii de cadâna pe fata de taran

bavarez care se îndoapa cu chiftelute de cartofi, barbia brutala si vocea

de soprana à la Selma, gratia elastica altoita pe un trup de

urangutan..."

Simti privirea atintita a celui de al treilea personaj si se foi

nelaînde-mâ-na, schimbându-si vag pozitia. "Un barbat tânar, despre care

n-ai putea afirma nimic special..." Cel putin asta era parerea domnului

Quintescu. Un observator fin ar fi zabovit poate asupra privirii. Avea un

licar particular, ironie discreta — ochii zâmbeau continuu fara sa i se

miste un singur muschi al fetei — generata de un cert sentiment de

superioritate, dar si a-cela bine camuflat: "stiu tot despre voi, si în

general mult mai multe decât stiti voi, în vreme ce voi stiti foarte

putine despre mine... Atât cât vreau eu sa stiti..."

Colonelul Hentsch îsi dezlipi în sfârsit ochii de nimfele rubensiene

rastignite pe antablamentele adânci si privi fundul paharului gol. Paru

ne-dumerit, îl învârti câteva clipe între degete, în asteptare parca, si-

l puse în sfârsit pe marginea birouasului Henri II sculptat cu lei si

masti de satir.

Domnul Quintescu strâmba imperceptibil buzele si ciocul negru, lu-cios,

bine îngrijit, zvâcni ca o pendula.

"Daca-si închipuie c-o sa i-l umplu eu, se însala amarnic. Nu-s valet."

Era agitat, îsi stapânea greu miscarile si, fire irascibila, nervoasa, nu suporta discutiile care lâncezesc, cu pauze mari între replici.

Îsi umplu paharul cu o mâna nesigura din pricina febrilitatii, varsând zdravan pe de laturi. Trecusera pe putin cinci minute de când în încapere se pronuntase ultimul cuvânt. Izbucni:

— Ce facem, domnilor? Ne contemplam? Pe dumnealui l-am fotografiat, pe dumneata te cunosc, colonele...

Hentsch surâse:

— Crezi?

— Parca n-ar fi razboi, parca n-ar fi situatia îndeajuns de grava! Ce asteptati? Sa intre rusii în Bucuresti? Sa va faca Tommy toate zeppelinele ferfenita? Se falea Kaiserul ca va "trimite jandarmeria din Berlin sa ares-teze minuscula armata engleza". Ei, uite ca nu-i asa!

— Probabil n-a avut timp, surâse la fel de calm Hentsch. Domnul Quintescu rânji:

— Era la vânatoare, bineînteles. Dumnezeule, ça vous fiche le cafard!

Colonelul îi îndrepta o privire îngaduitoare. În ciuda defectelor — pri-pit, lipsit de simtul proportiilor si al masurii — era inteligent, energic si în-treprinzator, sincer devotat germanilor. Cu totul altceva decât domnul Mar-ghiloman, un oportunist pasionat al turfului si al receptiilor somptuoa-se. Victoria nemtilor i-ar fi adus sefia Partidului Conservator dupa care tânjea si de aceea pariase pe calul german. În

rest, totul îi era indiferent, nu stia sa pronunte în limba "bosilor"

nici macar auf wiedersehen. Un a-manunt în fond lipsit de importanta.

Dintre toti anglofilii înversunati, si se aflau multi, prea multi în

cercurile înalte din coltul asta de Balcani, doar Take Ionescu si Jean

Duca vorbeau engleza.

— aia pregatesc o ofensiva formidabila! Ceva nemaivazut si nemaiauzit în

istorie, domnilor! Românii si rusii aici, dincolo...

— stiu, domnule Quintescu, acesta este motivul pentru care ne-am întâlnit

asta-seara, de aceea l-am invitat pe dumnealui.

Tânarul zâmbi înclinând usor capul. Hentsch continua:

— Se pregateste într-adevar o ofensiva de mare amploare pe care o vom

sabota prin toate mijloacele, si în toate directiile: munitii,

echipament, hrana vor deveni inutilizabile sau vor lipsi cu desavârsire,

vom demobiliza ostasii, îi vom cumpara pe ofiteri, îi vom sili la

tradare. Avem peste tot oa-meni puternici, capabili sa o faca... Un

singur sector-cheie ridica probleme, cel al generalului Dabija. Misiunea

dumneavoastra, domnule Porta, vizeaza deci Statul-Major al Diviziei 8

infanterie. Avem si acolo un prieten dar nu este suficient caci toate

fortele Serviciului de Informatiuni Român — preci-za cu dispret: ma rog,

ceea ce a ramas din acest serviciu — se vor concen-tra în acel perimetru.

— A ramas Roman si-i de-ajuns, mormai Quintescu.

Hentsch se ridica de pe causeusa, traversa încaperea si se opri lânga fereastra, cu mâinile la spate.

— Tocmai pentru ca am multa stima pentru colonelul Roman, socot ca sectorul Dabija, fiind vulnerabil în urma dezertarii lui Sturdza, trebuie, în ceea ce ne priveste, excelent acoperit. Sarcina dumitale, domnule Porta, este sa-l gasesti pe agentul lui Roman, sa-l împiedici sa actioneze, sa-l li-chidezi. Deranjat de o umbra care-l taloneaza permanent, prietenul nostru s-ar afla în imposibilitatea de a înfaptui dezideratele supreme ale Reichu-lui: slabirea potentialului armatei inamice, informatii cât mai exacte asu-pra planurilor ofensivei de vara.

— Mi se pare cât se poate de limpede, colonele.

Domnul Quintescu tresari. Pâna acum vorbisera în franceza, habar n? avea

ca tinerelul asta mut, cu ochi de viezure, stie româneste.

— Un sfat, domnule Porta. Una din greselile cele mai grave, fatale, comise de vestiti conducatori de osti a fost subaprecierea adversarului.

Porta dadu din cap, cu miscarea lui caracteristica.

— Înteleg. Un colonel Roman va trimite în preajma lui Dabija un ele-ment

pe masura scolii sale, nu un blanc-bec.

— Exact. Surâse nostalgic: Am auzit de Roman înca de pe când era elev la

Castelul Negru din Scotia. Un agent dublu ne-a pomenit prima oara despre

el în biroul colonelului Nicolaj. Nu ascund — îmi sunteti prieteni — ca am încercat sa-l cumparam.

— si? întreba Porta.

— Ne-a râs în nas! Cu hohote!

— Ça, par exemple! exclama domnul Quintescu. Marele Frederic parca pretindea ca orice individ are pretul lui. Probabil nu i-ati oferit destul.

Hentsch îsi muta privirea catifelie asupra lui Quintescu. Rosti fara nu-ante:

— Dumitale nu ti-am oferit nimic.

— Pardon, mon cher! Eu sunt boier, nu vataf! Iar ceea ce fac nu-i cu simbrie! Am sustinut totdeauna ca unica sansa de izbavire a acestei tari este o politica inteligenta care sa rimeze cu cea a Germaniei. Oricine gân-deste altfel e complet inconstient. A-i ajuta pe rusi sa învinga înseamna sa le faci cadou Bosforul si Dardanelele. Adica sa ne strangulam cu propriile noastre mâini, sa ne punem singuri juvatul de gât! Aminteste-ti de testa-men-tul lui Petru cel Mare...

Hentsch îl cerceta cu ochi inexpresivi, gândindu-se la altceva. De alt-fel stia ca nu minte. Quintescu era sincer, dar în dezacord cu aspiratiile si mentalitatea compatriotilor sai si, în consecinta, detestat. Trimisese doi fii pe front si cu toate acestea nazuia, mai mult complota, ca ostirea româna sa fie înfrânta, crezând cu fanatism ca doar astfel "tara va scapa de la piei-re".

Colonelul îl astepta sa-si încheie tirada, uitându-se din nou în fundul paharului. De fapt, nu-l lasa nici o secunda din mâna. Plin sau gol.

— Domnule Quintescu, am tinut mult sa asisti la întrevederea cu domnul

Porta. Unul din fiii dumitale, cel mai mic — informatia este de ulti-ma

ora — a fost detasat la Statul-Major al lui Dabija.

— Adevarat?

— Pozitiv. Crezi ca ne-ar putea fi de vreun folos?

Quintescu scutura violent capul.

— Niciodata! Sunt mâhnit pentru cauza care m-a adus în barca

dum-neavoastra, ma bucur însa ca membru al clanului. Suntem poate opaci,

nu anvizajam totdeauna corect viitorul, dar ramânem fermi si cinstiti cu

convingerile noastre. Pentru Pavel, fiu-meu, Bratianu si Take Ionescu

sunt bronzuri care si-au gasit deja locul în Panteon.

Hentsch îsi trecu degetele peste barbia de buldog. Declara repede, putin

prea repede:

— A da... Perfect.. De fapt, n-are nici o importanta... Domnule Porta,

celelalte amanunte le-am pus la punct. Sunteti liber. Daca...

Un ciocanit în usa îi smulse cuvintele de pe buze. Un feldwebel îsi pocni

strident calcâiele si-i întinse un plic sigilat. Colonelul desfacu

sigiliul cu un cutitas de aur, fara sa-l farâme. Citi si un zâmbet

subtire îi întinse gura.

— Domnul colonel Roman... Amicul meu, colonelul Roman, tine cu tot

dinadinsul sa ma supere.

— Adica?

— A intrat în legatura cu lucratorii de la Letea si Lemaître. Hârtia e de la politia militara.

— Cu uvrierii? se mira Quintescu.

— Cu ei. Face agitatie, îi învata cum sa saboteze productia de razboi germana.

— Parca aia nu stiu s-o faca singuri, o scapa Quintescu! Il est complè-te-ment toqué.

— Deloc. Ataca pe toate fronturile, cu forte combinate, asa cum inten-tionam s-o facem si noi în Moldova... Perfect, colonele Roman! Da, da, per-fect...

Domnul Quintescu se crispa. Presupunea ce avea sa urmeze. Iar arestari abuzive, condamnari la moarte, pedepse si restrictii absurde, îndurate de un oras în agonie.

Îsi ciupi ciocul si reflecta acceptând fatalitatea:

"Asta e! Les jeux sont faits..."

CAPITOLUL II

Prin ferestrele înalte, à la française, strajuite de aripile desfasurate ale unor îngeri din ghips, cu pleoapele somnoroase, se vedeau Strada Unirii, în toata lungimea ei, o felie din gradina neîngrijita a coanei Aristita Vernes-cu si statuia-fântâna, o fantezie baroca, a lui Voda-Grigore Ghica.

Seara, doua fanare cu gaz aerian întepau întunericul si, în lumina galbuie, casa amintea câte ceva din stralucirea de altadata. Gardul înalt, cu bolta, din fier forjat, nu mai parea strâmb, umbra ocrotea nasul ciuntit al îngerasului de la prima fereastra, aripile involte dar ciugulite capatau importanta, cenusiul zidurilor murdare plânse de stresini stricate dobân-dea în ochii trecatorului întâmplator prestanta impresionanta a granitului.

Casa — un singur cat, un pavilion ce-i rezema spinarea, opt odai si atenanse — fusese ridicata de dumnealui, bunicul Iancu Algiu în vremea

lui Voda Cuza, mostenita apoi de fecioru-sau, Iliuta, presedintele tribuna-lu-lui din N., si lasata de acesta cu diata întocmita la notar si limba încle-iata de mastica celor trei fete cu care-l pricopsisera Ziditorul si cucoana Elena: Zoe, Zinca si Zizine.

Zânele, dupa cum le dezmierda târgul, ramasesera nemaritate. Traiau împreuna în casa parinteasca (femei de saizeci si trei, saizeci si patru si saizeci si sapte de ani), îsi încleiau zulufii — melcisori gramaditi pe frunte — cu sacâz, tineau post miercurea si vinerea, puneau busuioc

sfintit sub perna în noaptea Sfântului Andrei, iscodeau sortii în bobi, carti si aburi de cafea, si-l rasfatau pe Bijulica, un motan sasiu cu blana tarcata.

Mai aveau sumedenie de slabiciuni, ca de pilda scordoleaua de raci, rochiile mohorâte plouate cu jeuri, bratarile vechi, turcesti, albumele de suveniruri, un paharel cu vin de macris, tigaretele turcesti fumate

într-as-cuns chiar de slujnica si ceasurile petrecute în compania

domnului Cicero-ne Butculescu.

Acesta era un barbat de vârsta nedefinita, saizeci, poate saptezeci de

ani, cu par cânepiu, obraji rumeni, bucalati si o permanenta expresie de

teama, de fapt nesiguranta, în ochii fara culoare precisa. Un inel cu

sma-rald sclipea pe aratatorul mâinii stângi, scafârlia de diamant a unui

ac în-sufletea lavaliera ostenita. Proprietar cuprins cândva, acum

aproape sca-pa-tat, domnul Butculescu avea veleitati artistice, adora în

secret sa fie con-siderat un original, iar existenta marunta, osândita de

saraciri succesi-ve, sa fie taxata drept boema.

— Ce-ati mai scris, domnule Cicerone? se interesa cu triluri de

ciocâr-lie Zinca.

tinea sprâncenele ridicate — "aceasta mimica expresiva va face sa pa-reti mult mai tânara", asigura C.T. în La Roumanie, journal conservateur

démocrate, directeur politique Thomas Comarashesco — degetele fara

as-tâm-par încurcau ciucurii centurii de matase.

Zoe si Zizine, aceiasi zulufi, aceleasi rochii, aceleasi expresii mirate,

întinsera girurile înainte:

— Ce-ai mai scris, domnule Cicerone? Ah, citeste-ne, pur si simplu nu mai

avem rabdare.

— Nu mai avem rabdare, relua Zinca.

Zoe presupuse timida, fluturând genele:

— Ceva delicat si suav ca de obicei...

— Suav, sopti Zizine.

— Suav, relua ca un ecou Zoe.

Cicerone Butculescu, umflat paun, încerca sa se apere:

— Ma rasfatati, doamnele mele, sunteti prea bune. Va ramân însa

re-cunoscator, ca parinte al unor modeste încercari...

— Modeste? se mira Zoe.

Zinca repeta, ridicând putin diapazonul:

— Modeste?!

— Auzi, modeste! paru consternata Zizine. Dumneata esti prea modest,

domnule Cicerone. Haide, citeste, nimic nu te poate scapa de corvoada,

iar pe noi nu ai dreptul sa ne lipsesti de-un regal.

— Nimic, suflara Zinca si Zoe.

Butculescu, fericit, scoase o hârtie din buzunarul de la piept.

— Dinaintea unor fapturi atât de gratioase nu pot opune nici un fel de

rezistenta. Sunt total dezarmat.

Zoe, Zinca si Zizine se privira fermecate:

"E desavârsit! Câta gentilete, cât apropou!"

Butculescu, rotund, ponosit dar elegant, se scuza parafrazând cu

ipo-crizie naiva:

— Ati vrut-o, doamnele mele.

— Am vrut-o, chicoti Zinca, si o s-o vrem totdeauna.

— Totdeauna, totdeauna...

— Ei bine, ascultati... Stihurile le-am încropit azi-noapte, când am

ba-gat de seama ca am pierdut un nasture.

— Un nasture?

— Un nasture?!

— Un nasture! se prapadi de uimire Zoe.

Domnul Cicerone încerca sa râda filozofic:

— Nasture! si asta n-ar fi fost o drama, sa zicem ca împrumutam u-nul de

la alt veston. Dezolant era ca nici macar n-aveam ac cu ata. Din de-ruta,

din descumpanirea mea, s-au iscat atunci versurile singure!

Zinca se extazie:

— Ce artist! Dintr-un amanunt pe care unii l-ar putea socoti vulgar...

O oprira privirile Zoei si ale Zizinei.

— Vroiam sa spun...

Cicerone Butculescu zâmbi superior si decreta:

— Totul devine vulgar într-o epoca vulgara. Simtamintele alese însa

înnobileaza pâna si pietrele pe care pasim.

Algiencele cazura simultan pe spatele canapelei Biedermeyer, îsi poc-nira

simultan palmele. Zoe îsi reveni prima.

— Hotarât, domnule Cicerone, ai astazi o zi extraordinara. N-am auzit în

viata mea atâtea panseuri pline de miez.

— Pline de miez, sublinie Zinca. Zoe a exprimat minunat ceea ce sim-tim.

Zizine îsi clatina zulufii:

— Minunat! Zoe e o filozoafa. Papa gândea la fel.

Speriat ca observatiile legate de propria-i persoana sa nu sece,

nerab-dator sa culeaga aplauze, domnul Butculescu se ridica si îsi drese

glasul. Cauta felia de perete nud, între o cadra cu zeci de fotografii

mici si un oro-logiu cu flori de alama, si ridica un brat arc deasupra

capului — miscarea bine cunoscuta a actritei Vanda de Bonza de la Comedia

Franceza.

— Voi tese un mantou iubitei mele!

Stofa îmi vor rostui cocorii, ciugulind norii,

Dantela voi fura din spuma marii!

Nasturii îi voi încropi din stele,

Captuseala din negura serii,

Iar la butoniera, deasupra inimii

Faptura mea, trandafir rosu Crimson-Glory!

— Minunat! exclama sincer fermecata Zizine. Ah, sunteti mai strasnic

decât însusi Ermette Novelli. L-am vazut în Kean la Teatrul Liric si nu

m?am simtit nici pe departe atât de emotionata.

— Nici pe departe... Fruntea Zincai se încreti. Asta s-a întâmplat în

1907.

— 1908, corecta Zoe. 14 decembrie. Era ziua lui nenea Lascarus. Nu tii

minte? Dupa aceea ne-a dus la Capsa. Doamna Miclescu avea o palarie cam

excentrica. Am mâncat tripes à la mode de Caen si am baut o sticla de

Veuve Binet sec. Am avut dupa aceea, toate trei, o noapte grozav de

neli-nis-tita. Pâna n-am luat un clistir...

Amuti brusc si se facu rosie sfecla. Zinca si Zizine o privira

conster-na-te. Butculescu, bine crescut, încerca sa treaca peste

incident.

— Evident, sunt versuri usoare, fara pretentii. Evenimentele însa pe care

suntem obligati sa le traim, sa le suportam zilnic...

— Adevarat! sari Zinca. Suportam! Suporti dar nu te obisnuiesti

nicio-data...

— ...pot totusi genera emotiuni artistice.

Zizine îsi îndrepta ochii spre coltul icoanelor.

— Poate ca Providenta nu ne-a harazit întâmplator asemenea încer-cari.

Suferinta îi face pe oameni mai buni...

— Iata un mod de a cugeta extrem de întelept! emise domnul Cicerone, care

cultiva cu perseverenta stilul aforistic. Sa te îmbeti de aro-ma rozelor,

ignorându-le spinii.

Zinca, usor geloasa, îsi netezi faldurile rochiei de canavat. Jeurile si

lanturile zornaira clopotei de sanie.

— Nu stiu ca vreuna din noi sa fi fost o singura data în viata ei

tica-loa-sa si nu vad cum am deveni mai bune platind astazi kiloul de unt

proas-pat 20 de lei, cafeaua 40, orezul 15, nucile patru lei suta de

bucati. Ultima coliva pentru papa a fost o rusine...

Zoe si Zizine se privira consternate. O cucoana adevarata nu-si eta-leaza

în public niciodata jena financiara, mai ales în prezenta unui domn. Poti

fi cât de flamânda, dar n-ai sa iei mai mult de doua ori din farfurioara

cu prajiturele uscate, discutiile vor ramâne suave si spirituale, de

pilda: a înflorit livada, noptile sunt epatante, licuricii agata cercei

în tufisurile de lamâita sau, ah!, am citit o carte profund interesanta

"Ceea ce pot sa spun", de Arthur Meyer. Ce pagini pline de viata! Un trecut întreg atât de recent si totusi atât de departat — diferenta fata

de ziua de azi îl îndepar-tea-za — îti defileaza dinaintea ochilor.

Odinioara stapâneau evantaiul si dantela, astazi argintul, banul brut

vaduvit de orice eufemisme care-l fa-ceau politicos...

Ce rost are sa vorbesti despre soba rece si persoanele vulgare întâlnite

la tot pasul, de ghetele cumparate cândva la Royal Shoe, astazi

lamenta-bile, gaurite, nu poti iesi din casa daca ploua, despre

obraznicia Anicai, fla-mânda ca si stapânele ei si care n-au mai mâncat o

aripa de pui de... Oh, nu, ce rost are sa-ti aduci aminte! E ca si cum ai

pomeni despre saco-ul ponosit al domnului Cicerone, ca si cum i-ai

observa mansetele franju-rite, pantalonii osteniti, paltonul transformat

dintr-o uniforma bleu-hori-zon. O doamna trece cu delicatete peste

asemenea amanunte, nu le obser-va, ochii nu coboara mai jos de barbia

interlocutorului, spre a nu-l pune în încurcatura.

— E nemaiauzit! exclama Zinca. M-am întâlnit cu Mathilde la posta...

Mathilde Filitti. Mi-a povestit ceva extraordinar!

Zoe si Zizine îsi încordara gâturile de stârc, domnul Butculescu,

afec-tând o indiferenta filozofica dar amabila — "ma intereseaza tot ce

spuneti pentru ca sunt un gentilom iar doamnele, indiferent de vârsta,

caprioare firave ce trebuie tratate cu condescendenta" — arbora un surâs

îngaduitor care friza atentia.

— Ce ti-a povestit? întreba sufocata Zoe.

— Ce ti-a povestit?

— Ei bine! izbucni Zinca, la ceaiul Michettei Lahovary, cucoanele au

venit cu lingurita de zahar în poseta. A fost o hotarâre spontana.

Cicerone Butculescu îsi pipai fluturele de la gât, apoi cotletii ninsi,

parca lipiti sub tâmplele de vanilie ale blondului încaruntit.

— Natural! Zaharul a ajuns douazeci de lei si numai daca-l gasesti. Nu ma

pot împiedica sa reflectez! În '906, intendentul nostru primea o su-ta

cincizeci de lei pe luna. si nu exagerez când afirm ca o duzina de oua

costa cinci parale, cu un leu umpleai un sac de pâine, patru lei era

kilo-gramul de lumânari de biserica...

— Acum au ajuns treizeci, suspina Zinca. A fost o epoca de aur pe ca-re

mi-e teama ca n-am apreciat-o îndeajuns. tii minte, Zizine, când ne-a dus

papa la iarmarocul din Baltesti? Am dejunat la birtul acela din Piata

Mare... N-o sa ma credeti, domnule Cicerone, dar cu nouazeci de bani am

mâncat patru persoane, pe saturate. Aveam sentimentul ca m-am umflat ca

broasca aceea a lui La Fontaine.

Zoe ofta cu ochii înfipti în tavan:

— Se vor mai întoarce vreodata vremurile acelea? Vom mai apuca sa traim

ca înainte?

— Vom mai apuca? repetara Zinca si Zizine.

Domnul Butculescu îsi drese glasul si emise sibilinic:

— Nimic si niciodata nu e ca mai înainte, atunci când avem de-a face, nu-

i asa, cu un eveniment, un deces important, un razboi, o hotarâre

ca-pitala.

— Ah, domnule Cicerone, ciripi Zoe, nu va îngadui sa fiti atât de

pesi-mist, caci am ajuns sa ne hranim doar cu sperante.

— Sperante..., îngânara Zinca si Zizine.

— Doamnele mele, v-am dat o lege stiintifica, implacabila si nu cu-nosc

nimic care ar putea-o determina sa fie mai blânda.

— Ce faci, Butculescule? Iar filozoficesti?

Algiencele tresarira puternic si întoarsera capetele spre usa. O batrâ-na

de vreo saptezeci de ani înainta spre mijlocul odaii. Era înalta,

nodu-roasa si, desi se ajuta de un baston cu maciulie de argint, o simteai puter-nica si plina de vlaga.

Butculescu, fâstâcit, îsi pierdu instantaneu aplombul. Se ridica îndo-indu-si mijlocul grasun.

— Sarut mâinile, coana Aristita.

Ar fi zbughit-o pe usa, abia-si stapânea tremurul picioarelor. Toata placerea vizitelor zilnice la surorile Algiu era stricata de spaima acestor a-pa-ritii inopinate ale Verneascai. Nu putea fi ocolita, pica din senin când avea chef si te bombarda cu observatii dezagreabile tot dupa chef.

Batrâna facu un semn cu mâna "nu-mi bate capul" si se lasa greoaie într-unui din cele doua fotolii, cu ciucuri de matase.

Zoe, Zinca si Zizine o priveau consternate, gândind la unison:

"Ah, obiceiul asta detestabil al Anicai de a lasa usile vraiste! Am ajuns la cheremul slugilor..."

Femeia de fapt nu era vinovata. Vernească daduse buzna în casa si-o împiedicase sa-i anunte sosirea. "Lasa farafastâcurile, fetico!"

Aristita Vernescu îsi înnoda degetele pe maciulia bastonului proptit între genunchi si le azvârli o privire sarcastica:

— si voi ce-ati amutit asa, caprioarelor? Sau v-or fi ametit cugetarile dumnealui? Ia mai cugeta, Butculescule, sa te auza si maica. Mi-era chiar

dor de o conversatie inteligenta, de niscai stihuri, asa cum stii sa le potri-vesti.

Zoe se agata fericita de propunerea Verneascai:

— Oh, Aristita, ne-a citit domnul Cicerone o poezie adorabila. De mult

n-

am auzit ceva atât de inspirat...

— I-auzi! se mira batrâna. Te-ascult, fatul meu.

Butculescu, rosu, cu rasuflarea taiata de jena, încerca sa se traga spre

usa:

— Scuza-ma, coana Aristita, trebuie negresit sa plec. O afacere extrem

de importanta...

— Foutez-moi la paix! N-ai avut în viata ta o singura daravela

impor-tan-ta. Ai schimbat cravati, ai taiat bonuri si-ai plimbat câinele

pe ulita ma-re. Te gasi acuma zorul!

— Aristito! sufla speriata Zinca.

Zoe si Zizine deschisera doar gura, incapabile sa articuleze vreun

su-net. Butculescu facu un ultim pas spre usa. Încerca sa zâmbeasca:

— Asa e dumneaei, coana Aristita! Malitioasa. stim cu totii însa ce inima

are...

— De gâde care trage în teapa! i-o reteza Verneasca. Spui, domnule,

poezioara aia sau astepti sa te îmbii cu ciomagul?

— Alta data... Va rog, alta data... Sunt în mare întârziere... Omagiile

mele... Sarut mâinile... Va multumesc pentru amabila receptie...

Reusi sa deschida usa si de pe coridor i se auzira pasii precipitati.

Batrâna dadu din umeri.

— asta-i zalud.

— E un barbat extrem de loial, cu o viata cât se poate de onorabila,

îndrazni Zinca. Nu stiu ce i se poate reprosa în afara de o politete

desavâr-sita.

— Neghiobia, fata mea. Cu cât are, semeni o mosioara potrivita... Ia

asculta, parca-l auzii pe natântocul ala pomenind de "amabila receptie".

Cu ce l-ati tratarisit?

Surorile se privira stânjenite. Asta era Aristita, te punea totdeauna în

situatii extraordinare. Cine, din tot târgul, îsi mai putea permite sa

ofere oaspetilor macar o cafea Franck — surogatul acela oribil — cât de

cât în-dulcita? Situatia era unanim acceptata si în vizita ezitai sa ceri

chiar un pahar cu apa, pentru a nu sili gazda jenata sa ti-l aduca pe o

tava complet cheala.

Zoe îsi frânse inconstient degetele:

— Parca mai avem un rest de dulceata de afine.

Asta vrusese s-auda si Verneasca.

— Buna si aia! Nu-s ce am de la o vreme, dar ma scol tot cu limba

în-cleiata.

Zoe parasi încaperea cu pasi târsiti. Batrâna se mira:

— Da' ce, voi nu mai aveti slujnica? Sau o tineti doar sa aiba cu cine se

întinde ordonantile?

Zinca si Zizine îsi muscara buzele. Cum sa lasi servanta sa umble la

singurul borcan de dulceata din casa pastrat cu sfintenie pentru colita

re-bela a Zincai? Nici prafurile de la spiterie n-o încuiau mai vârtos...

Zoe puse tavita pe o masuta scunda si se retrase sfioasa lânga

fe-reastra. Vernească privi farfurioara strâmbându-se:

— Bine faci, fetito, ca esti chibzuita. Ce-i drept, a risipit taica-tau

des-tul si pentru voi...

Zizine începu sa framânte capatul snurului de la centura. Rosti luându-

si inima în dinti:

— Asa au fost dumnealor în familie. Nici unchiul Mandache n-a lasat mare

lucru...

Batrâna sari arsa, abandonând cu zgomot farfurioara si lingurita.

— Ba, pardon! Când m-am maritat cu Grigore, tata mi-a dat Dobrenii, Lunca

si Frumusica, basca doua rânduri de case si o mie de poli de aur. M-a

scos la covrigi calici Grigore cu speculatiile dumnealui.

— L-ai iubit mult, sopti Zoe, fericita ca poate domoli printr-o

observa-tie amabila înversunarea batrânei.

Aristita Vernescu salta dispretuitoare din umeri:

— Pe dracu' ! Eram oaie si ma uitam în gura lui ca la popa... Cam

rânceda!

Zoe, Zinca si Zizine saltara nedumerite capetele.

— Ce?!

— Dulceata... îmi coclii gura!... Da' ce-auzii în târg! C-ati cheltuit o

gramada de parale la Mandy. De poze va arde voua acum? Umblati cu

boti-nele sparte, rochiile atârna pe voi ciugulite de ciori si va faceti

portrete.

— Ce vezi rau aici, Aristito? întreba Zoe. O buclisoara încleiata cu

sa-câz i se desprinsese si atârna ca un melcisor pe frunte. Peste doua luni e ziua lui tanti Nathalia si ne-am gândit sa-i facem o surpriza.

— Da, o surpriza, relua Zinca însufletita. Îi daruim fotografiile noastre în rame brodate cu fir de argint. Motivele sunt deosebite, desigur. Eu am

ales crini albi, Zoica miozotisi si Zizine brânduse. Încastram la colturi si câte o pierre de lune.

Verneasca pufni pe nari:

— Uite la ce fleacuri le taie capul! O tin salele pe mosneaga de chipu-

ri-le voastre! Mai bine i-ati trânti colea o ciozvârta de miel si o kila de masti-ca si încaltea ar avea o bucurie!

— Cred ca azi esti prost dispusa, spuse Zoe ofensata. Exista în viata lucruri înaltatoare...

Aristita Vernescu o întrerupse izbind cu pumnul în gheridon.

— Nimic nu-i mai înaltator decât stomahul, ca esti crai ori opinca! si p-

orma nu pricep, de ce a trebuit sa va trageti toate în poza? N-ajungea u-na singura? Crutati-va franculetii, dragele mele.

— Cum adica ajungea una singura? Suntem trei.

— Toate trei, aceeasi capatâna de vrabie. Nu va holbati la mine, hol-ba-ti-va în miraza! Va stie o urbe întreaga: "Zânele sau caii de dric", ca prea zornaiti din toate încheieturile si umblati cernite ca cioclii. Va imita deu-nazi Catita grecoteiului. Ce Novelli, ce Granier! Acolo sa fi vazut teatru! Îsi strâmba vocea, încercând sa reproduca ciripitul Algiencelor: Buna ziua... Buna ziua... Buna ziua... Am venit...

Am venit... Am venit... Sa va spu-nem... Sa va spunem... Sa va spunem...

Ca lui papa... lui papa... lui pa-pa... I-a intrat un bondar în sezut!

— Ce oroare! exclama Zinca abia stapânindu-si lacrimile. Nu mi-o

în-chipuiam pe Catita atât de lipsita de inima.

— Lipsita de...

Zoe îsi musca buzele.

— Zi mai departe, fata mea! hohoti Verneasca. Fiecare din voi cugeta cu

miez, ca si natângul ala de monsieur Cicerone... A cheltuit taica-tau cu

voi un sac de galbeni sa va tie prin pensioane — numai eu stiu cât îl

costa belgianca aia din Iasi — sa va scoata, vezi Doamne, cu carti

pecetluite si ce-a izbutit? Trei netoate care se izmenesc pe frantuzeste

si n-au fost în stare sa arcaneasca un singur crac de izmana în batatura.

Zizine izbucni în plâns.

— Eu nu mai suport...

— Istericale! si nu mieuna ca ma enerveaza.

În realitate era flamânda si furioasa. O pornise de dimineata într-un

turneu de vizite si nu izbutise sa se aleaga decât cu o lingurita mânjita

cu dulceata. Trasese nadejdea ca macar la Algience sa-si ameteasca

foamea. "Un blid cu ceva cald acolo, si o bucatica de mestecat... si doar am vazut fiertura pe plita. S-au calicit si proastele astea..."

Usa deschisa de o mâna hotarâta o facu sa-si uite nemultumirea. Un barbat

de vârsta mijlocie, în uniforma de general, destul de înalt, sec si

subtire, se opri în prag, cuprinzând dintr-o singura privire încaperea.

Bar-bia încapatânata, nasul fin cu nari nervoase, ochii duri, fara umbra

de zâmbet, impuneau. Îsi înfipse monoclul sub sprinceana stânga si se

uita ostentativ la Aristita Vernescu.

Batrâna îi zâmbi cu ironie mieroasa.

— Da, mon cher neveu, sunt chiar eu, tante Aristita, sora ma-tii.

Barbatul nu se clinti, cercetând-o cu insolenta studiata. Algiencele,

sufocate de surpriza, încremenisera pe canapea.

— Ma devizajezi cu mult interes si ma simt flatarisita. Dar uitasi sa te

închini de bun gasit, nepoate, ori printre racani nu-i de bon ton?

Parca satisfacut de ceea ce constatase, generalul îsi scoase monoclul si

înainta câtiva pasi. Se adresa taios Algiencelor:

— De ce o primiti pe scorpia asta? Dati-o afara! Acum, imediat!

Zoe, Zinca si Zizine se facura mototol icnind:

— Dimitrie!

Iritat, generalul se rasuci spre batrâna, poruncind scurt:

— Iesi!

O flacara verde reteza cautatura Verneascai.

— Apai, fatul meu, nu domnia ta îmi porunceste cararile!

— Ba ti le poruncesc! Iesi, ori pun ostasul sa te scoata în pinteni.

Batrâna se ridica greoaie.

— Hm, chibzuiam ca te-ai mai subtiat prin cele strainatati, dar vad ca ai

ramas hapsân si mojic ca si tac'tu. Ma duc, nepoate, dar tine minte ca

rândul viitor te scot eu. si nu în pinteni! Ba cu biciul, ca pe hotii de

cai si tiganii robi!

Se auzea doar pendula. Surorile Algiu, atât de tulburate încât pareau tepene, îsi tineau rasuflarea, nu îndrazneau sa faca cea mai mica miscare. Prin botinele din piele moale de Rusia, acum sparte si ponosite,
generalul Dimitrie Dabija le vedea degetele chircite de asteptare. Le cântari cu o pri-vire rece. Ramasesera la fel de caraghioase ca si în copilaria lui. Aceleasi expresii de cocostârc speriat, aceleasi rochii odioase plouate cu jeuri, me-reu lanturi si lantujele, tot "anglaisele" lansate de Eugenia de Montijo ac-um patruzeci si mai bine de ani.
"Niste nenorocite!" reflecta Dabija lasându-si ochii sa alunece în lun-gul peretilor. Într-o cadra de bronz, asezata lânga fereastra înalta, perdelu-ita de draperii groase cu ciucuri albastri, priveau — din vreo treizeci de fo-tografii mici si ovale — figuri tepene cu aerul de neconfundat al celuilalt veac.
"Galeria strabunilor", rânji Dabija. Nenea Iliuta, gras, jovial si cu zâm-bet parsiv, tatal cretinelor care tremura acum pe canapea... asta-i bunicul, proprietar a opt mii de falci, prieten cu Theodor Diamant si la fel de ticnit. ala a dat faliment la Scaieni, iar pe bunicul l-au pus neamurile sub inter-dictie. Uite-l si pe unchiul mare Ionas, hauptman într-un regiment de u-lani. A murit la Essen, însurat cu o Gertrude oarecare... Aici e mama, ne-poata lui nenea Iliuta si sora cu vipera asta
de Aristita. Supla, distinsa, re-ce si indiferenta... Spre deosebire de ceilalti e extrem de naturala. Poate pentru ca toata viata a parut

neînsufletita. Bucata de carton, departarea, nefâinta n-au avut ce sa-i ia... O chema Zaïr. O pasiune scurta si întâm-pla-toare a bunicii pentru Voltaire... Bunica, alta zurlie. Îsi închipuia ca seamana cu Flora lui Tizian si scandaliza lumea umblând pe la baluri a-proape despuiata, cu roze în plete. Îsi inventase un gen, îsi exagerase pasi-unea pentru flori, invitatiile le semna Flore, déesse des Jardins et mère du Printemps... Fetele, Zaïr si Aristita, nu i-au semanat.

Se rasuci brusc spre batrâne:

— Sa n-o mai primiti pe Aristita!

Batrânele, încremenite pâna acum, tresarira. Zoe cuteza:

— Dar, Dimitrie, gândeste-te! E verisoara noastra...

— Sora lui Zaïr, completa Zinca.

Zizine preciza:

— A mamei tale.

— De-ajuns! Îmi cunosc neamurile, nu trebuie sa-mi faceti acum in-troducerile. Femeia asta e un monstru. De când o cunosc spioneaza, col-porteaza, vâra intrigi, cerseste, triseaza la carti. Scurt, nu vreau s-o mai vad pe aici.

— Ai de gând sa mai...

Zinca îsi înghiti cuvintele. Totdeauna le impresionase nepotul asta, nepot de vara, asa cum le impresionau un glas autoritar, o fire voluntara sau prea impulsiva, izbucnirile de personalitate indiferent din partea cui ar fi venit.

— Da, râse scurt generalul Dabija, am de gând sa mai vin. Va sunt nepot,

trebuie sa am grija de voi.

Batrânele clipira emotionate. Nu simteau sarcasmul si orice intentie de

gentilete, cât de firava, le misca pâna la lacrimi. Zizine suspina si, ca

sa-si ascunda tulburarea, aprinse lampa cu gaz aerian. Se întoarse spre

surori:

— Buna seara.

Zinca si Zoe se ridicara automat si, facându-si reverente reciproce, îsi

dadura binete una alteia:

— Buna seara.

— Buna seara...

tinându-si gratios faldurile rochiilor, se înclinara si în fata

generalu-lui, rostind în cor:

— Buna seara.

— Mda, mormai Dabija. Buna seara... Altfel cum o mai duceti?

— Asa cum stii, Dimitrie, spuse Zinca, asezându-se. Nimic nou. În via-ta

noastra nu se întâmpla nimic extraordinar.

Generalul o privi fix: "Nimic extraordinar... E razboi, un razboi

crân-cen, cumplit, s-a rasturnat lumea si nimic nu s-a întâmplat nou

pentru ele în cinci sau sase ani de când nu ne-am vazut. Exact sase ani!

La nunta Colettei..."

Se uita ostentativ la peretii cu tapetul jumulit, la lampa ciobita, la

poltroanele cu ciucuri stirbi.

— Se pare ca n-o duceti stralucit.

Batrânele rosira. Zizine rosti cu ochii în Hamadahul stins de pe pode-le:

— Da, n-am putea sustine lucrul acesta fara a exagera putin.

— ...putin, repeta Zinca.

Zoe vorbi cu glas tremurat:

— stii, Dimitrie, ca papa nu ne-a lasat mare lucru si poate nici noi n? am

fost niste administratoare abile. Iar razboiul ne-a... ne-a cam

deze-chilibrat.

— Asta mi-am si închipuit si m-am gândit sa va procur un venit

su-plimentar.

Batrânele îsi întinsera girurile înnodate. Zinca sopti:

— Îti suntem recunoscatoare, Dimitrie, dar nu trebuie sa faci sacrificii

pentru noi...

— ...pentru noi, se tânguira celelalte.

Dabija dadu sâcâit din mâna. Mutra Anicai, rotunda, morocanoasa, cu un

tulpan galbui alunecat pe o ureche, se ivi în crapatura usii:

— Mâncati asta-seara ori ba?

Generalul, iritat, întreba taios:

— Asta n-a învatat ca trebuie sa bata la usa? Afara!

Anica pieri înainte de a fi auzit ultima silaba. Zinca explica fâstâcita:

— Poate ca am obisnuit-o prost, dar noi nu avem secrete. Iar astazi e

foarte greu sa gasesti o slujnica stilata.

Dabija n-o mai asculta. Se aseza într-un fotoliu cu spinarea în forma

de

lira si îsi aprinse o tigareta.

— Ce faceti voi cu aripa din spatele casei?

— Am încuiat-o imediat dupa moartea lui papa. Era greu de întretinut si

apoi noi nu dam receptii, nu vin mai mult de doua sau trei persoane sa ne

vada. Ne ajung odaile de aici, din fata. O data pe an deretica Anica,

stii, ca sa nu se degradeze prea tare...

— Înteleg. O închiriez eu.

— Vrei sa locuiesti împreuna cu noi?

Generalul evita raspunsul. Se interesa sec:

— Ce pretentii aveti?

Batrânele se privira speriate. Dumnezeule, prea multe evenimente pentru o

singura zi!

— Dar nu ne-am decis înca, susura Zizine.

— Atunci grabiti-va. Peste jumatate de ceas trebuie sa fiu la Statul-

Major.

— Cred... Zoe îsi cauta cuvintele: Poate ca ar trebui sa ne mai gândim

putin înainte de a lua o hotarâre atât de importanta.

Zinca tinu isonul:

— Ne-am obisnuit sa traim singure, Dimitrie.

— stiti perfect de bine, spuse Dabija, ca nu puteti fi deranjate, aripa e

complet separata, are intrarea si atenansele ei...

Completa în gând: "Doar nu era sa-si primeasca nenea Iliuta damele

aici,

sub patronajul vostru..."

Scoase o punga din piele fina si numara cinci poli de aur.

— Aveti aici chiria anticipata pe doua luni.

Batrânele se dadura înapoi, arse parca de stralucirea metalului.

— Dimitrie, dar...

— E un fapt stabilit. Vreau cheile!

Zinca se ridica împleticita si deschise cu mâini tremurânde un

taber-nacol urias, monstru sumbru care domina peretele opus ferestrei,

întinse colanul deslusind:

— Uite, asta e de la usa cu marchiza... Asta de la biroul lui papa...

stii cât îi placea sa faca pe misteriosul... Am pastrat si cheia de la

Fichet-ul lui. Daca te intereseaza...

Dabija le vârî în buzunarul mantalei — acum bagara de seama ca nici macar

nu se dezbracase — cu un gest neglijent.

— Mai avem de pus la punct doua chestiuni! Nimeni nu trebuie sa afle de

aranjamentul nostru. Retineti! Absolut nimeni, nici macar slujnica.

— Chibzuiam s-o punem mâine sa scuture, sa deretice nitelus, sa frece

argintaria de la Berlin... Am folosit-o ultima oara la parastasul lui

papa de sapte ani...

Dabija declara raspicat:

— Nu e necesar. A doua problema: pretind o lipsa de curiozitate fara

prilej de abatere. Nu iscoditi, nu lipiti ochiul servantei de gaura

cheii. Sta-pâniti-va nedumeririle. Siliti-va sa va fie indiferent cine

vine, sau de ce vi-ne, considerati pentru o bucata de vreme ca aripa din

spate nu exista!

Zizine exclama gâtuita:

— Drept cine ne iei, Dimitrie?!

— Drept cine?!

— Papa a trait treizeci de ani retras acolo, si noi n-am ridicat nici

ma-car coltul perdelei, când stiam ca se întoarce acasa acompaniat.

— Perfect! spuse Dabija culegându-si chipiul de pe gheridon. Încercati sa

nu va schimbati obiceiurile. Sarut mâinile.

CAPITOLUL III

Popota ofiterilor din Divizia 8 infanterie fusese instalata în

"parloarul" fostului pensionat de fete din N., Domnita Ruxandra. Era o sala rotunda cu trei ferestre largi, care dadeau spre gradina si vreo

douazeci de mese rechizitionate de la confiseria Minerva, "casa veche si

de mare încredere, având colaborarea pretioasa a simpaticei Duduia

Olimpia". Pe ziduri fuse-sera uitate tablourile corpului didactic — în

general femei tantose, pieptoa-se si înfoiate, dând impresia ca toate au

fost imortalizate pe pânza la impo-sibila vârsta de mijloc — si

fotografiile Princess-Portrait ale premiantelor. Chipuri cuminti cu

obraji puri, si aerul melancolic al bolnavilor de pla-mâni. Fruntile sunt

încinse în cununite de flori, fetele au în poale câte o carte de

rugaciuni. Degetul aratator e tinut prizonier între file, ca semn...

Încaperea era aproape plina. Staruiau un fum usor, albastrui, parca mai

des în preajma pântecelui de sticla al lampilor de gaz, o rumoare

spe-ci-fica de discutii purtate pe ton moderat si clinchet de vesela si

tacâmuri.

La una din mese, trei barbati cam de aceeasi vârsta — douazeci si opt sau

treizeci de ani — fumau gânditori, observându-se cu interes abia

ca-muflat. Cel mai înalt, chipes, foarte brun, cu o figura specifica de

meridio-nal si epoleti de capitan, îsi privi înca o data ceasul.

— Mi s-a spus ca nu întârzie.

Cel din fata lui, un maior bucaliu, având o expresie de permanenta buna

dispozitie, surâse:

— Am capatat exact aceeasi informatie.

— Mai sunt sase minute, observa cel de al treilea, un barbat subtire pâna

la straveziu.

Capul de berbec, îngust, avea distinctie, mâinile delicate si nervoase

erau de muzicant. Parea si se simtea de fapt nelaîndemâna în uniforma de

maior, îsi rasucea mereu gâtul cu o miscare caracteristica, încercând sa

se elibereze din strânsoarea tunicii.

Capitanul îi strecura o privire scurta:

"As fi curios sa-l vad pe asta cum tine o pusca... si numele-i de lau-tar... Teodorini parca a spus... Exact, Valeriu Teodorini. Lautar subtire..."

Îsi muta privirea spre celalalt, care-l cerceta la rândul lui pe fata, zâmbind.

"Ce-o fi cu individul de-i arde de râs?! Parc-ar auzi tot timpul butade si nu Dicke Berthele lui Wilhelm... Inginer cartograf... Hm! Acuma-i razboi, dar ce dracu' faci în tivilie cu asemenea profesie?... Am avut un

coleg la Lazar, Rosianu, ma întreb daca or fi neamuri..."

— Mai e un minut, anunta Teodorini.

Un colonel de la o masa vecina îl auzi. Îi surâse peste umar.

— Peste exact cincizeci de secunde se va deschide usa. tii un rama-sag?

— Nu fi neloaial, draga, râse cineva. stii bine ca baiatul pierde chiar daca...

Amuti. Dimitrie Dabija traversa încaperea.

"În pas de defilare", fu ultima reflectie a capitanului, sarind în picioa-re. Un zgomot general, scaune date la o parte si cizme înfipte în dusumea simultan spuneau mai multe despre autoritatea sumbra a lui Dabija, decât toate legendele care circulau printre gradatii armatei române.

Dabija saluta scurt, având aerul ca nu vede pe nimeni. Un gest evaziv invita ofiterii sa-si reia locurile la masa. Îi scruta rapid pe cei trei si îsi prinse gânditor barbia în palma. Pe mâna masculina, puternica dar

cu ar-ti-culatii fine, stralucea un inel sigiliu; o urma de schija,

adânca, îi gaurea încheietura, lânga ceasul-bratara.

— Domnii mei, începu pe un ton scazut — glasul în ciuda linistii parea

ca vibreaza — v-am convocat aici pentru a face cunostinta cu

dumnea-voastra, colaboratorii mei, cu câteva ceasuri mai devreme. Din

câte sunt informat, ati sosit în cursul zilei de azi.

— Da, domnule general.

Dabija cerceta chipul barbatesc, de o masculinitate agresiva si tusi

usor:

— Dumneata esti capitanul Ioanid... Alexandru Ioanid, noul meu

a-ghiotant.

— La ordinele dumneavoastra!

— Mda... Perfect. Sper sa fii la înaltimea importantei dumitale functii.

Pretind competenta, onestitate, constiinciozitate si promptitudine.

— Am înteles, domnule general.

Îsi muta privirea:

— Maiorul Gheorghe Rosianu... Tonul era ambiguu, oscila între

inte-rogatie si precizare.

— La ordin...

— Lasa!

— Permiteti-mi o mica rectificare. Sunt maiorul Gogu Rosianu si nu

Gheorghe. S-ar putea crea confuzii nedorite.

În ochi îi staruia o scânteie de râs. Ai fi zis ca gaseste situatia

extrem de comica, amuzante în general toate fenomenele, determinarile si

catego-riile din spatiul finit si infinit: aici, sau o suta de kilometri

mai la sud — pe linia frontului — în Europa, în lume, în Univers.

Generalul Dabija, pe care nimeni nu-l vazuse zâmbind din copilarie, îl

învalui într-o privire de gheata:

— Nu-mi plac subalternii veseli. Unde ai facut studiile?

— În Germania, la Tübingen, promotia 1911.

— Au dascali buni, observa Dabija fara nuante.

"scolarii-s imbecili, completa în gând capitanul Ioanid. Asta a vrut sa

spuna..."

În sala de mese, linistea era desavârsita. Ofiterii ramasesera cu

tigari-le neaprinse între degete, nu îndrazneau sa frece chibriturile.

Dabija paru dintr-o data absent, ascultând fara sa auda deslusirile

maiorului Valeriu Teodorini.

...Ofiter de contrainformatii... absolvent al Conservatorului din

Greno-ble... "Hm, Grenoble! De ce Grenoble si nu Paris, daca tot au avut

bani tat'su si ma-sa sa-l trimita în strainatate...?!" ...Detasat de la

Statul-Major al Diviziei 5...

— Va multumesc, domnilor, mâine dimineata va veti lua în primire

posturile. Dumneata, capitane, ma vei însoti într-o misiune, la Marele

Car-tier General. Plecarea — îsi consulta ceasul — la ora 5,33.

Schita aceeasi miscare rigida din cap si se ridica.

Când usa se închise, o rasuflare unanima însufleti brusc popota.

Chi-brituri scaparate cu nerabdarea viciului, picioare destepenite,

trupuri care se relaxeaza în scaunele subrede, din nou zvon de glasuri.

Maiorul Rosianu îsi pocni o palma peste frunte si îsi privi consternat

colegii:

— Ce numar, domnule, ce numar! Vorbim între noi, amical. Auzi! Ora 5,33.

De ce nu 5,30, de ce nu 5,45? Nici chefereul n-are ore atât de

fisti-chii! E nebun! Nebun de-a binelea!

— În locul dumitale, spuse Ioanid, tot amical vorbind, as fi mai

pru-dent.

— Adica ce? O sa ma raporteze dumnealui — arata spre Teodorini — pentru

ca e de la contrainformatii? si ce-o sa-mi faca? Ma trimite în linia

întâi si basta! Dar scap, domnule, de balaur! Brr! Ce frig mi s-a facut!

— A înasprit probabil disciplina dupa festa lui Sturdza.

— si de-aia face cu noi dresura de circ? Fugi d-acilea, mon cher! as-ta? i

vestit de tânar printre toti pintenatii Moldo-Valahiei. Nu l-a apucat

a-cuma...

Maiorul Teodorini îsi dezmierda degetele lungi.

— E un ostas eminent, o capacitate. Dur, necrutator, dar a scos, fara

îndoiala, cele mai bune serii de ofiteri infanteristi din tara.

— Cu picioarele înainte, mersi!

Capitanul Alexandru Ioanid râse încetisor:

— Are obsesia disciplinei si a meticulozitatii. De, scoala nemteasca!

Academia de Razboi din Berlin.

— si d-aia s-a strâmbat când a auzit ca am studiat la Tübingen? Un-de

poftea sa fac ingineria? La Chitila?

— Nu s-a strâmbat, interveni Teodorini. Adauga gânditor: De altfel, acum

îmi dau seama ca practic nu-si schimba niciodata expresia. Nu zâm-beste,

nu se încrunta, nu se mira. Priveste, atât!

Gogu Rosianu dadu din cap:

— si atunci îti vine s-o iei la goana si, oriunde ai face halta, nu ti se

pare ca ai ajuns destul de departe.

— Hm, facu Ioanid... Nu sustin ca-i un barbat în compania caruia sa te

simti la îndemâna si totusi sa nu uitam ca el a cerut primul desfiintarea

bataii în armata.

— Asa e, confirma Teodorini. În '901.

Maiorul Rosianu ridica din umeri:

— Te cred si eu! Ce sa se mai osteneasca, când te ucide doar cu

rasu-flarea? Auzi, ca-s vesel!

Ceilalti doi râsera si Rosianu continua:

— De unde stie dumnealui ca-s vesel? Frate-meu a cazut prizonier la

Neajlov, maica-mea moare de foame la Bucuresti, barbatul sora-mi a murit

la Bazargic — era aghiotantul lui Basarabescu, alt geniu militar — si eu

chiui de bucurie!

— Ar trebui sa-ti controlezi expresia, spuse capitanul Ioanid, consti-ent

ca emite o aberatie.

— Cum s-o controlez, dom'le?! Asta-i fizionomia mea, zâmbareata. si la

nunta si la parastas tot ala-s! Acum ca m-a luat în gripa, sa vezi ca se

tine de capul meu!

— Asta în nici un caz, respinse Valeriu Teodorini. Nimeni n-a contes-tat

vreodata corectitudinea absoluta a lui Dabija. De altfel, e atât de egal

în conduita, încât nu-ti poti da seama pe cine are în gratie si cine-i e

dezagre-abil. Putin îi pasa ce sentimente nutresti vizavi de el. Pretinde

doar serviciu ireprosabil.

Gogu Rosianu clatina sceptic din cap. Ioanid îsi pipai instinctiv pieptii

tunicii, îsi lua cutia de tigari Macedonia de pe masa si se ridica.

— Eu va salut. Am calatorit toata noaptea, în conditii mizerabile...

— Ce spui?! se mira Gogu Rosianu. Eu am picat în caleasca à la Dau-mont,

trasa de armasari Lipizaner...

Capitanul Ioanid râse.

— ...si mâine, ma scol în zori.

— Nu uita! striga în urma lui Gogu Rosianu. Ora 5,33, precisamente!

Ramase câteva clipe cu ochii la usa pe care disparuse Ioanid, apoi se

întoarse spre Teodorini.

— Pare un tip bine, desi astia care rapun dintr-o privire o oaste de

muieri sunt de obicei antipatici si cam saracuti cu duhul. Ce zicea ca

face în civilie?

— E aviator... Un as în materie. A fost al doilea dupa Blériot care a

traversat Canalul Mânecii în avion. Au scris si gazetele despre el...

— Ca sa vezi! Nu seamana deloc. Mi-am închipuit ca-i artist.

— Nici unul nu semanam cu ceea ce suntem în realitate, declara Teo-dorini.

— Poate, facu maiorul Rosianu masinal. Mi-e o sete teribila... Auzi, as da un an din viata acum, pentru o sticla Elite-Sec-Binet.

Valeriu Teodorini privi lung înainte. El l-ar fi dat pentru cu totul alt-ceva.

*

Mâna generalului Averescu alerga uimitor de repede, umplând fila du-pa fila cu un scris înalt, strâns si ascutit. "E mai iute decât un copist de cantilerie încercat", îsi spuneau între ei subalternii cronometrând discret timpul rezervat unei singure pagini: doua minute si jumatate.

Din când în când, capul uscativ, carunt, cu nas nervos, mustata dea-sa risipita în evantai si un cioc subtire si ascutit amintind imaginea tradi-tionala a Satanei zugravita pe ziduri de biserica, se ridica si ochii cu taie-tu-ra mongoloida se opreau asupra portretelor regelui si al reginei. Ferdi-nand din profil, pentru a-si camufla urechile carnoase, de liliac, gata parca sa zboare, cu pieptul ticsit de decoratii, Maria splendida, în mare toaleta cu sautoir-ul de perle al bunica-sii, Victoria, si bratele — prea groase — retusate de fotograful Curtii Regale.

În biroul auster — mobila sumbra, dreapta si incomoda, copiata parca

dupa trapezele mânastirilor papistasesti — se auzeau tricotatul monoton

al unei pendule englezesti, scârtâitul nervos al penitei, pasii

ofiterilor de Stat-Major pe culoar, usi trântite, iar de afara zgomotele

vatuite ale di-minetii geroase de februarie.

Când pendula începu sa bata de ora 9, aghiotantul patrunse în birou

anuntând sosirea generalului Dabija.

Averescu abandona tocul si îsi îndrepta privirea spre usa. Cerceta

câ-teva clipe silueta supla a generalului, pasul sprinten si totusi

rigid, acea calcatura de neconfundat a militarului, fata dura si

impenetrabila. Îi pla-cea Dabija, "ostas veritabil", îi cunostea

posibilitatile, loialitatea care nu-i putea fi pusa la îndoiala.

Loialitate, un cuvânt mai des pomenit azi decât se facuse vreodata

înainte, mai des, cu alt tâlc si cu alte temeri decât s-ar fi cuvenit.

"Sturdza... Hm! Cine si-ar fi închipuit? Din nefericire, nu stim

nicioda-ta din ce directie vine glontul."

Pe 29 ianuarie, când dezertarea lui devenise o certitudine, îsi notase în

jurnal:

"Oribil!... Colonelul Sturdza a trecut la inamic!

Astazi au fost prinsi mai multi soldati de ai nostri prizonieri, trimisi

de Sturdza cu manifeste prin care îndeamna trupele sa treaca la dusman!

Lo-cotenent-colonelul Crainiceanu, comandantul Regimentului 25

Infanterie, a fost arestat pentru ca a avut o întrevedere cu Sturdza

între linii si s-a î-na-poiat cu un sul de manifeste! Ambii acesti ofiteri erau eroii generalului Grigorescu... O pagina urâta pentru noi..."

— Am onoarea sa va salut, domnule general!

Averescu îi indica scaunul de lânga birou si îi întinse un manifest, format mic, imprimat pe hârtie galbuie. Îl urmari, mereu gânditor, în vre-me ce citea. Da, un soldat bun, excelent, admirat. Din pacate, doar temut, uneori chiar detestat, niciodata îndragit. "De pilda, reflecta Averescu, de dragul lui Razu sau Prezan, ostasii înfrunta si ostile iadului. Nici ai lui Da-bija nu dau îndarat, dar numai pentru ca sunt bine struniti."

— Cunosteam continutul, spuse Dabija, dar pâna azi nu am avut prilejul sa tin în mâna vreun exemplar. În fond, este o instigare la dezertare generala. Sa speram ca apelul nu va da rezultate.

— Vreau sa fiu încredintat. O fuziune, asa cum încearca sa realizeze Sturdza, între ofiterii de pe front si ostenii români prizonieri în spatele fron-tului nostru, pentru a mobiliza o armata care sa mearga alaturi de nemti, ar constitui o tragedie.

— Ca orice fenomen, tradarea are dimensiunile ei, domnule general.

Averescu îsi atinti privirea albastra asupra lui Dabija.

— Tradare... Un termen extrem de riscat. Asculta-ma, generale, dumneata l-ai cunoscut bine pe Sturdza, ati fost colegi la Kriegsschule. Ce crezi ca l-a determinat sa ia aceasta hotarâre disperata, cruciala, cea mai

grava si dezonoranta din cariera unui soldat?

Dabija îsi strânse buzele subtiri, privirea, înghetata de obicei, deveni nemiloasa.

— De o luna de zile, adica exact de la 20 ianuarie, când Sturdza a tre-cut la inamic, sunt forfecate toate ipotezele posibile. Indiferent de ratiunea care l-a împins, calcarea juramântului fata de Patrie si Tron, dezertarea în rândurile vrajmasului nu pot avea decât un singur calificativ. Iar când ta-ra, soarta razboiului se afla în cumpana, tradarea devine odioasa.

— Mda... Soarta razboiului se afla în cumpana. Gândesc ca pe aici tre-buie cautata logica lui Sturdza. Catastrofele-lant i-au deformat perspec-tiva: esecurile de la Turtucaia si Neajlov, Dobrogea, Oltenia si Muntenia ocupate, Capitala... Acum tulburarile din armata rusa, rascoala

armatei franceze...

— În consecinta, s-a grabit sa sara în barca biruitorului.

— Cu ce scop? Sa-l faca Wilhelm general? Pentru o litra de decoratii? Ordinul Grifonului din Mecklenburg, Ordinul saxon Albert sau Ordinul bavarez de merit Sfântul Mihai? Întelege-ma bine, generale. Mâine, avân-du-l pe Sturdza aici, l-as împusca, fara remuscari, cu mâna mea, încredin-tat ca împlinesc un act de justitie pentru care as fi gata sa raspund si îna-intea lui Dumnezeu.

— Atunci? Permiteti-mi, domnule general, sa va întreb: de ce a facu-t? o?

Averescu îsi încrucisa mâinile peste barbuta de faun si privi lung

îna-inte, încercând parca sa strapunga negurile.

— Smintitul si-a închipuit ca, desi mergând împotriva nazuintelor neamului, a ales totusi singura cale de a-l salva de la pieire.

— Megaloman?

— Orb. Unul dintre agentii nostri ne-a furnizat urmatoarea informatie:

când Sturdza a ajuns dincolo, împreuna cu Wachmann, au fost primiti la

comandantul diviziei si li s-a oferit un soi de dineu. Wachmann era ve-sel, a mâncat si a baut zdravan, în vreme ce Sturdza parea abatut, preocu-pat, se plimba ca o fiara arcanita în cusca. În cele din urma, s-a dus sa se culce. Înainte de a parasi sala, un maior austriac i-a spus câteva cuvinte care mi se par memorabile: "Domnule colonel, când un ofiter ia o hotarâre ca a dumneavoastra cu o mâna, în cealalta trebuie sa

tina revolverul la tâmpla..."

— Interesant, aprecie Dabija, în fond nu prea impresionat.

— Iata momente, spuse generalul Averescu, pe care nu mi-as dori sa le traiesc. Natural, discutia noastra are un caracter confidential. Ramâne în sarcina viitorului sa desluseasca tainele prezentului. Motivul pentru ca-re te-am convocat este altul...

— La ordinele dumneavoastra, domnule general.

— Ca sa ma întelegi foarte bine, te voi pune întâi la curent cu câteva informatii proaspete privind frontul de vest. Luna trecuta, din ordinul Kai-serului, ministrul de Externe german a telegrafiat Mexicului propunân-du?le sa invadeze teritoriul Statelor Unite.

— E nebun?

— Cred ca da. Obiectivul ar fi recucerirea de catre Mexic a Texasului, New-Mexicului si a Arizonei. Propriilor sai sfetnici, stupefiati, Wilhelm le-a explicat ca, siliti sa lupte pe teritoriul lor împotriva invadatorilor mexicani, americanii nu ar mai avea energia, oamenii si materialul necesar pentru a trece de partea Antantei împotriva Puterilor Centrale.

Generalul Dabija, sincer uimit, îsi vârî monoclul sub sprânceana de parca amanuntul în sine l-ar fi ajutat sa se dezmeticeasca. Averescu îsi aprinse una din putinele tigarete pe care si le îngaduia într-o zi.

— În consecinta, urma, Pumpernickel se va putea lansa cu toate for-tele într-o ofensiva, à outrance care îi va aduce victoria în câteva luni. Spre ghinionul Kaiserului, telegrama a fost descifrata de englezi si publicata în toate gazetele din Statele Unite. E lesne de închipuit reactia americanilor si mai cu seama a texanilor. În paralel, cele 148 de submarine Krupp au in-vadat apele Atlanticului, scufundând vasele comerciale americane care în-cearca sa sparga blocada. Cuprinzi dimensiunile gafei, generale?

— Fireste. Tunurile de 420 ale lui Krupp au facut ravagii la Liège, la Somme si Verdun, submarinele lui au aceeasi misiune, în Atlantic... îi dau pur si simplu brânci presedintelui Wilson sa declare razboi Germaniei...

— Exact, spuse Averescu, parca satisfacut ca a fost înteles. Iar aceas-ta

se va întâmpla cât de curând, poate chiar la începutul primaverii...

Dabija îsi scoase monoclul, edificat.

— Ceea ce deschide cu totul alte perspective frontului de rasarit.

— Aici doream sa ajung. În conjunctura actuala, sansele ofensivei noastre

de vara sporesc, echivalând aproape izbânda. Avem o singura mi-si-une: sa

ne coordonam eforturile cu cele ale aliatilor pentru a putea lovi

simultan. Pregatirea trebuie sa fie meticuloasa, nici un detaliu nu

trebuie omis. ti-amintesti cuvintele lui Berthelot dupa primele inspectii

efectuate pe câmpurile noastre de instructie?

Generalul dadu din cap. Rosti cu lipsa de placere evidenta:

— Vous êtes admirablement désorganisés.

— Slava cerului, situatia s-a schimbat. Avem echipament, "scule" bu-ne, cum spun ostasii din transee, munitie, moral extraordinar, si am mai

învatat câte ceva Totul depinde acum de noi, de realismul si eficacitatea

planurilor pe care le vom întocmi. Va fi o batalie decisiva, pe un

adevarat teatru de lupta si nu într-un Jahrmarktsbuden ca sa folosesc

expresia lui Ludendorff.

Fara sa se ridice, generalul Averescu deschise safeul de lânga birou si

scoase un dosar rosu. Pe un colt se putea citi, scris cu majuscule,

ultra-secret.

— Este un exemplar, explica, al planului general de ofensiva. Marea

noastra ofensiva de vara, bineînteles. Celelalte patru le-am predat lui Gri-gorescu, Razu, Scarisoreanu si Bunescu. Vreau sa-l studiezi cu toata

aten-tia iar peste o saptamâna sa-mi prezinti un raport scris cu obiectiile si so-lutiile pe care le propui. Odata întrunite si puse de acord toate opiniile, pla-nul va fi discutat în Consiliul de Coroana. Inutil sa-ti atrag atentia asu-pra caracterului ultrasecret al dosarului. E suficient ca vrajmasul sa aiba cunostinta de continutul unei singure file, pentru a ne asigura esecul. si pune semnul egal între esec si cataclism.

— Am înteles, domnule general.

— Ma gândesc de multe ori ca Roman ar fi fost poate mult mai util a-ici

decât la Bucuresti. De-ajuns ca trebuie sa-ti înfrunti inamicul din fata. Sa te uiti tot timpul si în spate devine incomod. În sfârsit, probabil ca el a stiut mai bine ce face. De altfel, l-au sustinut cu înversunare Bratianu si Berthelot... Apropo, cum îi gasesti pe noii dumitale colaboratori?

— N-am avut înca vreme sa-i cunosc. Au sosit în cursul zilei de ieri. Sper ca va fi o colaborare fructuoasa.

Averescu se ridica. Îi întinse mâna surâzând:

— O sper pentru ei.

CAPITOLUL IV

— M-ati chemat, conita?

— Da, Sevasta. Aprinde, te rog, lampa. Când e lumina, parca se face mai

cald.

Glasul rasunase limpede, linistit, cu rezonante cristaline bine acorda-te

vreme de opt ani într-un pension din Elvetia.

"Parca ar fi clopotelul de argint cu care-si cheama Dumnezeu îngerii la

masa, îsi zise Sevasta... Aoleu, daica mea! Ce-o fi având muierea asta?!

Cât se uita la mine si ma podideste plânsul..."

— De-ar tine-o Dumnezeu...

— Pe cine, Sevasta?

Slujnica, o argeseanca scundaca si îndesata, la vreo cincizeci de ani, cu

broboada si pestelca încretita, tresari. Fara a-si lua seama, ultimele

cu-vinte le spusese cu voce tare. Încerca sa-si ascunda tulburarea,

raspun-când morocanoasa:

— Parca eu stiu? Ma gândeam asa, la ale mele. Nu lua seama la

ba-trâ-nete, c-ai vreme berechet sa-i treci hotarul.

— Bine, Sevasta. Cum zici dumneata.

Femeia mosmondi o vreme pe lânga lampa, potrivind flacara. Lumina

îmbujora odaia, scotocind cotloanele.

— Conita Alexandrina...

— Da.

— N-ai pus nimic în gura de azi-dimineata... Nici schimnicii nu

aju-nea-za mai abitir. Sa ti-aduca baba ceva.

Alexandrina Cerchez surâse:

— Multumesc, dar nu mi-e foame.

— Numa' o târica, sa te îndulcesti la inima. Am eu ceva în bucatarie,

între soba.

— Poate mai târziu... Unde-i Adeluta?

— Iaca, afara, se zbenguie cu toti puii de tigani. Parca n-ar fi fata

du-mitale.

— Las-o sa se joace si pentru mine, zâmbi Alexandrina, acum e vremea ei.

— Ca parca a dumitale a trecut! Nu-l mânia pe Dumnezeu, ca ce ti-a dat c-

o mâna îti ia cu doua. Eu, cucoana, am fost a mai sluta fata de la noi

din sat, mi-s din Cocoreni.

Alexandrina râse:

— Nu te cred.

— Ba sa crezi, ca baba nu minte. Sluta de muica-mi zicea sa umblu tot cu

nasu'n pamânt. Sluta rau, dar prima la hora! Uite asa îmi sfârâiau

picioarele astea, de zici acum ca-s bulumacii podului de la Arges!

Slujnica începu sa joace si sa chiuie, cu fustele ridicate pâna la

ge-nunchi. Alexandrina Cerchez, lipita de soba de faianta stropita cu

floricele albastrui, izbucni în râs. Hohotele îi cutremurau trupul firav.

— si-uite asa, gâfâi slujnica, la paispe ani, îmi facu Gheorghe conciul.

Neghiobul s-a prapadit în crucea tineretii. P-orma, tot sluta ramânând de

felul meu, am mai tinut trei barbati, cu cununie. Cruceste-te, cucoana,

ca s-au mai crucit si altii! Doamne, unde n-am avut eu mândrete de chip

ca la dumneatale!... Ei, ce zici? ti-aduce baba un bulzisor de oarece,

cât sa iei de doua ori?

Alexandrina Cerchez îsi sterse lacrimile, scuturând din cap.

— Te rog, Sevasta. Nu acum. Vrei s-o aduci pe Adeluta? Se joaca de trei

ceasuri în ger si mi-e teama sa nu capete vreun gutunar.

Slujnica se holba si îsi facu cruce:

— Doamne fereste, conita! M-oi fi crezând arhanghel sau zipilin? ala-i

tipar, nu-i vine de hac nici o oaste de draci... Da' vaz ca m-am pus la

taifet. Ma duc într-ale mele...

Alexandrina îsi strânse salul în jurul umerilor. Peste câteva clipe, auzi

glasul Sevastei în curte:

— Adeluta... Adeluta! Vin-la baba sa-ti dea candel!... Zau ca am...

Alexandrina surâse si se îndrepta spre clavirul alb, cu ghirlande

sculp-tate de trandafiri roz. Se aseza pe taburet potrivindu-si faldurile

ro-chiei din catifea gris-perle, cu garnitura de siret verde otrava, si

îsi plimba degetele — stol de rândunici, zicea Sevasta — în lungul

claviaturii. Oglinda florentina îi prindea chipul ca într-o cadra. O

figura diafana, cu ochi cati-felii de un negru adânc, de antracit si buze

sensibile, mobile, usor umflate, o gura parca atunci smulsa din sarutari

sfâsietoare. Gura era amanuntul caracteristic al fizionomiei doamnei

Cerchez si de la care în general priviri-le, sau anumite priviri, se

desprindeau anevoie. Parul blond cenusiu — vara vârstat de suvite de un

aur rosu, salbatic — bine întins peste cap si strâns într-un conci greu,

pe ceafa, lasa libera fruntea înalta si boltita.

— ...Viens! Sur mes genoux reste assise

Nous serons bien seuls, tout seuls

Au souffle pur de la brise

Pleuvent les fleurs des tilleuls

Ton front qu'un nimbe auréole

Sur mon coeur reposera;

Ta bouche à ma lèvre folle

De baisers s'enivrera...

Glasul amplu, din piept, înfiora ploita de cristal a sfesnicelor vieneze, îngânându-l eu clinchet argintiu.

— Dors! l'harmonie est profonde...

— Conita!... Conita!...

Alexandrina Cerchez îsi culca mâinile pe clape si rasuci capul. Sevas-ta statea stâlp în usa, rezemata cu toata greutatea, de parca cineva ar fi încercat sa intre cu de-a sila.

— Conita, suiera, a venit spioanca!

Sprâncenele Alexandrinei, înalte si fine, se ridicara a mirare.

Întreba zâmbind:

— Care spioanca?

— Coana Aristita Verneasca. Grijeste la ce vorbesti ca asta-i izaltata rau! serpoaica batrâna.

De partea cealalta se auzeau bufnituri, clanta scuturata cu furie.

— Da-i drumul, sopti doamna Cerchez si slujnica sari usoara în la-turi.

Aristita Vernescu intra ca o furie, matahaloasa, cu palarie si manta

larga de canavat, batând cu bastonul. Semana cu o corabie neguroasa.

— Da' ce, ma chère, ati capiat? Va puneti dorobant santinela pe la porti?

De când e moda asta sa faci anticamera în nameti? Ajunsei sa-mi dea

ausweiss servitoarea.

— Nu-i vina ei, tanti. Iorgu a învatat-o sa nu dea drumul oricui. Îi e

frica si lui de tâlhari, de oameni rai...

— Adicatelea, eu sunt oricine? O cunosc pe ma-ta de când umbla teta cu

tucalul dupa ea si pe tine...

— stiu, tanti, o întrerupse Alexandrina rosind pâna în albul ochilor.

Sevasta e cam surda, n-o fi priceput imediat...

Nu suporta expresiile grosolane, ocolea instinctiv tot ce era dur,

bru-tal si urât, uneori îsi detesta propriul trup.

— Ei comédie! bodogani Verneasca descotorosindu-se de sal si de man-ta.

În locul vostru, as cârpi-o, de i-as destupa urechile... Da-i porunca sa-

mi aduca ceva cald, c-am înghetatara ca orbetii la usile voastre...

— Sevasta, grijeste te rog de ceai.

— Cu jamaica! preciza batrâna fara sa se uite la slujnica. si vezi sa fie

facut cumsecade, ca de laturi mi-s satula pâna în cercei.

— Stai jos, tanti.

— Stau. si zi asa, cântai de inima albastra! Cu gândul la Iorgu, bun

înteles. Nu-ti îngheata mâinile, fata mea, tot fluturându-le peste

tambal?

Alexandrina, tulburata, îsi pleca pleoapele. Îngâna în soapta:

— Nu-mi îngheata. Când cânti, uiti de toate. Razboiul, celelalte...

Batrâna o cerceta cu atentie:

— Da' ce te fâstâcisi asa, fata? Ia uita-te la mine!

— ti se pare dumitale... Nu-s fâstâcita... Mai bine spune-mi ce-i nou prin oras, pe cine ai mai vazut...

— Pe cin' sa vaz? Tot aia, parca nu-i stii? Catita Vanghelatului — i-au crescut grecului niste coarne de strapung bagdadia, nu-l mai cuprinde ca-notiera —, Butculescu, neghiob de rage, cum îl stii, fusei si pe la oile alea.

— Care oi, tanti?

— Picasi din nori! Care oi! Toantele târgului, caii de dric. Zoe, Zinca si Zizine. Bonjour, bonjour, bonjour... Am venit... Am venit... Am venit...

Alexandrina îsi trecu degetele peste fruntea boltita. Întreba masinal, cu

gândul aiurea:

— Ce mai fac? Nici nu tin minte de când nu le-am vazut... Nu ies deloc?

— Cum sa iasa cu talpile rânjite? Îs numai zdrente si petice, în schimb, au vizite interesante. Butculescu care le filozoficeste mai abitir ca un sobor de dascali greci, alalalt de le vine nepot...

— Cine, tanti?

— Dabija, raspunse scurt batrâna cu buzele strânse.

Pleoapele Alexandrinei tresarira. Lua la întâmplare un evantai de pe clavir si începu sa-si faca vânt. Verneasca se mira:

— ti-o fi cald!

— Am uneori fierbinteli...

— Vezi sa nu dai în oftica. Biata ma-ta tot asa se prapadi. Ori ti-o fi îmbobocit inima...

Alexandrina râse silit:

— Nostima mai esti, tanti... Ma întreb câteodata: nu ostenesti sa fii mereu mânioasa?

— Sunt apelpisita, fata mea, nu mânioasa. Sarita din cumpat înca nu m-ai vazut si zi fereste si vai acelei zile!

Se auzi un ciocanit si Sevasta intra în odaie împingând usa cu uma-rul. Depuse o tipsie dinaintea batrânei si se retrase morocanoasa câtiva pasi.

Verneasca inventarie dintr-o privire continutul tavii: o ceasca de ceai din portelan englezesc, un flacon de cristal cu jamaica, câteva prajiturele uscate — hm! Vreascuri! Pe un fund de farfurie...

— Scuipasi în zeama, fa?

Sevasta casca ochii. Se interesa, încredintata ca o lepadasera urechi-le:

— Cum?!

— Grigore, deslusi Aristita Vernescu, avea o vorba: în birtul unde te-ai certat cu chelnerul ori n-ai dat bacsis, sa nu mai intri ca-ti stupeste în bu-cate.

— Ce oroare! exclama palida Alexandrina.

Vernеasca se enerva:

— si la privata când te îndemni, nu-i tot oroare? Viata nu-i doar

zam-bila si stihurile Butculesculuі.

Sevasta, vânata de indignare, se adresa Alexandrinei Cerchez:

— Domnisoara Adeluta vrea sa va spuna noapte buna.

— Las' ca doarme neîntoarsa si fara mofturi din astea, interveni

ba-trâna.

— E obisnuita s-o sarut, înainte de-si face rugaciunea.

— Prostii! O deprinzi cu farafastâcuri ca sa iasa balega moale ca tine.

Fata Alexandrinei se contracta. Rosti cu dintii înclestati:

— Ad-o aicea, Sevasta!

Fetita, blonda, grasuna, cu bucle englezesti care zburdau pe gulerasul de

tafta pepit, navali zgomotoasa în încapere. Schita o reverenta grabita

dinaintea batrânei si se refugie în bratele Alexandrinei:

— Mama, te-ai uitat pe geam? Am facut un mos de zapada uite atâta!

întinse bratele care nu-i ajungeau: Zau, mama! E mai voinic si mai gros

decât Vasile, surugiul... Mai gros decât... decât doamna asta. A zis si

Se-vasta: izbutisi o dihanie, pe potriva cucoanei Aristita...

Alexandrina, înghetata, încerca sa-i stapâneasca navala cuvintelor:

— Desigur, Adeluta, du-te si te culca.

— Dar nu te-ai uitat, mama!

— Avem vreme mâine dimineata. O sa ne jucam împreuna, toti trei: tu, cu

mine si cu mosul de zapada.

Fetita batu fericita din palme si se lasa condusa pâna la usa. Îsi lua ramas-bun cu acelasi knix teapan, apoi i se auzi tropaitul botinelor pe co-ridor.

Vernească lepada ceasca în care turnase câteva degete de rom.

— Halal de crestere aleasa, Alexandrino, n-am ce zice! si dupa ce trân-teste mojicia, o mai si dezmierzi... Îngâna glasul doamnei Cerchez:

O sa ne jucam mâine împreuna... Aferim, soro!

Alexandrina se aseza stânjenita pe o margine de scaun framântân-du? si degetele nelinistite:

— Îmi pare rau, tanti... E un copil de cinci ani, nu stie ce vorbeste.

— Trei scatoalce dupa ceafa si învata la repezeala.

— Nu sta în principiile mele si nici ale lui Iorgu s-o batem. Exista alte metode de corectiune.

— Am vazut. La o urma, treaba voastra, doar ca mâine-poimâine sa nu te miri daca ti-o îmbatrâni în batatura împletind cosita alba. Barbatu-lui îi place muierea gingasa, supusa, de sfioasa ascultarica.

— Ca dumneatale, zâmbi Alexandrina.

— Apai eu, fata, sari Aristita, nu mi-s de maritat. La vremea mea am stiut har Domnului cum sa ma port, iar acuma altele mi-s rosturile, nu sa fac pe brândusa de padure.

Alexandrina îsi coborî pleoapele. stia tot târgul cum îsi luase Vernescu lumea în cap. Dupa cinci ani de însuratoare, cuprins de sat din pricina

firii asupritoare a Aristitei, fugise la Bucuresti. Murise târziu printre

stra-ini, pomenind cu limba de moarte ca nevasta-sa sa nu fie îngaduita

la în-mormântare...

Batrâna îsi turna restul de jamaica în ceasca golita si trase un gât

zdravan.

— Parca ma mai dezmortii nitel... Dar cu Iorgu ce-o fi de nu pica? Mi? era

dor sa-i vaz ochisorii.

— Cu afacerile dumnealui, ofta doamna Cerchez. Parca nu-l stii, tot pe

drumuri. Ba la mosie, ba la Iasi...

— Las c-asa trebuie sa fie barbatul! Batatarnic nu mototol, s-astepte sa-

i ploua cu lipii calde si poame de la Rusalim... Ia stai! Parca fosneste

careva pe la geamuri.

— ti se pare, tanti. O fi vântul.

— Ci las-o pacatelor! Vânt încaltat în cizme. N-auzi? Tropaie ca o

her-ghelie.

Sevasta îsi vârî nasul pe usa:

— Conita, te cerceteaza cineva... Nu vrea sa intre ca-i zorit.

Alexandrina se ridica tulburata. Grabi spre usa în forfota de fuste

fos-nitoare.

— Iarta-ma, tanti, un minut.

Reteza fulger coridorul rece si se opri în vestibulul cu marchiza. Un

ostas tânar si îndesat, cu promoroaca în mustata balana, saluta si începu

sa scotoceasca în pieptii mantalei. Scoase un plic violet, exclamând cu sa-tisfactie:

— asta e! Am primit ordin sa vi-l aduc asta-seara negresit si sa nu-l depui decât în mâna dumneavoastra.

— Multumesc, sopti doamna Cerchez.

Era tulburata, tragea cu urechea spre odaile din fata, fara sa nime-reasca buzunarul rochiei. Dibui câteva monede si le vârî în palma soldatu-lui. O bancuta se rostogoli pe presul caramiziu. Omul dadu sa se aplece, dar Alexandrina, gâtuita de spaima, îl opri:

— Lasa... Du-te acum...

— Port vreun raspuns?

— Nu... E cineva în vizita... Du-te, du-te.

Îsi musca buzele. Sa te confesezi necunoscutilor, uite unde ajunsese... Dupa ce închise usa, se lipi de perete, asteptând sa i se domoleasca bataile inimii. O lua ametita spre salon. Pasea ca beata, cu genunchi moi, pe dusumea nesigura. Aristita Vernescu o masura scurt:

— Da' ce patisi, Alexandrino? Esti alba brânza de Braila.

— N-am nimic.

— si ala ce vruse?

— Care ala?

— Nu te fa proasta, ca esti de-ajuns. Ostasul...

— A, nimic important... A fagaduit Iorgu un car de lemne pentru co-menduire... I-am zis sa vina poimâine.

Îi ocolea privirea iscoditoare, atintind covorul, tablourile de pe pereti.

— Hm! Îti alearga ochii zici ca-s lacuste. si-n ravas ce zice?

— N-am primit nici un ravas, spuse Alexandrina gata sa plânga.

— Asa o fi daca zici tu, da' mie mi s-a parut altfel...

— ti s-a parut, îngâna doamna Cerchez.

Batrâna ofta, ridicându-se anevoie:

— Eh, tinerete, tinerete... La buna vedere, draga mea, si cruta-ti ini-mioara. Pe Iorgu trec eu sa-l vaz dupa ce si-o ispravi daravelele...

Când auzi gâfâitul portilor de fier ale curtii, Alexandrina izbucni în plâns. Scoase din corsaj scrisoarea si se apropie împleticita de lampa. Fla-cara musca peretii de sticla cu zvârcoliri de sarpe. Citi printre lacrimi câte-va rânduri asternute în graba:

"Adorata mea,

Te stiu singura pâna poimâine si-mi îngadui sa-ti tulbur linistea. Di-mineata, te-am zarit pe Strada Unirii. Am încercat emotii de licean. Cine si-ar fi închipuit?... Câteva versuri, deprinse în copilarie, îmi vin în minte. ti le trimit:

..Si l'enfant repose,
Un ange tout rose
Que la nuit seule on peut voir,
Viendra lui dire: «Bonsoir!»...

Am vrut sa-ti spun noapte buna. Noapte buna, Sandrela..."

Alexandrina Cerchez, zguduita de plâns, încuie scrisoarea în sipetelul chinezesc. Într-un târziu, lua lampa si se târî anevoie în iatac. La feresti, gâfâia viscolul.

*

Dimineata era geroasa. În spatele perdelelor ciuruite pe alocuri suro-rile Algiu tremurau cu mâinile vârâte în mansoane de foca. Se priveau, pa-sari speriate, si din când în când trageau cu ochiul spre cartea postala mi-litara, pusa la vedere pe masuta turceasca batuta în cioburi de fildes.

Zoe rosti în cele din urma, dregându-si glasul:

— Cred... cred ca înainte de a lua o hotarâre, va trebui sa ne întarim putin. Câte o picatura din Armagnacul lui papa nu poate sa ne strice...

— N-ar trebui sa exageram, spuse Zizine si glasul se prelinse firav ca un firicel de fum. Daca începi sa te obisnuiesti, ti-e foarte greu sa mai re-nunti. În doua luni am consumat mai bine de o jumatate de sticla.

— Adevarat, observa Zinca, dar gândeste-te ca evenimentele din ultima vreme ar fi doborât persoane mult mai voinice decât noi. Nu stiu cum am rezistat. Totusi, ar fi bine ca Anica sa nu bage de seama. Asemenea de-prinderi, daca se afla despre ele, te compromit.

Zoe, cea mai expeditiva, scoase trei paharute de cristal cât cochilia unui melc si le umplu cu mâna tremurânda.

— Mi-a luat gura foc, declara Zizine, dar trebuie sa recunosc ca acum

ma

simt mai puternica.

Zinca apuca nesigura cartea postala si lorgnonul. O citeau a

doua-spre-zecea oara de la avertismentele tiparite cu litere de o

schioapa — "Nu se scrie nimic privitor la armata", "Nu se pune nici data, nici localitatea" — pâna la semnatura: Tudorel.

— E în Regimentul 11 Rosiori...

— Locotenent, completara Zoe si Zizine.

— Ma întreb cine o fi acest domn Mares, si în ce masura îi putem fi noi

de folos.

— "...va rog fiti amabile, cita din memorie Zinca, si serviti-l, îi sunt

mult, nici nu va imaginati cât de mult, îndatorat..."

Zoe clipi nervoasa:

— As fi dezolata daca as sti ca Tudorel joaca. E mult prea tânar pentru

a capata asemenea naravuri.

— Daca nu ma însel, Radu era la fel de tânar când a trebuit sa vânda

Scaienii.

Zizine îsi duse mâna la frunte.

— Nu zau, Zincuto, ce rost are sa ne amintim acum toate istoriile

ne-placute din familie?

— "...eu sunt acum bolnav de dizenterie, urma Zinca de asta data citind, dar încolo — vorba tiganului — sanatos tun..." Oare ce-o fi vrând sa

spuna?

— Probabil ca acum e în convalescenta, presupuse Zizine.

Zoe îsi netezi poalele scamosate.

— În orice caz, foloseste expresii oarecum ciudate... "Ma plictisesc de moarte, fericiti ofiterii însurati care sunt aici cu nevestele lor. Cel putin se amuza noaptea..."

— Doamne, Zoe! exclama Zinca ducându-si palmele la ochi. Cum poti repeta asemenea orori?

Zinca suspina cu nostalgie:

— tii minte ce copil dragalas era? Ca o fetita. Parca-l vad cu bucle si în sortulet de dantela. Îi simt înca greutatea în brate... A fost totdeauna nepotul meu preferat.

— Toate acestea sunt din pricina razboiului, decreta Zizine.

— Nu credeti ca ar trebui sa ne consultam cu Dimitrie? E un barbat atât de hotarât!

Zinca îsi rasuci inelul subtire cu opal.

— Dar daca acest domn Mares se prezinta mai înainte de a fi apucat sa vorbim cu Dimitrie? si apoi, nici macar nu stim ce doreste de la noi.

— Simt ca ma doare capul, se plânse Zizine. Hotarât, asemenea emotii sunt peste puterile mele. Cred ca am sa ma întind putin...

— Nu te mai întinde, cucoana, ca-ti pica petitor de soi.

Surorile Algiu sarira arse. Ah, obiceiul Anicai de a asculta pe la usi, de a se strecura în odai cu pasi pisicesti.

— Cine a venit?

Slujitoarea salta din umeri.

— El stie ce a balmajit acolo. Parca tine în gura trei prune si o nuca.

— I-ai spus ca suntem acasa?

— Ba nu, la hora! Asteapta aci, în antret.

Batrânele se privira contrariate.

— Sa... intre, sufla Zoe cu inima purice.

Zoe, Zinca si Zizine priveau cu gurile cascate. Barbatul din fata lor nu semana cu nimic din ceea ce avusesera ele vreodata ocazia sa întâlneasca pe strada, în familie, la teatru ori putinele serate la care participasera vre-me de peste cinci decenii. Era natural, direct, lipsit total de conveniente, fara a fi comis de fapt nimic deplasat, se misca dezinvolt prin încapere si dadea impresia ca le cunoaste de o viata.

— Ma numesc Mares.

Exclamatiile de groaza ale batrânelor fusesera atât de perfect identice — ton, intensitate, emitere simultana — încât strainul izbucni în râs.

— Se pare ca eram asteptat...

Privirea batrânelor aluneca instinctiv spre cartea postala abandonata pe gheridon. Mares se uita scurt în aceeasi directie si un surâs cald îi lu-mi-na toata fata.

— V-a scris Tudor, presupun. Marturisesc, mi-era teama ca sunt prea grabit, arata spre misiva: Vesti bune?

— Da, îngaima Zoe fara sa se gândeasca, e bolnav de dizenterie.

— Dizenterie, repeta Zinca.

Mares arbora o expresie de circumstanta:

— Bietul baiat. Sa speram ca nu-i grav.

— Sa speram... aaa... Luati loc... Palaria puteti s-o puneti în spatele

dumneavoastra... Da, da... Pe canapeluta.

Câteva clipe se cercetara în tacere. Mares cu o privire calda,

învalui-toare, care cucerea spontan, batrânele emotionate, la pânda,

încercând sa înteleaga ce se întâmpla.

— Ce mai faceti? întreba Mares zâmbind, de parca nu s-ar fi vazut de o

saptamâna, de o luna sau de un an, dar erau îndeajuns de bune

cunos-tin-te pentru ca întrebarea sa sune firesc.

— Bine, spuse nesigura Zizine.

Nu-l scapa din priviri, constatând cu stupefactie ca respira mai usor, ca

da, strainul acesta cu figura de roturier o captiva, ca se simte

neasteptat de bine în prezenta lui. Se uita cu coada ochiului spre Zoe si

Zinca. si ele pareau mai însufletite, obrajii prinsesera oleaca de

culoare.

— A! exclama Mares. Bine ca mi-am adus aminte... Am ceva pentru

dumneavoastra...

Scotoci în buzunarul interior al macferlanului cenusiu si scoase trei

cutioare mici, rotunde. Pe capacele emailate, nimfe roz, dolofane, pareau

sa galopeze pe cai invizibili.

Obrajii Zincai se îmbujorara:

— Oh! Bombons Élite. Nu le-am mai vazut dinainte de razboi...

— Permiteti-mi sa vi le ofer cu regretul de a nu fi gasit ceva mai —

ca-uta cuvântul potrivit — interesant.

Zoe îsi îndrepta spinarea si rosti din vârful buzelor:

— Sunteti foarte gentil, dar poate ca nu ne cunoastem îndeajuns de bine

pentru a putea accepta cadouri din partea dumneavoastra.

— Cadouri... relua Zizine cu gura apa.

Erau niste bomboane parfumate, colorate delicios. Desi mici, puteai suge

o jumatate de ceas o singura margica.

Dupa ce împlinisera paisprezece ani, maman le dascalise: "Dragele mele,

nu se primesc daruri de la necunoscuti. Iar când un tânar începe...

enfin, sa se intereseze de tine poti accepta flori, bomboane, un martisor

sau un album de suveniruri. Dupa logodna, lucrurile se schimba, totusi

obiectele intime ramân inadmisibile..."

Cuvintele rasunau acum în mintea batrânelor.

— Dar eu va cunosc de mult, zâmbi Mares punând cutiutele pe masu-ta. Nu

va închipuiti câte mi-a povestit Tudor despre dumneavoastra. tine mult la

matusile lui.

Miscate, Algiencele începura sa tremure. Jeurile si lantisoarele umplu-ra

odaia cu cântecel de greier.

— Mi-a vorbit de gratia si gingasia dumneavoastra, urma Mares, si

bag de

seama ca nu mi-a vorbit destul, mi-a povestit cât sunteti de blânde,

politicoase si îndatoritoare.

— Tudorel exagereaza, spuse Zoe în pragul lacrimilor.

— Câtusi de putin. Va aseamana mereu cu florile sfioase ale începu-tului

de primavara.

Zinca îsi duse prima batista la ochi:

— Bietul copil. Mi-am dat totdeauna seama ca e un baietas sensibil.

— Datorita lui, va cunosc astazi atât de bine. De pilda, doamna Zizine

face acuarele încântatoare, doamna Zinca brodeaza minunat la gherghef,

dupa cum doamna Zoe compune mici câhtece extrem de inspirate... Îmi pare

rau ca va tulbur.

Batrânele plângeau de-a binelea tamponându-si ochii si nasurile. Zi-zine

izbuti sa vorbeasca cea dintâi:

— Va multumim, domnule Mares. Va multumim pentru toate aceste cuvinte

frumoase. În zilele noastre auzi atât de rar lucruri care sa-ti faca

placere...

— Atât de rar...

Dezghetata, din nou la îndemâna în salonul ei, Zinca se interesa:

— Cum ati izbutit sa-l cunoasteti atât de bine pe Tudorel, domnule Mares?

— Simplu. Datorita unui gânsac.

Surorile Algiu facura ochii mari si batura din palme:

— Un gânsac? N-am mai auzit de asa ceva!

— Povestiti-ne mai repede. Suntem atât de nerabdatoare...

Ochii le straluceau de curiozitate, îi sorbeau cu lacomie cuvintele.

— Îmi permiteti sa aprind o tigareta?

— Dar bineînteles! Nu ne supara deloc. Mirosul de tutun este atât de

barbatesc si înviorator!

Mares trase doua fumuri zâmbind aducerii aminte.

— Sunt negustor, angrosist, ma ocup de aprovizionarea armatei, înainte

de razboi faceam cu totul altceva... În sfârsit. Deci cumpar si vând cu

toptanul ori cu bucata, dupa cum se iveste prilejul. Într-o zi, ma

opreste un ostas în piata — ma aflam la Bacau — si-mi ofera un gânsac de

toata frumusetea. Va spun sincer, m-am gândit sa-l iau pentru mine.

— Cu varza sau castane e delicios! suspina nostalgica Zinca.

Zizine aproba.

— Delicios! Anica îl prepara admirabil... Ah, iertati-ne, domnule Mares.

Suntem niste cotofene guralive. Va rog sa continuati.

— I-am dat cincizeci de lei crestinului si mi-am vazut de treburi. Cam

peste un ceas, ma trezesc acasa, la gazda unde trasesem, cu un locotenent

teribil de agitat care ma întreaba de gânsac. Pe scurt, se ofera sa-l

rascum-pere la indiferent ce pret. Dar ce zic se ofera! Ma implora pur si

simplu, ai fi zis ca soarta lui, a razboiului, a lumii întregi depinde de

oratanie... Dupa cum ati ghicit probabil, locotenentul era Tudor.

— Nu înteleg, spuse Zizine, vreau sa spun, nu mi-amintesc ca Tudorel sa

fi avut vreun penchant special pentru gâste...

Mares începu sa râda.

— Gânsacul este mascota Regimentului 11 Rosiori. Îl urmeaza

pretu-tindeni, pe câmpul de lupta sau în spatele frontului, si pot afirma

ca e fiin-ta cea mai rasfatata si bine hranita de pe teritoriul României.

Ostasul, un amarât de prin Gorj, îl furase gândind sa faca rost de câtiva

poli.

Batrânele izbucnira în râs. Râdeau cu umerii firavi, cu ochii

înlacri-mati, cu zulufii descleiati, cu multimea de lanturi si margeluse.

Anica, contrariata, deschise usa:

— Aferim! Da' stiu ca va veseliti!

— Porte-bonheurul regimentului! sughita Zinca. Doamne, ce copii

naz-dravani!

— Bineînteles, conchise Mares stingând tigareta, am facut haz împre-una

si m-am bucurat ca gazda nu apucase sa sacrifice pasarea. Dupa ace-ea,

ne-am vazut mereu. Afacerile m-au tinut trei luni la Bacau...

— si acum? întreba Zoe. V-ati mutat în târgusorul nostru?

Mares îsi desfacu bratele.

— Sa zicem mutat. Oricum, interesele m-au adus în oras pentru o pe-rioada

mai lunga. Asa îmi închipui. Evenimentele o vor hotarî.

— Unde veti locui?

Barbatul surâse plecându-si pleoapele. Declara cu jena bine jucata:

— Aici este problema. Îndraznisem sa sper ca m-ati putea gazdui

dumneavoastra.

— Noi?!

— Nu va speriati, surâse Mares. Nimeni nu va poate obliga sa ma primiti.

Încerc sa va explic cum stau lucrurile: Afacerile mele presupun un

program sa-i zic... mai excentric. Plec în zorii zilei, alta data abia

spre a-miezi, ma întorc la ore neasteptate. Am nevoie deci de o camera

izolata pen-tru a nu deranja gazdele. Dupa cum stiti, cea mai mare parte

a caselor din oras sunt construite în stil vagon. Afara de aceasta,

afacerile mele ne-cesita multa discretie. Sunt doua conditii greu de

realizat în persoana unui singur proprietar, dar Tudor m-a asigurat ca

domniile voastre le întruniti pe amândoua...

Batrânele se privira uimite. Ca totdeauna, tulburarea sau nedumeri-rea li

se citea în zbuciumul pleoapelor.

— Probabil acesta este serviciul la care se referea Tudorel în cartea lui

postala, rosti Zinca. Nu reuseam sa ghicim deloc... Suntem silite sa

recu-noastem ca nu ne-am gândit niciodata sa închiriem...

Îsi musca buzele strecurând o privire vinovata. Îl uitase pe Dimitrie...

— Fac o completare. Mares ridica degetul. Pretul chiriei îl stabiliti

dumneavoastra. De asemenea, mi-ar face placere sa va ajut pe cât îmi va

fi posibil, în chestiunea aprovizionarii.

Zoe îsi privi stânjenita mâinile.

— Nu suntem niste fiinte mercantile, domnule Mares. Dar pur si simplu,

nu vad cum...

— Tudor îmi vorbea despre o aripa a cladirii complet separata, o

între-rupse Mares.

Batrânele sarira într-un glas:

— Acolo nu se poate!

— Nu, nici gând, adauga Zizine speriata.

Mares le strecura o privire ascutita. Tacu.

— Poate... îngaima Zinca nesigura... Cred ca am putea încerca în odaia

lui Jean.

— Jean? întreba Zoe neatenta.

— Da, fostul fecior al lui papa... Dar nu, e mult prea modesta...

— Nu sunt pretentios, doamna, interveni Mares. Îmi permiteti s-o vad?

Zinca se ridica sa-l conduca. Zoe si Zizine, întepenite pe causeusa, se

uitara una la alta.

— N-o stiam asa de curajoasa, sopti Zoe.

— Ba da... În realitate a fost totdeauna cea mai îndrazneata dintre noi.

tii minte, când eram mici, la Blidari? Zinca a fost singura care a

cute-zat sa-si bage picioarele goale în havuz, desi mademoiselle Denis

ne-o in-terzisese cu desavârsire.

— stia ca e plecata la posta.

— O stiam si noi... Totusi mi-e teama, Zoico! Ce-o sa spuna Dimitrie?

Oare am procedat întelept?

Zoe îsi duse mâna la frunte.

— Ah! Nu ma pot gândi la atâtea lucruri dintr-o data. si în definitiv, nu

vad cu ce l-ar putea stingheri pe Dimitrie. Domnul Mares va folosi usa de

la bucataria de vara. Mi se pare de altfel o persoana foarte bine.

— Foarte bine. Îl gasesc saritor si spontan. stii, îmi plac oamenii în

mintea carora îti dai seama ca nu se petrece nimic ascuns. Presimt ca

domnul Mares este un astfel de barbat.

Cei doi se întoarsera cu expresii vizibil încântate.

— Dragele mele, domnului Mares îi convine odaia. V-ati fi închipuit?

— E cu mult mai confortabila decât îndrazneam sa sper si va sunt a-dânc

recunoscator. Va deranjeaza daca ma mut imediat?

— Dimpotriva, ne face placere.

Mares multumi înclinându-se. Se îndrepta spre usa straduindu-se sa

paseasca fara zgomot. Deschise brusc. La capatul coridorului se topea o

si-lueta masiva.

"Barbat? Femeie? Interesant..."

Parasi curtea surorilor Algiu preocupat, cu capul înghesuit între u-meri

si barbia rezemata în piept.

CAPITOLUL V

— Parerea mea e sa-ti îmbraci tunica, spuse capitanul Alexandru Ioanid

închizând un dosar cu copertele rosii.

Aprinse o tigara si facu doi-trei pasi prin încapere încercând sa se

dez-morteasca. Parea impecabil chiar si în uniforma de campanie bleu-

ho-rizon, genul de barbat seducator si desavârsit elegant oriunde, în

foaierul unui teatru sau aici, într-un birou mohorât, cu peretii verzi,

de la Cartierul General.

Gogu Rosianu, doar în camasa cu mânecile suflecate, manevrând compasul

deasupra unei harti uriase, îl masura din cap pâna în picioare.

— Dom'le, dumneata faceai avere ca gigolo. Problema e ca nu putem sa-ti

semanam toti. Asa a lasat Dumnezeu! Frumosi ca dumneata ori simpatici ca

mine.

— Sau sluti ca subsemnatul, zâmbi Teodorini.

Studia un nomenclator sosit chiar în dimineata aceea si lua note pe niste

fise înguste pe care le completa cu un scris nervos si ascutit, amin-tind

grafismul gotic.

Ioanid replica linistit:

— Nu era vorba despre mine. Îmi cunosc fotografia si vocatia. Îti atrag

doar atentia ca o sa ai neplaceri daca Dabija te gaseste într-o tinuta

neco-respunzatoare.

— Suntem în razboi, nu ma duc în audienta la Palat! spuse Rosianu. În consecinta, exista afaceri mai serioase care ar trebui sa-l preocupe.

— Când îti va fi subaltern, sa-i comunici punctul tau de vedere. Deo-camdata nu cred ca l-ar interesa în mod special.

Valeriu Teodorini nota pe fisa: "Div. 5 si 9. gen. Razu si Scarisoreanu —

corp 6 Arm. com. gen. E. Grigorescu..." Îsi ridica privirea adresându-se maiorului Rosianu:

— Ioanid are dreptate. Lui Dabija îi e perfect egal daca te afli în tran-see sau la bal. Pretinde tinuta fara cusur. Pentru el e o chestiune de prin-cipiu, mai exact de disciplina, si mai exact, de autodisciplina.

Gogu Rosianu azvârli enervat compasul:

— Te felicit, mon cher, esti al dracului de tare la teorie! Încearca te rog sa tragi o singura linie, la o harta cât un cearsaf, într-o cutie de chibrituri ca asta de patru pe patru, unde mai lucreaza doi insi, strâns în chingi ca un cruciat. Care-i desteptul care a nascocit gulerele astea, ca l-as pune a-cum la zid! Nu poti sa-ti privesti buricul, fara sa-ti fracturezi barbia sau maxilarul!

— Cum crezi! spuse Ioanid, apropiindu-se alene de fereastra.

Se vedea o parte din piata lipsita de vioiciune, de animatia cumpara-torilor, de larma orataniilor si-a cupetilor care-si falesc marfa în versuri si cu glasuri automatizate, de culorile vii care-ti înveseleau ochii pe tarabele de altadata: orange-ul morcovilor si portocalelor, verdele în paleta comple-ta al legumelor proaspete, cosul sângeriu al merelor sau al unei creste de cocos, galbenul dulce, de para pergamuta

sau bruma violetelor de Parma a strugurilor pastrati peste iarna...

Câteva babe stateau pe vine, dinaintea unor saculete saracute.

Bro-boadele le înfasurau capul si trupul pâna jos, peste ciubote.

Nemiscate si mohorâte, semanau cu niste musuroaie uriase de furnici. Un

mosneag plimba de colo-colo o funie plesuva de usturoi, un baietan nu

prea rasarit înghetase cu un cosulet de seminte atârnat de toarta

bratului.

Trecatorii rari mergeau cu trupurile încordate de frig, parea ca toti se

grabesc, undeva anume, negresit anume...

"Macar de ar sti unde..." reflecta Ioanid, desprinzându-se de geam. Pe sticla, aburul respiratiei se chirci pâna ajunse cât un irmilic, apoi

pieri ca o parere.

Bodoganind, cu miscari bruste, ostentative, maiorul Rosianu smulse tunica

de pe spatarul scaunului si o îmbraca.

Teodorini zrmbi vag. Îsi vazu de lucru fara sa comenteze.

"...Div. 13-a gen. Popescu, aghiot. cpt. Miclea, Div. 14 gen. Bunescu...

col. Fratila (?)..."

Îl trecu înca o data pe fisa separata, subliniind numele si repetând

semnul de întrebare.

Ioanid apasa ca din întâmplare clanta usii de la biroul generalului

Da-bija, apoi se propti dinaintea lui Rosianu tinând mâinile la spate.

Parea ca?l urmareste cu toata atentia.

— Ma treci în revista?

Ioanid aproba dând din cap:

— Ai procedat foarte cuminte. De altfel e destul de frig aici.

— Mie mi-e cald.

— Apropo, daca tot te-ai ostenit, închide bumbul de la guler si

în-dreap-ta clapa buzunarului stâng.

Valeriu Teodorini se lasa pe spatarul scaunului, cu mâinile abandonate

din cot pe birou, si începu sa râda:

— Nu sunteti seriosi defel! Ce rost are sa va ciondaniti?

— Eu nu ma dondanesc, spuse capitanul Ioanid. Remarc. si daca amicul

Rosianu e sincer, ar trebui sa recunoasca, cel putin fata de el însusi,

ca-i fac un serviciu dezinteresat. Am cunoscut un sublocotenent la

Razoa-re sanctionat de Dabija numai pentru ca avea parul crescut cu

jumatate de centimetru peste lungimea regulamentara!

— Absolut exact! se auzi glasul de gheata al generalului.

Ioanid încremeni cu capul întors. O singura secunda, dupa care Rosianu

si Teodorini sarira de pe scaune. Capitanul, încordat arc în pozitie de

drepti, îsi musca imperceptibil buza.

"Ce naiba?! Asculta pe la usi? stiam ca-i boier..."

Dabija îi cântari cu o privire lipsita de expresie.

— Nu, domnilor! Nu ascult la usi. Am gasit-o întredeschisa, fapt pe care-

l consider impardonabil pentru un ofiter de Stat-Major... Maior Rosianu!

— Ordonati!

— tinuta dumitale nu se supune nici unui regulament. Nu obisnuiesc

sa

atrag niciodata atentia de doua ori asupra aceluiasi fapt! Te afli aici

în serviciul maiestatii sale si nu la birt. Secundo! Lucrarea pe care mi-

ai pre-zentat-o ieri este necorespunzatoare, efectuata la o scara

fantezista.

Gogu Rosianu înghiti nodul din gât:

— Permiteti-mi, domnule general, am respectat indicatia din legenda.

— Dumneata esti tehnician diplomat, nu copist. Nu ma intereseaza

somnambuli care se supun ordinelor, ci specialisti care gândesc în timp

ce le executa. La ora 14,01 îmi prezinti lucrarea revizuita. Maior

Teodorini! La 14,16 minute astept documentatia completa.

Facu doi pasi si se opri brusc.

— Cineva a încercat sa patrunda în biroul meu.

Teodorini, Ioanid si Rosianu se privira stupefiati.

— Imposibil, domnule general, declara Valeriu Teodorini. Nici unul din

noi n-a parasit o singura secunda aceasta încapere. Daca...

Dabija îl fulgera cu privirea facându-l sa-si înghita restul cuvintelor.

Spuse raspicat:

— Cineva a încercat usa, apasând pe clanta. Când am plecat, am la-sat-o

la locul ei.

Capitanul Ioanid, fâstâcit, încerca sa râda:

— Scuzati-ma, domnule general... Am avut o usoara ameteala si m?am

rezemat de usa, deplasând probabil clanta.

— Pe viitor sa-ti reglezi mai bine vertijele.

Scoase o cheie mica de Fichet si deschise biroul. Capitanul Ioanid îl urma cu dosarul rosu sub brat.

Gogu Rosianu se lasa sa cada pe scaun. Îsi cuprinse tâmplele între palme,

înfigându-si degetele în parul castaniu.

Sufla istovit:

— Ora 14,01! Dumnezeule!

*

— Ne vedem la Tata Nicu si-i aduci si pe amici... N-or sa refuze, te a-sigur... Sunt curios sa-i cunosc, mai stii?! Poate am vreo inspiratie... De pe margine vezi mai lucid. Da, da, asa ramâne: pe asta-seara.

Domnul Mares puse receptorul în furca si-i multumi domnisoarei Aurica,

telefonista, o fata visatoare cam de treizeci de ani, cu parul strâns melc în crestetul capului si guleras de gupura. Coborî treptele postei, aspi-rând cu placere aerul rece. Seara era geroasa, cerul vatuit, greu, staruia amenintator deasupra orasului. Câteva ferestre, cu lumina saraca,

galbuie, sporeau tristetea strazii. Mares ocoli atent o mica pârtie de gheata, facuta de copii, si intra pe Unirii. Casa Algiu, înalta, cu fronton triunghiular si un salcâm cu brate descarnate, încremenite de frig, se vedea din capatul stra-zii. Parcurse douazeci sau treizeci de metri si se opri brusc scotând o mica exclamatie. La una din ferestrele

aripii nelocuite se târa anevoie un firicel de lumina. Mares arunca o privire atenta în lungul strazii pustii. O femeie scunda si masiva, carând o papornita cadrilata, disparea într-o curte. Cal-cula rapid ca intrând pe poteca ar fi fost imposibil sa treaca neobservat. Tânguitul fierului ruginit, mai sigur decât cea mai sistematica sonerie nem-teasca,
o aducea totdeauna si negresit pe Anica în pragul bucatariei. Îsi propti gheata în trunchiul salcâmului si izbuti sa apuce unul din stâlpii lati de piatra care încingeau dimpreuna cu nenumarate suliti de fier cladi-rea. Îsi lua avânt si, saltându-se în mâini, facu o rotire dându-si drumul de partea cealalta a gardului. Ramase câteva momente în zapada,
atent la zgomotele strazii. Un ciob de luna opintea sa-si limpezeasca obrazul prin-tre nori, o cioara napadita de somn ciugulea vazduhul cu croncanit lipsit de vlaga.

Mares trecu pe sub ferestrele batrânelor îndoindu-si spinarea, ocoli o statuie de piatra nu prea înalta — o zeita goala cu bratul ridicat gratios si capul culcat pe umar — si, straduindu-se sa calce doar pe zapada afânata, se furisa spre aripa din spatele cladirii. Prin crapatura mica, o pana de lu-mina strecurata între faldurile draperiei, zari coltul unui birou masiv, ba-roc, un fragment din marginea buclata a unei rame
florentine, un vârf de botina îngusta si eleganta.

Mares, iritat, îsi ciupi obrazul aspru. Îi venea sa sparga geamul, sa traga draperia cu o singura miscare. Încerca aceeasi irezistibila dorinta de a sti pe care o încercase demult, în copilarie, când cu o lovitura de

ciocan sparsese pendulul din salon. Cineva îi spusese ca fetitei care se

legana ve-sela, în scrânciob de bronz, sub cununita de trandafiri, îi

face vânt un pitic ascuns în pântecele ceasornicului. Zile întregi

reflectase la modalitatea de a-i face cunostinta.

Astepta o bucata de vreme, dar cioburile de imagine ramasera ace-leasi,

ca într-un caleidoscop stricat.

Salta din umeri si se îndeparta. Câhd iesi în curte îsi privi ceasul.

6,10. Iuti pasul, înfundându-si mâinile în buzunarele macferlanului.

"Interesant.. Din ce în ce mai interesant... Cine o fi cucoana?"

*

Tata Nicu Teodoru, jovial, cu mustata pleostita mereu uda si sort ver-de

de piele peste pântecele gogonat — "cum naiba e asa de gras, domnule! Ce

o fi vârând în el pe seceta asta?!" era întrebarea predilecta a

musteriilor — curata masa de scrum batând-o cu o cârpa uscata.

— Mai aducem un rând, domnu' Mares?

— Da... Da.

Raspunsese masinal, fara a-i consulta pe ceilalti, ca si cum problema se

întelegea de la sine: "Ce mai întrebi?"

Gogu Rosianu bau ultimele picaturi de vin rosu, cu o grimasa de

ne-placere.

— Posirca! Acru de ti se încretesc dintii.

Valeriu Teodorini surâse cu blândete:

— stii altul mai bun?

— Nu ma incita! Daca-i dau cep, o tin pâna mâine dimineata. Am o cultura

solida, as zice impresionanta, în materie.

Capitanul Ioanid aprinse a patra tigareta. Declara visator:

— Ca sa vezi! Altadata ma strâmbam când vedeam Byrrh pe masa. Avea mama o

idee fixa ca-i un aperitiv sanatos...

— Bun vin, aprecie competent Mares. A luat optzeci si doua de medalii si

diploma de onoare la expozitia generala românească din '906.

— O fi, nene, conceda Gogu Rosianu, dar Chablis-ul îl bate. Baremi la o

cutie de caviar, mâncata asa, de pofta buna, exclude orice concurenta.

Vorbea cu gura plina, nu trebuia sa-l privesti de doua ori ca sa ti-l

în-chipui atacând o masa compusa din paisprezece feluri.

Maiorul Teodorini îsi plimba ochii prin bodega, un stabiliment fara

pretentii, de cartier marginas, cu dever în vremuri bune. O bucatarie

sucu-lenta, probabil tocanite, mici si tuslamale "memorabile", ciorbe grase iuti si aprige "imbatabile", uger de vacuta cu usturoi

"inegalabil", asigura o clien-tela fidela de gurmanzi. Oalele asezate pe polite, aramaria, scaunele tara-nesti, cu trei picioare si fara spatar,

îi aminteau faimoasa cârciuma bucu-resteana asezata peste drum de

Cimitirul Bellu "Mai bine aci ca vizavi".

Lumea putina din local, câtiva batrânei având aer de amploaiati la pensie

si trei tarani cu papornitele îndoite din genunchi, îsi sorbeau mola-nul

rationalizându-si înghititurile. Erau cenusii, mohorâti, absenti.

— Cred ca niciodata nu s-a vorbit atâta despre mâncare, constata

Te-odorini netezindu-si parul pe tâmpla. Cel putin eu unul n-am auzit.

Natu-ral, n-o pun pe matusa-mea, sora mamei, la socoteala. N-a avut în

viata ei alta preocupare. O gamana de 98 de kilograme cu cea mai bogata

colectie de retete culinare din Regat...

Rosianu salta din umeri:

— Ce ti se pare curios? Când ti-e foame, te gândesti la bucate.

— E curios totusi, îsi urma Teodorini ideea. Dupa dezastrul de la

Tur-tucaia, toti, dar absolut toti, ostasi cu un singur bumb sau ditamai

ofiteri, îsi comunicau unul altuia ce-ar pofti sa manânce, colaborau la

întocmirea unor menuuri pantagruelice, care mai de care mai

abracadabrant.

— Firesc! comenta Mares. E o reactie animalica, o manifestare a

in-stinctului de conservare. Cei mai multi oameni când sunt necajiti au

un apetit disperat Uita-te la înmormântari si parastase! Familia

îndoliata se îndoapa pe întrecute cu oaspetii. si sunt sincer îndurerati.

Teodorini dadu din cap sceptic:

— Poate. Mi s-a parut totusi extrem de straniu, dupa ce pierduseram

treizeci de mii de oameni, nu mai vorbesc de imensul material de razboi

capturat, sa-l aud pe unul sau altul explicând cu gura apa cum se face

mielul haiducesc ori cel mai rafinat bombe d'amour, cu sos de Curaçao.

— O fi fost Griguta, bucatarul de la Capsa, râse maiorul Rosianu. Tre-buia sa te uiti mai atent la el, monser! Când a nascut nevasta-sa si l-au chemat sa dea o mâna de ajutor — trebuiau carate hârdaie cu apa cloco-tita, în fine nu cunosc mecanismul — cica le-a zis alora: "S-astepte Ileana numai o târa, ca mi se arde vol-au-ventul".

— Daca pofteau atunci, interveni Ioanid, la numai zece zile de la in-tra-rea noastra în razboi, ce-o fi acum!

Mares îl privi lung pe Teodorini:

— Ai luptat la Turtucaia?

Maiorul duse paharul la buze. Bea putin, cel mai putin dintre toti, cu vadita lipsa de aplicatie, persoana politicoasa care nu vrea sa faca nota discordanta.

Un batrânel se ridica de la masa si se apropie de tejghea târsindu-si picioarele. Articula greu, cântarindu-si parca în palma fiecare cuvânt:

— Înca... înca o regala, dom' Nicu.

tinea în mâna o sfoara de care era legat un motan urias, cu blana stufoasa.

Rosianu facu ochii mari:

— Ei uite, una ca asta n-am mai pomenit! Vazusem dobitocul, nu si frânghia, si mi-am închipuit ca face parte din decorul stabilimentului. A capiat toata lumea!

Mares continua sa-l priveasca pe Teodorini.

— Da, spuse silnic maiorul într-un târziu. Am luptat...

Capitanul Alexandru Ioanid ofta si se lasa pe spate, uitând ca sta pe un

taburet de lemn.

— A fost un cosmar. Dupa Bazargic, mi-am dat seama ca am pierdut mansa.

— Ei da! exclama maiorul Rosianu. Trebuia ce-i drept sa fii Wellington ca

sa sesizezi rahatul! În materie de cretinism, capeteniile nu merg cu

lin-gurita. Cât ai fi de tembel, nu se poate sa nu te dezmeticeasca

zdrobirea vertiginoasa a unei Belgii sau iadul de la Verdun!

Zaioncicovski si Basara-bes-cu si-au imaginat probabil ca se joaca

manevrând soldati de plumb. Iar alalalt, comandantul Armatei a IlI-a, a

dus basmul mai departe, nici macar nu s-a deplasat pe front, vedea piesa

de la Bucuresti. Ce sa mai discutam, domnule, ca mi-e greata!

— Belgia si Verdunul sunt opera lui Krupp, declara Ioanid. Tunurile Dicke

Bertha au facut ravagii, ca sa nu mai amintim de obuzierul de 420. Când

au atacat fortul Pontisse, norul de beton, otel si madulare omenesti s-a

ridicat la trei sute de metri.

— Trebuia s-avem si noi un Krupp! replica bataios Gogu Rosianu. Da-ca

asta-i regula jocului, de ce nu-l avem?

Capitanul Ioanid zâmbi:

— Postu-i liber si momentul oportun. Fa-l dumneata pe Krupp.

— Am sa ma ocup de chestiunea asta chiar mâine dimineata! Când mi-

amintesc cum a scos de pomana untul din noi Zaioncicovski, îmi vine

sa-l

strâng de gât. Da-i cu marsuri si contramarsuri de colo-colo — ziceai ca-

l intereseaza privelistile — ne-a farâmitat prin toata Dobrogea, si când

dadeam ochi cu inamicul eram epuizati, storsi literalmente si totdeauna

în inferioritate numerica.

— Oricum ne aflam în inferioritate, observa Ioanid rotind paharul pe

masa. Au fost douazeci si opt de batalioane vrajmase împotriva a noua-

spre-ze-ce românesti...

Rosianu îsi umfla dubla barbie: "Ce ti-am spus eu!"

— ...si alea risipite între Turtucaia si Silistra. saizeci de kilometri,

domnule! saizeci, repeta sufocat.

— Aici a fost marea greseala, spuse maiorul Teodorini privind mereu în

gol. Trebuia sa ne retragem spre Silistra unde, împreuna cu Divizia 9, sa

prelungim rezistenta. Bineînteles, neinspirata a fost si trimiterea

divizi-ilor nu în bloc ci "pachet cu pachet". Brigazi, regimente,

batalioane, com-panii picau într-o mare de trupe demoralizate.

— Neinspirata! pufni Rosianu. Esti prea dulce, mon cher! Imbecila!

Mares îsi ridica coatele pe masa si îsi rezema barbia. tinea tigara

ciu-dat, chiar la îmbucatura dintre aratator si degetul mijlociu.

— E târziu, constata capitanul Ioanid uitându-se la ceas.

Rosianu exploda:

— M-ati înnebunit cu orologiile, oameni buni! Asta de la papa Dabija

vi

se trage.

— E chiar atât de ortodox? se interesa râzând Mares. Începusem sa cred

ca-i o legenda...

— Ortodox pe dracu'! Un nebun care a împartit lumea în doua: racanii,

adica desteptii, singurele fiinte care merita sa fie luate în

considerare, si ailalti — tivilii — toti fara exceptie dobitoci

nedisciplinati. Da-l dracului! Asculta, mon cher, mi s-a facut o sete

naprasnica. Când ne virezi marfa aia?

— Mâine la 6. Ramâne deci stabilit: patru sticle de Martell, doua de

Armagnac si zece cutii Flor-Fina.

— Ai o memorie remarcabila. stii ceva, mai pune una de Armagnac... Voi ce

ziceti?

— Cum vrei, facu Ioanid, încheindu-si nasturii mantalei. Mergem?

Teodorini, cu gândul în alta parte, nu raspunse.

Se despartira în fata bodegii, sub firma lui Tata Nicu Teodoru. Pe tabla

vopsita cu ripolin verde, un taran radios, cu un ochi închis, îsi muia

mustatile într-o halba uriasa din care se revarsa spuma.

Mares privi lung în urma lor. Capitanul Ioanid, silueta de gladiator cu

eleganta de dansator profesionist, Teodorini, subtire pasind stânjenit

cum-va, lipsit de armonie, celalalt rotofei pe punctul de a deveni gras,

prototipul capsistului, care umbla dupa coada prepelitei pe Calea

Victoriei cu palaria data pe ceafa, pendulându-si bastonul pe sezut,

caraghios în uniforma mi-litara. Glasul caracteristic, impregnat de o

permanenta indignare joviala, se auzea de departe, mai razbatu chiar si

dupa ce disparura la coltul ulitei.

Mares se îndeparta adâncit în gânduri.

"Care din ei? Amândoi par la fel de suspecti sau la fel de nevinovati,

doi ofiteri obisnuiti... Mda, colonelul meu stie sa-si dreseze

oamenii..."

Peste un sfert de ora era acasa. O ata de lumina — faldurile înghitise-ra

crapatura — staruia în chenarul ferestrei. Deci, reflecta Mares, botina

îngusta si eleganta zabovea înca în aripa nelocuita a casei Algiu. Poarta

de fier gemu si patrunse în curte, preocupat de o idee. Trebuia sa afle

neapa-rat ce se ascunde în odaia cu geamuri camuflate.

"Cât e de caraghioasa viata, gândi pipaindu-si cheia în buzunar. Lu-cruri despre care vrem cu adevarat sa se afle, sa le stie un târg, o lume, o

tara, se împotmolesc pe drum, mor undeva într-un sertar. si e de ajuns sa

încerci sa ascunzi ceva, pentru ca faptul în sine sa devina imposibil.

Tai-ne-le salasluiesc în case cu ziduri de sticla... Hm! Iata-ma si

filozof..."

Trecu prin bucataria de vara si intra în camera lui, cu un vag senti-ment

de nemultumire.

*

Generalul Dabija, rezemat în picioare de biroul baroc, fuma visator. Pe peretele din spate, dominând încaperea, atârna prins în haturi puternice de snur rosu împletit tabloul cu rama baroca al lui Iliuta Algiu. Desi în roba si cu degetul aratator stâlpit într-un vraf impresionant de coduri cu cotoarele aurite, aerul mucalit de bonviveur tolerant si hedonist transparea în fiecare tusa de pensula. În fata oglinzii vieneze, chenaruita de flori din cristal galbui ca rasina, Alexandrina Cerchez îsi încheia cu degete nervoase, împiedicate de graba, nasturii rochiei din catifea neagra cu jabou bogat de dantela Valenciennes. Când începu sa-si înnoade cocul, Dabija abandona tigareta si, cu pasi de lup, o cuprinse în brate.

— Înca nu, Sandra, sopti, cautându-i ceafa cu buzele, mai ramâi te rog asa... Esti atât de frumoasa!

Femeia, prizoniera, încerca sa se elibereze.

— Trebuie sa plec... S-a facut târziu.

— Nu, se împotrivi generalul, nu-i nici sapte. Te rog...

Alexandrina i se rasuci moale în brate, îl privi în fata cu ochii negri, umezi, larg deschisi.

Se observara în tacere, lacomi, tremurând, singuri într-o lume a lor, catapultati undeva departe, departe de suferintele razboiului, de oraselul mohorât, de biroul sumbru cu arome vechi al lui Iliuta Algiu. Dabija, ametit, îi cauta gura. O sarutare lunga, salbatica, înclestata.

Doamna Cerchez, sfârsita, se lasa moale pe canapea. tinea ochii închisi,

respirând precipitat si generalul, în genunchi la picioarele ei,

presarându-i palmele cu sarutari, îsi zise ca era cea mai frumoasa femeie

pe care o întâl-nise în viata lui.

Figura fina parea si mai diafana între buclele navalnice, o cascada de

aur alb si rosu care-i aluneca pâna aproape de centura, gura însângerata,

smulsa din sarutari, zvonea voluptati dulci si aprige, nebanuite. "Poama

data în pârg" erau cuvinte care capatau pentru prima oara semnificatie în mintea lui Dabija.

— Ma istovesti, dragul meu, sopti Alexandrina deschizând ochii. Dupa

fiecare... dupa fiecare întâlnire zac în iatac doua zile. Dar sunt atât

de feri-cita! Mi-ar placea sa mor de fericire.

Generalul îi dezmierda conturând cu deget sovaielnic aripa îndraznea-ta a

sprâncenelor.

— Bucuria mea, îngaima culcându-si capul în poalele de catifea. Când te-

am vazut prima oara, atunci la Teatrul Liric...

— "Doamna în violet" îsi aminti surâzând amintirii Alexandrina, cu Jane Harding si Granier.

— ...mi s-a parut ca visez, nu-mi închipuisem niciodata ca asemenea

fapturi exista. O zâna în mare toaleta de moar alb stropita cu violete de

pa-dure.

— Rochia mea Marguerite Gauthier, zâmbi doamna Cerchez.

Dabija o cerceta amuzat si Alexandrina deslusi cuprinsa de o veselie neasteptata:

— Îmi botez toaletele. O fac din pension. Toate rochiile mele au câte un nume. Asta de acum e Anna Karenina, catifea neagra cu dantela alba, cea de rândul trecut la care asortez de obicei un turban rosu se numeste Esther, dupa eroina lui Balzac, cea din matase cu dungi Liberty e Abra-ham Lincoln...

Dabija o strânse în brate cu duiosie:

— Dumnezeule! Cât poti fi de copil! Un copil splendid care mi-a furat inima doar cât a clipit o data, si acum se joaca...

— Nu ma joc, Dimitrie, spuse Alexandrina dintr-o data serioasa, si tu o stii.

— stiu, Sandrela. si am stiut-o din prima secunda. Pe vremea aceea nici macar nu îndrazneam sa sper ca într-o zi... Când am aflat ca esti ma-ritata, am avut sentimentul ca s-a prabusit întregul univers. Sunt sase ani de atunci, Sandra, si iubeam pentru prima oara...

Alexandrina se apleca sarutându-i tâmpla. Cine ar fi putut banui ca ofiterul acesta matur, de o frumusete aspra, aproape prea barbateasca, pu-ternic si sumbru, totul numai vointa, forta si hotarâre, omul în fata ca-ruia tremura o armata, punându-si uneori nelaîndemâna chiar superiorii, poate iubi cu prospetimea si spontaneitatea unui baietel de cincisprezece ani?! Cine ar ghici în ofiterul de cariera Dimitrie Dabija

dur si sobru, pe care nimeni nu l-a zarit surâzând de pe vremea când purta ciorapi trei sferturi, imensele rezerve de tandrete, sufletul bogat, forta, salbaticia si po-ezia cu care poate iubi...

Dabija se ridica si-i îmbratisa umerii. O întoarse cu fata spre el, pri-vin-d-o înfrigurat.

— Esti înca aici si mi-e dor de tine. Daca n-am fi în razboi, nu te-as mai lasa sa pleci acasa...

Alexandrina i se tupila în brate, zâmbind blând.

— Asa ceva n-ar fi posibil chiar în vremuri normale. Nu sunt dintre femeile care îndraznesc sa înfrunte lumea, prejudecatile ei.

— Sunt eu în stare pentru amândoi, scrâsni generalul. Am patruzeci si cinci de ani si am facut, fac destul pentru societate ca sa-mi fi câstigat dreptul la fericire.

— Din pacate, suspina Alexandrina, lumea n-o îndrepti cu umarul, iar noi suntem siliti sa traim în mijlocul ei, fiindca alta nu s-a inventat în-ca.

— Asta se cheama întelepciune?

— O tii minte pe Frumusica Filitti? Dupa ce a fugit cu capitanul ala — Vladoianu parca — n-a mai putut sa intre într-un singur salon, n-o mai saluta nimeni, toata lumea bine i-a închis usa.

Chipul generalului se înaspri.

— stiu eu cât face toata lumea asta bine! Asculta-ma, Sandra, spuse brusc

Dabija cuprinzându-i capul între palme. Asculta-ma bine! În prima zi de

pace, daca mi-ajuta Dumnezeu sa razbesc pâna acolo, îl parasesti pe Cerchez. si daca n-o faci singura, vin eu si te iau pe sus.

— Nu-mi vorbi pe tonul asta, spuse înfiorata Alexandrina. Mi-e frica... Nu vreau sa-mi fie frica de tine, Dimitrie.

— Ba sa-ti fie! Esti viata, esti bucuria, esti ratiunea mea de a exista. Victoria si Sandrela reprezinta tot universul meu. Dupa cum vezi, amândo-ua sunt femei.

— Ma înspaimânti!

— Te-ai înspaimânta mai tare daca ai putea sa vezi ce se petrece în sufletul meu când ma gândesc ca te duci acasa, în casa lui Cerchez, ca strainul acela are cheia de la dormitorul tau, ca are dreptul, blestematul drept legitim, sa dispuna de trupul... de... de... Îsi înfipse mâinile în par. Ma cutremur! Auzi, striga, îmi vine sa-mi trag un glont în cap. Dumnezeu-le, noptile mele de cosmar când...

Se întrerupse muscându-si pumnii. Alexandrina îi auzi pârâitul maselelor si se înfiora. Rosti speriata:

— E barbatul meu, Dimitrie. si e bun cu mine, ma iubeste, o avem pe Adeluta. De ce e vinovat?

— Nu-mi pasa! striga Dabija. Nu te poate iubi atât cât te iubesc eu. Mai presus de orice! Orice!

Alexandrina izbucni în plâns:

— Ce vrei de la mine, Dimitrie? Pentru numele lui Dumnezeu, de ce ma

chinui? Iorgu e cel mai cumsecade om de pe fata pamântului. Un nefericit

care a avut nesansa ca nevasta-sa sa-l iubeasca pe altul... si sansa sa

n-o afle. Dar chiar asa, nu crezi ca-i îndeajuns de ranit? Gândeste-te ca

ai putea fi tu în locul lui. Ce ai face? Izbucni cu patima: Ce-ai face?!?

Dabija o privi uscat. Rosti aproape fara sa-si miste buzele:

— Te-as ucide, Sandra. si în orice revolver încap doua gloante.

Alexandrina îsi ascunse fata în îndoitura cotului. Trupul, cutremurat de

suspine, era fragil, vulnerabil, abandonat si generalul, din nou tulburat

si umil, îi mângâie parul.

— Iarta-ma, bucuria mea! Te iubesc. E singurul meu pacat. Iarta-ma.

— Iubeste-ma frumos! Lasa-ma sa fiu fericita. De câte ori ne vedem,

trebuie sa sfârsim la fel. Reprosuri, lacrimi, amenintari. Ma zbucium

des-tul acasa! Remuscarile, spaimele, rusinea ma ucid! Îngaduie-mi

ceasurile noastre de fericire, Dimitrie! Lasa-mi-le întregi! Nu mi le

saraci! Hohotele o înecau. Spune-mi tu ce vrei sa fac! Te conjur, spune-

mi si sa ispravim!

— Calm, Sandra, articula cu mânie stapânita, tinându-i bratele

prizo-niere. Calm!

Dezlantuita, la capatul puterilor, Alexandrina scutura din cap. Se smulse

cu putere neasteptata si se dadu câtiva pasi înapoi.

— Vorbeste, Dimitrie! Vrei sa ramân acum cu tine? Ramân! Uite, ramân! Nu

mai îmi pasa de nimic. Aleaga-se ce o vrea Domnul!

Începu sa-si dezbumbe nasturii, zburau spelcile în zbuciumul degetelor,

dantela Valenciennes a jaboului se facu ferfenita.

Dabija se apropie linistit, cu pasi marunti. Doar ochii erau arsi de

fla-cari amenintatoare. O trase pe Alexandrina lânga el, cu violenta.

Femeia gemu de durere.

— Spune-mi, Sandra, tii neaparat sa te bat?

Erau de toate în glasul acela: dulceata, mânie abia stapânita, ciudata

tandrete, presimtirea mâinilor puternice, pricepute în dezmierdari si

totusi gata sa zdrobeasca, tot din dragoste salbatica, trupul iubitei.

Alexandrina, ravasita, puf de papadie alungat de vânt între bucurie si

nefericire, la fel de adânci, la fel de intense, la fel de imposibile,

îsi ridica obrazul ud de lacrimi. Copilaria petrecuta la mosie îi trezi

aducerea amin-te.

— Vrei sa-i semeni lui Vasilica, vataful nostru de la Ciuceni? Tot asa,

îsi strivea ibovnica în pumni. Hai, loveste-ma!

— Sandra, scrâsni Dabija, nervii mei au un hotar. Nu mi-esti ibovnica.

Detest cuvântul, urasc semnificatiile triviale pe care le presupune.

— si crezi ca-i de-ajuns sa-l ocolesti pentru ca relatiile dintre noi sa

însemne altceva? Te stiam destul de curajos ca sa privesti lucrurile în

fata. Asta suntem, amanti, iar pentru tot târgul, daca s-ar afla ce fac,

o prosti-tu-ata. Da, urla, o prostituata! O cocota ordinara!

Nu vazu plecând palma generalului, care o plesni cu toata puterea peste

fata. Înceta brusc sa plânga, cu ochii negri largiti, prea uluita pentru a putea reactiona. Dabija nu-i lasa timp sa se dezmeticeasca. O lua în bra-te si se aseza pe canapea leganâhd-o ca pe un prunc. Îi vorbi cu dulceata:

— Copiii neascultatori au totdeauna urechile prea lungi.

Alexandrina, înca nauca, îsi pipai obrazul înfierbântat. Generalul îi saruta mâna si, dându-i-o usor la o parte, fata lovita.

— Nu doare... Nu mai doare... Habar nu ai cât ma doare pe mine sufletul,

adauga strângând-o cu disperare.

Alexandrina vorbi ca din transa, cu ochii fixati în tavan:

— E prima palma pe care o primesc în douazeci si cinci de ani... Nu m-a

lovit nimeni... Niciodata...

— Uita-te la mine! Nu pe pereti! La mine! Auzi ce-ti spun?... Asa! Te? am

lovit eu, barbatul care te iubeste cum nu a fost iubita nici o femeie pe lumea asta. si am facut-o pentru ca nu-ti îngadui nici chiar tie sa pân-garesti dragostea noastra! În constiinta, în mintea si în inima mea îmi esti nevasta. si vei fi si în fata lui Dumnezeu si a oamenilor îndata ce razboiul acesta blestemat se va fi ispravit... ti-am spus sa te uiti la mine! Asculta bine ce-ti spun! Am sa te bat, dar bataie, nu hârjoana, ca pe geambasi, ori de câte ori vei încerca sa întinezi tot ce am mai scump.

— Asta îmi fagaduiesti, casatorindu-ma cu tine?

Începu iar sa plânga. Plângea frumos, lin, cu o fata neschimonosita,

fara

nas rosu si fara batista. Inconstient, i se ghemuise în brate cautând parca ocrotire, se lasa alinata, dorlotata de mâna care o izbise, simtind o voluptate stranie, necunoscuta.

— Nu-ti dau voie sa gândesti urât, Sandra, în mintea ta lucrurile tre-buie sa fie frumoase, asa cum sunt de fapt ele. Tot ce se petrece între noi e minunat.

Cuvintele se pierdura în soapta. Buze înfierbântate îi cautau gâtul, vad spre dantela alba a corsajului. Degetele puternice descopciau nasturii de

cristal ai rochiei, rasuflarea de jaratic înfiora trupul fetei.

— Mai stai putin, iubito, nu-i asa?... Înca putin. Nu-i târziu...

Toropita, fara putere, doamna Cerchez se lasa purtata în iatacul lui Iliuta Algiu. Coama de aur rosu si alb se risipi în asternutul ravasit.

Aici, între sarutari sfâsietoare, orbecaind bezmetic de fericita pe limane nestiute cu dimineti nerasarite pâna atunci, Dabija îi smulse fagaduiala.

— Ai sa-ti încui iatacul, da, Sandra? Jura-mi!

Cu buzele arse, în extaz, devorata, un singur trup cu Dabija, doamna Cerchez jura.

Alexandrina se înfasura în pelerina neagra captusita cu vulpe ruseas-ca,

încercând sa-si înghesuie parul blond sub gluga. Ravasite, suvitele sca-pau pe obraz, exasperând-o.

— Tine-ti firea, iubito, spuse generalul întinzându-i doua agrafe cule-se

de pe covor.

— Niciodata n-am întârziat... Daca a venit Iorgu?

— Era vorba ca soseste abia mâine.

— Ah! Nu poti sa stii totdeauna... si Sevastei ce-i spun? Cum e

pra-pas-tioasa, o fi ridicat mahalaua! Doamne Dumnezeule!

Se misca agitata prin încapere, cautându-si manusile, poseta — un saculet

mic de margele — salul. Generalul îi puse mâinile pe umeri:

— Pastreaza-ti calmul, draga mea. Pun ramasag ca nu s-a întâmplat nimic

acasa. Cerchez n-a venit...

— si daca a venit?

Dabija zâmbi:

— Mi-ai spus doar ca nu te-a batut niciodata. Glumesc, scumpa mea.

Sevastei ai sa-i istorisesti ca le-ai vizitat pe Algience. Am eu grija sa

con-firme, desi nu e cazul. Suntem cuminti, da?

Alexandrina dadu masinal din cap, se lasa sarutata pe frunte.

— Te iubesc, Sandrela.

O privi lung, fara sa se sature, asteptând raspunsul.

Iesira prin portita dosnica, pe unde altadata intrau auzindu-si bataile

inimii dame voalate, si în dispozitii mai degajate amicii de chef ai

cuconu-lui Iliuta. Ajunsera într-o ulicioara pietruita, paralela cu

Strada Unirii.

Dabija cerceta scurt împrejurimile si lua bratul doamnei Cerchez. Se

îndepartara cu pasi grabiti.

*

Mares se desprinse surâzând de peretele rotund, din tabla, al unui chiosc

cu ziare.

"Dabija! Extraordinar! Ultimul tip pe care mi-l închipuiam erou de

a-venturi galante..."

La câtiva metri de el, o silueta ascunsa în sopronul abandonat al unui

pantofar astepta plecarea lui Mares, apoi iesi în ulita.

Pieri la un cot, înghitita de negura.

CAPITOLUL VI

Omul care îl însotea vorbea putin, era mohorât, cu un obraz întunecat si

o expresie de suferinta permanenta care-i stâlcea trasaturile, i le

botea, adunându-le cumva spre barbia ascutita. Figura, socotea colonelul

Ro-man, caracteristica subnutritului, adultului rau hranit în copilarie

sau bol-navului cronic de plamâni. Privirea dogoritoare, cautând mai ales

pa-mân-tul, se lasa rar surprinsa si atunci colonelul se simtea tulburat,

ars de patima a ceea ce el traducea drept vâlvataia din ochii unui

fanatic. si, cu intuitia momentului, deslusi dintr-o data certitudinea

barbatului uscativ, prost îmbracat si sfâsietor de trist care pasea

alaturi de el ca va muri cu-rând si ca, odata acceptata ideea,

nefericitul avea pofta, o pofta salbatica s-o faca nu pe saltelele de

câlti de la Filaret, ci într-un mod unic, cutre-mu-rator.

— Hm! reflecta Roman cu voce tare, nu esti prea vesel, prietene.

Capul barbatului zvâcni scurt spre dreapta.

— Dumneavoastra sunteti?

— Asa si asa. Azi sunt mai vesel decât ieri si cu siguranta mâine voi avea motive sa fiu mai voios decât astazi.

— Pesemne, perspectivele noastre nu coincid.

"Ia te uita! surâse în gând Roman. Voce cultivata, langaj spalatel. Pacat ca-i asa de acrit nefericitul..."

Mergeau pe stradutele întortocheate din spatele Cimitirului Bellu, lu-minate la intervale rare de felinare strâmbe si o luna de sticla, înghetata. Frigul aspru, dens, le ardea obrajii, vazduhul încremenit de ger parea corp solid, le strivea umerii, opunea rezistenta, trebuia strapuns, spintecat. În stânga si dreapta ulitelor bolovanite cu chifle rotunde de piatra, casute cu-rate si modeste, împrejmuite cu uluci albe,

îti purtau gândul spre un sat mai rasarit din judetele de deal. Liniile aveau nume pitoresti, Ghiocei, Fân-tâna Doamnei, Licurici, Miracolului

sau Livada Alba, tei si castani iar la ri-gola, ici-colo, cismele de lemn varuite, cu clonturi scurte. Cercetând locu-rile, colonelul îsi zise ca mahalaua e întesata probabil de cârciumioarele acelea romantice, cu coviltir de vita de vie, unde odinioara cântau scripcari falimentari la viori cu doua corzi, fleicile si micii à la coana Frosa — speci-alitatea Bucurestilor marginasi — se mâncau pe talgere de lemn, iar tusla-maua, în

castroane de pamânt cu linguri taranesti.

Barbatul se opri brusc si Roman întelese ca ajunsesera la destinatie.

Gospodaria era aidoma celorlalte: o casuta joasa, cazuta parca în ge-nunchi, cu acoperis cusma înalta tuflita pe sprinceana ferestrelor ocrotite de perdele lucrate în iglita, o palma de gradina stufoasa, put american în curte si gardulet varuit. Lânga portita, atârnau numarul scris pe o bucata de tabla: 5, si cutia postala verde cu un deget alb îndreptat spre gaura.

— Aici, spuse omul. Veniti dupa mine.

— Intram asa, ca la moara? întreba colonelul. Nu avertizezi întâi gazda?

Celalalt râse scurt:

— Va e teama?

— Sunt prudent, amice. N-am venit în vizita, sa beau o tuica cu nea Fane,

ci la o întâlnire clandestina.

Îsi musca înciudat mustata: "Stai acuma si explica-i astuia ce va sa zica conspirativitate..."

— stiu, domnule Roman.

— stii al dracului de multe! ricana colonelul.

Barbatul râse din nou:

— Chipul dumneavoastra e lipit pe toate gardurile, din zece în zece metri. Intre timp, v-a crescut cota: 20.000. V-ar recunoaste si un copil.

— La pretul asta?

— Am vrut sa spun altceva... Fiti linistit, va aflati în deplina siguran-ta.

Urcara trei trepte, în tinda cu stâlpisori de ghips, si se scuturara de zapada cu o maturica, aflata la îndemâna, lânga presul din petice. Usa se deschise si un barbat cam la cincizeci-cincizeci si cinci de ani, carunt, în cojocel si o camasa groasa, de barchet, fara guler, îi baga înauntru. Patrunsera într-o salita rece si întunecata apoi în "odaia buna", o în-capere scunda, curata, destul de confortabila.

Colonelul îsi roti ochii.

— Exista si alta intrare?

Gazda zâmbi:

— N-aveti grija. Sunteti aici mai în fereala chiar decât la Marele Carti-er al lui Mackensen.

— Asa nadajduiesc, spuse mecanic colonelul cântarindu-l cu o privire scurta, ascutita.

Parea un lucrator mai subtire — "un uvrier devotat", batea câmpii Marghiloman în Parlament, sub Dimitrie Sturdza — bunic probabil la mai putin de cincizeci de ani, multumit de soarta si încredintat ca a facut sufi-cient pentru a fi câstigat consideratia neamurilor, a tovarasilor de breasla si a mahalagiilor care i se adresau reverentios "ba, nea Fane!"

"Înselatoare aparente! gândi Roman asteptând sa i se ofere un scaun. Personajul a organizat sabotajele de la Letea si Lemaître, a pus la cale «ac-cidentul» personalului de Craiova care transporta un tren de munitii si specialisti nemti, si, spre deosebire de mine, nu-i cautat de Hentsch.

Am ajuns o paiata, un Jolly Jocker, tot ce se întâmpla mi se pune în

cârca, cretinii ignora ca individul — nea Dobre, cojocarul din Bellu — exista, ac-tioneaza, îi torpileaza, ca are oameni, suflu si energie, si se tin de capul meu, îmi adulmeca calcâiele... Gândul îl facu sa râda: Sunt un paratras-net... La urma urmelor tot e ceva! Ce mi se pare singular, e ca si astuia îi vine sa râda, dar are prea mult bun-simt ca s-o faca în nasul meu. Cum glasuiau novelele din Evul Mediu? Eu stiu, ca el stie, ca eu stiu, ca el stie... Perfect! Îmi plac partenerii inteligenti si cu bosa humorului..."

— Va astept afara, domnule Roman.

Barbatul care-l însotise pâna aici, în Ghiocei 5, o ulicioara din preaj-ma Cimitirului Bellu, iesi cu un zâmbet chinuit. Nea Fane îl însoti pe salita si se întoarse cu aceeasi figura radioasa.

— Cine-i dumnealui? se interesa Roman.

Dobre paru întâi surprins de întrebare "cine nu-l stie pe...", apoi ras-punse evaziv:

— Anton... Om cumsecade.

— Pare scolit, iscodi colonelul.

— Da, da... Citeste baiatul. Are gura de aur, când se urneste, zici ca-i popa!

— Probabil, spuse Roman. Cu mine nu s-a urnit defel.

— L-oti fi tulburat din cale afara. Ce-i de colea sa-l cunosti pe colone-lul Roman?

Roman îl privi iute, îi surprinse cautatura blajina fulgerata de un licar

malitios, bine camuflat. Un gând bizar îi trecu prin minte:

"asta-si bate joc de mine. Individul era tulburat asa cum sunt eu

Isa-bela de Castilia si el episcopul de Canterburry."

— Da' nu stati jos? si cu iertare sa ne fie, ca de, la noi, stiti

dumnea-voastra, ca la mahala...

Colonelul se aseza pe un scaun de lemn cu spatarul încovrigat, ca o

ureche, si îsi roti ochii prin încapere. În spatele perdelelor cu ochiuri

mari, itite din iglita — Pierrot si Columbina — iscau capetele purpurii

muscate si cercelusi. În stânga si dreapta, scoase din almanahurile

gazetelor La Rou-manie si L'Indépendance roumaine, pe anii '909 sau '910,

doua poze înra-mate: Napoleon, scund, grasun, cu tricorn, mantaua

deschisa si buza infe-rioara umflata agresiv, cutremurator de trist în

mijlocul lesurilor la Water-loo, si Kriemhilde, odrasla Niebelungilor, pe

jumatate despuiata, bine îm-plinita în umeri si solduri, implorând mila

cerului într-un peisaj exotic. Pereche le faceau, pe peretele din fata,

Genoveva de Brabant si Scara vietii.

Completau interiorul o lampa de bronz cu abajur laptos, un sifonier cu

oglinda, doua canapelute clasice, de zestre, pe care nu se asezau decât

oaspetii, când veneau prima oara, o masa ovala, importanta, pe un singur

picior. Era asternuta cu un covor de plus, chenaruit de ciucuri, peste

care se aflau, dispuse simetric, un vas de sticla suvenir din Constanta,

un ghioc aratos, utilizat ca scrumiera, si o cutie de lucru încropita din

cartoa-nele tigarilor Macedonia.

— Mda... facu Roman, lasându-se pe spatarul scaunului si întinzân-du-si

comod picioarele sub masa.

Gazda se interesa zâmbind:

— Adica ce?

— Domnule Dobre...

— Spuneti-mi nea Fane. Asa m-am deprins... Îl vazu învârtind tigareta

între degete si-i întinse ghiocul: Daca vreti sa fumati...

— Multumesc... Rosti pe gânduri, privind maciulia aprinsa a tigarii: Ai

auzit probabil despre marea ofensiva de vara pe care o pregatim împreuna

cu rusii.

— Au auzit toti, râse nea Fane, pâna si nemtii.

— Da... Perfect... Normal! Am tinut sa iau legatura cu dumneata pen-tru

ca socot firesc ca în momente de mare cumpana — asa cum sunt cele pe care

le traim azi — sa contribuim cu totii la rapunerea vrajmasului. Eu te

cunosc de mult, nea Fane...

Dobre dadu din cap cu acelasi surâs moale.

— si eu, domnule Roman.

— Înca de la începutul razboiului. stiu ce rol ai jucat în sabotarea

masinii de razboi germane, ti-am apreciat forta, pentru ca esti o forta,

nea Fane, talentul de organizator, consideratia de care te bucuri în

lumea mestesugarilor. Nu-i în intentia mea sa te flatez... adica, sa te

magulesc...

— Nu trebuie sa-mi talmaciti, spuse blând Dobre. Va pricep, chiar daca nu

rostim aceleasi cuvinte.

Roman se arata încântat:

— Splendid! Voiam dara sa-ti spun, sa-ti propun de fapt, o colaborare! De

vreme ce tot luptam fiecare în perimetrul nostru, de ce sa n-o facem

îm-preuna? Averescu pe front, eu la Informatii, dumneata în fruntea

bres-lelor de meseriasi.

Dobre dadu din umeri. Netezi plusul fetei de masa:

— Nu eu mi-s în frunte...

— N-are importanta, ceea ce ma intereseaza, ne intereseaza pe toti, sunt

încredintat, este coordonarea tuturor fortelor în vederea unui efort

comun. Sa avem un tel, acelasi — victoria — si sa actionam simultan.

Dobre se ridica, reteza odaia cu pas greoi, drese inutil perdeaua

tra-gând-o de margini, dupa aceea, la fel de ticait, scormoni cu vatraiul

în so-ba.

Roman îi urmarea atent miscarile, fara sa-si ascunda surâsul. "Tipul,

desigur, are o capacitate de disimulare cu totul particulara! Pâna mai

adi-neauri era sprinten ca o ciuta, pun pariu ca-ti escaladeaza trei

garduri fara sa-si traga macar sufletul, si acum când întârzie raspunsul,

dracu' stie de ce!, abia-si târaste picioarele, zici ca-i ghiuj,

contemporan cu domnul Ko-gal-niceanu..."

— Noi actionam, declara brusc nea Fane, când colonelul se astepta cel

mai

putin sa-i auda glasul. O facem neîntrerupt... Completa fin: Vreau sa zic, continuu.

Roman, pricepând jocul, dadu din cap:

— Nu-i nevoie sa-mi talmacesti... adica traduci, nea Fane.

— Asa... E bine ca ne întelegem. Ne aflam vasazica în Faurar... Luna trecuta, daca-s trei saptamâni de atunci, scria în jurnalele englezesti ca uzinele din Essen, Rheinhausen, Annen, Kiel, Hamm si Magdeburg n-au

dat nici jumatate din tunurile si obuzierele pe care se bizuia Kaiserul.

Sprâncenele colonelului saltara spre radacina parului.

— De unde ai capatat dumneata asemenea informatii?

Nea Fane scotoci buzunarul jiletcii si scoase o tigara mototolita. Dibui cu vatraiul un miez de jaratic ca inima de harbuz si trase fumul în piept.

— Îi a doua pe ziua de azi. Tusesc noaptea si de..., îmi "deranjez" mu-ierea. Urma, ocolind întrebarea lui Roman. Vagoanele de cupru si nichel ce se dovedesc prea trebuincioase la calirea aliajului de otel al lui Krupp au sarit în aer la Ploiesti. Îsi drese glasul cu ochii în scoarta chindisita cu flori si pasari verzi: De, luaram pilda de la olandeji...

— Buna pilda, râse Roman.

Dobre accepta modest:

— Asa am socotit si noi... Nici merindea n-a ajuns în transeele nemti-lor. Faina, lumânarile, slanina, gainile, zaharul si barabulele —

ca malaiul le strâmba astora nasul — s-au fost întors pe cai viclene în gospodariile urgisitilor. Îsi ridica ochii albastri: Asa ca, domnule Roman, noi actionam...

Accentuase ultimul cuvânt si colonelul pricepu tâlcul: "Dar ce dracu' faceti voi?"

Cojocarul, neridicându-si ochii din pamânt, adauga:

— si când o fi, la o nevoie, scoatem flinte, topoare, desfundam ulitele si pe fata, ori din spate, om sti "sa colaboram".

Roman, într-un acces de spontaneitate, îi prinse mâna peste masa.

Miscarea brusca rasturna ghiocul. Scrumul se împrastie pe masa. Jenat, colonelul vru sa repare accidentul. Dobre îl opri:

— Are grija muierea... A ostenit cascând.

— Îmi placi, nea Fane!

Dobre surâse si-l privi cu ochi blajini.

— Când vulpea a avut nevoie de urs, dintâi i-a tolocanit ca seamana cu Fat-Frumos. Nici mie nu-mi sunteti urât, domnule Roman.

Colonelul îi zvârli cautatura hâtra:

— Cunosc si eu vorba cu tâlc: soarecele cu o singura gaura, lesne îl dibuie pisica.

— Adevarat este, râse sincer Dobre, ca cercetându-va urmele, nemtii nu se istovesc adulmecându-ne pe noi. si tot adevar graiesc, lasând la o parte saga, domnule Roman, ca va dovediti nechibzuit. Toata potera nem-teasca

vi se afla pe urme, 20.000 va e pretul iar samânta de ticalosie se ga-seste pretutindeni.

Colonelul salta din umeri cu ochii pe fereastra.

— Ce-ai pofti sa fac? Sa ma ascund în gaura de sarpe?

Dobre îl privi lung. Rosti în soapta raspicat:

— Sa nu-i asmutiti. La ce îl stârniti pe Hentsch? Nu-i om sa nu va stie dupa chip, pâna si în mahalaua noastra pricajita ploua cu afise, si dum-neavoastra va plimbati bimbasa prin tot orasul, va vânturati în vazul tutu-ror de parca v-ati gati de însuratoare. Iar locuinta v-ati gasit taman lânga Marele Cartier al lui Mackensen...

Surpriza picta obrazul colonelului. Depasindu-si un moment de ne-pla-cere, se interesa vag amuzat:

— De unde stii unde stau?

— Avem si noi iscoade bunicele, domnule Roman, chiar daca nu-s scoliti în strainatate. si zic eu, aflatori oleaca mai de soi decât ai nemtilor, de vreme ce noi v-am dibuit iar ei orbecaie.

Roman râse cu pofta. Îl cerceta încântat, ochii îi luceau.

— Ia zi, nea Fane, care-i pricina pentru care mi-ati cercetat urmele?

— Pai, e lesne de ghicit. stim cam ce fel de treburi v-au tintuit în Bu-curesti si câte atârna de izbânda lor. stiu si nemtii si de aceea v-au scos capul la mezat.

— Tot nu înteleg!

Dobre îsi deschise palmele mari. Erau uscate, încapatoare cât sa

cu-prinda un cap de prunc, aratatorul drept, stirbit de o falanga, statea tot timpul îndoit.

— Mai deslusit decât atâta!... Va pândim cararile pentru a va feri de nechibzuinta dumneavoastra si de mâna vrajmasului. Cinci insi au primit sarcina sa va ocroteasca, sa tina piept la o nevoie neamtului, pâna oti iz-buti dumneavoastra s-o luati la sanatoasa. Anton, baiatul de adineauri, e unul dintre ei...

Impresionat, Roman îsi cauta cutia cu tigarete. Rosti cu voce nesigura:

— Bine, dar e... E de-a dreptul extraordinar! N-am simtit niciodata ca sunt filat.

— Oamenii cunosc mestesugul si apoi dumneavoastra va feriti de nem-ti, nu de ai nostri... Asta e! Sunteti pazit zi si noapte cu schimbul. Pe strada, acasa, în Strada Umbrei, ba si dincolo în Vergului, pe Teiul Doam-nei, în Colentina, pe unde va aveti vizuinile.

Colonelul încerca sa-si camufleze tulburarea. Trase un fum pe care, nerabdator, îl expira o data cu vorbele. Întreba pe un ton usurel:

— Asculta, nea Fane, mucenicii astia ai dumitale îsi dau seama la ce se expun? Admitem ca sunt acrosat... aa... agatat de o patrula germana. astia sar sa ma elibereze, îmi dau posibilitatea sa fug. În schimb ei sunt prinsi.

— si?

— Îi împusca nemtii înainte de a apuca sa se închine.

Dobre salta din umeri:

— Asta-i grija noastra. si daca va pasa de mucenici, nu-i lepadati pe mâna sfintilor. Fiind dumneavoastra mai cu luare aminte, s-ar afla si pân-dasii în fereala.

— Am înteles, nea Fane.

Îl întrerupse un ciocanit discret în geam. Cojocarul facu un semn li-nistitor cu mâna.

— E Anton. Ne da de veste ca nemtii au început raziile în Bellu. Dom-nule colonel, umbla sanatos si la o adica stii unde ma gasesti de acum în-colo.

Roman îi strânse mâna cu putere.

— Am aflat mai mult: pe cine ma pot bizui.

— Pe Ghiocei, riscati sa cadeti în bratele nemtilor, spuse Anton. Îsi în-cep razia din capatul strazii. Luati-o în directia opusa. Când ajungeti pe Suspinelor, o tineti drept înainte, ocoliti bodega "La sfintii cu nasul rosu" si dupa o suta de metri, intrati în serban Voda.

Colonelul îl cerceta cu o curiozitate noua. Îi venea sa râda. El, Roman, diplomat — sef de promotie — al scolii de informatii de la Castelul Negru, si cap de afis în agenda lui Hentsch si pe listele Militärverwaltungspolizei, filat luni de zile ca o mazeta de niste ageamii.

— Multumesc... Sper sa retin... Mi-am închipuit ca ma însotesti. Sau tovarasia mea nu-ti face placere...

Anton raspunse cu malitie:

— Dimpotriva, compania dumneavoastra e cât se poate de îmbietoare. Cum

însa n-ati venit aici ca sa beti o tuica cu nea Fane, ci la o întâlnire

clandestina, voi ramâne zece pasi în urma. Am onoarea sa va salut,

dom-nu-le colonel.

Roman zâmbi. Duse doua degete la un chipiu imaginar si se rasuci pe

calcâie. Înainte de a intra pe Strada Suspinelor, incapabil sa reziste

tenta-tiei, întoarse capul. Nu se vedea nimeni. Râse încetisor:

"Uite-al dracului!"

CAPITOLUL VII

Usa fu izbita de zid cu atâta putere, încât zanganira geamurile, iar

câ-teva hârtii, luate de curent, palpitara scurt si cazura pe dusumeaua

cara-mizie data cu bradolina. Ioanid si Teodorini, nauciti de intrarea

vijelioasa, ramasera cu condeiele în aer. Maiorul Gogu Rosianu trânti

mapa pe masa si prinzându-si mâinile la spate se propti în picioarele

raschirate.

— Uite, monsericilor, cum devine chestiunea! Daca-l mai prind pe u-nul

ca-mi scotoceste sertarele, îi farâm teasta. Simplu! Nu ies la raport,

nu-mi prapadesc vremea cu reclamatii. Îi sparg capul!

— Ia-o domol, spuse calm capitanul Ioanid. Biroul e încuiat cu cheie de

safe si de când te cunosc, n-ai scos-o niciodata din lantul de la ceas.

Rosianu îl fulgera cu privirea:

— Esti candid sau ma crezi pe mine? Ai auzit în viata dumitale de chei

potrivite?

— Ca sa le faci, trebuie sa posezi originalul.

— Impedimentul cade când ai de-a face cu borfasi! Nu exista cheie care

sa reziste unui tâlhar profesionist.

Ioanid se crispa. Maxilarele îi jucau sub piele:

— Domnule Rosianu, cenzureaza-te!

— N-am chef! si în orice caz, nu primesc ordine de la dumneata.

Valeriu Teodorini, consternat, aranja mecanic teancul hârtiilor dintr-un

dosar.

— Daca lucrurile stau într-adevar asa, e foarte grav. Sper totusi ca e

vorba doar de o impresie... ma rog, o neîntelegere.

Gogu Rosianu îsi întoarse fata congestionata. Mânia îi bulbusase ochii,

îi ciumpavise glasul care rasuna hodorogit:

— Insinuezi ca am halucinatii? Mi-am gasit hârtiile alandala, sucite si

rasucite, întoarse cu fundul în sus! Sunt zapacit în tinuta, ma anfisez

de distanta reglementara dintre epoleti, dar stiu sa-mi tin lucrarile.

asta-i plicul cu date secrete de la Cartierul lui Averescu! Fa-mi

plezirul si uita-te la sigiliu.

— E rupt, constata Teodorini. L-ai rupt alaltaieri când l-ai primit.

Te?am vazut cu ochii mei.

— Pardon! L-am desprins cu coupe-papier-ul, dar l-am lasat intact. Acum e

frânt si jumatate din el evaporat.

— Borfasul, observa Ioanid prefacându-se ca îsi continua lucrul, o fi colectionând suveniruri. Pecetea lui Averescu reprezinta o piesa importan-ta.

Gogu Rosianu îl masura furios:

— Esti al dracului de spiritual, domnule!

— Interesant! Nu mi-a mai spus-o nimeni. Îsi salta capul iritat: În de-fi-nitiv, ce acuzatie ne aduci?

Maiorul Rosianu rânji:

— Îti dau voie sa ghicesti de trei ori.

— Ne crezi spioni? Tradatori? În cazul asta ne esti complice sau în cel mai bun caz inconstient daca nu-i raportezi chestiunea generalului Dabija. E în biroul lui si nesatios de vesti bune.

— Cred ca asa trebuie procedat, interveni Teodorini cu un aer grav. Ca ofiter de contrainformatii, am obligatia sa cercetez cazul si sa-l aduc la cunostinta superiorilor.

— Foarte bine! spuse Rosianu pe tonul omului care se spala pe mâini. si ar fi bine sa depui în cestiune macar jumatate din sârgul cheltuit întru urmarirea neînsemnatei mele persoane. Îti prapadesti vremea talonân-du?ma, de raul dumitale nu ma pot duce nici pâna la privata, sau nu pot intra la dama, iar aici, unde ti-e locul, domneste vraistea. Halal!

Valeriu Teodorini, palid, cu mâinile zvâcnind de emotie, se ridica

os-tentativ.

— Constat ca ai o zi proasta si, în orice caz, e împotriva principiilor mele sa port o discutie în conditiile si termenii pe care-i propui. Scuzati-ma.

Dupa ce închise usa, Rosianu, pleostit dintr-o data, îsi dadu drumul teapan pe scaun. Capitanul Ioanid îl contempla câteva momente în liniste.

Declara pe un ton obisnuit, fara umbra de suparare:

— Înca unul cu care te-ai pus bine! si cel mai cumsecade.

Gogu Rosianu, încercând sa pastreze ceva din indignarea exploziva de adineauri, epuizata acum si fara energie, izbi cu palma în masa.

— Ma enerveaza, domnule! Se tine scai de capul meu în târg, i-o fi ca-sunat ca-s spionul secolului — pesemne ca am visage, am sa ma uit mai atent în oglinda — si aici mi se da iama în dosare ultrasecrete. Inadmisibil!

— Ai grija ce-i spui lui Dabija.

— Ce sa-i spun?! Exact ce-am patit si punct. Nu încap floricele. Îmi vad constiincios de treaba, ma dau peste cap sa-l multumesc. Ordin sa dorm aici, la usa cabinetului, înca n-am primit.

— Mai gândeste-te totusi, vezi daca nu se strecoara pe undeva vreun amanunt ce ti se poate reprosa. În privinta asta, este un explorator desa-vârsit. Poate te intereseaza unul din aforismele pe care le cultiva cu stras-nicie: vinovata e totdeauna victima...

— Mde, o fi stiind el ceva...

Peste câteva minute, se aflau toti trei în biroul generalului.

Dabija îi primi în picioare, lânga masa de lucru, într-o atitudine care-i era caracteristica: drept lumânare, teapan, fara sa se rezeme cu mâna, ori lenes, în cot si solduri, de vreo mobila. Emana atâta vigoare, hotarâre si un anume soi de mânie stapânita — fara ragete si gestica dezordonata — de fapt mânia în forma ei cea mai primejdioasa, încât capitanul Alexandru Ioanid, în admiratie sincera, încerca, pentru prima oara de când se cunos-tea, impulsul sincer de a-si scoate palaria dinaintea cuiva care nu era în-tins pe nasalie.

— Am fost informat, domnilor, începu cu o voce care facu urechile ce-lorlalti sa vâjâie, nu din pricina acutelor ci a intensitatii înfrânate, despre faptul deosebit de grav petrecut în biroul dumneavoastra. Consecintele u-nui atare incident nu prezinta dubii pentru niste ofiteri de Stat-Major. Cert este ca sunteti toti trei culpabili în aceeasi masura.

Gogu Rosianu încerca sa profite de pauza:

— Permiteti-mi, domnule general, sunt cât se poate de atent cu docu-mentatia secreta. Hârtiile se afla permanent sub cheie, nimeni nu are ac-ces, nici macar colegii mei.

Dabija îl întrerupse pe un ton categoric:

— Realitatea a demonstrat contrariul. Bizar mi se pare ca dumitale ti se

întâmpla totdeauna câte ceva.

— Daca nesansa mi-ar fi subalterna, as sti sa-i dau ordine. Sunt ghi-nionist...

Îsi pierduse cumpatul, pumnii i se înclestau si desclestau spasmodic. Ioanid îl privi speriat: "Ce-i cu el, a înnebunit?"

Generalul replica înghetat:

— Nu cred în ghinion, domnule maior, ci doar în rea-credinta si imbe-cilitate. si daca as crede, as proceda ca Bonaparte: pe ghinionisti i-as înla-tura din drumul meu.

— Permiteti-mi sa raportez, nu eu mi-am semnat ordinul de numire la Statul-Major.

— Constat însa ca-ti iscalesti destituirea! De-ajuns! Capitane Ioanid, esti vinovat de lipsa de vigilenta. Trebuie sa fii atent la tot ce se petrece în jur si nu doar la lucrarile de sub nasul dumitale. Ochelarii de cal n-au ce cauta în acest cabinet.

— Am înteles, domnule general.

Privirea dura îl cauta pe Teodorini, care astepta cu fata si mâini de ceara, neîndraznind sa-si ridice ochii mai sus de centura lui Dabija

— Parerea mea despre felul cum ti-ai îndeplinit misiunea de ofiter de informatiuni ti-am comunicat-o acum câteva minute. Cuierul din spatele

dumitale s-a dovedit mai folositor... Domnilor, ne aflam în ziua de 11 fe-bruarie, ceasurile 12,15. Aveti la dispozitie, din clipa aceasta, saptezeci si doua de ore si un minut pentru descoperirea celui care a violat biroul ma-iorului Rosianu. Astept deci rezultatul joi, 14

februarie, ora 12,16. În caz de esec, veti fi deferiti Curtii Martiale.

Sunteti liberi!

Capitanul Alexandru Ioanid tragea nervos din tigara.

— Uite ce ai izbutit!...

Rosianu îl cerceta abatut:

— Parca ziceai ca-s inconstient daca nu semnalez un incident care mi se

pare suspect. Or, aici e categoric vorba de o mâna criminala. si, în

defi-nitiv, nu eu am iesit la raport.

Maiorul Teodorini tacea, adâncit în gânduri.

— Curtea Martiala, spuse pentru el Ioanid. Ei uite, eventualitatea asta

n-am prevazut-o.

— Cum ne-o fi scris! salta Rosianu din umeri. Daca or fi si aia la fel de

smintiti sa ne condamne pe simple supozitii, îmi pierd orice iluzie

des-pre tara, neam si dinastie.

— Ai grija sa-i avertizezi chiar de la începutul instructiei... Ei, fir-

ar al dracului! Se uita la Teodorini: Cum procedam? Îti spun sincer, n-am

nici o idee.

Celalalt ridica o privire goala:

— Ma gândesc.

Rosianu închise toate dosarele, ca unul care si-a ispravit treburile:

— Eu n-am la ce sa ma gândesc. N-am talente de politist si ce-i

esen-tial, stiu precis ca nu eu mi-am dezvirginat propriul birou ca pe

urma tot eu sa fac tapaj. Nu-s ticnit si nici pervers. În concluzie, daca nu s-a strecu-rat cineva de afara, "curiosul" e unul din voi doi.

Personal, sunt scos din cauza.

Capitanul Ioanid strivi tigara cu o miscare apasata.

— Nu se stie niciodata...

*

Smaraldul de pe degetul domnului Cicerone Butculescu se asorta cu turturii de la veilleusa otomana, o "antica" achizitionata în bazarul Con-stantinopolelui acum vreo sase decenii. Din pricina ochilor de sticla diferit colorata care gaureau abajurul de bronz — si care îmbracau un altul de fapt, din clestar — lampa împestrita odaia cu pete jucause rosii, albastre, verzi, chihlimbarii si violet.

Tot interiorul, în general, ambitiona spre o ambianta orientala: puz-deria de chilimuri, tabrizuri, ispahanuri si ghiordezuri, seturile complicate de narghilele iscate în argint si fildes, de pe pereti, mescioarele cât roata carului, dar scunde, o schioapa de la pamânt, un tandur, glastrele pânte-coase de faianta din care aromeau altadata doar flori "islamice": chipa-roa-se, laleaua mult îndragita de Profet, trandafiri ghiordii... tinuta de casa a domnului Butculescu se înscria în aceeasi atmosfera: halat din brocart (acum vestejit) lung si larg ca un caftan, fes rosu, papuci cu nasul ridicat, amintind de corabiile piratilor vikingi.

Adorând sa fie socotit un original, lui Cicerone Butculescu i se parea

extrem de rafinat sa îmbine ceea ce îsi închipuia ca ar putea fi gusturi bi-zantine (practicate acasa) cu cele ale civilizatiei apusene, arborate pe stra-da principala si în vizite.

Pe masuta frantuzeasca — exceptie care prin stridenta facea nota pi-canta — se aflau trei albumase îmbracate în piele, o plumiera de cristal umpluta cu trei feluri de cerneala si o pipa. Domnul Cicerone nu fuma niciodata, dar îi placea sa-si imagineze ca o face, pufaind în gol din lulele autopsiate.

Lua primul album, al Zoei Algiu — albastru, cu chipul lui Goethe în medalion, nervos si napadit de o barba zburlita de vânt — îl deschise, îsi lua avânt rotind de câteva ori mâna în aer si începu sa scrie cu o caligrafie labartata si Miorita:

"Am rastignit pe crucea vremii câteva clipe pentru tine. Lasa-le în cum-pana timpului, sa-ti vorbeasca mâine, din negura trecutului. Daca azi n-au farmecul lor, îl vei simti mai târziu..."

Batrânul reciti cu glas tare rândurile si, radiind de multumire, lua cel de al doilea album — nuanta Isabel cu miozotisi azurii, fireste, Zizine e cea mai romantica — si, trudind întru acelasi grafism gratios, copie dupa cior-na:

"Precum dintr-o scânteie se naste un incendiu / Tot asa dintr-o privi-re / Se naste o iubire... Je t'aime trop, pour te parler d'amour..."

Cicerone Butculescu contempla încântat pagina si reflecta tare, cu

nostalgie:

— De ce n-am stiut sa perseverez?! Din nefericire, am fost totdeauna prea

modest.

Suspina, deschizând albumul Zincai ocupat de Cupidoni rozalbi gata sa-si

sloboada sagetile spre cer.

"Nu e mort acel care traieste mort în sufletul celor care l-au iubit, ci

e mort acel care traieste uitat...

Din amintiri parca prevad / Ca n-ai sa pastrezi nici una / Caci ochii

care nu se vad se uita întotdeauna..."

Ridica instinctiv privirea si ramase încremenit. Coana Aristita Vernescu

— când, cum, în ce fel, atât de matahaloasa, intrase fara sa suspine

du-sumelele ori macar usa?! — îl cerceta cu o mâna în sold, si cealalta

re-ze-mata în cortel:

— Iar stihuiesti, Cicerone, fiule?

Butculescu închise precipitat albumele si se ridica.

— Poftim, cucoana Aristita, poftim! Iertare de neglijeu!

— Bata-te mântuirea sa te bata, Butculescule! zâmbari Verneasca,

îna-intând. Vasazica tot crai, nu te lasi! Sucesti inimile cucoanelor, le

strâmbi cugetele, le faci sa ofteze la luna proasta precum cotorlanii în

sap-tamâna brânzei? Nu ti-i teama ca te-o trasni Cel de Sus?

Butculescu, magulit în fond — uite unde era craiul târgului, corupatorul

de suflete feciorelnice si coapte! — se împiedica în cuvinte:

— Asa esti dumneatale, coana Aristita! Necrutatoare cu neghiobii.

— Phii! Adevar grait-ai, fiule! Te pomeni ca s-a întors lumea cu cracii în sus de-ai început sa slobozi întelepciune... Ia da-mi un scaun acatarii ca farafastâcurile astea îs de fasonate cu sezutul tunturliu.

— Da' cum nu, coana Aristita! îndata...

Se repezi alergând cu pasul specific batrânilor, marunt si prudent, spre fundul încaperii. Vernească îl urmarea ironica: "Un caraghios si pros-talau peste toate! Nu l-as tine în curtile mele nici câine la cotet".

— Multumesc, rosti asezându-se greoaie. Tare ma mai tin picioarele. De, voi astia tinerii nu cunoasteti metehnele mosnegilor... Asa se si cuvine.

Cicerone Butculescu, care se stia doar cu câtiva ani mai tânar, oscila între adevar si acceptarea unei pareri false dar magulitoare. Învinse coche-taria de Casanova a unui batrânel care nu fusese în viata lui un Don Juan, ci doar un individ cumsecade, inofensiv si inutil, azi prafuit si demo-dat. Daca avea sa supravietuiasca din întâmplare razboiului, va reprezenta pentru ultimii romantici ai începutului de secol o piesa de muzeu, o mos-tra înduiosatoare a ce va sa zica "vremile de altadata..." O mostra a manie-relor parfumate, a bunului simt cu jabou de dantela, a lipsei de griji cu de-savârsit accent parizian, a generozitatilor de nabab savârsite cu discretie si gratie, în pas de gavota...

Vernească înregistra satisfacuta gâfâitul batrânului, potrivindu-si bi-ne în scaunul de lemn, cu spatar înalt — "parca-i strana bisericească" —

soldurile late.

— Ci stai locului odata, nu te foi ca un limbric!

Butculescu se executa fara sa crâcneasca, zâmbind tâmp. Ca si pe surorile

Algiu, îl impresionau firile autoritare, orice voce ridicata îl inhiba

paralizându-l pur si simplu, orice vorba rastita devenea porunca. De

pilda, ar fi putut s-o dea afara pe Verneasca, obraznica si nepoftita,

dar numai ideea în sine îl îngrozea. si iarasi, ca si Zoe, Zinca si

Zizine, se lasa terori-zat, infirm, din pricina unei delicateti excesive,

de catre o batrâna fara sem-nificatie sociala, ruinata si care vegeta

tragându-si seva din propria o-trava, colportând, mânjind cu dohot,

adulmecând neobosita tot ce semenii încearca sa tina ascuns în besactea

cu trei lacate.

— Ce se mai aude?

Butculescu lua un aer conspirativ:

— Ne preparam de ofensiva, coana Aristita.

— I-auzi! si cum te prepari tu, fatul meu?

Domnul Cicerone, zdrobit totdeauna de întrebarile directe, lasa nasul în

jos. Verneasca urma:

— Prin târg ai mai iesit?

— Mai putin... Adica din ce în ce mai putin. Ma deprima peisajul, coa-na

Aristita. Prea mult cenusiu, prea multa tristete. Stau în casa,

meditez... Abia când esti în suferinta reflectezi ca exista si un au

delà.

— Socotesti sa-ti lepezi potcoavele, puiule?

Cicerone Butculescu ridica bratele spre tavan:

— Este marea încercare pentru care trebuie sa fim gata în orice clipa.

Verneasca se strâmba:

— Eu nu sunt gata.

— Mare pacat, coana Aristita, surâse superior amabil domnul Cicerone. Un

bun crestin trebuie sa fie totdeauna pregatit pentru a da ochi cu Tatal

Atotputernic.

— si cum adica sa ma pregatesc?! Sa-mi fac geamantanul si sa iau un pui

rece la paneras? Ei nu, ca-mi placi! M-oi tine de picnicuri în fund de

groapa cu Grigore si bietul tata! Du-te la vale, Butculescule, ca ma

ametisi cu neroziile! Zi, mai bine, pe la zâne trecusi?

— A! Domnisoarele Algiu?

— Chiar asa!

— N... nu le-am vazut cam de multisor.

Aristita clatina din cap a mustrare:

— Butculescule, Butculescule! Un bun crestin nu minte, ori vreai sa te

trag de urechi ca acum saizeci de ani, când ai dat iama în chitrii din

gradina noastra?

Domnul Cicerone, cu obrajii bucalii para, îsi framânta mâinile grasute.

Se simtea la fel de jenat, prins în greseala, ca în urma cu sase decenii

când, baietel de zece ani, în costumas de marinar danez cu pantaloni

pâna

la genunchi si cravatica lata, sugrumata într-un anou de otel, fugise plân-gând din livada Vernestilor tinându-se de sezut. Îngaima aiurea:

— Pai, dumneatale, coana Aristita...

— Eu, ce? Nu mi-oi fi vreo filozoafa, dar nici natânga de tot. Le umpli cu zapaceli albumasele, uite-le colea, pe masa, si-mi tolocanesti ca nu le stii de rost. Aferim, flacaule! Din patru urecheati, izbutirati doua perechi de magari.

Ofensat pâna în adâncul sufletului, Cicerone Butculescu rosti moale:

— Asa ne-a lasat Dumnezeu...

Verneasca râse gros:

— ti-am zis eu ca te facusi cugetator. Cam târzior, la plete albe — nu te

holba, stie un târg ca te canesti, mi-a zis spiterul si ce chimicale pui

— dar tot e o scofala. si-acu', spovedeste-te, fiule: ce fac oile alea?

— Bine...

— Bine de se rasuceste Algiu în mormânt. Auzii c-au deschis tractir în casa!

Consternat pâna la lacrimi, Butculescu abia izbuti sa sufle:

— Coana Aristita!...

— Chiar eu mi-s! Te faci prost, ori nu stii ce vasazica ala bordel? Te

pomeni c-ai ramas neînceput la saptezeci de ani, precum Sfântul Grigorie

Decapolitul?

Fara grai, scaldat în sudori de rusine, domnul Cicerone îsi privea

ge-nunchii în care îsi înclestase mâinile ude. Verneasca urma fara sa se sin-chiseasca:

— Vuieste târgul ca-i la Algience un du-te-vino de craidoni si dameze, mai dihai ca la lupanar. Cica le lipsesc doar vreo doua tipese în fustisoare scurte, ca la Moulin Rouge, si fanar rosu în zidul casei! Da' mai bine po-ves-teste tu, ca te ai bine cu ele, de, ca mai intim...

— Nu stiu, coana Aristita... Nu stiu despre ce vorbesti... Domnisoarele Algiu sunt singure si neajutorate... Am saracit cu totii. Or fi închiriat si ele o odaie, doua... Asta nu înseamna însa... Nu, nu înseamna deloc...

— Cui au închiriat?

Încurcat, domnul Cicerone dadea din colt în colt:

— N-am întrebat... E nedelicat sa insisti, nu-i asa... Sunt chestiuni personale...

Necrutatoare, Verneasca nu-l scapa din haturi. Emise ca pe o certitu-di-ne, tinându-l în priviri:

— Aripa lui nenea Iliuta i-au dat-o lui Dabija...

Butculescu rasufla usurat: "De vreme ce tot stie..."

— Le e nepot de vara si dumneatale nepot bun... Nu vad nimic necon-venabil.

Cucoana Aristita îsi ascunse satisfactia. Asta vroise sa afle. Se intere-sa în continuare pe un ton usurel, fara interes si doar ca sa abata atentia batrânului:

— si alalalt cine-i?

— Care alalalt?

— Chiriasul din odaita feciorului.

Domnul Cicerone îsi tuguie buzele:

— A... un negustor mi se pare... Cineva destul de modest, lipsit de importanta.

Verneasca îsi mesteca soldurile plavane în scaun.

"...pe ma-ta de prost! Parca stii tu cine-i important!"

Se uita prin odaie inventariind obiectele. Se apropia ora dejunului, dar batrâna stia ca în casa lui Butculescu nu-i rost nici macar de un ceai. Mânca pe sponci din ce rostuia un slujitor batrân si surd — fidel lui Cice-rone din obisnuinta, tembelism, n-am ce face si încotro ma duce — si care avea neamuri destul de ortomane într-un sat din apropiere. Dintr-o gaina, mâncau amândoi o saptamâna, dintr-o gâsca, doua. Cucoana Aristita stia, dupa cum stia tot ce se întâmpla în fiecare casa din oras. Cum ar fi rezis-tat altfel fara letcaie de mai bine de patruzeci de ani?

Colportajul, petitor-lâcul, micul santaj îi aduceau venituri aleatorii dar nu rareori substantiale. Când o gasise pe Catita grecoteiului în iatacul lui Mitita Rates, judele de la ocol — zapacise slugile cu prastina si intrase nestingherita în odai — se alesese cu zece mii de lei. Mândruta îi strecurase plicul gratioasa si dezin-volta:

— Un mic cadou pentru dumneatale, coana Aristita. Am primit o mos-tenire si se întâmpla sa fiu oleaca mai înlesnita. Tot te plângeai ca te neca-jesc dintii si aud ca dentistul cel neamt care s-a aciuat la noi

face toate pa-ralele...

Verneasca o cercetase cu cautatura de geambas:

— Masele vreai sa-mi cumpar, Catito, ori botnita?

Desfrânata râsese cu gura pâna la cercei:

— Dintotdeauna am socotit ca doua îs mai bune ca una...

Hotarând sa se urneasca, prost dispusa din pricina pântecelui sleit si a viscolului care opintea sa smulga jaluzelele de la ferestile lui Butculescu, batrâna cerceta în jur dupa baston.

— Pe seara, la 6, vin si te iau. Grijeste sa fii gata gatit, ca-s negresita la ceasuri!

Domnul Cicerone se sperie:

— Unde sa ma iei, coana Aristita?

— Nu la cimitir, domoleste-ti teama! Înca nu... La vremea cuvenita, te?oi însoti si pâna acolo... Trag nadejdea, coliva sa-ti fie de soi... Deseara mergem la Algience.

— Coana Aristita... Mi-e peste poate... Am un alt aranjament...

— Ai pe dracu'! i-o reteza Verneasca dispretuitoare.

Butculescu încerca sa se apere din rasputeri.

— Nu te înteleg, coana Aristita! Pe cuvânt daca te înteleg. Du-te dum-neatale singura. Or sa se bucure grozav, chiar se întrebau zilele trecute — inventa disperat — de ce le ocolesti în ultima vreme. N-ai nevoie de mine...

— Ba dimpotriva! Îmi lipseste un paj. Rânji: Te stiam gentilom, But-culescule! Cum ai sa lasi o batrâna singura sa opinteasca în nameti

la vre-me de seara?

Rapus de argument, domnul Cicerone tacu. Batrâna îi întoarse spate-le urias. Picioarele umflate, greoaie, îi smulsera un geamat, îngânat de va-ietul dusumelelor.

"Asa, nepoate! Le poruncisi oilor alea sa nu ma mai primeasca. Ei iata ca-mi sticlesc ochii tot pe unde poftesc eu! S-o vaz numa' pe servitoare ca-l vâra în casa pe Butculescu si ca mie-mi zice zât!"

Ramas singur, domnul Cicerone se azvârli pe sofa cu pumnii în gura. Se dusese de râpa frumoasa lui seara pe care si-o fagaduise la surorile Al-giu. Bun ramas ceasuri placute, de o bucurie domoala, gingasa, între prie-tene dragi, stihuri delicate si amintiri vechi; siluete elegante în crinoline u-soare de muselina, cu umbrelute jucause, ca niste fluturasi, domni impo-zanti în redingote albastre, din postav de Flandra, ba mai departe, în cot-lon neguros, un caftan de canavat, peste halat din tafta florie si brâu cu doua pumnale persane... Umbre topite în foile calendarului, definitiv si ire-mediabil pierite pentru ca nu-si mai aminteste nimeni de ele. Nimeni în afara de domnul Butculescu, de Zoe, Zinca si Zizine.

"Cred ca suntem singurele persoane din lumea asta care o tin minte pe Eugenita Varlam. A murit la nouazeci si unu de ani pe vremea când ne-nea Lascarus era caimacam... Se dadea în vânt dupa crema aceea alba, foarte dulce... Exact! Dame blanche Montreaux..."

Domnul Butculescu îsi sterse o lacrima si în curând adormi.

*

— Mai cu seama, nu te expune... spuse domnul Mares cu ochii la domnisoara

Aurica. Fata casca de zor. Fara imprudente gratuite... Bineîn-teles, poti

face unele cercetari pe cont propriu... Sunt justificate, mai ales dupa

discutia cu Dabija... Fii atent în special noaptea! La cea mai mica

ba-nuiala, nu va sovai sa te lichideze... Da, da, ca de obicei...

Deocamdata, e recomandabil sa nu ne vedem... In extremis, stii unde ma

gasesti. Noroc si nu uita! Fereste-ti spatele si uita-te bine pe unde

calci.

*

— Te asteptam abia peste câteva zile, rosti generalul Averescu tintind un

punct pe harta Europei. Alaturi, atârna, la fel de mare, cea a României,

o ciubota scurta fulgerata de sageti albastre si rosii. Se întoarse cu

fata la Dabija: Cum ti se par planurile în ansamblu?

— N-am izbutit înca, domnule general, sa le studiez în întregime. Veti

avea raportul meu detaliat, martea viitoare la ceasurile 9. În principiu,

am propuneri privind o mai mare elasticitate a Armatelor a II-a si a IlI-

a, mai multe variante pentru eventuale jonctiuni si replieri, masuri care

sa ne asi-gure coeziunea. Sa nu cadem iar în greseala din toamna lui '916

când Ar-mata a II-a n-a ajutat Corpul de la Olt, iar armata din nord s-a aflat în im-posibilitate de a-i sprijini pe ceilalti.

— Mda, facu Averescu ciupindu-si barbuta carunta. Toamna de trista amintire... Daca as fi superstitios, as zice ca e anotimpul favorabil nemti-lor. În octombrie 1914, Hindenburg îi bate pe rusi în Prusia Orientala, în 1916 Falkenhayn da lovitura dupa lovitura în Ardeal, Mackensen ocupa Dobrogea... În sfârsit!... Îmi pare bine ca ai venit, generale. Am primit pla-nurile de ofensiva coordonata ale lui Alexeiev si

Saharov. Vreau sa le studi-ezi si sa-ti întocmesti raportul pe baza întregului material. Acesta este do-sarul... si acum te ascult! Despre ce e vorba?

Generalul Dabija îsi drese glasul si la invitatia lui Averescu scoase ta-bachera si o tigareta. N-o aprinse, batându-i capatul usor în tablia de ar-gint.

— Domnule general, am certitudinea ca la Statul meu Major s-a stre-curat

un tradator.

Averescu se lasa pe spatele scaunului si-l cerceta lung, cu privirea îngustata.

— Iarasi?! Ce se întâmpla cu unitatea asta, generale? E blestemata?

Dabija relata succint si sec faptele pe un ton care voia sa arate ca nu comenteaza, ci se multumeste doar sa nareze incidentul brut.

— Esti încredintat ca nu exagerezi? stii cum se întâmpla cu individul

patit... Acum, dupa nenorocirea cu Sturdza, suntem speriati, înclinati sa

dam proportii.

— Traim evenimente mult prea grave, domnule general, trudim întru

pregatirea unei batalii de importanta vitala în istoria acestui neam,

pentru a putea trece cu superficialitate peste asemenea fapte. În orice

soapta, spu-nea bunicul meu, exista si o diavolie. Fortarea unui birou de

Stat-Ma-jor în focul unor momente înclestate mi se pare mai mult decât o

soapta.

— Fara îndoiala. Suspicionezi pe cineva anume?

Dabija reflecta câteva secunde îndreptându-si pe deget inelul sigiliu.

— Nu. Toti trei au venit cu recomandari exceptionale, sunt mai presus de

orice banuiala. Poate ca nu-s de acord cu... sa zicem temperamentul

maiorului Rosianu, fac eforturi însa sa-mi amintesc ca nu-i absolvent de

scoala militara, îndura anevoie unele rigori si ca e categoric un

tehnician capabil. Fata de Ioanid si Teodorini nu pot ridica nici o

obiectie.

— Ai luat masuri?

— Le-am acordat trei zile pentru descoperirea faptasului. Vinovatul sau

Curtea Martiala.

— Cam dur, generale, nu gasesti?

— Aveti o solutie mai buna?

Averescu începu sa tamburineze nervos coperta dosarului.

— Fir-ar sa fie! Suntem nevoiti sa facem acum si politie! asta nu mai e razboi serios! E hinghereala dupa cambrioleuri pe cheiurile Senei sau în Soho.

— Spioni au existat dintotdeauna, domnule general, si avem si noi. Pe vremea lui Hannibal, iscoadelor rase în cap li se scriau pe piele informatiile secrete cu cerneluri speciale rezistente, se astepta cresterea parului, dupa care îndeplineau slujba de curieri, traversând linistiti taberele vrajmase.

— Hm! Aveau timp dumnealor! astia de acum sunt mai rapizi... Oricum, asa nu mai merge. Din câte stiu eu, nici cartaginezul, nici Welling-ton, nici Suvorov n-au fost ipistati. Voi solicita chiar azi chemarea urgenta a colonelului Roman aici.

Dabija îsi coborî pleoapele. "Deci, Averescu contra Berthelot si Bratia-nu. Sa vedem cine-i mai tare..."

CAPITOLUL VIII

Capitanul Alexandru Ioanid deschise geamul si aspira de câteva ori aerul înghetat. Pale de zapada purtate de viscol muscau din tigara aprinsa, un turture atârna lacrima lunga la marginea stresinii. Ioanid îl rupse si-l pastra în palma fierbinte. Îi amintea anii de scoala când ei, copiii, îi

vânau ca pe niste trofee. Îi sugeau fericiti si acum, dupa mai bine de douazeci si cinci de ani, capitanul simtea înca gustul de gheata cu miros de lâna uda si aspra. Purta manusi crosetate, cu un deget, tinute pereche de un snur trainic care-i rodea gâtul deasupra gulerasului de uniforma. Se simtise "mare", abia într-a patra, când maica-sa îi îngaduise primele manusi cu cinci degete, fara "sfoara"... Învatase la Matei Basarab si câteva case mai la vale, pe Calarasi, exista o ghimirlie cu acoperis scund unde turturii "cres-teau" unul lânga altul amintind frânghiile oltenilor pe care atârnau capatâ-nile de usturoi ca o colectie de scalpuri.

Azi, din Liceul Matei Basarab nemtii facusera spital de prostituate... Lui Ioanid îi venea greu sa-si imagineze transformate în lazaret salile de clasa austere, cu pupitre cafenii, care aveau capac dupa modelul Liceului Louis le Grand din Paris, laboratorul de stiinte naturale, unde fascina — mai ales pe cei mici — un urangutan, împarat peste ceilalti monstri prizo-nieri în dulapurile de sticla, sala de gimnastica. Acolo aveau loc si serbarile de sfârsit de an. Baietii jucau în travesti si rolurile de fecioara, dar pe mi-cul Alexandru cel mai mult îl interesau nu versurile alexandrine recitate cu patos, nici drama Ximenei ori tribulatiile lui Cyrano, ci mingile de oi-na... Monsieur Lafôret, dascalul de franceza, îi obliga sa învete pe de rost pagini întregi din proza lui Balzac, Maupassant si Paul Geraldy pentru a-i deprinde cu sinuozitatile limbii... Ionica Bunescu, de geografie, era adept al metodei intuitive. Primavara, îi scotea în curtea liceului, zgâria tarâna cu un bat conturând harta României, principalele fluvii si râuri. Un

ulcior plin îi statea totdeauna la îndemâna. Turna apa în santulete cu picurisul, explicând de unde izvorasc Oltul, Trotusul, Muresul, cum ajung de se îm-bina, haltele pâna la gurile Dunarii si Marea cea mare... Ioanid simti ca i se face frig si îsi strânse la gât mantaua. În odaie avea sa fie o atmosfera polara, dar cel putin n-o sa-l sufoce mirosul de tutun rece, de odaie sara-ca, neaerisita la vreme de iarna, specifica mizeriei mansardelor studen-testi. O miasma speciala de tigari ieftine, asternut cenusiu si mototolit, parca totdeauna umed, încaltaminte veche si picioare neîngrijite...

"Înca trei fumuri si închid..."

O luna trândava, de vata, se târa mosnegeste opintind sa spintece na-metii cerului. Nu ostenise nici viscolul. Din susur de sarpe devenise urlet înfricosator, de fiara înfometata. Poate de aceea, capitanul Ioanid nu auzi vaietul vazduhului sfâsiat. Limba de otel se înfipse în usorul ferestrei, pas-trând o clipa tremurul mâinii din care tâsnise.

Buimacit, capitanul scruta întunericul. O singura clipa. Privelistea era cuminte ca în felicitarile de Craciun catolice si povestile lui Andersen; casute care trudeau sub capite de omat si viscolul, mereu viscolul amplifi-când voluptatea închipuitului camin cu soba calda, papuci de pâsla si oale de arama spânzurate în bucataria vesela unde roboteste "mama" grasuna, calda, rumena... Scufita alba seamana cu o conopida bine scrobita...

Cu o miscare precipitata, Ioanid închise ferestrele oblonite si smulse cutitul din blana de lemn. Îl puse pe masa ca pe un corp strain ciudat,

ca-re simultan îti stârneste repulsie dar si nestapânita curiozitate stiintifica.

Încet, lasând clipe lungi sa treaca între un nasture si altul, îsi dez-bum-ba tunica, apoi camasa. În pijama — sminteala importata din papista-sime, pufnea mama-sa care, socotind ca-si însoara azi-mâine feciorul, co-mandase la calugaritele Agapiei doua duzini de camasi cu râuri — se stre-cura sub pilota de puf a coanei Ecaterina. Era un pat înalt, cu perne mul-te, atât de gogonate, încât Ioanid avea mereu sentimentul ca doarme în-tr?un hamac. Îsi puse mâinile sub ceafa, încercând sa-si orânduiasca im-presiile.

Ochii rataceau printre boscârtele gazdei fara luare aminte, cercetând alte carari.

...Un ceas cu cuc — din cottage-ul elvetian, napadit de gu-gustiuci si pasarele scotea capul o scafârlie rosie cât o maslina cântând cu-cu pe nem-teste — si un corn al abundentei de portelan albastru unde coana Ecaterina pastra "chitantile"...

"Doar doi centimetri si ma achita. Ceasul rau, zicea mama. Sa dai li-turghie la biserica si s-aprinzi lumânari vreme de sase saptamâni Sfântu-lui Neculai, izbavitorul de primejdie si vrajmasi la drum."

...Dagherotipul capitanului Anghel Vântu, barbatul coanei Ecaterina, mort

la Grivita. E trist, îndepartat, de parca ar sti, "pozând" italianului, ca n-apuca Rusaliile...

"Cine?... Cine poate sa fie?... N-am stat la geam mai mult de sapte sau opt minute... A trecut din întâmplare, ori ma astepta?..."

...O polita din cires cu un ceainic de argint si trei carti: Cugetarile lui Efrim Sirul — fratele cucoanei Ecaterina e ieromonah la Cernica — Istoria Bucurescilor de Ionescu Gion editie princeps 1895 si Almanahul galatean al Damelor Române: retete ieftine, îndreptar de tinere gospodine, povatui-tor întru toate nevoile si rânduielile bisericesti. Motto: De mâncarea-i buna acasa, lesne sotul birtul lasa, de ibovnice nu-i pasa!...

"Am fost avertizat si totusi... Acceptam teoretic aproape totul, si mai ales când este vorba de altii, surpriza noastra nu depaseste parametrii nor-malului. Când întâmplarea însa ne loveste, intram în fantastic. Cutitul asta — uite-l acolo, pe masa — pare pierdut de o fantoma..."

...Un bufet vienez înalt, trist si practic, aducând cu un sarcofag, în rafturile laterale, ca niste terase rezemate pe colonete fuselate, zburda fara sa fuga o caprioara, suvenir din Borsec, ultima cutie de tigari Kuru-Cisme, cu cartonul îngalbenit, pe care o atinsese capitanul Anghel, o ulcica de lut cu trei narcise de tul, o cutioara emailata pentru ace de gamalie si fotogra-fia unei fete sasii, pieptanate si îmbracate dupa moda anilor 1880. În con-ciul catarat pe crestet e înfipt un trandafir înflorit, umerii cazuti, à la Eu-genia de Montijo, sunt goi, chenaruiti cu gupura, din dreptul subtiorilor, pâna la vâlcica dintre sâni. Figura e trista, sceptica, fara pofta de viata, în ciuda sprâncenelor groase haiducesti, îmbinate, si a gurii cu colturile ri-dicate.

"Trebuie sa fiu atent... De fapt, ce înseamna sa fiu atent? Nu te poti

feri de un glont când nu stii din ce directie vine, nu-ti poti

supraveghea în permanenta spatele... Un lucru e limpede: nu voi pomeni

nimanui de a-ten-tat, mi-ar ploua doar cu ponoase. Trebuie sa-mi port

singur de grija... O stim cu totii, de mult, dar practic n-o învatam

niciodata... Hm! Un cutit..."

...În ungherul dinspre rasarit, deasupra crivatului, cruci, icoane

dis-puse simetric. Lemnul vechi a plesnit, cicatrice pe obrazul Sfântului

Ioan cel Mare, anii au însemnat sânul Preacuratei de la Olari, mâna

teapana a Sfântului Elefterie, tamaduitorul de dinti. O candela din

sticla de Bohemia, în zabrea de argint, vietuieste anevoie. Mucul

fitilului, cât capul de bondar, abia clipeste. Când capitanul Ioanid

sufla în gazornita, licuriciul candelei spânzura noaptea odaii într-un

cui albastru...

"Un cutit azvârlit cu adresa de circar sau vacar aventurier care

stra-ba-te, fredonând melodii stranii si salbatice, preeriile texane...

Da... Proce-de-ul nu suna româneste, nu-i iscat pe tarâmurile miloase ale

Dâmbovi-tei..."

...O carte postala ilustrata, înfipta în rama de stejar a oglinzii de

dea-supra lavaboului. Destinatar — coana Ecaterina. Expeditor — capitanul

Vântu Anghel, în tratament la Covasna, august 1875: "Scumpa consoarta, eu mi-s bine, dumneatale — raporteaza ordonanta — tot bine, roibul bine. si

tara tot bine! Auzii la Cazino, de la insi destepti, c-o sa caza

guvernul. E bine. Cu bine..."

*

Într-o casuta din Fundatura Doamnei, maiorul Gogu Rosianu si Valeriu

Teodorini îsi sorbeau coniacul din paharute de sticla verde. În soba

mi-jea foc molcom, odaia mirosea a lemn de brad, rufe scrobite, fructe

tinute peste iarna, a "bunici"... Pe figura maiorului Teodorini staruia un zâmbet incert, ochii aburiti de dispozitie duioasa cercetau ulitele

acelea fara nume, destelenite de mult si care nu se lasa strabatute decât

o singura data: "A-cum douazeci si cinci de ani... Sunt cinspe ani de

atunci... Purtam scufita de dantela si ciorapei cu ciucuri când..."

Bunicul avea un ceas mare de ar-gint, cu capacele bombate, pivnita era

uriasa si bântuita de stafii — acolo, cu sufletul înghetat de spaima,

citise micul Valeriu romanele domnului Walter Scott — bunica, slabuta,

prapastioasa, mereu gata sa plânga, arun-ca în ungherul odailor, dupa

obiceiul jupâneselor valahe, ierburi aromi-toa-re: jales, minta, iasmin.

Tot ea cânta la clavir cu degete subrede, uscate, arse în dulceturi si

doar când bunicul lipsea — "daca mi-e dor de tambal, fac chef cu lautari

sau ma duc la santan" — tapa fara cine stie ce aptitu-dini dar punând

suflet melodii cu aroma de trandafiri albastri: muzicile domnului Lully,

lieduri, Amorul unei fecioare... Bunica suferea ca s-a nas-cut prea

târziu, tânjea dupa anii Rococo, nu-i pasa ca în epoca lipsea sa-punul

sau se murea "din apendicita" — cine are zile, traieste — îi dadeau

lacrimile când privea tête-à-tête-ul din portelan de Sèvres unde doamne

gratioase cu talii sa le prinzi într-un cercel, mereu dansând, primesc

oma-giile unor cavaleri eleganti, îngenuncheati si împovarati de palarii

ninse cu pene de strut. Culorile vesmintelor sunt rose si bleu — minunat

îngema-nate cândva de doamna de Pompadour — boltile de trandafiri,

aurii... Me-lo-dia preferata, "Plaisir d'amour", n-o cânta decât când era racita. Atunci, dupa doua chinine si un paharel de vin tonic, se gasea

într-o dispozitie u-soara, vaporoasa, pusa pe solticarii. Îsi plimba

degetele pe clapele de fildes cu sentimentul ca savârseste un lucru

neîngaduit — hotarât cântecul era mult prea îndraznet, aproape frivol — a

doua zi, se marturisea duhovnicu-lui... Credea în bobi, descântece,

vraji, ghioc, semne, vise, cheie de argint vârâta în Biblia deschisa la

întâmplare.

— Ce faci, mon cher? Ai venit sa tacem împreuna?

Gogu Rosianu îi turna în pahar, umplându-l pâna la buza: "adicatelea de

ce sa ma ostenesc de doua ori?"

Teodorini ciocni de forma, nu era bautor dar stia sa dea impresia ca bea.

Rosianu, expert, nu se lasa înselat.

— Îti arde domniei tale de rachiu, cum am chef eu acum sa dansez

cotillon.

Valeriu Teodorini surâse blând. Avea obrajii usor îmbujorati.

— Chiar nu-ti arde? Faci parte dintre fericitii pentru care negrul nu e niciodata chiar negru. Pe ici pe colo, macar la chenar, si tot se întrevede oleaca de roz.

— Ce vorbesti, dom'le?! simula Rosianu stupefactia.

— Pentru tine, râse Teodorini de parca simpla constatare îl încânta la culme, viscolul e alizeu, nametii — covoras de blanita alba, pantera — co-toi siamez cu panglica rosie la gât care se "asorteaza" cu o canapea Bieder-meyer, moartea... Moartea, un sejur mai mult sau mai putin amuzant pe mosiile cu maci si albastrite ale Domnului. Exista sau nu exista acolo sam-panie Binet...

— I-auzi! se mira Rosianu. În capul tau salasluieste ideea ca daca pri-mesc o carte postala "mon cher, nu zabovi, sunt acilea birturi bine asorta-te, serviciu prompt, ireprosabil si gratuit", iau acceleratul ala fara retur ca sa-i strâng mâna lui Dumnezeu?!

Un râs tâmp despica obrazul lui Teodorini:

— Chestiunea e ca n-o primesti. Nu s-a inventat înca serviciu postal pe ruta asta.

Gogu Rosianu îl cerceta cu atentie.

— Beat nu esti, si nici nu e genul tau sa te ametesti. Am sa-ti fac o marturisire: cu exceptia whistului, mausului si a pokerului — alte jocuri nici nu cunosc — obisnuiesc sa joc cu cartile pe masa. În concluzie! Ce vrei de la mine? Ma suspectezi de ceva? Întreaba-ma! Daca am chef sau îmi

convine îti raspund, daca nu, treaba ta. Detest pisicile, mai ales când am impresia ca eu sunt soarece.

Valeriu Teodorini îsi descheie un nasture de la tunica si îsi vârî mâna înauntru, în dreptul inimii. Rosti linistit, fara înversunare, dintr-o data straniu de detasat:

— Nu te suspectez... Esti inteligent, jovial, amuzant, dar nu ticalos... Ca sa fii foarte bun, sau foarte rau, îti trebuie o anumita forta... Tu nu o ai... Scuza-ma, nu o ai!

— Iata un punct câstigat. Nu am forta exceselor, sunt de acord cu tine.

Nu ma intereseaza sa fiu nici macar cu un centimetru peste ce a fost bietul taica-meu: un om cumsecade si înlesnit, într-o urbe linistita. Am cazut deci de acord! Te întreb atunci, ce dracu' vrei de la mine?

— Faptul ca nu te consider un tip malefic nu ma împiedica sa sesizez ca

ai bun-simt, perspicacitate, simt de observatiune. Care-i parerea ta despre Ioanid?

— E un cretin, mai putin cretin decât alti frumosi — întâmplator sunt si

onest, amanuntul asta l-ai omis — cretin si superb. Curajul, ca tuturor imbecililor, îndeobste lipsiti de imaginatie, nu-i lipseste. Nu-i amarnic, se socoate buricul pamântului si de-ar fi sa grindine cu bombe

în jurul lui, înainte de a suspina amin, îsi va desavârsi manichiura. Dupa mine nu gândeste, l-a gresit ma-sa frumos, si de aici i se trage totul. Nu contest ca e un cutezator. I-a mers însa din plin si s-a

obisnuit sa aiba noroc.

— Cred ca exagerezi.

Rosianu sorbi lung din pahar, rezemându-si nasul în marginea de sticla.

— Sunt încredintat ca nu. În orice caz, nu o fac constient. Atâta ma duc

lumina si întelepciunea. Asculta-ma, Teodorini! Nu sunt invidios si n? am

fost niciodata. stii de ce?

— stiu, râse Teodorini, ai o parere excelenta despre tine si în plus,

probabil, nu ti-ai dorit alta soarta.

— Exact! M-am simtit totdeauna — nu vorbesc de rahatul acestui rezbel —

splendid în pielea mea. Iar daca îti închipui ca Ioanid ar fi vreun spion

neamt, încredintat sunt ca te înseli. N-are stofa!

— Tu ai?

Gogu Rosianu se înghesui. Între umeri. Declara pe un ton ciudat, care nu-

i semana:

— Nu... Sincer cred ca nu... Desi... M-am rugat totdeauna lui Dumnezeu:

Fere-ma, Doamne, de momente cruciale... Momentele acelea când nu stii

încotro s-o apuci... Cum trebuie sa procedezi... Sa ramâi împacat cu

lumea, cu ce-ai învatat în poala de tafta sau stamba a mamei si la

sco-lita din mahala.. Sa-ti poti privi obrazul clabucit în oglinda...

Înteleptul, spun chinezii, nu dispretuieste nimic, întelege orice...

— si tradarea?

Rosianu clatina trist capul.

— si!

— Ce înseamna tradare? întreba într-un târziu Gogu Rosianu.

Avea o betie ciudata, trista, care tinea de starea de spirit "îmi vine sa ma spânzur" sau pur si simplu "vreau sa ma îmbat, uite asa, de-al

dracu-lui!" si nu de cantitatea de alcool consumat. Cu doua paharute de

Martell nu-l vâra nimeni sub masa, iar la Tübingen era un as al

campionatelor ba-hice. Cincizeci de halbe ingerate într-o ora, sau o

carafa de Kirsch, bauta dintr-o rasuflare. Dupa aceea, slalom

demonstrativ printre douasprezece sticle goale însirate în lungul

salonului. Daca ar fi rasturnat o singura gla-ja, era obligat sa

plateasca întreaga consumatie. Nu platise niciodata...

— Ce înseamna tradare? repeta privind fix iconostasul dintre ferestre. Pe

una din laturi, spânzurau matanii de fildes vârfuite de o cruce emailata

turquoise, cu bratele în trifoi. Ce dracu' înseamna tradare?

Teodorini salta din umeri. Socotea ca întrebarea, pur retorica, nu

me-rita, sau nu astepta raspuns.

"Are chef de ditirambe, asta e doar semnalul de pornire, o sa-mi tina o

prelegere acum despre ideea de felonie, concept filozofic, politic,

social... Nu-mi arde de discursuri inteligente, de cuvântareti

întelepti..."

— Daca te plictisesti, spuse brusc Rosianu, de ce nu te duci acasa?

Pe chipul maiorului Teodorini se asternu expresia imbecila care-i pa-ca-lea pe multi. Surprins de perspicacitatea gamanului, începu sa râda. Un râs scurt, din gât, ca un behait.

— Nu ma plictisesc... îmi placi... îmi placi mult...

— Mie nu, se strâmba Gogu Rosianu. Vreau sa zic ca nu-mi placi tu. Cu mine m-am împacat de mult.

Teodorini râse încântat. Timid în fond, îl stinghereau gentileturile os-tentative, rosea la cel mai inofensiv compliment, prefera o sinceritate bru-tala care nu-l obliga.

— Nu-mi placi, urma Rosianu stergându-si ceafa asudata. Esti prea intelectual pentru mine... Nu ma refer la kilogramele de tomuri îngurgitate. Am pascut si eu destul, am fost îndeajuns de imbecil ca sa-mi dau si doc-to-ratul. Rahat! Chestiunea e ca simti prea intelectual. Cum zicea prostul ala, Kant...

— Lasa-l pe Kant, spuse Teodorini amuzat.

— Îl las. Uite ce vreau sa zic. De pilda, presupunem ca dumneata îmi salvezi viata. O sa-ti ridic osanale, am sa-ti aprind lumânari, o sa le pala-vragesc si rasnepotilor despre maiorul Valeriu Teodorini.

— N-ar fi cazul.

— Ba da, pentru ala salvatul. Trancanind ode si ridicând osanale aluia de ti-a fost binefacator, ai sentimentul ca ti-ai mai achitat din datorie. Te simti mai putin meschin, pentru ca în definitiv, superioritatea catego-rica a unui semen de-al nostru ajunge sa ne

osteneasca, admiratia începe sa ia nuanta sofranie a lalelei ce se cheama

invidie... Apropo, stiai ca bosii sunt singura natie care are un zeu al pizmei? Amanuntul mi se pare sem-nificativ.

— Te-ai îmbatat.

— Daca da, profita! Profita de singurele momente când sunt pe de?a?n-tregul sincer. si-acu' sa-ti zic de ce nu-mi placi. Nu ma simt la în-demâna în prezenta ta, si daca ar fi sa fac un chef ai fi ultimul om care ar figura pe lista mea de oaspeti. Îmi plac tipii bine dispusi cu care sa pot pe-trece într-o crâsma din Vergului, cu bucate mitocanesti: uger de vacuta bine usturoiat, tuslama, ciorbita la minut, în vreme ce lautarii balaoachesi îmi cânta "Of, dorule!" ori o Corabiereasca îndracita. Pe dumneata, sclifo-sit, nu pentru ca vrei, dar asa ti-e fizionomia, te vad doar la Capsa, consu-mând salau à la Victor Hugo, truites aux amandes, homari rococo, gigot de paun, lebada sau colibri isteric...

— Am ulcer, surâse Teodorini, si în consecinta gusturi mai putin com-plicate.

— Cum e mai rau! Deci — îsi tuguie buzele — o aripa de pui rece si cartofi natur! La care se asorteaza, bineînteles, un pizzicato în re major, Berceusa de Mozart — asta ca moment frivol — sau nu stiu ce zapaceala a lui Paganini! Mersi! Domnul cu tine!

Teodorini continua sa se amuze.

— Ai uitat damele...

— Exact! Dupa trei fleici si patru-cinci flacoane de tamâioasa, colea,

eu

ma duc sa-mi sting ardoarea la Madama Clemansa, pe sepcari, în vreme ce

tu fredonezi de inima portocalie versuri bleumarine din Rimbaud. Frumoasa

inimii matale are ochi ca cicoarea — scuza-l pe ca-ci — cosita de matase

blonda si degetul împiedicat în novelele bleu din Bibliothèque Ro-se.

Metresa mea — azi a altuia — are subtiorile si cracii goi, jartiere

ne-gre... Începu sa cânte pe nas: "Ce piciorus nebun, / Ce elegant coltun

/ Sa jur ca i-am vazut si caltaveta." ...Adica nu, asculta pe asta!

"Numai o noap-te sa fii a mea, dar pâna în zori de zi / Dorinta-mi te

cheama acum, pe-a-ce-lasi splendid drum / Caci te ador stii bine..."

— Nu mai am nici un dubiu, ofta Valeriu Teodorini, te-ai afumat! Cred ca

am sa plec...

Gogu Rosianu replica pe melodie:

— Pleaca!... "Noaptea când rasare tainic, chiar si în vis, eu te zaresc

mereu / si ma obsedeaza neîncetat, dragostea ce mi-ai jurat..." Continua

pe ton obisnuit: Dar n-ai sa pleci!

— Crezi? râse Teodorini.

— Precis. Dupa expresia amicului Clayaux, ucis de o grenada la Pralea,

nu mi-ai scos înca viermii din nas. Tot mai speri sa trec la marturisiri

complete.

Valeriu Teodorini îsi grebla parul pe tâmple. Degetele lungi, sensibile,

alunecara spre ceafa. si-o masa usor, rotind capul de câteva ori.

— M-ai ucis cu citatele si poezioarele.

— Cunosc si altele. Uite, de pilda asta, a lui Adain, doftorul, mi s-a parut foarte învioratoare. stii, à la Bolintineanu: ...En dix-neuf-cent-dix-sept, au Roumain victorieux / Le Français pourra dire, en faisant ses adieux: / Je n'en connaissais qu'une, et j'avais deux patries: /La France mon pays, et puis, la Roumanie... Mai vrei mostre, mon cher?

— Su-fi-cient! Se ridica nesigur: Ma duc sa ma culc.

— Ura! Îti spun sincer, abia astept sa ramân singur. Ma distrez mai bine.

Teodorini chicoti:

— De ce dracu' nu mi-ai spus-o mai devreme?

— La ce bun? Ai stiut din prima clipa ca nu-ti duc dorul, iar ca sa te dau de umeri afara, tot nu puteam. Sunt prea bine crescut pentru asta.

— Hm, bine crescut! Superstitie! Superstitia bunei educatii. O florici-ca inutila, mofturoasa si incomoda.

— De acord, dar traieste în fiecare gradinita, precum muscatele din feresti... Ce faci, n-ai plecat?

Teodorini râse cu pofta:

— Asta, apropo de eticheta?

— Nu, dragule, mi-e pur si simplu somn, iar înainte de a face nani, am chef sa discut cu Gogu Rosianu în tête-à-tête... Ca sa-ti fie somnul lin, te asigur, îti dau cuvântul de onoare ca nu sunt agent german, bref, ca nu?s omul pe care-l cauti. Bate alte carari, ciocaneste la alte usi!

— Daca-ti dai cuvântul de onoare...

Totul se petrecu instantaneu. Prin geamul tandarit cu zgomot patrunse o

para mica, metalica, de culoare verzuie dupa cum baga de seama Teodorini

într-o fractiune de secunda, nimerind în pântecele sifonierului cu

oglinda.

Explozia îi asurzi si se facu întuneric.

CAPITOLUL IX

— Bine ai venit la noi, coana Aristita! Închinam o tescovina ori o

ja-maica?

— Ma multumesc cu un Cointreau, c-alelalte ma dau de-a dura.

Ochii lui Iorgu Cerchez surâdeau sub sprâncenele groase. Avea un obraz

mereu sfecliu, cuprinzator, pe care trasaturile latarete se lafaiau în

voie. Trupul masiv, întreaga faptura emanau cumsecadenie, o bunatate

imposibil de alterat — chiar rastignit pe ghilotina si-ar fi scuzat

gâdele "de, îsi face si el slujba, saracul!" — nimic nu-i mutila

dispozitia: o zi mohorâta, ani de seceta, vicleniile arendasilor pe care

se jena sa le dea în vileag, o mostenire ratata ori rautatile semenilor.

Hainii, firile meschine nu suporta bucuria altora, mânjesc cu dohot

surâsul pruncului din leagan, un cais înflorit, aroma zambilelor din

duminica Pastilor. Iorgu Cerchez avea exce-lenta umoare pe care o

genereaza de obicei — dupa cum opina profesorul Charcot — o

digestie fara

cusur. Rautatile coanei Aristita le socotea de pil-da badinerii,

"adicatelea de ce nu ne-am amuza oleaca?", intrigile, colpor-tarile

tendentioase, niste "n-am ce face, trebuie sa trancanim la cafeluta" sau

"tot nu citesc gazeta — numai minciuni — mai aflu ce se petrece în

lu-me..."

Acum hohoti gros:

— Te dezmierzi, cucoana, parole! N-am întâlnit înca ins, aratare de vis

ori te miri ce, sa te dea pe dumneata de-a dura! Ai vlaga cât sa
înfrângi

un regiment de dorobanti!

Verneasca îsi încrucisa picioarele butucanoase gemând:

— Ei, fatul meu, asa si asa! Mi s-au trecut vremile cele vârtoase, de-

a-cuma-s numai ramasite! Esti tu blajin la cuget si opintesti sa-mi dai

un cu-raj, si iaca trebusoara pentru care-ti aduc multamita!... Dar

iarasi satu-la mi-s de betegi si drag mi-e sa-mi bucur sufletul cu

priveliste învioratoa-re. De s-ar încumeta Alexandrina sa-si arate

ochisorii, multa dezmierdare inimii si cautaturii ostenite mi-ar aduce.

În privirea lui Iorgu Cerchez înflori livada de ciresi. Alexandrina si

A-de-luta, dar mai dintâi si dintâi, si iarasi dintâi, Alexandrina, iaca

stâlpiso-rii pe care-si rezema vietisoara.

— Alexandrina zaboveste în iatac, deslusi cu voce aromita de duiosie.
În

ultimele zile, parca tot nu i-a fost la îndemâna... De, cucoana Aristita,

îi faptura gingasa harazita meleagului însorit si vremilor dulci. Zilele

înver-sunate nu-i sunt pe potriva si iaca, al mai marunt zvon ce

stârneste spai-ma ori jale o zvârle zacasa.

Ochii Verneascai cercetara dintâi spre vârful nasului. Trase aer în piept

înainte de a glasui:

— si de când zici ca boleste, Iorgule, maica?

— De alaltaieri, ofta Cerchez. M-am întors de la Stoicesti spre namiezi

si-am gasit-o lâncezind pe sofaua din salon. Ochii i se umezira si sopti

cu voce scazuta, ferind urechea zidurilor: Mi-i teama sa n-o rapuna

pieptul, coana Aristita. Cunosti doara ca acesta e betesugul neamului

care n-a cru-tat-o nici pe soacra-mea, cucoana Raluca, si nici pe bunica-

sa...

Prea tulburat ca sa continue, începu sa dezmierde lantul ceasornicu-lui,

de parca ar fi fost matanii. Batrâna, potrivindu-si soldurile în jilt, se

strâmba plictisita.

— asta sa-ti fie necazul, Iorgule! Alexandrina e plamada vârtoasa, nu s-a

izbit ma-sii, asa ca grija ti-e zadarnica. Poate însa ca alte aleanuri îi

cearca sufletelul. Nu-i lesne, de pilda, sa oftezi întruna dupa omul

dorit...

Nu-si urma vorba, zvârlindu-i privire piezisa. Iorgu Cerchez ridica

chi-pul însufletit.

— Doar afacerile ma mâna de colo-colo, coana Aristita, si Alexandrina a

priceput-o. Opintesc sa le fac trai lesnicios — ei si Adelutei — pe cât

îi cu putinta, în vremi vrajmase. ti s-a marturisit oare ca aceasta e pricina care o încearca?

Vernеasca îsi ciupi nervoasa un neg rasarit lânga aripa nasului.

"Tantalau esti, fiule! Oare trebui sa-ti vâr degetul în ochi ca sa pri-cepi?..."

Se multumi sa rostеasca în doi peri, înconjurând cu degetul marginea paharutului de Cointreau:

— E greu, muiere tânara si singura...

— Adevarat, dar cine-i vinovat? Oare am nascocit eu razboiul? Se afla doar Alexandrina tânara si singura?

— Mai adaugeste, fiule: atât de chipesa, tânara si singura. Spun drept, Iorgule, nu stiu cum te-a palit norocul, caci nu esti iscat pentru ase-menea mândrete de muiere. Rupta din soare, avuta si de neam, zau ca i

se cuvenea ceva mai de soi!

Cerchez dadu din cap surâzând fericit.

— Adevarat, cucoana Aristita. Îmi cunosc belsugul de cusururi si nu ostenesc a multami cerului caci Alexandrina mi-e norocul si bucuria...

— Ei, iaca noroc si bucurie dupa care jinduiesc si altii. Nu poate iesi biata în ulita, fara a nu trage dupa ea turma de craidoni, ca asa-i românul nostru, bata-l mântuirea! Într-o mâna tine flinta, iar cu cealalta cerceteaza sezut de muiere.

— Coana Aristita!

— Ce coana Aristita! Eu zic sa casti ochii ca azi, mâine cum esti tu tont, si mereu urnit din batatura, umblând dupa frunza frasinelului,

iar

nevasta-ta, bleaga mioara, ti-o salta unul în sea si du-te de-i cauta în cea parte de lume!

Iorgu Cerchez ofta cu tristete.

— Amarnic îti mai place sa necajesti oamenii, coana Aristita...

— Pentru ca v-ati deprins cu minciuni si adevarul va e nesuferit. Zi-i slutului ca-i frumos si cornoratului ca s-a însurat cu Prea Curata si sa vezi cum le râde fata si te-mbie doar la vin dulce si mieji de nuca.

Iorgu Cerchez îsi înfipse mâinile în bratele jiltului.

— Nu-ti îngadui, cucoana Aristita, sa insinuezi lucruri abjecte despre sotia mea.

Batrâna îi râse în nas.

— Nu-ti cer eu tie învoiala, fatul meu, dupa cum nu i-oi cere nici lui Voda, oricare ar fi pricina. De tot hazul e ca nu ti-o cere nici nevasta-ta! À bon entendeur, salut!

Doamna Cerchez lâncezea în balansoarul de lânga soba, cu o broderie uitata în poale. Faldurile rochiei de casa, alba cu panglici din satin bleu, se desfacusera. Alexandrina tinea picioarele pe gratar si simtea caldura ar-zându-i genunchii, apoi urcând lacoma si cuprinzându-i tot trupul. Era to-ropita si gândurile îi rataceau — senzatia fizica asemanatoare alegea ca-ra-rile — la augustul petrecut în vara lui 1910 la

Carmen Sylva. Divine zilele acelea cu soare necrutator care-ti dadea brânci sa te scalzi în valurile dia-mantine, racoroase ca o oranjada

bauta pe nerasuflate în zi de arsita, deli-cioasa halvita si feliile de harbuz vândute pe plaja de tatarusi ochiosi, ma-ri-sori, ia! cât un deget... Splendide noptile cu luna portocalie petrecute pe veranda larga, argintuita de puzderia stelelor. Din pâlnia gramofonului, ureche uriasa de animal preistoric, glasul Adelinei Patti viersuia despre frumusetea unor meleaguri îndepartate, cu barbati aprigi si inimi fierbinti, condottieri care stiu sa iubeasca si sa ucida, firi neguroase, salbatice, isca-te pe tarâm binecuvântat de Dumnezeu cu poame aurii, mult soare si aro-ma de chiparoase. Dimitrie le semana... Îsi duse reflex mâna la obrazul palmuit, dar gândul nu zabovi, cerceta din nou alte carari. Câta nefericire sa-i fi intrat în viata atât de târziu! Cuvintele sorei Angèle trâmbitau — trâmbitele de argint ale arhanghelilor în cele zile de apocalips — remus-cari, presimtiri funeste. Tâmplele Alexandrinei zvâcneau: "Adulterul, crima fara iertare... Ce-a legat Dumnezeu nu-i e îngaduit nimanui sa deznoade... Sa ne supunem! Judecata si deciziile Atotputernicului, uneori de nepa-truns, sunt definitive si le vom întelege la vremea cuvenita... Fericirea tru-peasca, o turpitudine... Femeia, unealta a lui Dumnezeu întru înmultire si continuitate..."

Asa ar fi fost, daca nu l-ar fi cunoscut pe Dimitrie. Cu Iorgu, noptile fusesera cuminti, blânde, obligatorii. La început penibile, apoi plictisitoare. Asa se fac copiii! Pacat ca mecanismul e dezgustator... Când o sarutase Dimitrie prima oara... Obrajii Alexandrinei luara foc, inima începu sa-i bata. Erau la Iasi — câteva luni dupa refugiu — în

casa

Anei Racovita. Serata lipsita de stralucire cu ceai si biscuiti

economici, mul-ta îngrijorare, fete adumbrite.

"Marghiloman a spus... Bratianu pretinde... Regina nu va tolera...

Averescu, eroul de la Oituz... N-avem echipament.. 20 de franci,

kilogramul de unt... Mackensen e tare, n-avem generali pe potriva!...

Catastrofa de la Rahova — Cobadin — Tuzla... tarul Ferdinand de Coburg,

un nebun!..."

Alexandrina se plictisea. Auzise de zece ori, de o suta de ori aceleasi

lucruri. si o dureau linistea din jur, saracia, rochiile negre de doliu —

Ilin-ca Voevozeanu, vaduva la douazeci si doi ani —ceaiul salciu,

mizeria, obra-zul sfâsietor de trist al lui Iorgu, cu atât mai trist, cu

cât îndeobste vesel, robust, optimist, era de-ajuns sa-l privesti ca sa-

ti închipui ca vine Paste-le...

...Purta o rochie gris-souris, cu mansete mousquetaire din dantela roz-

pal. Îsi musca buza de jos, fascinata, iar ochii umezi cautau spre vârful

pantofilor de satin. Îi simtise privirea. Fixa, cutezatoare, fierbinte.

Tandra si în acelasi timp necrutatoare. Un ofiter uscativ, elegant,

sobru. Emana o barbatie care-ti taia respiratia. Se uitase la el

nedumerita, cuprinsa de o emotie neobisnuita. Fara sa schimbe un cuvânt,

se retrasesera amândoi în salonul turcesc. Erau singuri si, amanunt

caraghios, Alexandrina remar-case un cârlig desprins la draperia de

brocart albastru brodat cu irisi.

— Ma numesc Dabija.

Alexandrina îsi îngaima numele cu glas sovaitor.

— stiu, o întrerupse generalul. stiu tot ce se poate sti în legatura cu

persoana dumneavoastra.

Tulburata, nu-si gasea cuvintele. Încercase sa fie cocheta:

— Oare?

— Sigur. Acum o luna, s-au împlinit cinci ani de când v-am vazut prima

oara. Sunt cinci ani de când va iubesc.

N-o lasase sa-si macine uimirea. Cu o îndrazneala de pirat, înnebunit de

patima, într-o odaie, la trei metri de oaspeti, unde în fiece clipa putea

intra cineva, gazda, slugi, Cerchez însusi sau oricare musafir, o

cuprinsese salbatic în brate si o sarutase devorându-i buzele.

Pâna atunci, Alexandrina avusese sentimentul ca buzele îi sunt de lemn...

Dupa îmbratisarile lui Iorgu, îsi spala îndelung gura cu apa de lavanda.

"Dimitrie! sopti, cu trupul tot o flacara. Mi-e dor de tine! M-ai jignit, m-ai înfricosat, m-ai lovit, dar ai facut din mine femeia ta... si mi-e

dor de tine..."

— Porumbita!

Doamna Cerchez întoarse capul, smulsa din vis.

— Ah! Tu erai, Iorgule...

Cerchez îi saruta mâna, se aseza pe un taburet la picioarele ei.

— Cum te simti, iubito?

— Bine, surâse femeia chinuit. Bine de tot. Nu trebuie sa fii îngrijorat

din cauza mea. Adeluta s-a culcat?

— S-a culcat... Era trista ca nu te poate saruta.

— Trebuia s-o lasi.

— N-am vrut sa te tulbure.

Alexandrina îi mângâie usor tâmpla.

— Cine a fost la noi? Parca am auzit glasuri.

Figura lui Cerchez se înnegura. Salta din umeri scârbit.

— Coana Aristita Verneasca...

Alexandrina îi zvârli o privire scurta. Rosti cu glas nesigur:

— Îmi pare bine ca nu m-ai chemat. Doamne, cât stie femeia aceasta sa-ti

adumbreasca sufletul!

— Nu trebuie s-o bagi în seama, spuse Cerchez sarutându-i vârful fiecarui

deget.

— Trebuie sa poti.

— Eu pot.

Alexandrina îi observa surâsul silnic.

— Ce ti-a spus? Ce-a mai nascocit? Zi, Iorgule, tie nu-ti sta bine sa

faci pe misteriosul.

— Habar n-am... Nu-mi pasa... Îi saruta palmele reci: Te iubesc,

Ale-xandrina. Lucrurile acestea s-au spus de mii de ori, dar n-am avut

vreo-data pretentia de a fi original. Te ador si încredintat sunt, îi

singurul meu merit.

Doamna Cerchez îi simtea greutatea capului pe genunchi. Înduiosata,

stoarsa de mila, îi trecu degetele prin par, alintându-l ca pe un copil.

El, Iorgu, si Adeluta tot una erau în sufletul ei.

— Esti prea modest... Ar trebui sa ceri mult... Mult mai mult.

Iorgu îsi ridica fruntea. Ochii cersetoreau, cercetând chipul nevestei cu adoratie.

— Cer imens! Nemasurat de mult... sa-ti fiu mereu în preajma.

— Acesta e doar fapt împlinit, Iorgule!

— Nu putem nimica hotarî peste vrerea Proniei Ceresti... Adauga îm-piedicat: si a ta...

Alexandrina îl scruta cu atentie. Altadata, asemenea vorbe ar fi umplut-o de spaima. Acum simtea doar durere, intuind suferinti nemeritate ce aveau sa cutremure viata, întreg universul lui Cerchez. si-i era teama nu de blestemul lui Iorgu — îi va saruta pâna la capatul zilelor batistele ramase în garderob doar la gândul ca au fost atinse cândva de ea, o manu-sa desperecheata, fotografiile de la Mandy, pâna si umbra... — ci de fulge-rele Ziditorului. "Nimeni, decreta tot sora Angèle, nu-si poate nascoci feri-ci-rea spalându-si mâinile cu lacrimile altora..."

Îl apuca de urechi ca pe un catelus si-l întreba, surâzând cu dulceata:

— Ia zi tu, Iorgule, ce ti-a basnit Vernească?

— Nu-mi pasa.

— Aceasta mi-ai mai spus-o.

Cerchez i se smulse usurel din strânsoarea palmelor, întoarse capul, ocolindu-i cautatura. Glasul rasuna, napustit de lacrima:

— Cândva, cineva mi te va desprinde... Fat-Frumos ce te va salta pe seaua

calului într-aripat, de poveste, rapindu-te spre alt capat de pamânt.

Departe de mine... Lucru ce negresit se va împlini, caci prea mi-s sarac

de însusiri...

Buzele Alexandrinei începura sa tremure. Plângea, cum numai ea stia sa

plânga, pastrând chip neted de madona. Lui Cerchez îi rasari dinainte

icoana Prea Curatei de la Schitul Vechi, pictata de un rus osândit la

Sibe-ria si care izbutise prin viclesug sa se slobozeasca. Îsi macinase

traiul, pâ-na la cel din urma suspin, gasind liniste si alin în sfânta

mânastire din Moldova. Chipul Fecioarei, neasemuit de frumos, rasarea

între margaritare si catifele albastre. Doua lacrimi însufletite — sa

întinzi degetul sa le culegi —periau obrazul diafan.

— Doamne, Iorgule!...

— Nu plânge, iubita mea! Numai nu plânge... Un lucru, te rog, tine-l

minte... Îngaduita ti-e orice greseala, caci esti din fapturile alese ce

pot fura cirese chiar si din livezile cerului fara a necaji Prea

Sfintii...

— Ce vrei sa spui, Iorgule? îngaima femeia.

— Doar una! Nu ma lepada.

— Pot sa ramân, Alexandrina?

Ochii doamnei Cerchez alergara instinctiv spre patul nabusit de hor-bota

înspumata si se crispa. Ocoli privirea barbatului — Doamne, câte nu se

citeau acolo! implorare, dor, tot aleanul unui suflet înspaimântat — si

îngâna înfigându-si unghiile în palme.

— Ma simt înca lipsita de puteri. Cruta-ma...

Iorgu Cerchez o privi lung, apoi îsi coborî pleoapele. Parasi odaia cu

umeri osteniti. Îi desluseai pe spinare — imaginea o fulgera pe

Alexandrina — obida si lacrima din cuget. Mare, blând, semana cu un câine

Saint Ber-nard ocarit pentru a fi înfruntat nameti vrajmasi, pentru a fi

smuls mortii unul, doi ori noua temerari ai piscurilor.

Ochii Alexandrinei, napaditi de lacrimi, cercetau arabescurile drape-riei

de plus albastru.

"Doamne! De ce nu l-ai nascocit aprig? Crunt si ticalos? E nevolnic, cu

inima toata o rana, iar eu mânuiesc gârbaciul ca un gâde..."

Visase deunazi ca peste piersic de april, înflorit în livada, turnase un

ciubar de apa clocotita. Copacul zâmbise chinuit si, cu ultima suflare,

flo-rile catifelii îi dezmierdasera mâna.

"Asta trebuie sa fie", îsi zise doamna Cerchez. Se ridica anevoie din balansoar si se târî spre gheridonul de lânga pat. Sorbi pâna la ultima

pi-catura paharul cu licoare întocmita de Sevasta spre a da brânci

somnului.

Afara, noaptea se zvârcolea, caznita de viscol.

*

— Doar nu v-o fi somn! se mira coana Aristita. Îs abia ceasurile 9!

Cicerone Butculescu, numai o apa — toata seara îl daduse Verneasca în

unda, nu-i îngaduise clipa de ragaz — îndrazni sa cârteasca:

— si doua de când ne aflam în vizita. Parole, coana Aristita, n-ar

tre-bui sa exageram. Doamnele sunt ostenite.

Dadu sa se ridice dar batrâna îl opri autoritara, atingându-i umarul cu

bastonul.

— Stai jos, Butculescule! Ia ziceti, fetelor! Ati tras astazi la plug?

Zoe, Zinca si Zizine încercara sa zâmbeasca. Dupa o seara întreaga de emotii, se simteau literalmente epuizate. Dintâi, sosirea intempestiva a coanei Aristita, care o silise pe Anica sa înfrânga porunca lui Dabija, stre-curându-se tâlhareste în casa. Vazându-l pe domnul Cicerone, slujnica deschisese. Când sa închida, usa se împiedicase în bastonul Verneascai. Uluita, înlaturata din prag ca o musca, Anica îsi facuse cruce:

— Doamne fereste, cucoana! Parca ai fi Fanache, majurul de la politie! Halal boieroaica!

— Gura, fa, ca te croiesc! si grijeste repejor de o dulceata si o

cafea... Hai, hai, stiu ca v-ati chivernisit!

Slujnica, nedusa la biserica si fara frica de stapâne, îi tinu piept:

— Da' ce, cucoana, mi-ai pazit borsul pe plita, de cunosti ce am în oale?

— V-am vazut gunoiul în curte, toanto! exclama cu satisfactie batrâ-na.

Una sa înveti! Dupa ordurile pe care le arunca omul, îi afli belsugul

din

casa. si-acum lipsesti din fata mea, ca nu fac taifet cu slugile.

Stupoarea surorilor Algiu când Vernеasca le intrase în salon nu fuse-se

egalata decât de jena Butculescului care, vânat de confuzie, încercase sa

explice eufemistic initiativa batrânei. Coana Aristita i-o retezase cu

bru-talitate:

— Ci vorbeste verde, Butculescu, si nu te foi în izmene! Da, am vrut sa-

mi vad neamurile — suntem vere drepte — si când eu poftesc ceva, nu s-a

nascut înca ala care sa ma împiedice s-o fac, chiar daca-i ghinarar si-l

cheama Dabija. Când l-oti vedea, sa-i ziceti ca ausweiss-ul lui îl

folosesc în privata, dupa ce-mi iau clistirul...

De doua ceasuri surorile Algiu tremurau închinând aceeasi rugaciune muta

Cerului: "Doamne! De n-ar pica Dimitrie chiar astazi!..."

Vernеasca, dimpotriva, se simtea excelent, sorbise cu pofta cafeaua si

ceruse al doilea rând de dulceata cu biscuiti sarati: "Prea multa

zahareala ma îhgretoseaza..."

— Ai ficatul sensibil, coana Aristita, observa domnul Cicerone ca sa se

afle în treaba.

— Pe dracu', sensibil! Zi ca mi-e dor de un mizilic, ceva! Icrisoare

ne-tes-cuite, o felioara doua de ghiudem... Chiar! Voi n-aveti prin casa

niscai lebar din ala muscalescul, în fine, ceva moale? Îsi supse un dinte

gaunos, explicând: stranutai azi-dimineata si mi-a sarit saracia de

proteza pe timent. A plesnit. De-acu' ce sa fac?

Distrat, domnul Cicerone sugera aiurea:

— Sa nu mai racesti, coana Aristita...

Vernească nu-i dadu atentie:

— Voi ce-ati adormit? O chemati ori nu pe toanta aia de la bucatarie?

Zizine se interesa, timida:

— Ai nevoie de Anica?

— Ei nu, ca esti picata din luna! Nu-ti spusei adineauri ca poftesc ceva

saratura? Numa' moale sa fie ca-ti povestii dandanaua cu dintii. Niste

sardelute de Lissa ar fi bune...

— De unde sardele, Aristita? se holba Zoe.

— Hai nu te miorlai! Cu atâtia craidoni în casa, numai fete luminate, va

geme camara!

Zinca si Zizine se mirara într-un glas:

— Craidoni?!

— Da' cum le zice alora de vin la bordel cu dame mascate? Arhanghelii?

Pe Zoe o podidira lacrimile.

— Cum poti sa vorbesti asa? Mi-e... mi-e rusine pentru tine!

— Ba pentru voi sa va fie, fata mea, ca nu eu am deschis în casa

trac-tir.

De rusine, Butculescu îsi vârî capul între umeri. tintea aceeasi pata

cafenie de pe covor, neîndraznind sa ridice ochii.

"Ce langaj de precupeata! Nici pe surugii nu i-am auzit folosind

ase-menea expresii triviale. Poate doar pescaresele din halele Parisului

sa-i a-junga în dreptul umarului. Ce calvar pentru domnisoarele

Algiu!..."

— Degeaba ai ramas cu nasul în tarâna, Cicerone fiule, ca nu la tine m-am

referit. Damezele voalate nu-s de nasul claponilor! În toata viata n-ai

tinut în asternut decât caramizi calde si plosca!

Butculescu, tremurând de rusine si umilinta, se ridica. Rosti într-o

încercare disperata de a salva ceva din demnitatea ferfenitita:

— Îmi pare rau, coana Aristita, dar ma vad silit sa ma retrag. Gluma are

si ea o margine.

Batrâna râse gros.

— Daca-ti închipui ca-mi prapadesc vremea stând de saga cu tine, apai

esti mai natântoc decât mi-am închipuit.

— Omagiile mele! spuse bâlbâit Butculescu luând-o spre usa.

— Stai jos! Pleci când îti spui eu.

Domnul Cicerone, înspaimântat sa nu-l apuce de poale, reteza înca-pe-rea

si iesi precipitat.

Surorile Algiu plângeau ghemuite pe canapea.

— L-ai gonit! suspina Zinca. Pur si simplu l-ai dat afara din casa.

— ...afara din casa, hohotira Zoe si Zizine.

— Pârt! facu batrâna reproducând cu buzele sarace zgomotul. Mi-s dragi

prostii ca izmenele de sâmbata!

— Nu ti-or fi tie, spuse Zinca.

— Dar va e voua. Aferim! Trageti nadejde ca se însoara? Pai asta n-a fost

nici la douazeci de ani barbat cum nu m-a gresit mama pe mine

Co-sânzeana! Una la mâna! A doua, tot nu se poate însura cu toate trei.

Ochii rosii ai Zoei clipira marunt:

— stii bine ca n-am umblat niciodata dupa maritis. Ne-am opus chiar

atunci când papa a insistat...

— Cu altii, fetito! Zi-mi mie unul singur care v-a cerut si voi i-ati

zâm-barit, dupa cum va învatara la pension, ca va simtiti onorate dar

inimioa-rele va bat pe alte ulite!

Zinca, zdrobita de ofense, prinse curaj:

— În definitiv, sunt chestiuni care ne privesc pe noi. N-aveai dreptul

sa-l alungi pe domnul Cicerone...

— ...n-avem atât de multi prieteni ca sa ne putem îngadui sa-i pier-dem.

Verneasca o cerceta surprinsa:

— Ia te uita, ai facut gât! Vezi-ti lungul nasului, Zinco, atâta îti

spun! Sunt verisoara voastra mai mare si nenea Iliuta v-a lasat în grija

mea.

— De aia, sughita Zizine, plângem de câte ori vii la noi si zacem cu

migrena o saptamâna.

Zoe interveni:

— Daca nu-ti place domnul Cicerone, n-ai decât sa nu-l primesti la tine

acasa, nicicum sa-l expediezi de la noi ca pe un argat.

— ...ca pe un argat!

— Voi ati capiat? rânji batrâna. L-am zvârlit eu pe usa sau a fugit el ca un iepure cu o alica în sezut? Dezmeticiti-va!

Spumega câteva clipe, zvârlindu-le priviri nimicitoare, apoi sari de pe scaun ca muscata de bondar.

— M-am saturat de bâzâit si vaicareala. Întinse mâna: Cheile!

De uimire, plânsul surorilor Algiu înceta instantaneu. Cascara ochii rosii:

— Care chei?!

— De la pavilionul lui nenea Iliuta! Iute ca m-am sastisit. La turma de oi sta bine doar magarului.

— Pentru ce ai nevoie de chei?

— Uite-asa, vreau sa vad santanul iscat în casele lui unchiu-meu!

— Aristita!

— Nici o Aristita! Fuga mars, ori le iau singura?

— N-ai sa faci asta! rosti cu glas pitigaiat Zinca.

— Ba pe mântuirea mea c-o fac! Urma agresiva: Nu trei mosnege ne-putincioase or sa ma împiedice si nici macar un ghinarar curvar care

um-bla dupa mândrutele altora si sparge case de oameni cumsecade.

Zoe sufla palida de încordare:

— Îti îngadui... iarta-ma, dar îti îngadui cu mult peste ceea ce se cu-vine.

— Parca stiti voi ce se cuvine! Îmi dati ori nu cheile?

Zizine spuse prima minciuna din viata ei:

— Sunt... sunt la chirias. Iar celalalt rând l-am ratacit dupa moartea lui papa. Eram atât de tulburate.

Zinca si Zoe o privira cu admiratie. Ce minunat o ticluise! Nu zau, Zi-zine are uneori niste spontaneitati...

— Asa? facu Vernеasca furioasa. Ei bine, las' ca le gasesc eu.

Din doi pasi uriasi, fu în fata tabernacolului. Deschise usita de cristal si vârî mâna înauntru. Se rasuci, triumfatoare, agitând ca pe un clopot co-lanul zornaitor.

— Lasa-le acolo! gâfâi Zoe.

— Lasa-le.

Vernеasca râse:

— stii ca aveti haz? Dupa ce m-am opintit sa le gasesc?

— O sun pe Anica!

— Ma doare în spate de suia aia! Nu bâzâiti ca ma întorc degrab'. Drumul îl stiu singura.

Se strecura pe usa, iute sopârla. Atât de iute, încât Anica abia avu timp sa se ascunda în oficiul de lânga bucatarie.

Vernеasca aprinse lampa de pe birou. Se descurca lesne, cunostea locurile. De câte ori nu taifasuise aici, dinaintea samovarului, cu nenea Iliuta! Pe batrânul Algiu îl amuzau rautatile Aristitei — nu se afla în tot târgul limba mai dibace în cleveteala — iar Vernеasca, abandonata

timpu-riu de barbat, se plictisea acasa. În plus, vizitele la nenea Iliuta, jovial si filotim, îi rotunjeau portofelul, acoperindu-i pentru o saptamâna cheltu-ielile de cosnita. Nu erau de lepadat nici nenumaratele ceaiuri cu mult rom, gustarile delicate pe care batrânul le poruncea aduse în birou. Algiu era gurmand si se dadea în vânt dupa hors-d'oeuvres-urile rafinate. Nica-ieri nu mai mâncase Verneasca supa de moluste picanta si delicioasa sau pulpa de lebada fiarta în sampanie si ienibahar si taiata în felioare trans-pa-rente. Dar drobul de paun stropit cu vinul acela spumos, usor acidulat, de culoarea topazului... De pofta, coanei Aristita îi salivara si ochii. Ofta aducerii aminte. În odai — birou si iatac — mirosea a tutun bun, a piele si a Chypre. "Hm, ai vazut fante sa nu duhneasca a spiterie? Pâna si ordonantele au ajuns sa dea cu odicolon..."

Pe masuta volanta din stânga biroului gasi doua sticle de Martell în-cepute, o alta cu rachiu de Chios, o carafa de cristal în care Verneasca repera, întâi dupa miros, apoi tragând trei-patru gâturi zdravene, mastica.

— Tot spirturi! bombani cu o satisfactie ciudata. Dintr-o singura în-ghititura, rândunica e rapusa. Cine ar fi crezut ca mamelucul asta de Di-mi-trie e un Casanova! Ziceai ca în afara de flinta si "drepti, racane!" nu-l taie capul la altceva.

Când patrunse în iatac, un zâmbet unsuros îi labarta obrazul. O inci-ta patul mototolit, harababura de dantela fina care se înfoia spumoasa ca un

albus de ou bine batut. Savura mai ales cu deliciu panglicile desfacute

iar o bucata de horbota sfâsiata, la cearsaf, îi aprinse în ochi luciri

lubrice.

— Brava! În patul lui nenea Iliuta... Cum s-ar zice, dumnealui,

rapo-satul, gazda, nepotelul cu bacanalele si tusa Aristita care vegheaza

la feri-cirea gugustiucilor... Da, da... veghez eu sa va fie moale... si

o sa-ti fie, ne-poate, fagaduinta fac!... Suntem doar în familie...

Batrâna, mereu neasteptat de sprintena, se strecura în spatele

para-vanului. Pe un fond azuriu, gheise împiedicate, cu ghiozdane în

spinare si ochii subtiati de parca ar fi cercetat mereu catre soare,

miroseau flori. In-ventarie cu un ochi expert stergarele, sapunul fin

"Fleurs de Nice", lavabo-ul de portelan, doua perii de cap si pieptenul de baga.

"Boscârte curatele, cu cheltuiala, dar în cumplita neorânduiala! Pe-semne ca nici Anica nu are îngaduinta sa-si vâre nasul... Ia te uita!..."

Ochii Verneascai stralucira si multumire fara seaman îi învapaie

o-bra-zul galbinicios. O spelca de aur cu capetel de safir, ratacita în

graba — vazut-a cineva ibovnici sa le ajunga vremea, sa nu soarba din

bardaca bu-curiei nelegiuite pâna la cea din urma lacrima, mereu nesatui,

mereu cu sufletul la gura caci ceasul nu mai e ceas ci minuta? —

stralucea pe mar-ginea lavaboului.

Batrâna o însfaca lacoma. Cunostea podoaba, adusa martisor de Ior-gu în

cel dintâi an al razboiului. Alexandrina o purta sub conci, adunând parul

scurt de pe ceafa.

O vârî în buzunarul adânc, unde-si mai gasira loc doua lingurite de argint si o tabachera emailata — "ce nu prinde bine la o casa de vaduvoa-ie?" — mai zabovi adulmecând prin cabinetul de lucru al batrânului Algiu si unde acesta nu lucrase niciodata.

La o vreme, socotind ca a scotocit îndeajuns, deschise fereastra iata-cului. Cu coupe-papier-ul de pe biroul fostului prezident de tribunal des-prinse la un capat una din stinghiile jaluzelei de lemn, închise, trase cu grija perdelele de muselina si sufla în lampa.

— Nu va mai deranjez! Îmi iau bastonul si cale sprâncenata, coana Aristita!

Zoe, Zinca si Zizine, galbene, prabusite se uitau la ea ca la un strigoi.

Când batrâna le întoarse spinarea de muscal, îngaimara într-un glas:

— Cheile!

Verneasca rânji. Proteza, slabita, se deplasa si coana Aristita o puse la loc, împingând-o cu buza inferioara.

— A! Cheile! Pai pe alea le pastreaza baba suvenir, zânelor! Paguba mare

nu va fac si vorba aia, tot nu v-ati spetit cu pomeni la parastasele lui nenea Iliuta.

Se regala câteva momente constatând efectul produs de cuvintele ei si adauga cu o buna dispozitie sarcastica:

— Ascultati povata înteleapta! Daca poftiti macar un singur zuluf în-treg

si nu frunti plesuve, nu suflati cuvintel ghinararului. La mânie, nu-l întrec nici tatarii cei înversunati... La buna vedere, sau vorba Butculescu-lui, mes hommages!

În ulita, Vernească hotarî râzând în gusa: "Am sa manânc un cârnat cu usturoi. Dar înainte-i trag o canatuie cu rachie. Mi-au deschis apetitul delicatesurile lui nepotu-meu!... Halal sa-ti fie, coana Aristita!..."

CAPITOLUL X

Pe malul drept al Dâmbovitei, între Podul Mihai Voda si mânastirea cu
acelasi nume ridicata pe vârf de gorgan si strânsa în cingatoare înalta din piatra de codru, serpuiau scurt, cu convulsii neasteptate, ulicioarele uneia dintre cele mai vechi mahalale ale Bucurestilor. Strazile Sapientei, Pacientei, Bateriilor, Dumbravei si Brutus se împleteau cu ulita Sfintilor Apostoli care le reteza de-a curmezisul, dându-si suspinul în Calea Raho-vei. Aici, pe o palma de loc, se îmbulzeau ghimirlii marunte, coscovite, cu zavozi rai în curte, amici rosu agatat în copaci de martisor, iar vara, miros iute, atâtator de fleici fripte pe jaratic sub oghial de cimbru. si tot aici, în-tre muzici de scripcar cu pieptul scobit de oftica, vaiet de fecioara neiubita ori tipat de liubovnica osândita pentru necredinta, misuna o lume ciudata,
apriga pe care ipistatii o socoteau primejdioasa ocolind-o îndata ce pogora înserarea, iar scolitii calatoriti o asemanau acelei cumplite Curti a Mira-colelor care pângarea Parisul Rigai Soare.

Strabatând mahalaua, colonelul Roman cerceta numerele caselor însemnate

cu vopsea de-a dreptul pe pieptul cosmeliilor. Se întreba amuzat pe unde

s-or ascunde camarazii lui Dobre, cojocarul, umbrele lui fidele. Din

curiozitate strict profesionala, întoarse de doua ori capul. Nu zarise

decât chivute scociorând prin lazi de gunoi, un vidanjor potrivindu-si

tiga-ra în hârtie de gazeta, prunci cu nasul mânjit...

Guta Ac — de ce ac? Era subtire? Avea replica acida? Întepa cu sisul? —

starostele cambrioleurilor si al milogilor din Bucuresti, personaj

respec-tat în lumea interlopa si chiar printre vardisti — urma sa-l

astepte într-o cocioaba de la poalele Mânastirii Mihai Voda...

Colonelul îi strânse mâna —"maman Roman, trag nadejde ca acum, acolo, în

livezile de piersici si caisi înfloriti ale Domnului, dormi sau tii

ca-pul întors" — cântarindu-l cu o privire curioasa. Corespunzând

asteptari-lor, Guta Ac era zvelt, cam la vreo treizeci si cinci de ani,

frumusel, oaches, mladiu. Deranja, obosind o vioiciune excesiva, o

mobilitate de argint viu; ochii, buzele, mâinile, ultima fibra îi

zvâcneau, neastâmparate, întreaga faptura era scuturata de un permanent

freamat.

— Cred ca pricep, râse Roman, de ce ti se spune Guta Ac.

— Eu nu cred.

Avea o voce cultivata, surprinzatoare, bine timbrata.

"Extraordinar! asta îl bate pe Battistini, domnule! A ratat o cariera

unica la Scala din Milano!"

— De ce?

— Nu-mi zice Ac ori Spelca fiin' ca-s câine ogar.

— Dar?

— Smulg potcoavele cu bold de palarie. O spun verde, nu mi-e teama. Eu

ti-s de trebuinta dumitale si nu dumneatale mie. Umblati dupa prada mai

de soi decât niscai suieri.

— De unde stii?

Pungasul râse scurt.

— stiu. si acum sloboade-te, coane! Care ti-e dorul ori oftatul? Dam

gaura?

Colonelul Roman îl cerceta dintr-o parte, subtiind ochiul cu privire mai

slaba. si-ar fi pus monoclul, dar nu trebuia sa fii un psiholog fin ca sa

intuiesti genul de observatii pe care l-ar fi generat amanuntul, aici, în

pa-rohia lui Spelca. Îl surprindea contrastul dintre vocea armonioasa si

lim-bajul de sut, îl amuza decorul. Alaturi de obiecte caracteristice, de

mahala, rasareau în chip neasteptat, socând ca un nufar proaspat itit

într-o pube-la, mobile de pret, piese scumpe, "fleacuri" rafinate. De pilda în blidarul rudimentar salasluiau dimpreuna bibelouri de Obor sau

cumparate de la Mosi si un Gallé elegant, pe laita îmbracata cu o scoarta

parea uitata o Bib-lie rara în vesmânt de argint, în bahut-ul florentin

unicat, cum nu se aflau poate zece în toata tara, împaratea un cocos-

pusculita urias, strident vopsit.

— Manglite, deslusi scurt Guta Ac, urmarind privirea colonelului.

Roman surâse amuzat:

— Citesti în stele?

— Nici macar în gazete. Îs nescolit, coane, semnez cu degetul.

— Pacat...

— De ce? Daca se isca ceva mai cu chichirez în lume, aflu oricum sau vin

altii sa mi-o toarne. De-o pilda dumneata...

— Eu n-am venit sa te informez.

— stiu. Ti-i de trebuinta mandea.

— Nu te înseli. Uite... Roman ezita o clipa negasind apelativul potrivit.

Se hotarî: Uite, domnule Guta, traim momente grele, zile în care se

hota-raste soarta razboiului...

Se întrerupse, ciupindu-si usor buza de jos. Cuvintele i se pareau

searbade, situatia — dintr-o data ilara, si se întreba daca nu cumva el,

Ro-man, si-a pierdut bunul-simt. Sa faci declaratii patriotarde unui

pungas, sa-i vorbesti despre neam, tron si dinastie era absurd, smintit,

de un ridi-col monumental. Simti privirea atintita a gaborului si, oftând

impercepti-bil, continua:

— M-am gândit ca în aceste împrejurari dumneata ne-ai putea fi de mare

folos. Completa flatându-l: Mai mare decât îti închipui.

— Ia te uita! râse Guta Ac. Ajunsei si ziua aia sa strige sticletii la

mine S.O.S.!

— Nu sunt sticlete.

— Dar?

— Ofiter. Un ofiter cu îndeletniciri mai... speciale sa zicem.

— Aha! Ginitor! Tot nu plivim în aceeasi jumatate de Bucuresti. Cum de m-

ati luat în telescop?

— Esti un om inteligent, cu o mare influenta asupra... prietenilor

du-mitale.

— Zi-le suleri, si intri în gara. Hai s-o luam pe scurtatura, coane!

Da-ca am priceput bine, ti-s de trebuinta lumea sutilor si capetenia...

De ce?

— Ne aflam sub ocupatie, orice om poate fi util, atunci când stradania

lui se alatura unui efort general.

— si ce sa facem? Sa vamuim soacatii?

Roman îl privi lung:

— si asta.

— si mai ce?

Colonelul se lasa pe spatarul în forma de trifoi. Scoase cutia de tigari.

Spelca îi facu semn sa astepte. Întinse mâna si dibui în blidar un pachet

de tigari auriu.

— Ia d-acilea, cu fumegante egiptene. Nu fac macedoniile de fotografia

matale.

Roman râse încetisor, mirosi cu placere tigareta.

— Le stiu. Sunt excelente.

— Te cred. Am ciordit un sac de la maiorul ala neamt care sta acum în casa Lahovary. Dupa cum vezi, coane, gând la gând cu bucurie.

— Ma bucur ca ne întelegem.

— Vasazica dam cu palma în cotetele Fritzilor. Dupa ce marfa?

— Oricare. Furati tot ce va cade în mâna: bani, tigari, stilouri, unifor-me, chipie, alimente, ceasornice, asternutul, cizmele din picioare, patul de sub ei. Umbra si surâsul...

Dintâi, hotul îl masura nauc apoi o scânteie de lumina îi fulgera pri-virea. Fluiera lung:

— S-a aprins semaforul, boierule! Nu boscârtele te intereseaza, ci via-ta amaraluta!

— Ai priceput. Viata amaraluta, sicane cu orice chip. Un cersetor pi-sa-log si respingator care se tine de poalele lor, un flasnetar care nu-i lasa sa doarma, sonerii care tiuie în miez de noapte, soareci, sobolani si plos-nite care le invadeaza casele, lazi cu gunoaie rasturnate în prag, fire tele-fonice taiate, lemne si carbuni uzi în pivnita, pântecaraie, boli lumesti, tot ce va trece prin minte, cât de mult, mereu, sistematic. Orice, numai sa tur-beze, zilele, noptile sa le devina imposibile!

— Usurel, coane! spuse râzând Spelca. Le-am priceput pe toate, nu si trebusoara cu pântecaraia si bolile lumesti. Cum o întoarcem aici?

— Nu ti-e straina tagma cersetorilor, nu ti-s straine nici cocotele de pe Cheiul Dâmbovitei si din Crucea de Piatra.

— Surori! si?

Roman zâmbi.

— ti-ar fi greu de pilda sa-l povatuiesti pe Fane Orbul — orb fie vorba între noi — ca atunci când cutreiera localurile încercând sa-si vânda sori-ceii de catifea sa dea o raita si pe la bucatarie? Cât scocioraste seful prin oale sa-i mânjeasca blidul de milog, amicul n-are decât sa arunce un pumn cu praf de curatenie în cazanul cu merinde de pe plita.

Guta Ac fluiera din nou admirativ:

— Ai ceva glagorie, neamule, sa nu-ti fie de deochi!

— Asa si asa, conceda surâzând Roman. În chestiunea cealalta, e si mai simplu. N-ai decât sa vorbesti cu patroanele de la Papagalul Rosu si Acasa, la mamica, respectiv madamele Margareta si Eleonora. Astea-s bor-delurile preferate de nemti. Când vin în petrecere, sa le paseze doar "atin-se-le". Îti pot oferi câteva nume: Nuta portjartier, Iapa, Contesa, Mili Buric, Gigeta..

Spelca râse dând din cap:

— Ai o inima, sa tai geamuri cu ea! Mili, Gigeta, Iapa... Crupa si gogi-re sa umpli toata nemtimea... Da' daca le stii pe de-a rostul, de ce nu le iei dumneatale la o parola?

Colonelul îsi rasuci palma deschisa, într-un gest de neputinta:

— ti-am explicat! Te bucuri de o influenta pe care noi nu o avem.

— Las-o balta, jupâne! M-ai periat îndeajuns, nu mai trebuie sa-mi faci si zulufi. Drotu-i bun, pâna nu te arde...

— Mai e o problema, îl întrerupse Roman. Oamenii dumitale, "suieri" ori de bogdaproste, misuna pretutindeni: pe strada, în birturi, pravalii, la

gara, în biserici si cimitire. Roaga-i sa deschida bine ochii si

urechile. Orice informatie e pretioasa, oricât de marunta.

Spelca îsi înfipse mâinile în soldurile înguste:

— Da ce-ti închipui matale, coane, ca sutii din meleag, alde Nicu

Tramvaistul, Zula Mormânt, Sile Barosanu', Nae Picior mic, Gore Pârt ori

Ghita Recreatie — îi lipsesc trei dinti la streasina de sus — or fi

niscai So-rbonisti? Ca pricep nemteasca?! Poa' sa dea din urechi pâna în

cea zi, ca tot pasareasca aud.

— Pesemne n-am fost îndeajuns de deslusit, spuse colonelul. Nu trebuie

sa vorbesti germana ca sa poti culege unele informatii: de exemplu sa

numeri câte trenuri militare pleaca din Gara de Nord, câte vagoane de

mu-nitii... Când e vorba de transporturi speciale, peroanele sunt

desertate, ci-vilii alungati. De ologi, schilozi, mosnegi cu mâna întinsa

nu tin seama, socotindu-i orbi si neghiobi. si iar nu trebuie sa le

pricepi graiul ca sa te uiti în farfuriile cu mâncare din popote, sa vezi

soiul de merinde si sa-ti dai seama în ce masura sunt multumiti ori

nemultumiti ofiterii si ostasii. Ori sa-l tragi de limba pe bucatar — de

obicei român — sau doar sa retii ce discuta cu ajutoarele lui.

Bineînteles, atât dumneata cât si oamenii care te vor ajuta veti fi

rasplatiti. Iata deocamdata o arvuna, pentru primele chel-tuieli.

Guta Ac se uita la teschereaua de pânza cenusie care parea ticsita. O

expedie cu un bobârnac puternic în fata colonelului:

— Ia talerii, caci nu-mi fac trebuinta, tine-i pentru altii, mai

nepro-cop-siti.

Colonelul îl privi derutat:

— Ce trebuie sa înteleg?

— Taman ce-ti zisei. Ni-s de prisos, mai cu seama ca ne vom rasplati pe

saturate din lipscania cu soacatii. Doar doua ceasornice babane ciordite

într-o zi, si daca mai tine halimaua lui Wilhelm sase luni, la zi de pace

suntem toti chiaburi.

— Mda, surâse Roman. E o socoteala...

— Mai e una! Banui ca sticletii ne cunosc învoiala. Altfel greu de

ra-zbit cu doua rânduri de vardisti în spinare: si-ai nostri si ai

nemtilor.

— Se întelege de la sine ca politia va fi avertizata.

Guta Ac îl scoase în ulita. Îsi plimba privirea peste curtile napadite de

verdeata si-i strecura printre dinti, având grija sa pastreze expresia

joviala a gazdei care-si ia ramas-bun:

— Ai trei ginitori pe urme, coane. Te-au adus pâna aici si bag de sea-ma

ca înca nu s-au plictisit. Zi o vorba si te spal de umbre.

Roman cerceta surprins împrejurimile. Hotul avea categoric ochi de linx.

— Multumesc, dar nu e nevoie. Lasa-i în pace, îmi sunt... prieteni.

Spelca ridica din umeri:

— Cum ti-i voia si nevoia. Una sa tii minte! Când oi fi la ananghie, vino

la Guta Ac ca la tetea. S-auzim de bine.

Roman îsi scoase manusile si aprinse o tigara ferind flacara

chibritu-lui. Un vânt, subtire-ata, taia Bucurestii în felii.

"Mai ai de învatat, mon colonel!"

si se simtea ciudat de linistit.

*

Domnule general,

Va aducem la cunostinta ca, în urma unui schimb de mesagii cu

Bucu-restiul, Consiliul de Coroana a respins cererea dumneavoastra

privind trans-ferul colonelului de informatiuni Roman în Moldova,

prezenta domniei sale fiind indispensabila pe teritoriul ocupat. Cu

stima...

Averescu mototoli furios hârtia. O tinu câteva clipe strânsa în pumn,

apoi dadu drumul ghemotocului pe birou. Aprinse una din rarele tigarete

pe care si le îngaduia — una la patru, cinci sau chiar sase zile — si o

puse pe marginea scrumierei. Tutunul îi facea rau, si în general nu

tragea mai mult de trei fumuri, lasând tigareta sa se consume singura.

"În orice caz, au lucrat repede. Nu-s nici trei zile de când am discutat

cu Dabija..." reflecta uitându-se gânditor la harta ciopârtita a

României. Fusesera folositi desigur porumbei calatori. Slava Domnului, în

debandada plecarii, cel putin pasarile acestea atât de pretioase nu fusesera uitate. În '914, când nemtii invadasera Belgia, serviciul de contrainformatii ordonase uciderea a 30.000 de porumbei pentru a nu putea

fi folositi de nemti. A-cum, în Anglia existau peste 6.000 de asemenea "postasi". Porumbeii se dovedisera cei mai rapizi, siguri si fideli curieri. În timpul luptelor de la Oituz, unul din ei ranit, aproape pe moarte, s-a târât doua zile pentru a ajunge la porumbar, aducând un mesaj

de importanta capitala.

Da, iuti, incoruptibili, mai siguri decât câinii. Istorisea de pilda Ber-thelot, câta bataie de cap pricinuise spionajului aliat câinele ciobanesc prusac Fritz. Uneori trecea linia frontului si de doua-trei ori pe zi purtând comunicarile agentilor germani. S-a lasat pâna la urma capturat, cedând farmecelor unei domnisoare, catelusa Rosi, care îi fusese scoasa în cale...

Tot datorita unei muieri pusesera mâna si pe Schneider, acel tip cu fantezie naravasa... Facea o incizie în pântecele unui peste viu unde îsi vâra mesajul, apoi îl slobozea în râu. Pestele era ulterior pescuit în perime-trul pozitiilor nemtesti...

"Fleacuri!" se smulse din visare Averescu. Problema e ce fac cu Dabi-ja... Hm! Mi-e teama ca va trebui sa ne descurcam singuri..."

Strivi tigara si ridicând receptorul ceru centralistului legatura cu N.

*

— Mai avem exact douazeci si doua de ore, trei minute si unsprezece secunde, pâna la expirarea termenului.

Maiorul Gogu Rosianu îsi pendula ostentativ ceasornicul, tinându-l de capatul lantului.

— si? întreba posac Alexandru Ioanid.

— Ce-i recitam aluia?

— "Câinele soldatului".

— Ma rog... Cum zici dumneata, nene...

Valeriu Teodorini se batu usor cu pumnul peste gura.

— Oricum, bag de seama ca esti bine dispus.

Rosianu se strâmba plictisit:

— ti-am explicat, mon cher, ca asta-i fizionomia mea, ca-i rezbel ori bataie de flori la sosea. Mai am o nelamurire: îi spunem lui Dabija ca a în-cercat cineva sa ne smulga potcoavele?

Teodorini împinse scrumiera spre capatul mesei.

— Este de datoria noastra sa-l informam. În orice caz, a mea.

— În locul tau, interveni Ioanid, mi-as vedea de treaba. Ai vazut ce s-a întâmplat cu sertarul lui Rosianu. Nu ghicesc deloc ce ai realiza povestin-du-i lui Dabija ca era sa sariti în aer. Suntem destul de mari ca sa ne pur-tam singuri de grija.

Rosianu îsi deschise bumbul de la tunica. Trase de guler încercând parca

sa-l largeasca.

— Scuza-ma, iubitule, dar rationamentul matale nu-i faimos. Balau-rul afla oricum de explozie. E genul de amanunt pe care nu-l poti ascunde

în

buzunarul de la vesta.

— Natural, spuse Teodorini. Casa-i ferfenita iar pe ulita, pelerinaj de

târgoveti, gura-casca si n-am ce face, care vin sa vada ravagiile produse

de bomba la acareturile madamei Tulnic.

Ioanid ridica din umeri.

— La urma urmelor, va priveste. Eu unul...

Nu continua. El unul stia ce are de facut. N-avea sa-i povesteasca nici

lui Dabija, nici altcuiva ca se atentase la viata lui. Stiletul,

înfasurat în hâr-tie subtire, de matase, îl ascunsese pe fundul lazii de

campanie.

— Când se întoarce Dabija? întreba Rosianu.

Teodorini se uita instinctiv pe calendarul de birou.

— Mâine. Au telefonat de la Cartier.

— Trebuia sa vina azi, observa Ioanid.

— L-au retinut probabil din cauza incendiului de la Plopita. Îti dai

seama, doua hangare distruse si cinci dirijabile facute arsice.

Rosianu casca ochii:

— Ce vorbesti, dom'le! asta-i sabotaj, clarisim!

— Nu zic nu, rosti doctoral Ioanid, însa nici un accident nu-i exclus.

Cunosc tipul de aparate. Sunt umplute cu hidrogen care e usor inflamabil.

De-ajuns o mica scurgere de gaz si... Scoase un suierat caracteristic,

suge-rând explozia.

— N-au patit tot asa si nemtii pe aerodromul din Alhorn? si n-a fost

diversiune...

— Aici te înseli, interveni Teodorini. Isprava apartine unei echipe de

agenti belgieni. Nemtii au pus mâna pe un batrân invalid care se balada

cam mult în jurul aeroportului. Au început sa-l scotoceasca si i-au gasit

în proteza "raportul" baietilor despre îndeplinirea misiunii. O compunere în toata regula, cu lux de amanunte.

Gogu Rosianu se ridica plictisit:

— Dobitocii! Le-a fost teama ca explozia nu s-a auzit destul de

depar-te?!

— Pesemne.

Capitanul Ioanid închise cu zgomot încuietoarea metalica a servietei,

apoi tacticos curelusele de piele.

— Ce faceti?

— Nu vezi? se hlizi Rosianu. Ne plimbam cu bicicleta.

— Hm, parerea mea e ca în timp ce dati din picioare sa reflectati si la

raportul de mâine. Am onoarea sa va salut.

Teodorini se uita lung în urma lui. Declara gânditor:

— Nu exista decât doua posibilitati: biroul ti l-a scotocit o persoana

straina, aceeasi care a încercat ulterior sa ne lichideze, sau...

— Sau?

Teodorini îl cerceta cu o privire concentrata:

— Sau ti l-ai "aranjat" singur ca sa creezi probleme. Eu ori Ioanid te deranjam într-un fel, si în ipoteza asta ai încercat sa te debarasezi de

noi.

Rosianu se holba perplex:

— Ai capiat?!

— Nu înca, zâmbi silnic Teodorini. Ofera-mi dumneata alta varianta!

— De ce sa-ti ofer? se bâlbâi vânat de furie Gogu Rosianu. N-ai decât sa

ti le nascocesti singur. În viata mea n-am auzit asemenea aberatie!

Va-sazica întâi îmi sulemenesc biroul ca sa-l scot din tâtâni pe Dabija,

de par-ca eu as naviga în alta barca — si pe urma, stând cu dumneata de

vorba îmi trimit alter-ego-ul în ograda ca sa-mi azvârle tot mie o bomba

în teasta. Du-te, domnule, si fa-ti Wassermanul, ma îngrijorezi!

Trase ostentativ de poalele tunicii si îsi puse chipiul.

Teodorini continua sa surâda la fel de linistit:

— De ce un alter-ego si nu un complice? Argumentul e lipsit de

rele-vanta.

— I-auzi! Adica îl platesc pe unul sa ma achite numai asa, fiindca

tînjesc sa ma înfatisez Celui Vesnic de mâna cu dumneata?

— Poate ca persoana a facut exces de zel, erorile nu-s excluse. Sau, si

mai probabil, s-a gândit sa scape cu ocazia asta si de tine.

Gogu Rosianu îsi trimise cu un bobârnac chipiul pe ceafa.

— Foarte interesanta ipoteza, mon cher, si-ti fagaduiesc c-o sa cuget la

ea pe îndelete. Mi se pare însa ca exista un punct nevralgic. E valabila

nu numai pentru subsemnatul. Adicatelea de ce individul care a tras cu

prastia n-ar fi amicul matale?

Teodorini îsi ciupi usor vârful nasului, apoi degetele îi alunecara spre barbie, replica pe un ton categoric:

— Pentru ca eu stiu ca necunoscutul nu e complicele meu.

— Halal logica! Auzi, nene! Cine te-a facut pe dumneata ofiter de con-trainformatii era beat mort sau pocnit cu o caramida în cap. Daca stau si ma gândesc, în fond n-ai nici o vina.

— Am sustinut aceeasi teorie, acum câteva clipe. Nu vad de ce te ener-vezi.

Gogu Rosianu dadu din mâna edificat:

— Adio si n-am parole!

Teodorini îl urmari pe fereastra. Surâsul înghesuit între colturile bu-zelor sarace nu-i parasea obrazul. Când silueta bondoaca a lui Rosianu

pieri, înghitita de ulita strâmba, se întoarse la masa de lucru. Scoase din buzunar un pachetel minuscul. Despaturi atent hârtia de matase si privi cu atentie bobitele negre-argintii. Erau doua. Dizolvate în apa, dadeau o cerneala simpatica.

"Collargol! Cum naiba or fi ajuns aici?... Dar mai ales, cine le-a rata-cit?..."

*

Un rânjet untdelemniu labarta trasaturile coanei Aristita Vernească.

Semana acum — iacat-o în lumina firava a diminetii de Faurar — cu un

bulibasa ticalosit în faradelegi, cu madamele sulemenite de pe cheiurile

cele spurcate ale Dâmbovitei. Rasareau dinaintea portitelor strajuite de

fanaras stacojiu la ceasul când luceafarul deschide ochi albastru,

ademe-nind musterii puicutelor despuiate din salonul cu oglinda

scorojita, persi-ene uzate si foteluri cârmâzii tari tapitate cu par de

cal.

Sub cârpa uda, tavalita prin cenusa, straiul de argint al Prea Curatei

dobândea o culoare calda. Frecând cu nadejde, batrâna chicotea — ziceai

ca behaie — chibzuind la cele ce ascundeau hainuta icoanei. O aflase de

mult, când, vrând s-o curete mai destoinic, desprinsese vesmântul din

tin-tisoare. Ramasese cu bucata de lemn în mâna, holbând ochii cât

blidele la muierea zugravita aproape goala, în fustisoara scurta de

baletista. Spur-ca-se pictorul desfrânat si pagân, dar la o urma începuse

sa râda. Încopciase din nou icoana si se veselea nespus mai cu seama când

îi poposea în case parintele stefanache cu botezul.

Ridica ochii spre pendula înalta care strajuia blidarul vienez si se

mi-ra în gura mare:

— 11! Teribil mai fuge vremea! Acum era abia 9... mai ieri a fost

du-mi-nica, ne aflam în zi de vineri.

Obisnuia sa vorbeasca singura, deprindere veche capatata din anii

ti-neretii si care amarnic îl mai vâra în toate nabadaile pe Grigore. Tot

pere-tilor vorbea si tata-sau, cuconu Tase, dupa cum tot dumnealui, în asfinti-tul vietii ajunsese cu spaima de calendar. Fusese om ciudat, cu hachite cât sa saturi un azil de batrâne, altfel croit decât frate-sau. Nenea Iliuta, bu-curia târgului — de-ajuns sa-l vezi si rasarea soarele ori irmilicul lunii — numai voie buna si risipa, si drag de viata ocolea casele lui frate-sau. Se vedeau rar, la înmormântari si atunci Ilie avea grija sa-si încruciseze dege-tele spre a alunga piaza rea Tase îl cauta însa cu dinadinsul, si mai cu seama la tribunal, unde Iliuta, ca sa nu intre în gura aprozilor, era silit sa?l primeasca în cabinetul înalt, tapetat cu matase visinie.

Aristita îi mostenise carpanosenia si cugetul neguros, îi pricepuse ini-ma închisa semenilor, caci simtea la fel. Nu îndragise pe nimeni într-o via-ta, nici macar pe Grigore. Îl luase doar "ca sa-si faca rândul". De înteles însa, se întelegea cu nenea Iliuta.

Gemând, cu durere apriga în madularele grele, Vernеasca îsi trase pe umeri o manteluta veche captusita cu biber. Era frig si umed în iatac —

celelalte odai le tinea încuiate înca dinainte de razboi spre a se descotorosi de slugi "vrajmasi cu simbrie si pântece de iapa" — apa din carafa prinsese pojghita subtire de gheata.

Chibzuind la ceasul dejunului, batrâna începu sa scociorasca în raf-tu-rile blidarului.

"Merindeata de calic!", ofta dibuind doi cartofi copti, cu pielea zbârci-ta, ramasi din ajun, o lingura de jumari — noroc cu parastasul Corneliei, tot au si astia un bun în neam, mor ca mustele — si o jumatate

de ceapa. Ramase cu solnita în mâna, rasucind urechea teafara spre curte.

Cineva zgâltâna portile cu nadejde si lipsa de rabdare.

— Ho! Ca le darâmi! urla mânioasa.

Zvârli un stergar peste bucate, cerceta odaia dintr-o privire si iesi în

coridorul întunecat, tabular ca un burlan.

— Sarut mâinile, doamna Vernescu.

Batrâna ramase pironita în prag, uluita de politetea onctuoasa a

gla-sului. Ai fi zis ca altcineva îi zdruncinase portile.

— Va rog sa-mi scuzati aaa... impetuozitatea! Mares surâse fermecator.

Am avut impresia ca nu auziti.

— Poti fi încredintat, mârâi Verneasca, dar tot nu-i rezon sa-mi darâmi

casa. Intra, te cunosc...

Mares încerca sa para placut surprins.

— N-as fi îndraznit sa-mi închipui ca v-am atras atentia. Sunt încântat.

— Lasa mofturile ca nu te prind! Esti chiriasul Algiencelor.

— Adevarat... Cum însa n-am avut placerea sa va fiu prezentat...

— Când ma intereseaza pe mine cineva, n-am nevoie de carte de vizita,

nici de introduceri speciale. Stai jos... Nu în ala ca-i desfundat. De-

a-juns ca ai tabarât pe porti, baremi lemnele sa ramâna întregi.

Mares o urmarea cu interes, ascunzându-si zâmbetul. Batrâna îl a-muza

copios si-i stârnea curiozitatea. Îsi roti ochii prin încapere, fara a

avea aerul ca inventariaza. Iatacul era trist, fiecare ungher aromea batrâ-nete. Fotografiile sepia de pe pereti, chilimul cu culorile stinse, hapurile de pe gheridon, cauciucul rosu, impudic al clistirului care se zarea dupa pa-ravan.

Coana Aristita întreba brusc:

— Ce ai în papornita?

Mares i-o întinse, zâmbind mereu:

— O mica provizie de alimente... Vremurile strâmba canoanele. Alta-data se venea cu flori...

— N-am pascut niciodata! Ai chibzuit bine, fiule. Nu stiu ce gânduri te-au mânat în batatura mea, dar mi-s pe jumatate câstigata. Ia zi, ce vrei?

De casa n-ai nevoie, stai la tutele alea, tânara nu-s sa-ti pese ce culoare tin la camizol, bani n-am!

Mares începu sa râda:

— Poate ca aveti si nu stiti.

— Aici te înseli, caci buzunarile mi le-am cunoscut bine dintotdeauna. Iar când le osândeste crivatul, tii socoata si de o bancuta.

Totusi ochii îi scaparau, îl cerceta lacoma cu gura usor întredeschisa.

— Stimata doamna, începu Mares sovaitor, simulând ca s-ar simti stânjenit, traim timpuri aspre...

— Pe acestea le cunosc, caci avan le mai îndur. Da-mi novele...

Barbatul facu un gest cu mâna, vezi Doamne, intentionase s-o mena-jeze,

dar daca doamna Vernescu gândea astfel, cu atât mai bine...

— Va explicam ca nu mi-as fi permis niciodata sa va fac o propunere, socotita altadata drept jignitoare. Din câte sunt informat, posedati o intere-santa colectie de monede. Daca sunteti dispusa sa va despartiti de ea, ur-meaza sa fixati pretul si va stau la dispozitie.

Coana Aristita îsi tuguie buzele, cântarindu-l lung, ca un pretaluitor:

— Cine te-a informat?

— Domnisoarele Algiu. Nadajduiesc sa n-o considerati drept indiscretie.

Batrâna salta din umeri cu dispret:

— Nu exista indiscretii într-o urbe unde toata lumea stie de câte ori în zi iesi la privata si cât de vrednic se dovedeste în iatac fiecare purtator de nadragi.

— Aveti un mod de a va exprima foarte direct, râse Mares.

— N-am alcatuit stihuri nici la douazeci de ani. Alta, fatul meu! Cine-i nababul ala de-i arde acum sa-si vâre paralele într-un saculete de tiniche-le?

— Un colonel rus, încartiruit la Bacau, colectionar pasionat.

— Îhî, facu batrâna ridicându-se anevoie.

Deschise sifonierul cu oglinda plesnita. Încaperea se umplu cu o mi-asma iute dulceaga. Mirosea a paciuli, levantica, straie vechi neaerisite, sudoare mocnita, rufa muscata de rugina.

Batrâna deserta o veche punga de tutun împrastiind monedele pe mes-cioara, dinaintea negustorului. Mares le aprecie dintr-o privire, le

pipai simulând interesul. Erau fara valoare, piese obisnuite strânse fara

nici un discernamânt, fireste de catre un novice. Coana Aristita îl

urmarea sar-castica:

— Strasnice, fiule, nu-i asa? Mahmudele, icusari, napoleoni austrieci si

alte nazbâtii de pe vremea lui tata Traian.

Cu o miscare brusca le matura furioasa de pe masa. Monedele se

ros-togolira cu zgomot prin unghere.

— Eu nu ma pricep, se scuza Mares surprins de violenta gestului. Nu vad

însa de ce nu le-am arata clientului. Au fost nenumarate cazuri, când

piese considerate total lipsite de valoare s-au dovedit de pret. De aceea

exista experti...

— Înaintea lor a existat barbatu-meu, domnule! A stiut ce vinde si ce

toaca, iar Algiencele, cât îs de netoate, n-au uitat-o. Prostul are

tinere de minte...

Striga dezlantuita, mânioasa peste masura, si Mares schita intentia de a

se retrage. Se ridica în mâini pe bratele jetului. Glasul, bubuit de

tu-net, al Verneascai îl opri. Ramase sprijinit în palme, cu genunchii

îndoiti.

— Ci stai locului! M-ai deranjarisit, dator mi-esti deslusire. Cu ce gând

tainic mi-ai batut la porti, bogasierule?

Mares se lasa moale pe spatarul fotoliului. Verneasca era nebuna, fa-ra

îndoiala, dar cu minte vicleana, supla, iute sopârla.

"Vrea sa ma enerveze. Ei bine..." Zâmbi larg:

— si daca nu vreau sa va spun? În definitiv — bag de seama ca asta-i limbajul care va convine — eram dispus sa va fac o pomana. Nu cine stie ce, rânji. Vreo cinci-sase mii. Am deghizat-o într-o oferta onorabila. De ce? Nu stiu. M-am trezit peste noapte milostivul samaritean. V-am observat a-dulmecând plita surorilor Algiu, batând cimitirul la înmormântari si paras-tase. Doua-trei ceremonii dintr-acestea pe saptamâna si v-ati asigurat me-nu-ul zilnic.

— M-ai spionat, vasazica! racni batrâna.

Mares, calm, îsi aprinse un trabuc fara sa ceara permisiune. Replica linistit:

— Am facut exact ceea ce faceti dumneavoastra de cel putin cinci decenii în acest târg.

Coana Aristita, vânata, mugi:

— Nu-ti îngadui, telalule! Eu mi-s vlastar de boieri pamânteni. Când muica-ta si stramuica-ta tesalau vacile stapânului, mosii mei hotarau sor-tii astei tari. Porti ciubote dar calcâiele ti-s crapate. tarina si balega de la bordeiul lui tac'tu! Neam de neamul meu n-a coborât din trasura...

Mares o întrerupse insolent:

— Erau birjari?

Coana Aristita ridica pumnii, gata sa tabere asupra lui Mares:

— Afara! Iesi afara, golanule!

Mares îsi potrivi cusma pâna în dreptul urechilor surâzând. Îsi misca buzele si obrajii de parca si-ar fi clatit gura cu o bautura delicioasa. Arata spre monedele risipite pe covor:

— Aveam intentia sa va ofer pe... "mahmudelele si icusarii" dumnea-voas-tra cinci mii de lei... Ce ziceti, facem târgul?

Vernească îi zvârli o cautatura galbena si negustorul urma degajat:

— Mi-ar conveni un raspuns imediat. Din câte am auzit, intrarea în casa domnisoarelor Algiu va este formal interzisa, iar eu mâine plec la Ba-cau... Astept, stimata doamna.

Batrâna gâfâi. Nu-i trecuse mânia. Dar peste ifosele de boieroaica, pe care le traia autentic, peste deprinderea veche de a stapâni si înspaimânta neamuri, barbat, cunostinte, o urbe, împaratea lacomia. Ochii plini de o-trava salivau. Gemu:

— Ce vreai de la mine, ticalosule?

Dar vocea ragusita nu mai avea vlaga. Mares, surâzator, se aseza din nou. Picior peste picior, gentil, afabil, ca într-un salon plin de dame grati-oase, îmbracate în toalete de bal.

— Asa, coana Aristita! Acum putem discuta.

În ograda pustiita de frig, ciori hamesite ciuguleau linistea.

CAPITOLUL XI

Trântit lenes în fotoliul baroc, colonelul Hentsch privea gânditor

foto-grafia înramata a lui Ferdinand de Coburg, tarul bulgarilor. Trasaturile moi, vag orientale, ale neamtului erau animate de un suris îngaduitor. De cealalta parte a biroului, domnul Quintescu, elegant si scrobit, îsi stapâ-nea greu iritarea. Colonelul îi auzea respiratia precipitata, înregistra calm scârtâitul scaunului care îndura gemând nerabdarea fostului ministru si continua sa priveasca figura tarului. Era
o poza caracteristica, la fel si i-pos-taza arborata. În costum de suveran spaniol, din catifea neagra cu bu-toni de aur si un clabuc de dantela Frivolité, tinea o mâna în sold, iar cea-lalta rezemata într-o spada splendida. Pe degetele cu unghii lungi, abun-dau pietrele pretioase, în urechea stinga stralucea un cercel. Sub ochii de viezure nasul exagerat de mare, carnos, saltat trufas trada pofte nedomoli-te, dorinta patimasa, patologica de putere. Grand seigneur pâna la deca-den-ta, era iubitor de arte, causerie fina si arlechinade, fiind el însusi de altfel, în viata, un excelent actor.

"Ce-o fi contemplând atâta poza aia?" se întreba domnul Quintescu gata sa explodeze.

Hentsch împinse în sfârsit rama înzorzonata spre marginea mesei. Comenta
surâzând:

— Am primit-o azi de dimineata, în semn de omagiu si pretuire.

— I-au ajuns probabil la urechi, ricana Quintescu, ultimele si rasuna-toarele dumneavoastra succese.

— Asa mi-am închipuit si eu. În orice caz ipoteza nu-i exclusa. Îi în-tinse peste masa cutia cu trabuce. De fapt ce va supara?

— Ce ma supara?! Asta-i culmea! exploda Quintescu. Au trecut trei saptamâni de când Porta a plecat în Moldova si n-avem nici o veste poziti-va.

— Activitatea unui agent de contrainformatii presupune calm, rabdare si oportunitate. Impetuozitatea nu-i cea mai pretioasa însusire într-o astfel de munca. Mai tineti seama si de faptul ca Porta actioneaza pe teren ina-mic, unde nu poate miza pe aproape nici un ajutor.

Quintescu salta dispretuitor din umeri:

— La naiba, inamic! Voi actionati aici, pe teritoriu ocupat...

— Ceea ce se cheama tot vrajmas, zâmbi linistit Hentsch. Sentimente-le dumneavoastra progermane, pentru care va felicit si pentru care va sun-tem recunoscatori, va împiedica sa sesizati realitatea. Suntem categoric de-testati, simpatia românilor îndreptându-se de secole — fapt bine cunoscut — spre Franta.

— La foule! Nu plebea face destinul unei tari. Românii sunt neghiobi, nu-si cunosc interesele.

— Probabil ca dumneavoastra n-ati stiut sa le explicati îndeajuns de bine.

O spusese usor, fara nuante, privindu-l pe sub gene.

— Explicatii! se enerva domnul Quintescu. Când tii flinta în mâna, n? ai nevoie sa te justifici nici dinaintea lui Dumnezeu Tatal.

— Adevarat, Isus n-avea decât bici... Sa lasam parabolele, domnule

Quintescu. Cu o pusca sau o mie, e greu de luptat împotriva a

douaspre-zece milioane de oameni, care nutresc o singura dorinta si stiu

sa se bata pentru ea: sa scape de noi, bosii...

— Scuzati-ma, colonele, îl întrerupse Quintescu. Douasprezece milioane

suntem cu totii, dintre care o buna parte se afla aici, în teritoriul

ocu-pat.

— Ceea ce nu-i face mai putin primejdiosi. Nu mai pomenesc de actele de

sabotaj zilnice, dar, de circa o saptamâna, s-a declansat un nou razboi,

al nervilor, perfid si tenace, la care presupun ca e antrenata toata

popula-tia.

Domnul Quintescu îl cerceta surprins. Lua mecanic un trabuc si scoase

din veston forfecelul. Îi taie atent capatul.

— Habar n-am la ce va referiti.

— Înseamna ca ati avut noroc, râse scurt Hentsch, daca n-ati bagat de

seama ca viata în Bucurestiul ocupat a devenit pentru nemti si prietenii

lor un iad. Mijloacele la care se recurge sunt neasteptate, as zice

absurde si ilare, dar extrem de eficace. Scopul: sa ni se creeze o stare

de nervi per-manenta, sa fim sistematic persecutati, sa ne pierdem

somnul, rabdarea, timpul. Facând bilantul unei saptamâhi de "tratament", n-as zice ca româ-nii dumneavoastra suit tocmai prosti...

— Tot nu înteleg. Oferiti-mi câteva exemple.

— Am la dispozitie nenumarate, o colectie, se poate afirma fara

exag-erare, impresionanta. De pilda, toate localurile ocupate în momentul

de fata de catre autoritatile germane, locuintele ofiterilor superiori si

chiar Cartierul nostru General, da, domnule Quintescu, aceasta cladire,

au fost invadate de sobolani. Sute si mii de sobolani misuna, forfotesc

în birouri, sub paturi, în cizme, la popote, în cazanele cu mâncare.

Suficient sa va spun ca functionarele noastre se afla în pragul isteriei.

si evident, toate pi-sicile au disparut. Am ajuns sa oferim o suta de

marci pentru un singur exemplar, fara nici un rezultat. Cetatenii le tin

probabil sechestrate în ca-sa, o sa fim siliti — oricât ar parea de

caraghios — sa trecem la rechizitio-nari.

Quintescu, sufocat de râs, îsi scoase pince-nez-ul si îsi sterse ochii de

lacrimi.

— Dumnezeule mare! Viteaza armata a Kaiserului împotriva ostirilor de

sobolani.

— V-am spus ca e vesel si în acelasi timp nu ma pot împiedica sa a-

preciez fantezia inepuizabila a conationalilor dumneavoastra "natângi".

Sa va mai dau câteva mostre: în fiecare noapte suntem treziti de câteva

ori de târâitul soneriei sau apeluri telefonice. Zeci de echipe de

lautari colinda orasul în orele de siesta cântând, dar ce spun cântând,

urlând de inima albastra. Nevestele ofiterilor nostri primesc scrisori

anonime în care li se comunica infidelitatile sotilor, numele amantei sau

al bordelului pe care-l frecventeaza. Dinaintea locuintelor gasim în fiece dimineata hârdaie pesti-lentiale care ar fi trebuit desertate la canal, hoituri, putreziciuni, tot soiul de murdarii.

— Ah! hohoti Quintescu. Ça c'est plus fort que tout. De neînchipuit!

— Banuiesc, urma Hentsch, ca au fost mobilizati si borfasii, si în a-ceasta privinta îmi vine sa cred ca românii sunt extrem de dotati, se dove-desc talente autentice, concurând strâns cu rudele lor, italienii. În afara de spargeri — si aici se simte sicana, se fura orice, bijuterii, arme, proteza dintr-un pahar cu apa sau limba de pantofi — furturile în

plina strada au ajuns o calamitate. Ne dispar din senin actele, cheile, tigarile, ceasul, oche-larii.

Pe Quintescu îl dureau falcile.

— N-am mai râs atât de la spectacolele lui Karatis! Borfasii, ce idee!

— Nu numai ei, domnule Quintescu. Borfasi, milogi, surugii, copii si batrâni, femeile, uvrierii, intelectualii, întreaga populatie civila. Ieri, toti o-fiterii care au luat masa la popota Continentalului s-au îmbolnavit de dia-ree. Cozile de la toalete ofereau un spectacol îndeajuns de penibil.

— Bine, reusi sa îngaime Quintescu, dar aici e o mâna diabolica.

— Va mai îndoiti? zâmbi amar Hentsch. Un creier machiavelic care a nascocit tot acest bâlci si care totodata îl coordoneaza. Rezultatul este, din punctul de vedere al inamicului, excelent. De o saptamâna în birourile noastre practic nu se mai lucreaza, nu poti deschide o usa fara

sa dai de figuri galbene, nedormite, cu nervii în vârful degetelor, sau care orbecaie neputinciosi printre hârtii pentru ca le-au disparut ochelarii. Ca vechi ju-cator de tenis, obisnuit sa-mi apreciez un adversar de valoare, nu pot de-cât sa-l felicit pe colonelul Roman.

— El e autorul?

— Dar bineînteles. Toata aceasta mascarada îi poarta semnatura.

Domnul Quintescu redeveni serios:

— Mi se pare fantastic ca înca n-ati reusit sa-i veniti de hac. Cu atâtia oameni mobilizati pe urmele lui, cu chipul pe toate zidurile, cu toata re-com-pensa promisa, hotarât e fantastic!

— Nu chiar, replica placid Hentsch. În afara de faptul ca avem de-a face cu un personaj redutabil din multe puncte de vedere, se bucura în plus de sprijinul devotat al populatiei. E aparat, ascuns, însotit de garzi personale discrete — în privinta aceasta posed informatii exacte, am un agent care i-a adulmecat în fine urma si a carui soarta, sincer, o tem —

dispune de nenumarate locuinte conspirative.

— si totusi ce aveti de gând sa faceti? Omul acesta pur si simplu sfi-deaza, mai mult, ridiculizeaza autoritatea Administratiei Militare germane.

— E inutil, domnule Quintescu, sa ne biciuiti orgoliul. Simtim singuri greutatea palmei. Deocamdata urmarim pista dibuita de spionul nostru.

Trebuie lucrat cu mult tact si delicatete. Încercam sa prindem o vulpe

ex-trem de abila.

Îl întrerupse un ciocanit usor si usa se deschise fara zgomot. Un ofiter

înalt, sfrijit, cu expresie nauca, de lunatic, batu puternic din calcâie.

— Daca a venit generalul von Lewetzov, spuse Hentsch, pofteste-l.

— Tocmai... Tocmai ca nu poate veni, Werner de la magazie a dispa-rut.

Fruntea colonelului se încrunta:

— Nu esti în toate mintile? Ce naiba am eu cu feldwebelul de la maga-zie?

Vorbesc de generalul von Lewetzov.

— Am înteles, domnule colonel, dar fara Werner nu poate veni. Doar daca

spargem magazia.

— Sa spargeti magazia?!

— Permiteti sa raportez! Domnului general i s-au furat pantalonii de la

toate uniformele. sase perechi. Sustine ca nu se poate prezenta la

Ma-rele Cartier al Grupului de Armate Mackensen doar în tunica si cizme.

Hentsch se uita semnificativ la Quintescu. Era vânat de râs, si

colo-nelului îi fu teama ca fostul ministru ar putea avea un atac.

În aceeasi dupa-amiaza, bucurestenii citeau afise lipite pe fiecare a

zecea cladire. Erau negre, literele uriase albe, iar chipul colonelului

Roman impertinent de vesel — singura fotografie de care dispuneau nemtii

— zâmbea într-un chenar rosu.

Acest criminal deosebit de primejdios este cautat de politia militara

germana si de politia româna. tinând seama de pericolul exceptional pe

care-l prezinta, pentru orice informatie care ar duce la prinderea

numitului Barbu Roman autoritatile germane instituie un premiu de 25.000

de lei. Recompensa pentru capturarea lui, viu sau mort, este de 50.000.

Administratia Militara de Ocupatie în România.

Un domn în vârsta, fost profesor de limba latina la Colegiul Sfântul

Sava, întoarse spatele grupului mut care citea afisul — oamenii nu

îndraz-neau sa vorbeasca, comentau doar din priviri —si lua viscolul în

fata pe Strada Academiei.

"Cretinii! Criminal primejdios! Nimeni n-a oferit vreodata 50.000 — o

casa! — pentru un Terente sau Suca, ucigasul din Tei. Roman asta trebuie

sa fie un copil brav. Am avut în '899 un elev, Roman, cam zurbagiu.

Nemtii n-au avut niciodata psihologie. Cu asemenea tactica, nu pui în

veci mâna pe omul râvnit. Vox clamantis in deserto... Da, da, acum mi-l

amintesc bi-ne. Avea o cravata în picatele si o colectie de broscute de

tabla... Gerundi-vul îi dadea mereu de furca..."

Începu sa-si caute cheile si-l uita.

*

Îi scoase cu gesturi delicate gluga si-i ravasi parul care se desprinse

din coc învaluindu-i umerii. Spelcile se risipira pe covor, dar nici unul nu le lua în seama.

— Ce-i cu tine, Sandrela? Pari foarte tulburata.

Dabija scruta atent chipul palid, ochii muscati de cearcane viorii, bu-zele nelinistite, barbia care tremura a plâns. O lua în brate soptindu-i:

— Mi-a fost îngrozitor de greu fara tine. sase zile de cazna...

Era ostenit, figura cu trasaturi dure, unghiulare, parea si mai con-trac-tata ca de obicei. Arata însa puternic, sigur de el. Proaspat îmbaiat, trupul emana o aroma usoara Chypre.

— Abia am scapat, bolborosi doamna Cerchez. Nu stau mult... Mi-e îngrozitor de frica...

Generalul îi astupa gura cu palma.

— St! Ai sa-mi povestesti totul. Spune-mi întâi ca ma iubesti...

Se cuprinsera într-o îmbratisare disperata. Alexandrina îi tremura în brate, rândunica rapusa. Când o depuse în jiltul batrânului Algiu, simti cum i se strânge inima. I se parea fragila, gingasa, prea gingasa pentru tot ce o înconjura: vremurile aspre, razboiul, oamenii, iarna care se zgâia în feresti, biroul lui nenea Iliuta cu aroma de crai batrân si bon-viveur, pen-tru el, Dabija, prea puternic, nedomolit, excesiv, autoritar.

Îi duse la buze un paharel cu Cointreau. Doamna Cerchez deschise ochii si

se strâmba.

— Bea-l! o încuraja surâzând generalul. Te rog eu. Tot si dintr-o data. O

sa te simti dupa aceea mult mai bine. Asa... si-acuma spune-mi ce s-a întâmplat.

— Iorgu stie, sufla Alexandrina si ochii i se umplura instantaneu de lacrimi.

Dabija o cerceta lung, parca încercând sa înteleaga. Dintr-o data, chi-pul i se destinse.

— A! Asa... Perfect. Asta usureaza considerabil lucrurile.

— Te implor, Dimitrie, înceteaza. Nu suport sa te vad atât de crud.

— Lasa-ma pe mine acum. Avem timp sa discutam subiectul. Cum a aflat? Ce ti-a spus concret?

— Nimic. M-a implorat doar sa nu-l parasesc. Orice s-ar întâmpla...

"Hm! Barbat! gândi Dabija. Eu te-as omorî..."

Dar nu spuse nimic.

— Trebuia sa-i vezi ochii! Nu, asa ceva nu se poate îndura!

Începu sa clatine zbuciumat din cap si îsi ascunse chipul în palme.

— Calm, fetito. ti-a mai spus si altceva?

— Nu-i de-ajuns? tipa Alexandrina. Voiai sa ma biciuiasca la scara cum a facut bunicul cu prima lui nevasta?

— Am înteles ca esti maritata cu un gentilom, nu cu un rândas.

Un rictus schimonosi chipul femeii.

— si boier Manole ce era? tigan rob? Dar tu? Tu??

Dabija îi mângâie obrajii uzi.

— Nu-i bine, Sandra, sa-ti lasi nervii s-o ia razna.

Doamna Cerchez începu sa se plimbe agitata prin odaie.

— Nu mai pot, Dimitrie... Nu mai pot! Daca l-ai vedea cum se uita la mine! Cu ce privire chinuita! si nu spune un singur cuvânt. As fi preferat sa ma smulga de conci, sa mature ograda cu mine... Sa ma faca sa-l de-test. Asa, ma simt de parca l-as fi înjunghiat pe Cristos.

Când ajunse în dreptul lui, generalul încerca s-o prinda de mâna, dar Alexandrina se feri.

— Vino, iubito...

— Nu, nu acuma. Lasa-ma.

— si ragazul care ne e îngaduit sa-l petrecem împreuna îl stricam. Îti dai seama, Sandra? De la o vreme, ne necajim mereu.

— Eu sunt de vina? Dinaintea cui vrei sa ma marturisesc?

— Esti prea simtitoare si acum, tulburata, ofta Dabija aprinzându-si tigareta. Daca ai încerca doar o clipa sa fii lucida, ai întelege singura ca to-tusi situatia s-a simplificat. Cunosc nenumarate perechi care, continuând sa ramâna împreuna, au trait de fapt separat, asteptând momentul potrivit ca sa se desparta.

O lumina rautacioasa aprinse ochii minunati ai doamnei Cerchez.

— Adica, Iorgu ar trebui sa astepte tacând mâlc sfârsitul razboiului pâna ma poti lua tu, si în vremea asta sa ne patroneze legatura Poate chiar sa ma conduca pura la întâlnire, s-astepte vreo doua ceasuri sub sopron, iar dupa aceea sa ma însoteasca acasa. Asa ai face tu, Dimitrie?

Generalul scutura iritat tigareta într-o scrumiera de argint, un cap de tigru cât o portocala, cu gura cascata.

— Nu te recunosc, draga mea. Ai un mod de a pune tema de la o vreme, ca

ma înspaimânti. A ramâne în relatii civilizate cu cineva, strict ca-ma-raderesti, nu înseamna a face codoslâc.

Alexandrina i se alatura ostenita pe canapea.

— Esti inepuizabil când trebuie sa-ti aperi propria cauza. Ca-i spui relatii civilizate, ca-i zici codoslâc, esenta e aceeasi.

Generalul îi prinse umerii. Buzele fierbinti scotoceau printre bucle, cautându-i gâtul.

— Te framânti prea mult... Lasa totul în seama mea... O sa fie bine.

Alexandrina suspina. Urma, cu ochii pironiti în obrajii bucalati ai fostului presedinte de tribunal:

— Nu ti-am spus înca totul... Exista cineva în oras care a aflat de le-ga-tura noastra... stie cine esti, unde ne întâlnim.

Îsi întoarse fata înspaimântata. Dabija, fara s-o lase din brate, salta totusi capul.

— Nu-i iar vreo idee de-a ta?

Femeia râse silnic.

— Idei de ale mele! Am primit marti o scrisoare. N-am pastrat-o, mi-a fost teama. Dar o stiu pe dinafara: Doamna, cunosc amorul dumitale pentru

generalul Dabija pe care-l întâlnesti în casa Algiu. Daca vrei ca taina sa fie pastrata, depune pâna la finele saptamânii zece mii de lei în

ocnita cavoului Dobrota. Daca te împotrivesti, vor fi informati despre bacanalele ce au loc în Strada Unirii domnul Iorgu Cerchez, superiorii ibovnicului dumitale ca si în-treg orasul. Biciul lui Dumnezeu!

Generalul îsi înclesta pumnii, pâna albira. Scrâsni:

— Biciul lui Dumnezeu... Ce mascarada murdara! Ce-ai facut? Ai de-pus

banii?

Alexandrina clatina din cap.

— Nu, nu înca... Mai am timp pâna duminica. Am vrut sa ma sfatu-iesc

întâi cu tine.

Dabija, atât de furios încât îi tremurau mâinile, îsi turna un pahar plin. Îl bau cu o singura miscare din cot, îl umplu a doua oara. Trase din tigareta si se opri amenintator în fata doamnei Cerchez. Respira adânc, cu zgomot, parând sa numere pâna la zece, înainte de a vorbi.

— Asculta, Sandra! Asculta-ma bine! N-ai sa depui nici macar o centi-ma.

— Dimitrie! sopti înspaimântata femeia. Am bani... I-am pregatit.

— Putin îmi pasa de bani! Zece mii! Merde! La preturile de azi, trei go-daci costelivi. Pentru tine as fi în stare sa sacrific totul. O suta de mii, un milion, viata mea! Dar nu sunt dispus sa ma las santajat în mod vulgar de o canalie. De tot ce a dat mai abject, în materie de excremente, natura u-mana.

— Ma nenorocesti, nu-ti dai seama? Luni o sa urle târgul, n-am sa mai pot

scoate capul în lume, îti distrugi cariera si asasinezi viitorul

Ade-lutei. Fiica unei desfrânate...

Negru de mânie, generalul azvârli paharul de cristal în perete, facându-

l tandari.

— La dracu' cu lumea! Putin îmi pasa de câteva nataflete! Oamenii cu cap

au griji mai importante: razboiul, foametea, nemtii care ne stau în

cârca, tifosul! Ah! Ce n-as da sa stiu cine e canalia!

— Dimitrie, te conjur, nu ma supune la asemenea încercare. N-am s-o pot

înfrunta, e peste puterile mele. Mai bine omoara-ma! Omoara-ma!

Hohotele îi scuturau faptura firava. Impresionat, Dabija se lasa în

ge-nunchi. Îi dadu la o parte parul de pe fruntea asudata. Rosti cu o

voce ca-re tremura din pricina enervarii, dar pe îndelete, deslusit, ca

unui copil:

— Iubita mea, tu nu stii ce-i ala santaj. E ca o mocirla care te trage

încetul cu încetul la fund, pâna te distruge. Odata acceptat, nu mai poti

da înapoi. Azi ne-a cerut zece mii, mâine o sa pretinda o suta, luna

viitoare, un geamantan cu documente secrete de la Statul-Major.

— Înca n-am ajuns la documente.

— Dar vom ajunge negresit.

— Obtinem totusi o amânare. Se poate întâmpla orice între timp. Ceva care

sa ne scoata din impas.

— Nimic, decât daca mizerabilul crapa. Dar astia nu crapa singuri!

Doamne, cum l-as ucide! Dar cine poate fi? Cine? Nu banuiesti pe

nimeni?

Gândeste-te!

— Mi-e teama, Dimitrie...

— De ce ti-e teama? întreba neatent. Sa încercam sa detectam persoana.

Surorile Algiu sunt excluse din capul locului. Au suflete de mucenice si

creier de pasare. Slujnica lor, o balcâza redusa mintal... Te-ai

destainuit cuiva? Poate Militei Rares sau Elizei Cantuniari... Ati fost

colege de pen-sion...

— Nu... Nici macar nu le-am vazut de asta-vara. Sunt amândoua la Iasi.

Stau cu Marta Florescu... De ce te gândesti neaparat la o femeie?

— În materie de scorpii, iarta-ma, iubito, dau exemplarele cele mai

izbutite. Mai ales când e vorba sa-si vâre nasul sub plapuma oamenilor.

— Cred...

Doamna Cerchez sovaia. Dabija, simtindu-i ezitarea, o scutura de umar.

— Ce crezi?

— Nu sunt sigura... S-ar putea sa gresesc.

— Spune...

— Coana Aristita Vernescu... Ultima oara mi-a facut tot soiul de aluzii.

Dar parca nu-mi vine sa cred.

Ochii generalului stralucira. Îsi izbi pumnul în palma.

— Asta e vipera! Precis! Mai ales ca am dat-o afara din casa

Algience-lor. Cum nu mi-a trecut mai devreme prin minte?

— Totusi nu se poate, Dimitrie. O fi ea inima pestrita, ti-e totusi ma-tusa, a fost prietena mamei.

— N-o cunosti... Ramâne stabilit, Sandra! Nici un leu, nici o centima!

Alexandrina îl cerceta cu spaima:

— Ce-ai de gând?

— Fii linistita, totul se va aranja cum e mai bine. În orice caz, o sa-i placa!

Ochii si dintii îi sclipeau, sprâncenele întunecate se înnodasera într-o panglica îngusta si neagra.

— Ce-ai de gând, Dimitrie?

Generalul Dabija nu raspunse. O lua în brate, astupându-i gura

*

Înainte de a iesi pe poarta pravaliei, Dobre cojocarul zari silueta sfriji-ta a lui Anton rezemând un chiosc rotund de ziare. Sub Gazeta Bucuresti-lor proaspat lipita si afisele de propaganda nemtesti se mai zareau ici-colo fragmente din titlurile jurnalelor de altadata, câteva litere din La Roum-anie, alte câteva din L'indépendance roumaine, steaua cu semiluna si m-ajuscula "Stamboul"-ului.

Anton parea bolnav, înfrigurat, lihnit. Nu de foame, o foame imediata. Lihnit pur si simplu. Când îl vazu pe Dobre, mai trase o data din chistoc si-l azvârli, strivindu-l din obisnuinta sub talpa. Cojocarul arunca o

privire scurta în jur. Nimeni nu-i lua în seama. Târgovetii îsi vedeau de

ale lor, os-teniti, cu frig îi oase, grabiti sa ajunga fiecare în

batatura lui. Întinse mâna tânarului si observa necajit:

— Tutun îti trebuie tie, mai baiete?

Buzele lui Anton zvâcnira a plictiseala.

— Las-o balta, nea Fane! Baremi de mahorca sa mor satul. Vreau sa?ti

vorbesc despre Roman...

Celalalt întoarse iute capul.

— L-au prins?

— Înca nu, dar ceasurile îi sunt numarate.

Mergeau pe Lânariei. Casutele coscovite pareau si mai turtite acum, în

ceasul aburit al înserarii. Într-o curte, un batrân cu sal cadrilat pe

u-meri încerca sa sparga cu lopata zapada înghetata. Dobre privi reflex

aco-perisul. Din cos nu iesea ata de fum. si lui îi era frig, îl simtea

pâna în ini-ma, parca nu fusese niciodata vara.

— Nu te mai urnesc pâna în Bellu, Antoane. E frig al dracului! Luam o

tuica aici, la Costache. Ne mai încalzim.

Anton îsi muie buzele în lichidul tulbure si se schimonosi cumplit.

— Otrava, nea Fane.

Dobre îl corecta zâmbind:

— Prastina.

Îl cerceta cu inima strânsa. "Vai de capul lui. Om de douazeci si sase de ani! N-a baut, n-a iubit... A citit si si-a scuipat plamânii..."

— Zi, flacaule, ce-i cu Roman?

Chipul tânarului se întuneca:

— Nea Fane, eu zic ca omul asta e nebun. Sau îsi bate joc de viata lui, dar si de a noastra. Propun sa-l lepadam pacatelor si sa ne vedem de trea-ba. Nu-i drept si nu-i cinstit sa ne riscam viata cinci insi pentru un pehli-van. asta-i colonelul dumitale: un boscar de iarmaroc.

Cojocarul surâse:

— Esti aspru.

— Îs treaz.

— Ce-a facut?

Anton mai lua o înghititura. Nu-i placea dar începuse sa simta sânge-le gonindu-i prin vine. Pometii palizi prinsesera culoare ciresie. Izbucni cu patima:

— Procedeaza exact ca un comediant care joaca pentru hazul galeriei. Nu-i

pasa de misiunea lui si risca prosteste, doar ca sa-i enerveze pe nemti, sa le dovedeasca ca nu-i e teama, ca le da cu tifla, ca el, colonelul Roman, e cel mai destept.

— Adica?

— Alaltaieri, l-a oprit pe capitanul Fleischer de la cifru în plina Calea Victoriei ca sa-si aprinda tigara de la trabucul aluia. Am ramas încremenit. Cred ca neamtul e ori chior, ori era beat de nu l-a recunoscut. L-am ajuns din urma dupa zece pasi. "Ce-a fost asta, domnule

colonel?" A început sa râda. "O butada nevinovata, mon cher. Diseara îi telefonez, ca sa-i spun ca mi-a oferit foc... O sa scoata flacari..."

— Oleaca de curaj are, trebuie sa recunosti...

— Sminteala! Înteleg sa-ti joci viata si libertatea pentru o cauza,

pen-tru un prieten cazut, pentru familie, dar nu din fala desarta! Azi,

alta mai gogonata! Trecea tocmai prin fata Marelui Cartier al lui

Mackensen. Vreo cinci insi descarcau carbuni. S-a vârât printre aia, sub

ochii santinelei, care, alt orbete, cu afisul mare lânga el, nu l-a

mirosit, ba dadea din cap rânjind "ce saritori sunt românii, uite la asta cum ajuta, fara simbrie, asa, din drag pentru soacati"... A carat ce a

carat la brichete si, pâna sa ma dezmeticesc, bag de seama ca Roman nu

mai e. Am asteptat cam la juma-tate de ceas ascuns în coasta pravaliei

lui Mosoiu. A iesit linistit, pe poarta mare, nici Mackensen n-ar fi fost

mai calm, a dat mâna cu santinela si a luat-o agale spre casa. "Asta ce

mai fu, domnule colonel? Tot butada?" Mi?a facut cu ochiul: "M-am dus în sala cazanelor si le-am lasat un cadou. O mica încarcatura de exploziv.

Regret ca n-am avut mai mult la mine. O sa-i zgâltâie în orice caz si

adio apa si «chauffage, meine Herren...»." Avem sarcina, ca indiferent ce vi s-ar întâmpla, sa va venim în ajutor. Va dati seama în ce masura ne

expuneti? De fapt, ne sacrificati fara scrupule. Nu-i drept..." "Sunt dezolat, dar am si eu misiunile mele. Spune-le alor dumitale ca le

multumesc, dar nu ma pot abate de la ceea ce consider ca sunt dator sa

fac. Iar voi, copii, vedeti-va de treburi. Cine nu stie sa-si poarte

singur de grija nu merita ajutat... S-ar putea sa fie cazul meu."

Anton dadu ultima picatura pe gât. De indignare aproape ca-i daduse-ra

lacrimile.

— Mda, facu Dobre ciocanind usor cu unghia în dorobantul de sticla groasa, cenusie. Asa-s astia traiti usor. Se cred nascuti cu mâna lui Dum-nezeu pe fes, iau totul în gluma, socot viata o joaca. Ce-a facut el însa e lu-cru bun. Primejdios, dar bun.

— Se putea savârsi altfel, nu pe fata si nu cu mâna lui. Mai cred ca nemtii au început sa-i adulmece urma. A fost descoperita una din locuin-tele lui conspirative. Hardughia din Luminei, stii matale, colt cu

Smârdan. Prapad au facut acolo. Cum o fi aflat Roman ca vine politia militara peste el, nu stiu. A parasit casa doar cu jumatate de ceas înainte. Bineînteles, a avut grija si de data asta sa-i stârneasca. A lasat pe masa doua casti nem-testi umplute cu balega si un biletel explicativ: "Colonelului Hentsch, gene-ralului Mackensen, omagiul colonelului Roman".

Cojocarul începu sa râda:

— Mi-e limpede, baiete! Omul nu-i în toate mintile.

— Pai eu ce ziceam, nea Fane? Umblam dupa un zevzec când avem de facut

atâtea! Vad cum pleaca trenurile nemtesti din Gara de Nord si-mi vi-ne sa

ma zvârl sub ele.

— Nu le putem arunca în aer chiar pe toate. Iar Roman nu-i de tot zevzec,

a facut destule si bune.

Mai luara câte o prastina si vorbira despre altceva. Anton se simtea îngrozitor de trist.

CAPITOLUL XII

Maiorul Valeriu Teodorini îsi îngadui o singura privire, scurta, apoi coborî ochii încet, tintuind epoletii generalului Dabija. Ceea ce vazuse însa fusese de-ajuns si gâhdul se formula singur:

"Neguros al dracului! Fata de cum arata, dispozitia lui normala pare joc

de calusari!"

Era joi, 14 februarie, ora 12,16 exact si, spre surpriza lui, fusese che-mat singur la cabinetul lui Dabija. Ioanid si Rosianu, în tinuta ultraregle-mentara, asteptau nedumeriti, pe scaune de ace, alaturi. Dabija, crunt, uscat, glacial — Teodorini, încremenit în pozitie de drepti, frunzarea inconstient peisaje lapone cu iceberguri, foci mustacioase si ursi polari — arunca înca o privire pe nota expediata din

Bacau de gene-ralul Averescu. Continutul era succint si cât se poate de clar. Ar fi trebuit sa-si rezolve singuri problemele, colonelul Roman nu putea parasi sub nici un motiv Bucurestii unde-l retineau interese majore.

Narile lui Dabija palpitara: "Interese majore! As vrea sa-mi explice ci-neva cestiune mai majora, cu spor de importanta fata de secretul planuri-lor coordonate ale ofensivei aliate, si atunci eu sunt un natarau."

Trase plictisit sertarul biroului azvârlind înauntru nota generalului. Rosti cu ochii pe ceasornic:

— Mda... Ora 12,18. Care-i concluzia investigatiilor dumneavoastra, maior

Teodorini?

— Permiteti-mi sa raportez, domnule general... Este vorba despre un caz

special, concluziile ferme sunt riscante... Cred...

— Aha! îl întrerupse Dabija. Deci din nou ipoteze, supozitii, sueta de

cafenea.

— În materie de contrainformatii, timpul si rabdarea reprezinta adeseori

aliati pretiosi.

— Aforisme...

— Generate de o experienta milenara.

— Istorie! Nu ma intereseaza! Fapte concrete!

— Iertati-ma, domnule general, dar în saptezeci si doua de ore si un

minut este dificil sa descâlcesti ceea ce adversarul a urzit vreme de

sapta-mâni, poate luni de zile. Doar daca nu-si iscaleste opera savârsind

erori imbecile.

— Teorii! De altfel, mi se pare îndeajuns de imbecil sa violezi un sertar

cu documente secrete si sa lasi urme grosolane.

— Nu atunci când te socoti invulnerabil.

— Nimeni nu este invulnerabil.

Teodorini îsi înghiti replica: "Parca nu va interesau aforismele!" Se multumi sa raspunda:

— Unii se considera totusi ca atare si, pâna la un anumit hotar

deter-minat de împrejurari si abilitatea adversarului, nu se însala.

Dabija curata cu muchia palmei cristalul mesei de lucru într-o misca-re

brusca, larga, nervoasa.

— Prelegeri, domnule maior! Practic, la ce rezultat ati ajuns?

— Înclin sa cred, sunt aproape încredintat, ca persoana care a fortat

biroului maiorului Rosianu este un individ strain de cabinetul nostru.

Poa-te fi vorba despre un alt ofiter al Statului-Major, sau chiar de un

necunos-cut, sa-i zicem civil, care a izbutit sa patrunda fraudulos în

aceasta cladi-re.

Generalul Dabija îsi îngadui un surâs ironic:

— Cum, domnule maior? Cu câte doua santinele la fiecare intrare, gratii

cu un diametru de patru centimetri la toate ferestrele si paza

interi-oara? Cum? Când? Cine?

— Ar fi suficient sa pot raspunde la o singura întrebare, surâse trist

Teodorini, pentru a va satisface si în legatura cu celelalte doua. Mai

acor-dati-mi un ragaz, domnule general, sunt încredintat ca ma aflu pe o

pista buna.

— Ce masuri ati luat pentru ca faptul sa nu se repete?

Maiorul rosti scurt:

— Dorm aici.

Dabija se încrunta. Recapitula, saltând câte un deget:

— Aforisme, istorie, teorii! Ati trecut la spirite?

— Dorm aici, repeta Teodorini. Santinelele si paza interioara v-o pot

confirma. De altfel, pentru moment, nici nu am alta solutie.

Generalul întreba cu o simpla zvâcnire a capului: "Cum adica?"

— Am locuit împreuna cu maiorul Rosianu — ocupând fireste doua camere —

pe Strada Sulfinei, la doamna Tulnic. Asta pâna alaltaieri seara, când

casa a sarit în aer. Cineva a aruncat o grenada pe fereastra. Cum de am

scapat amândoi tine de miracol.

Dabija lua tocul din calimara si grifona ceva într-un carnetel îmbracat

în marochin galben.

— Asa vasazica... Presupun ca ati întreprins cercetari...

— Din nefericire, nu îndeajuns de rapide. În asemenea cazuri, ideal e sa

sari imediat pe fereastra si sa investighezi împrejurimile. Pâna m-am

dezmeticit însa, pâna am izbutit sa ies dintre darâmaturi si sa constat

ca si Rosianu-i teafar, era tardiv.

— Banuiti pe cineva?

— Nu pot pronunta nici un nune. Am o singura certitudine: aceeasi mâna

care a azvârlit grenada a fortat si biroul maiorului Rosianu.

— Hm, destul de putin. Dabija începu sa bata cu unghia în carnetelul

galbui. Domnule maior, nu vreau sa pomenesc cuvântul incapacitate. Nu

înca, sublinie. Se petrec doua incidente grave într-un interval extrem de

scurt, iar dumneavoastra, ofiter de contrainformatii, nu-mi puteti oferi

nici o explicatie, nici o solutie cât de cât satisfacatoare.

Teodorini îsi încorda trupul. Îsi simtea tâmplele zvâcnind, inima bolo-van nebun fortând din rasputeri cusca pieptului.

— Sunt la ordinele dumneavoastra, domnule general.

Dabija arunca plictisit carnetul spre marginea mesei:

— Fanfaronada. Vreti sa-mi spuneti ca sunteti gata sa plecati pe linia întâi. Voi lua aceasta hotarâre, la momentul oportun, fara sa mi-o suge-rati. Deocamdata nu va cer decât operativitate si competenta.

— Ma straduiesc.

— N-am bagat de seama. Am sentimentul, maior Teodorini, ca ceea ce va lipseste în primul rând este elanul, devotamentul pentru cauza noastra.

Nu sunt absurd si nu va pretind fanatisme à la contele maresal Nogi, eroul din Manciuria, care la moartea Mikadoului s-a sinucis...

"Banzai! exclama în gând Teodorini. Respira precipitat: Asta-mi place cel mai mult! Ce pilda poate sa-i treaca prin minte! Nogi!!"

— ...dar, urma Dabija rece, în circumstantele date, ar fi de dorit sa aveti o atitudine mai... angajata, as zice. În sfârsit, va acord ragazul solicit-at. Precizez ca nu este hotarârea mea, ci a generalului Averescu.

Teodorini clipi marunt: "Mie-mi spui! Daca era dupa tine, ne trageai în teapa..."

— Straduiti-va, domnule maior, sa nu-l dezamagiti, sa nu-i înselati în-crederea. În ce ma priveste, nu operez cu iluzii, ci doar cu certitudini. Ma aflu în posesia lor.

— Am înteles, domnule general.

— De obicei ma exprim destul de clar. Presupun ca nu are sens sa mai

discut cu Ioanid si Rosianu.

— Ramâne la aprecierea dumneavoastra.

— Perfect. Timpul mi-l dramuiesc cu zgârcenie. Va astept cât de curând,

la raport. Nu va fixez un termen exact, ceea ce constituie din partea mea

un act de indulgenta, ca sa nu spun slabiciune. Totodata ar trebui sa fie

un stimulent pentru dumneavoastra, alaturi de importanta covârsitoare a

misiunii care ni s-a încredintat. Sunteti liber.

Ioanid si Rosianu târsnira ca la un semnal de pe scaune.

— Ei?

Teodorini se rezema de zid, stergându-si sudoarea cu dosul palmei.

Rosianu, desi emotionat, sugera ironic:

— Ia un pahar cu apa.

— Cum sta chestia? se interesa Ioanid.

— Remiza.

— Adica?

— Cu voi nu mai discuta, cica-si "dramuieste timpul cu zgârcenie".

— Aha! exclama usurat Rosianu din nou zâmbaret. Ne-a sarit, socotindu-ne

prea prosti.

Teodorini confirma:

— Cam pe-aici. Mie mi-a mai acordat o pasuire.

— Ora si minutul! se interesa Rosianu.

— Fara.

— Ce-a patit?!

— Zice ca-i indulgent. În rest, decizia lui Averescu...

— E bine, rasufla Ioanid. E bine si asa... Va spun sincer, ma si ve-deam la Curtea Martiala.

Gogu Rosianu se lasa sa alunece în fotoliu. Îsi încrucisa picioarele sub masa, în toata lungimea lor.

— Prea le iei în tragic, mon cher. Nu zic ca nu era în stare sa ne trimi-ta la Curtea Martiala, asta nu înseamna însa ca aia ne-ar fi si condamnat. Ce, sunt toti capiati?

— Nu stii ce pozitie si ce cuvânt greu are Dabija, altfel n-ai vorbi asa. Noroc ca l-a domolit Batrânul.

Rosianu râse:

— Alah alunga musca de pe spinarea vacii fara coada.

Teodorini, incapabil sa-si revina, îsi prinse capul în mâini:

— Ce om, domnule, ce om! Auzi, ca nu-s îndeajuns de devotat, n-am suficient elan.

— Nu i-ai spus ca ai ramas corigent la gimnastica?

Teodorini nu-i raspunse, urmându-si gândul:

— Sunt literalmente naucit. Fii atent ce pilda si-a gasit sa-mi dea: ma-resalul Nogi care s-a sinucis la moartea Mikadoului.

— De ce? întreba Ioanid.

— N-auzi? Din devotament. Sluga trebuie sa-si urmeze stapânul pre-tutindeni, chiar si pe lumea cealalta.

— Adica, explica Rosianu, s-ar putea ca împaratul s-aiba nevoie de

serviciile maresalului si "dincolo", printre arhangheli. Parole, daca glumesc, înseamna ca nu ma cheama Gogu Rosianu.

— Poate ca într-adevar nu te cheama, spuse încet, parca absent,

Teo-dorini.

Rosianu facu ochii mari, oscilând între amuzament si consternare:

— Credeam ca-i un bâzdâc de moment, dar vad ca ai fixatii. Asadar tot ma

mai suspectezi?

— Bineînteles!

Capitanul Ioanid îi privi lung, pe amândoi:

"Care dintre ei minte?"

*

— Ce a cautat Fratila la noi? întreba Alexandrina Cerchez.

Rochia de casa visinie, cu dantela bogata Valenciennes la piept si

mâ-neci, îi accentua paloarea. Iorgu Cerchez privi în laturi si raspunse

repede:

— Daraveli lipsite de însemnatate, porumbita, fara prilej de framântare.

Alexandrina îsi cerceta atenta barbatul. Nu era în apele lui, pe

trasa-turile mari staruia un zâmbet sovaielnic, vag vinovat. De când îsi

încuiase iatacul, Iorgu se schimbase, luând deprinderi ciudate. N-o mai

privea în ochi, parea sa se furiseze stergând zidurile, ca într-o casa

straina, întreaga comportare era a unui om care-si cere în permanenta

scuze, recunoscator unei situatii de tolerat.

— Nu chiar lipsite de însemnatate, încerca Alexandrina sa ia un ton usurel, de vreme ce ati întârziat în birou mai bine de trei ceasuri.

— Ne-am îngaduit a zabovi la o cafeluta strasnica, stropita cu jamaica —

Sevasta-i mestera neîntrecuta — si la o tacla ca între barbati. Te supa-ra?

Femeia ridica din umeri surâzând cu blândete:

— Esti singurul om care nu m-a suparat niciodata, Iorgule. M-a surprins

doar, nestiindu-te cine stie ce prieten cu Fratila. si apoi, când îti in-tra notarul în casa, te simti cuprins de tot felul de idei nastrusnice.

— Alunga-le, porumbita.

— Le alung. Îl cerceta dintr-o privire. Ai de gând sa iesi? Vad ca te-ai îmbracat.

— Doar pentru un ceas. Ma duc la domnisoarele Algiu.

Alexandrina îsi simti inima batându-i cu putere, o boare purpurie îi colora obrajii.

— Tot daraveli?

— Tot. Cred ca vor sa vânda felioara aceea de vie de la Stoicanesti.

Coborâse reflex privirea. Alexandrina îsi înfipse unghiile în dantela de la gât. "Minte." Spuse moale:

— Bine, Iorgule. Atunci, te asteptam cu dejunul. Saruta-le pe batrâne si... Adauga cu un efort: Spune-le ca am sa trec mâine, poimâine sa le

vad...

În urma lui, navali în salon tropaind din botine Adeluta. Era cu blanita

si ionatane pârguite în obrajii înghetati.

— Mamica, Vasile a înhamat caii la sanie. Merge la Ciuceni si ne ia cu

dânsul. Grabeste!

Alexandrina îi îndrepta parul sub caciulita.

— Du-te singura, iubito. Pe mamica o doare capul...

Îsi musca buzele: "Notarul... Casa Algiu..." Se simtea incapabila sa se gândeasca la altceva.

Adeluta iesi strâmbând din nas. De la o vreme, pe mamica o durea mereu

capul, taticu avea afaceri. Noroc de Sevasta si mosii de zapada,

pri-eteni de nadejde dimpreuna cu Iliuta, iepurasul cel de plus sofraniu.

*

Domnisoarele Algiu se prapadeau de emotie. Le tremurau mâinile, barbiile

ascutite, falcile descarnate; le zornaiau cerceii, lanturile, jeurile.

Zinca, cea mai spontana, izbuti sa deschida gura:

— Iorgu! Ce surpriza extraordinara!

— Extraordinara!... Extraordinara!

Napadira asupra lui ciripind, exclamând, mirându-se, bucurându-se,

încercând sa-l ajute — aici manusile, da, haina... uite acolo! Caciula...

bastonul — de fapt încurcându-l, facându-l sa se fâstâceasca.

Îl înconjurau cu bucurie sincera, dar mai ales cu solicitudinea aceea

caracteristica fetelor batrâne, neînacrite de statutul lor civil,

handicapate totusi de o situatie în mod nemarturisit socotita umilitoare.

Îsi revarsau în efluvii fatise sentimentele refulate, simpatia entuziasta

pentru Iorgu si nici macar sufletul cel mai negru nu le-ar fi putut

considera altfel decât inofen-sive, libere de orice suspiciune.

Îl asezara, îl rasfatara, poruncira cafeluta. Nu din cea de secara, ci

din cea rezervata — sunt doi ani de atunci — putinelor zile de sarbatoare

si oaspetilor într-adevar dragi. Din când în când, domnul Cicerone

Butcules-cu avea privilegiul sa se bucure de acelasi tratament.

Pe Iorgu îl iubeau din adâncul sufletului, ca pe copilul lor, ca pe

Tu-dorel. Îl stiau de când se afla de-o schioapa, cu mot cârliontat din

drot, îm-piedicându-se în fustisoarele de muselina, cu prisos de

panglici. Asa-l purta ma-sa Aglaita, oftând la al cincilea fecior ca doua

fetite gemene îi fu-sesera smulse din leagan de farmecele si blestemele

unei tiganci alungate pentru furtisag din curtile dumneaei.

Iorgu luase de la muma-sa trasaturile latarete, belsugul de bunatate, se

cam afla rob bucuriilor pântecelui si se dovedea prea încrezator. Lui

tata-sau, Sasa Cerchez, i se izbise într-altele: cadea lesne tristetii

lasându-se napadit de negreata necazului, se socotea mereu mai prejos de

altii, în orice zâmbet si vorba buna vedea daruri nemeritate, ce trebuiau

rasplatite îndoit, se afla iubaret pe viata de o singura faptura. În

neamul lui conu' Sasa, atât cât se tineau minte, pâna la stra-

strabunelul, barbatii nu cerce-tasera niciodata mai departe de catrinta muierii legiuite cu care, dreptu-i, se însotisera din drag. Or' stiut e ca crestinul fara ibovnica — spun tot cu-coanele, însa iar dreptu-i, coapte — îi ca popa fara biserica, alivanca fara brânza si piftia fara usturoi.

Alexandrina, chibzuiau surorile Algiu, i se potrivea alifie pe rana si se bucurasera nespus de însotire. Chipesa icoana, blajina mioara lui Dumne-zeu, cu fustele batându-i-se de glezne si nu saltate în crestetul capului.

"Edelweiss de argint", sopteau dumnealor în ceasurile de plictis astep-tând în aroma de bujori si roze timpurii, ori de gutui, ori butuc hapait de flacara, masa poruncita de Anica. Poate cam neînsufletita, parca tot dobo-râta de tristete, de alean fara pricina, cu râs putin lipsit de primavara, dar supusa, suava, stârnind cu chipu-i neasemuit bucurie ochiului.

— Pacat ca n-are temperament! comentase cândva Catita grecoteiului. E ca o balta... Frumoasa, dar balta. Îi lipsesc numai ratele... Ma rog, lebe-dele...

Coana Aristita Vernеasca rânjise:

— Esti cruda, fatuca, n-ai apucat a vedea înca balti salbaticite. De-a-juns oleaca de vânt...

Iorgu Cerchez, impresionat de primirea festiva, îsi mototolea peste pântece degetele groase cu doua inele: veriga si un onix cu initialele lui, batute în spinele.

— Ce mai faceti?

— Ce sa facem noi, Iorgule? chicoti Zizine. Parca nu stii? Mai cu gher-gheful, mai cu visele, mai cu frigul...

— Frigul! râsera Zoe si Zinca. Chiar asa! Lui papa îi placea grozav caldura, continua Zoe. tineti minte, în mai faceam înca focul. Nu-mi vine sa cred ca zilele acelea au existat aevea...

Zinca se pleca înainte. Clipea din ochii rotunjiti de curiozitate ca pa-pusile nemtesti care spun "mama".

— Cum se simte draga de Alexandrina? N-am vazut-o din noiembrie... Exact!

Ne-am întâlnit la biserica de Sfintii Victor, Mina si Vichentie. Purta un compleu extrem de chic: poitrine de crapaud si un sal rose-pal. Conchi-se cu satisfactie: N-am vazut niciodata ceva mai rafinat

— Alexandrina are stil, decreta cu nasul sus Zoe. Oriunde s-ar duce, ebluiseaza prin simpla ei prezenta. Tot nu ne-ai spus, Iorgule, cum se sim-te?

Domnul Cerchez raspunse greoi:

— Bine, tanti Zoe. Asa socot eu... si Adeluta, multumim cerului, tot bine...

— Ce fetita dragalasa! se extazie Zizine. Un adevarat bibelou...

— ...bibelou, reluara în cor Zoe si Zinca.

— ...mi-aminteste de infanta Margarita a lui Velasquez. tineti minte, fetelor? Am vazut-o cu papa la Viena...

— Viena... repeta Zoe. La Kunsthistorisches Museum... Când au tre-cut

treizeci de ani? Papa n-avea rabdare, nu-i placeau muzeele, zicea ca-l

intereseaza orasul, strada, viata care pulseaza si daca are pofta de

morti, atunci se duce la cimitir; ne astepta în beraria aceea cu nume

caraghios, am uitat cum îi spune...

— "Kaiserul beat", sufla Zinca pudica. Birtasul pretindea ca acolo s-ar fi ciupit într-o zi însusi împaratul Franz-Iosef...

Zizine interveni energica:

— Suntem niste batrâne guralive si egoiste. De jumatate de ceas flecarim

numai despre noi. Vorbeste-ne despre tine, Iorgule. Ne vedem atât de

rar...

— Atât de rar... Atât de rar...

Domnul Cerchez scoase din buzunarul de la piept un plic galbui, sigilat.

Îl puse pe masa, îl netezi, îl batu usor cu palma. Îsi drese glasul o

da-ta, de doua ori, hotarându-se greu sa vorbeasca. Surorile Algiu îl

tineau în priviri, cu rasuflarile taiate, avide, stoarse de curiozitate.

— Am venit în casele dumneavoastra cu o mare rugaminte, rosti ragusit de

emotie.

Batrânele, flatate, îsi îndreptara trupurile subrede. Se simteau dintr-o

data importante, erau luate în seama, deveneau confidente si — sentiment

picant, atâtator — complice.

— Sunteti singurele persoane din oras, continua Iorgu lac de sudoare,

poate din viata mea, în care am deplina încredere.

Zinca exclama speriata:

— si Alexandrina?

— Cu ea... Cu ea e altceva. Nu vreau s-o înfricosez fara pricina. Aici...

Da, aici se afla diata mea. Acum pricepeti, ispravi brusc.

Surorile Algiu, perplexe, întepenisera. Zincai îi dadura lacrimile.

— Ce înseamna asta, Iorgule? Testament la vârsta ta? Papa împlinise

saptezeci de ani si tot nu si-l întocmise.

— Adevarat, confirma Zizine. Nici de cavou nu se îngrijea. Trebuia

re-parat dar nu-i pasa. Spunea ca n-a pomenit mort pe gard. Pentru noi

era nedelicat sa insistam, îti dai seama...

— Nu-i vorba de noi acum, i-o taie Zoe. Întreba cu glas sugrumat: Esti

bolnav, Iorgule?

Cerchez îsi trecu palma peste fruntea încretita.

— Vreau sa ma întelegeti... Sunt vremuri grele, oricând ni se poate

în-tâmpla te miri ce necaz. Viata omului, ca oul în mâna pruncului,

nimeni nu stie ce-i e harazit. Dea Domnul sa traim laolalta zile multe si

îmbelsu-gate, dar haturile nu noi le tinem. Vreau, oricum mi-or fi

descântat ursi-toa-rele, ca Alexandrina si Adeluta sa fie ocrotite pe cât

îmi sta în puteri de vrajmasiile sortii.

Batrânele îsi pudrau obrajii cu batista, culegând lacrimile.

— L-am ticluit în doua exemplare. Cel dintâi se afla, cu peceti în

regu-la, la notarul Fratila. Pe al doilea vi-l încredintez voua, caci de-

ajuns un foc la primarie si totu-i dus de râpa.

— Acasa n-ai nici unul? întreba Zizine.

— Nu, respira greu Iorgu Cerchez. Mi-a fost teama sa nu-l dibuiasca Alexandrina, sa n-o înfricosez. Explica: Nu tin chei la birou, între noi nu s?au aflat niciodata taine.

"Ce om fin!" gândira la unison batrânele.

— Cam pentru acestea v-am necajit, încheie Cerchez, rasuflând usu-rat

Zinca, mereu cea mai spontana, în admiratia surorilor înlacrimate, lua plicul si-l strânse la piept:

— Îl vom pastra cu sfintenie, Iorgule, în sipetelul mamei. Bineînteles, încerca sa râda dar vocea îi tremura iar lacrimile îi alunecau în voie, noi vom fi moarte de mult, când tu ai sa-ti amintesti de testamentul acesta ca de o... de o idee originala. O nazbâtie.

— ...nazbâtie, hohotira Zoe si Zizine la capatul puterilor.

Cerchez, miscat de emotia batrânelor, arbora o mina tonica:

— Ci lasati-o pacatelor de tristete! Nu mi-e gândul nici la boliste, nici la îngropaciune. Mi-s grijuliu si atât! Sa ne veselim oleaca, sa mai vorovim si despre altele. Ce mai drege cuconu' Butculescu, ce mai cleveteste coana Aristita?

Surorile Algiu, dezmeticite dintr-o data, se consultara cu priviri scur-te. De asta data, Zoe lua initiativa rostind cu un oftat lung:

— Iorgule, ne-ai dovedit încredere...

— Dupa cum s-a aratat, surâse Cerchez.

— Ei bine... Ezita, se uita înca o data la Zinca si Zizine, în cele din ur-ma se decise. Izbucni: Confidenta pentru confidenta.

— Sluga matale, tanti Zoe, spuse amuzat Iorgu.

Ce secrete extraordinare puteau sa aiba zânele, gândi cu compasiune. Cine

stie ce nimicuri, maruntisuri impresionante prin nevinovatia si lipsa lor

de miza, necazuri de gospodarie sarmana — vecinii fura ouale Motatei,

Anica, slujnica, prea s-a obraznicit, Vasiliade ne-a ciuntit ciresul,

zice ca n-are lumina... — stapânite de trei batrâne neputincioase, fara

crac de iz-mana, ar fi spus Verneasca, în batatura. Un zâmbet îngaduitor

cernea li-niste în ochii caprui, pe figura cu trasaturi masive. Semana cu

un mucenic gras si blând. Îsi împleti degetele peste pântecele rotunjor,

pregatit sa as-cul-te o istorioara naiva, recitata pe ton de tragedie.

Avea cu ce s-o vese-leas-ca pe Alexandrina la dejun...

— Vorbesc eu? întreba Zoe patrunsa de importanta momentului.

Zinca si Zizine aprobara repede, scuturându-si capetele.

— Da, da... Vorbeste tu.

— E un secret mare, începu Zoe si glasul îi tremura de emotie, pe care nu

trebuie sa-l afle nimeni...

— Nimeni... nimeni, croncanira Zinca si Zizine.

— ...pe tine te socotim fiul nostru si de aceea cutezam. Exploda: Am

închiriat pavilionul lui papa.

Iorgu Cerchez le masura nedumerit. "si ce-i cu asta? Toata lumea

pro-cedeaza la fel... Nimic degradant..."

— Acum, sufla Zoe rosie la fata, urmeaza un secret si mai mare! Îsi aduna

puterile: L-am închiriat lui Dimitrie... Dimitrie Dabija, nepotul nos-tru... Raspunse privirii lui Cerchez. Feciorul lui Zaïr, sora cu Aristita.

— Îl cunosc, tanti Zoe.

— E un barbat extrem de... autoritar, suspina Zinca. De câte ori îl vad, mi se face frig.

Iorgu Cerchez nu pricepea nimic. Le lua cu duhul blândetii.

— Pâna aici, nu vad pricina de dihonie.

Zoe îi facu semn cu mâna sa astepte:

— Dimitrie ne-a avertizat ca nu trebuie sa cunoasca nimeni aranja-mentul

nostru.

— De ce?!

— Nu stim. Aristita însa, cum e ea iscoditoare din fire, a aflat si ne-a furat cheile pavilionului. Al doilea rând. Vine mereu în lipsa lui Dimitrie si tot scotoceste odaile.

Îl privi consternata. Zinca si Zizine, cu mâinile pe inima, gata sa plân-ga, asteptau reactia lui Cerchez.

— N-am îndraznit sa ne sfatuim cu nimeni, continua Zoe întrerupând tacerea. Esti singura persoana fata de care ne deschidem inimile. Ce pa-rere ai?

— Adica?

— Ce trebuie sa facem? Pe Aristita n-o poate opri nimeni dintr-ale ei, mai ales când are cheia în geanta...

Cerchez ridica din umeri:

— Istorisiti-i lui Dabija tarasenia si s-o griji el de cucoana Verneasca. Iaca beleaua!

Batrânele holbara ochii si se lasara pe spate tipând:

— N-o sa îndraznim niciodata!

— ...e atât de impulsiv!

— Presimt de pe acum ca o sa mi se faca rau!

— Nu-l cunosti pe Dimitrie, gâfâi Zoe. Doar ne-a atras atentia ca tre-buie sa fim discrete, iar pe Aristita a dat-o afara din casa si ne-a poruncit sa n-o mai primim.

Iorgu îsi deschise bratele:

— Cum vreti s-o dregeti atunci?

— Nu stiu, se lamenta Zinca, dar simt ca Dimitrie trebuie sa afle ce se întâmpla în lipsa lui.

— Am priceput ca doarme aici...

— A, nu! Vine doar o data sau de doua ori pe saptamâna, pe înserate. Nu-l spionam, fereasca sfântul, stii cât îi placea lui papa sa nu se ameste-ce nimeni în viata lui si ne-am deprins sa fim discrete, dar din iatacul Zizi-nei se vede când e lumina în pavilion.

— Socotiti musai ca Dabija sa afle de iscodelile Verneascai? Atuncea sloboziti-i adevarul. Daca nu va încumetati, puneti pe altul. De pilda, cu-conu' Butculescu.

— E o idee! se bucura Zinca. Mai cu seama ca Aristita a fost atât de grosiera cu el. Închipuie-ti, Iorgule, l-a alungat din casa. Din casa noastra!

Zoe paru sa se îndoiasca:

— Nu stiu... daca putem apela la domnul Cicerone. E o persoana delicata

care evita... lucrurile dezagreabile. tineti minte? A preferat sa piarda

padurea Ciucea, numai ca sa nu se poarte prin judecati. Cred ca ar fi o

în-drazneala din partea noastra sa-i pretindem asemenea demersuri.

Poate...

Lasa ochii în jos, plimbându-si unghiile peste jeurile de la piept.

— Poate?!... Poate?! exclamara Zinca si Zizine cu ochi largiti.

— Poate, îsi lua Zoe inima în dinti, poate ca Iorgu ar fi dispus sa

în-cer-ce.

Cerchez începu sa râda:

— Vrei sa spui, tanti Zoe, ca eu sunt îndeajuns de grosier pentru a ma

urni la trebusoara "dezagreabila"?

— Vai, nu! tipa Zoe. Nu s-a nascut persoana mai bine crescuta si fina ca

tine. Esti însa atât de energic, de abil... de întreprinzator... Domnul

Ci-cerone, ca orice poet, în chestiunile practice e la, fel de

neîndemânatic ca un copil...

— ...ca un copil, scâncira înduiosate Zinca si Zizine.

Odata spuse lucrurilor pe nume, Zoe dobândise curaj. Brusc, se simti

îndrazneata, cutezatoare, încercând o stare fizica speciala, despre care

îsi închipuise ca o uitase de mult. Era copil, fetita de sapte, poate opt

ani si bunicii o dusesera la bâlciul Sânzienelor. Se daduse în calusei si

la un mo-ment dat imaginile — mama mare, femeie pe atunci coapta, în

rochie cu pazmanterii bogate si o pleureusa havan garnisita cu roze si rândunici, un papa impozant, burtos, cu mustata agresiva si sasiu, multimea vesela, zgo-motoasa, felurita — devenisera un curcubeu, un caleidoscop nebun, o cen-tura de culori ondulând valuri poliforme, spinare de sarpe în vesmânt pes-tritat. si râdea, si era ametita, uimita de propria-i îndrazneala. Zinca si Zi-zine, aninate de umbrela bunicii si
bastonul din bambus al lui papa, o ur-mareau sufocate de admiratie. Fusese eroina zilei si mâncase trei înghetate cu fistic basca un bombe d'amour — premiul special al bunicului — la co-fetaria "Franceza". Ei, da, se simtea acum la fel de viteaza: Iorgu, acest co-pil încântator, avea sa le scoata din încurcatura, iar initiativa — nu zau, ce curaj pe tine, Zoe! — îi apartinea ei.

Iorgu Cerchez se simtea încurcat dar în acelasi timp incapabil sa le refuze. Îl cunostea superficial pe Dabija, îl întâlnise la câteva soarele, dar mai mult de binete si strângeri de mâna nu schimbasera. Cerchez facea parte din specia indivizilor care nu detesta pe nimeni, nu
dispretuiesc, ga-sesc întelegere acolo unde si un sfânt cerceteaza împrejur dupa un satâr, dar asta nu-l împiedica sa încerce repulsie organica pentru anumiti indi-vizi. Generalul Dabija, hotarât, nu-i placea. Ocolea instinctiv oamenii duri, uscati, incapabili sa lacrimeze, l'aguerissement, "otelirea" atât de cântata de Saint-Cyr-isti îl crispa, o partida de vânatoare îl deprima pâna la indis-pozitie fizica. Iorgu, de fapt un hedonist cumsecade si caritabil, îl intuia pe Dabija ca apartinând cu totul altei specii, tinea de o fauna din care el, Cer-chez,

era exclus dar mai întâi de toate se excludea singur.

Zinca, vag invidioasa, vrând sa se afirme, prelua tirul:

— Ce crezi, Iorgule, ai putea sa...

Cerchez, abatut — toata viata facuse numai ce-i placea si un destin

amabil nu-l silise înca la conflicte cu lumea, cu sine însusi — se uita

la batrâne. În ochii lor palizi, cenusa clatita de ploaie, spaima,

sentimentul neputintei, nadejdea, nerabdarea, de pe acum recunostinta

înfipsesera buchete înflacarate.

Rosti cu inima strâhsa:

— Am sa vorbesc cu Dabija.

— Totdeauna am afirmat ca Iorgu e un baiat sarmant, chitai Zinca.

Zoe, dornica de aplauze, observa parca în treacat:

— Îmi închipui ca am fost destul de convingatoare.

— De-a dreptul extraordinara! se extazie Zizine. tii minte, papa spu-nea

totdeauna ca esti cea mai diplomata dintre noi.

Erau multumite de ele, misunau prin salon, nu-si gaseau locul.

— Cred, spuse Zinca, îndreptând inutil bibelourile de pe o etajera, ca ar

merita o mica atentie din partea noastra.

Zoe si Zizine se oprira din forfoteala:

— Ce-am putea sa-i oferim noi, Zinca? Te-ai gândit?

Zinca, încredintata de efect, îsi înfipse barbia în gusa creata. Era atât

de înfrigurata, constienta de sacrificiul pe care-l propunea, încât se

bâlbâi:

— M-am gândit sa-i facem cadou poza lui papa în costum de dorobant.

stiti, când a cerut capitularea lui Osman la Vidin...

— La Plevna, o corecta Zoe. Nu-mi dau seama, Zincuto... E amintirea

noastra cea mai de pret. stiti cât tinea papa la ea...

— Tocmai de aceea. Cred ca Iorgu o sa se simta impresionat.

Usa se trânti de perete si Anica, ursuza, porunci:

— La masa! Nu v-ati mai saturat de taifet?

Se întoarse în bucatarie bombanind:

— Toata ziua trancaneala cu mâinile în poale! Trei bufnite în cetate...

Aferim!

În ziua aceea, Zoe, Zinca si Zizine mâncara totusi cu pofta. Dupa-amiaza

si-o petrecura admirând fotografia sepia a dorobantului Ilie Algiu, unul

din curierii generalului Maracineanu, în anul de gratie 1877, luna iulie.

"Doamne! gândeau, numai de-ar primi-o Iorgu! Oamenii delicati nu admit sa te jertfesti pentru ei, sa accepte atentii prea... importante..."

*

Duminica dimineata — dormise numai trei ceasuri lucrând pâna târziu,

dupa miezul noptii, în biroul lui de la Statul-Major — generalul Dabija

strabatea strada mare, Alexandru Ioan Cuza, cu pasi apasati. Era în

uni-forma de campanie, aspru, uscat, grabit. Silueta subtire parea ca

despica secure ceata diminetii, pe figura sumbra se citeau hotarâre si mânie reti-nu-ta. Rarii trecatori întorceau capul dupa ofiterul cu chip întunecat, al ca-rui pas ritmic si egal trada anii petrecuti la scoala de razboi din Berlin, pur-ta gândul spre paradele militare din Heidelberg când floarea ostirii pru-sace defila dinaintea Kaiserului. Zâmbetul trufas al împaratului si dineul oferit la primarie rasplateau cu prisosinta cumplitele ceasuri de instructie. Menu-ul, mereu acelasi, tinând seama de gusturile lui Wilhelm — cârnati pe varza, papricas de berbec (oroare! exclamase contele de Chantilly invitat la una din festivitati; saptamâni dupa aceea îi staruise în cerul gurii, în haine, chiar si în aroma florilor, izul de oaie de mult întarcata) si budinci cu zmeura si agrise — nu stârnea nici un fel de comentarii. Dimpotriva, erau

apreciate gusturile simple ale Kaiserului, militarii se gândeau

emotio-nati la austeritatea vietii de împarat. Multi dintre ei îsi

hraneau slugile cu bucate mai de soi. Lordul Craven, supus si intim al

Maiestatii sale George al V-lea de Saxa-Coburg — se zvonea ca va schimba

numele dinastiei în de Windsor — daduse în 1912 amanunte în legatura cu

un festin la care par-ti-cipase: "O masa captivanta. Nimeni nu mânca

nimic, cu exceptia lui Wil-helm. Se prefaceau însa ca o fac, cu un talent

care m-a fascinat. Cantita-tea de mâncare adunata ulterior de slugi de pe

mese, dar mai ales de sub ele, era cu totul remarcabila..."

Generalul Dabija încerca clanta marchizei care nu ceda. Era ora 7,30

dimineata, paracliserul de la Biserica Sfânta Treime se pregatea sa urce

în clopotnita, peste drum, la domnisoarele Algiu, ferestrele înca dormeau

o-crotite de transperante stirbe.

Dabija, fara clipa de sovaiala, lovi scurt în vitroul de lânga clanta.

In-troduse mâna printre cioburi si deschise. Pe manusa neagra, un dinte

de sticla lasa dâra alba. La fel de sigur, traversa un oficiu umed, cu

miros de soareci si cauciuc ars, ocoli biroul unde nenea Grigore "lucra"

altadata, a-dica citea Petite illustration, casca, dormea, se exersa în

amestecatul artis-tic al cartilor de joc — acestea literalmente zburau

prin aer, se hotarau sa ia contact cu masa dupa volte într-aripate, în

fluieratul admirativ al asis-ten-tei — si cel mai adesea se îmbata cuc,

cu lichioruri dulci, grele, uleioase si mastica de la Pireu. Pe urma,

dormea teapan câteva ceasuri, scutit de glasul de goarna al Aristitei. si

era fericit! Când n-a mai fost, si-a luat tal-pasita, ca un elev care

chiuleste de la scoala. "L'école buissonière..." Plecase cu toti banii din casa, bijuteriile Aristitei, macferlanul si bastonul. "Plevus-ca,

licheluta, îti aminti Dabija, dar fara îndoiala simpatic si cu umor. Un

print al petrecerilor, voevod al bulevardelor si cafenelelor, un fantast

al e-xis-tentei. N-am stiut totdeauna exact cum s-a prapadit. Nici nu ma

intere-seaza..."

Dadu buzna în iatacul Verneascai brutal, ostentativ zgomotos, fara

me-najamente. Mirosul îngrozitor îl facu sa reculeze, dar instantaneu îsi

în-frânse greata. Vernească, în pat înca, sari cu agilitate de baletista. Era ma-re, hidoasa, fara proteza, într-o camasa de noapte barbateasca, încinsa peste sale cu o spinare veche de oaie. Urla sugrumata de furie:

— Ai înnebunit, racane? Intri aici ca în stâna lui tac'tu?

Era atât de mânioasa, încât nu mai avu timp sa-si consume surpriza. Dabija, imperturbabil, se uita în jur si apuca o polcuta cu vârful degetelor înmanusate. Îi era sila si n-o ascundea. Zvârli treanta pe pat:

— Acopera-ti slanina. Mi-e greata.

— Iesi afara! racni batrâna.

Generalul o cerceta cu privire de gheata:

— Nu înainte de a-ti spune ce am de spus, si când poftesc eu!

Batrâna amuti, fara aer. Facea eforturi sa-si revina. Gâfâia, pieptul urias, doua lubenite moi, trecute, care cautau spre centura, se zbuciuma,

avea parca o viata a lui, aparte sub pânza nalbita. Se înfasura într-un sal cafeniu si se lasa în jiltul cu spatar de paie ciuruit. Îndura greu clipele ace-lea, prezenta generalului. Obisnuita sa stapâneasca, sa înfricoseze, sa se tina seama de ea, sa spuna totdeauna si pretutindeni tot ce-i trecea prin minte, întâmpina pentru prima oara o personalitate cel putin la fel de pu-ter-nica, o vointa îndârjita. Iar cel mai greu digera dispretul lui Dabija, fap-tul ca nu-i era teama de ea, desconsiderarea totala, nimicitoare, care ema-na din întreaga lui faptura.

"Se uita la mine ca la un melc, ca la o plosnita. Alta nu stii însa, fiule! Urma alege..."

Schimba vertiginos tonul, opintind sa-l scoata din fire:

— si zi asa, cocoselule, rapus de dorul matusi-tii venisi sa-i dai binete în zori.

— Ma numesc generalul Dabija. Scuteste-ma de familiarisme.

— Eu te-oi scuti, rânji batrâna, dar tot neamuri ramânem. Sunt sora ma-

tii...

— Simpla eroare a întâmplarii.

— ...pe care nici Dumnezeu n-o poate îndrepta. Dar mai stii! Poate ca tu

cunosti alta legiuiala.

— Nu te înseli. Pentru mine existi doar ca o scorpie care trebuie stri-vita. Un act de asanare sociala.

Batrâna primi din plin lovitura dar continua sa rânjeasca:

— Duioase vorbe ai deprins tu prin strainatati, nepoate. Mai stii si al-tele?

Dabija facu un pas înainte. Era adeptul metodelor directe, nu practica niciodata, în relatiile cu oamenii, tactici de învaluire. Declara brusc:

— Las-o în pace pe doamna Alexandrina Cerchez. Daca nu încetezi cu scrisorile dumitale murdare, cu acest santaj, te strivesc. Întelegi?

Coana Aristita sovai o singura clipa. Se hotarî sa accepte jocul des-chis, cu cartile pe fata.

— Oi fi eu scorpie, dar tie cum îti zice? Bietul Iorgu nu se mai poate cerceta în oglinda, o sparge cu coarnele. Mâine-poimâine o sa umble de-a

busilea, sa nu farâme lustrele... De, puicuta, ce sa mai zic? Pesemne ca

asa predica acum popa în altar: împarte cu racanii ce-i cuvenit doar bar-batului, caci Dumnezeu a poruncit sa-ti ajuti aproapele...

Generalul Dabija înclesta mâna pe sabie. suiera:

— Hoasca scârbavnica! Nu-ti îngadui nici sa-i pomenesti numele.

"Asa, nepoate! jubila Vernеasca. ti-ai iesit din tâtâni. Las' ca-ti face bine o frectie..." Rosti linistita:

— Pentru aste cuvinte si altele asemenea, ai sa-ti musti mâinile, fatul meu.

— Nu înainte de a-mi fi saturat câinii cu ale tale. Baga-ti mintile în cap! Cea mai mica suparare pe care i-o vei pricinui de azi mainte doamnei

Cerchez te costa scump. Atât cât nu poti duce în spinarea aia de dihanie.

— Ce-ai sa-mi faci, fiule? Asa, de o curiozitate. Ma strângi de gât?

— si asta la nevoie. Îti dau un sfat, singurul bun pe care îl poti primi: nu ma stârni. Te distrug, te alung din oras cu pietre si lovituri de picior.

— Foarte frumos... Asculta-ma, nepoate! Oi fi tu mare si tare, te simti neasemuit de parca ai purta coroana pe tigva, dar sunt altii mai presus,

cu ureche rabdurie si flamânda. si au si aceia o usa la care se poate bate.

— Încearca!

Iesi trântind usa din rasputeri. Un paharut de cristal, ultimul din-tr?un serviciu simandicos cândva, cazu de pe polita blidarului, facându-se tandari. Batrâna îl privi minute lungi, respirând sacadat. Întinse mâna

or-becaind dupa o sticluta cu picaturi calmante.

Trase un gât fara a mai cauta lingurita. Se urni din jilt si lua de lânga soba matura si farasul. Strânse cioburile încet, cu atentie, de parca fiecare tandar a fi avut pretul si însemnatatea lui.

— si pe asta o sa-l platesti, nepoate!

CAPITOLUL XIII

"Ce carte încântatoare! reflecta suspinând domnul Cicerone Butculescu.

Profund interesanta, stilul e de un farmec cuceritor..."

Era atât de emotionat, încât simti nevoia sa-si noteze imediat impresi-ile în jurnal. Pendulul mic fredona Berceusa de Mozart. La ora doua noap-tea, batrânul, tremurând de frig, însemna:

"Sunt vrajit. Tocmai am terminat volumul lui Arthur Meyer Ce que je peux dire. Inima mi-e plina de recunostinta pentru ceasurile de regal pe care acest autor le ofera cu atâta generozitate. Toata societatea celebrita-tilor din secolul XIX si începutul celui de al XX-lea defileaza, pusa minunat în valoare de o pana inspirat savanta. Fiecare pagina e plina de viata, re-îm-prospateaza un trecut minunat... Cartea a apartinut bietului Nicu Or-leanu. Semnatura lui pe prima pagina, datata 11 februarie 1901, mi-a tre-zit duioase aduceri aminte, ma las cuprins, învaluit de nostalgie..."

Tremurând, cu ochi umezi, se baga din nou în pat. De la o vreme n-avea somn, iesea rar din casa din pricina frigului, a ghetelor cu nasturi în care degera; de teama Verneascai, nu mai calcase nici pe la Algience. Îsi petrecea ziua citind, facând notatii în jurnal. Se simtea în dispozitie filozo-fica si îsi încredinta hârtiei panseurile, având grija sa nu uite, sa nu risi-peasca nimic. Le banuia doldora de întelepciune, adevaruri insolite, sufi-cient sa fie rostite cu tonul acela usurel, de gluma, al gentilomului spiritu-al, pentru a seduce saloanele cele mai fine. Când nu cugeta, îsi amintea de întâmplari si prieteni vechi. Nicu Orleanu de pilda... Ce baiat admirabil! Ager, spontan, plin de humor! Negricios si scund — umbla în picioare pe sub pat, spunea coana Aristita — semana cu un spiridus. În general, avea idei bizare pe care se grabea sa le puna în practica, cu efecte neasteptate care faceau deliciul unui oras. Cât se râsese atunci când introdusese lu-mina electrica în cotetele de la ferma lui din Orzeni! Argatii aveau porunca s-o aprinda de câteva ori pe noapte. Cocosii, derutati, crezând ca s-a facut ziua, munceau mai cu spor, gainile se ouau de trei-patru ori pe zi. Orleanu exulta, ametit de eficienta inovatiei... Dupa o luna de zile, ostenite de mun-ca împatrita, lipsite de somn, pasarile — cinci mii de cocosi si gaini — îsi dadusera duhul. Asurzit si excedat de hohotele orasului, Orleanu luase primul tren spre Paris. "Mi-e dor de Franta, se justificase. O iubesc ca pe o femeie..." Acolo o cunoscuse pe Natalia Racoviceanu. Dupa o luna,

erau

ca-satoriti.

"Cea mai fericita casnicie din câte mi-a fost dat sa întâlnesc în viata

mea!" îsi aminti Butculescu. Natalia îl considera un geniu, si dovedea la rându-i mult geniu când trebuia sa justifice cu naturalete boacanele lui

barbatu-sau. Orleanu murise tânar, dintr-o infectie, pretindeau medicii.

O ora mai târziu, Natalia îsi tragea un glont în inima, dupa exemplul

doam-nei Sembat. Urmând acelasi exemplu, lasase un bilet pe coafeza din

bu-doa-rul ei: "Iarta-ma, dragul meu, ca am întârziat un ceas de la

rendez-vous-ul nostru..."

— Unde se mai nasc astazi asemenea femei? reflecta cu voce tare dom-nul

Butculescu. Aspasia din Milet, Cornelia, Livia Augusta, Pompeia Plotina,

Atossa, iata galeria de exceptie unde s-ar cuveni sa fie omagiat

portretul Nataliei...

Se întrerupse brusc, privind dusumeaua. Auzise glasuri sau fusese doar o

parere? "Ce idee! râse singur... Glasuri care vin din pamânt... Ho-tarât, sunt surmenat..."

Nu încerca sa analizeze cauzele epuizarii, la urma urmelor nu facea decât

sa citeasca, sa somnoleze, sa traga din luleaua goala si sa "medi-te-ze", dar si istoveala era o explicatie la fel de buna ca oricare alta.

Îsi cauta locul în asternut simtind cum somnul îi da târcoale cu pasi de

pisica. Gândurile, pestrite, îmbucatatite, zaboveau înca asupra

Orleni-lor. Cine avea sa uite vreodata petrecerile de la conacul lui

Ghita Racovi-ceanu, tatal Natalitei?... Dupa douazeci de ani, domnul

Cicerone se întâl-nis-e la Borsec cu un profesor vienez. Batrânelul,

specialist în egiptologie si arheologie semitica, cumsecade, vorbaret, de

o veselie naiva specifica, îsi amintea, cu ochi stralucitori si o

precizie de amanunt tradând puterea im-presiei, de un asemenea dineu,

oferit la conacul lui conu' Ghita.

"Ah! Le tin minte, de parca as avea acum, în fata ochilor toate acele

bunatati. Va amintiti, Herr Butculescu, porcii umpluti si gâstele

împanate? Homarii si langustele care înotau în aspic verde? Dar

compozitia aceea de nuga si zahar rosu, macheta conacului? O capodopera!

Nu, lucrurile aces-tea nu se pot uita. Pot sa va spun ca a fost masa cea

mai rafinata, cea mai fantastica la care am participat..."

Adevarat, surâse Butculescu aducerii aminte, mesele oferite de batrâ-nul

Racoviceanu constituiau totdeauna evenimentul sezonului. Era gaman mare,

angaja bucatari scumpi, mai bine platiti decât trei lefegii clasa I,

în-caruntiti în slujbe, stia sa porunceasca. De altfel, din lacomie i s-a

tras sfârsitul. Urnit de doctori la Bagdastein, pentru cura de slabire,

dupa o saptamâna a simtit ca nu mai poate îndura naprasnica lesuiala. A

intrat într-un birt, si, spre uluiala hangiului, a dat gata în mai putin

de un ceas doua gâste cu trufe. Atacul l-a avut în drum spre hotel...

Domnul Cicerone sari ars. Nu mai încapea îndoiala, glasuri înfundate

veneau din pamânt. Îsi încorda urechea dar bataile inimii, zvâcnetul

tâm-plelor îl împiedicau sa deslusească vorbele. Fixa covorul rosu,

încremenit de spaima. Fara s-o marturiseasca — m societate îsi îngaduia

sa zâmbeas-ca amabil, condescendent, când cucoanele povesteau întâmplari

stranii, frizând supranaturalul — domnul Cicerone credea în stafii, în

duhuri, în-tr?o existenta de "dincolo", foarte concreta. În tinerete, frecventase asiduu o societate de spiritisti. Emotiile încercate la

fiecare sedinta fiind însa peste puterile lui, renuntase. Acum, lac de

sudoare, cu pielea încretita de spai-ma, îsi aminti un amanunt la care nu

se gândise de multa vreme. Casa, de fapt toata strada, fusese construita

pe locul unui vechi cimitir. În vremea lui Voda Ionita Sturdza, adica pe

la 1825, mai exista si batrânii istoriseau ca aici fusese înmormântata

vestita Marghioala Hizichioaia, ibovnica lui Pendedeca, omul de încredere

al lui Ipsilanti...

O bufnitura surda îl facu sa sara din pat. Nu mai simtea frigul, nu au-zi

nici pendulul care batu de ora 3. Privea hipnotizat podeaua, îi venea sa

plânga, îi venea sa urle. La a doua bufnitura începu sa se îmbrace;

ini-tiativa reflexa, fara noima. Tragea de haine, le punea de-a-

ndoaselea, nu nimerea ghetele.

Gândurile fragmentate, febrile, se întretaiau:

"...Dedesubt nu-i pivnita... mortii se întorc totdeauna în locurile unde au trait... numai cealalta aripa are beci... sa nu tulburi sufletele adormitilor, se razbuna amarnic... Sunt singur în toata casa, chiar daca strig, nu ma aude nimeni... Pe lespede, atunci când au facut fundatia, se mai putea citi «Negru Varlam 1698-17»... litere chirilice... Trebuie sa mai fie undeva, în gradina, napadita de buruieni... Eu n-am avut nici o vina, eram copil... Ce vor de la mine?..."

Zvonul îndepartat strapunse din nou din adâncuri.

Domnul Butculescu însfaca paltonul si trântind toate usile parasi în-grozit casa. Gonea cu capul gol, pe ulitele înghetate si pustii, despicând în noapte drum bezmetic, despre care stia ca nu duce nicaieri.

Pe verso-ul unei scrisori cu continut oarecare — "Ma simt bine, dar zilele îmi par lungi, se petrec prea multe în decurs de douazeci si patru de ore, cât as aprecia acum viata monotona a vacantelor de la Buzau, v-am trimis o mie de lei din economiile mele, îmi pare rau ca, din cauza mamei, Maria a ramas la Bucuresti..." — maiorul Gogu Rosianu scria cu cerneala simpatica:

"Situatie dificila, sunt suspectat, urmarit pas cu pas. Tot Statul-Major pare îmbâcsit de agenti. Mi-e greu sa actionez. Dabija, personaj infernal

de care nu te poti apropia. Deci din nou, imposibilitate de miscare.

Astept di-rective..."

Iesi în zori. Scrisoarea trebuia depusa în cutie oarba, urmând sa fie

preluata de un necunoscut... poate necunoscuta, pâna la ora 6 dimineata.

Un frig aspru i se strecura pe sub manta patrunzându-i în oase, îsi

simtea dureros vârful urechilor. Reteza centrul orasului si, luând-o prin

spatele Bibliotecii publice Costache Negri, intra în mahalaua Otetari.

Aici, ridicata pe un tapsan, se afla Biserica Sfintii doctori far' de

arginti, Cosma si Dami-an. Îsi avea surata, mai bine zis tiza, la Roma,

nu departe de Coloseum, ascunsa într-o gradinita gratioasa, cu un havuz

si pasari minunate, toate soprane. Rosianu o vizitase în 1912, cu

prilejul unei excursii studentesti. Îi placuse pentru ca era "proaspata", fara patina, era ea însasi, deosebita de celelalte edificii. "M-am

saturat, dom'le, de ruine! Aici, orice darâmatura se cheama istorie..."

Desi devreme, biserica era deschisa, în altar ardeau lumânari, o ba-trâna

cu spinarea încovoiata batea matanii la icoana Cuvioasei Paraschiva.

Gogu Rosianu cerceta cotloanele întunecate si se apropie de cutia mi-lei.

Strecura înauntru, o data cu câteva monede, plicul îndoit. Se închina si

iesi în aerul înghetat al diminetii.

— Ai fost matinal azi, constata capitanul Ioanid, încretindu-si ochii din

pricina gerului.

De trei zile locuiau la aceeasi gazda si dimineata faceau împreuna drumul

pâna la Statul-Major.

Rosianu tacu si Ioanid, surprins ca nu raspunde — flecareala era starea

naturala a maiorului, de multe ori se întreba daca trancaneste si când

face dragoste — se explica:

— Te-am auzit când ai iesit, pe urma te-ai întors.

— N-ai somn? întreba sec Gogu Rosianu.

— Uite ce e, daca esti prost dispus, avertizeaza-ma. Nu-mi place sa beau

si sa ma cert pe stomacul gol. I-a fost rau gazdoiului si nevasta-sa a

misunat tot timpul prin casa. Odaia mea e perete în perete cu dormitorul

lor. În fond, nu înteleg de ce ma justific.

— M-am saturat, domnule! exploda Rosianu. Toata lumea spioneaza pe toata

lumea, nu mai stie nimeni sa conjuge alt verb.

Alexandru Ioanid respinse glacial afirmatia.

— Eu nu spionez.

— Las-o balta, mon cher! De-aia adulmeci toata ziua prin birou, îti bagi

nasul prin hârtiile lui Teodorini, asculti convorbiri confidentiale...

— Trei sferturi din ceea ce sustii sunt fabulatii — restul reprezinta

simple masuri de aparare. Instinctul de conservare îmi functioneaza încă.

Rosianu ridica din umeri:

— Boteaza-l cum îti place, mi-e absolut egal. Eu îi zic însa altfel.

— Te priveste.

Îsi continuara drumul în tacere. La ferestre aparusera primele capete de

batrâni. Desfigurati de frig, jigariti, aproape descarnati, pareau în

lumi-na zgârcita, lesioasa, a diminetii mumii expuse în vitrine de

magazin fali-mentar.

— Stau si ma tot uit la dumneata, relua dupa o vreme Rosianu.

— Esti un tip ocupat, am bagat de seama. Daca preferi profilul, sa-mi

spui. Schimb pozitia biroului.

Gogu Rosianu nu-l lua în seama. Exclama iritat:

— N-ai mutra, domnule, asta e! N-ai mutra.

— Ce mutra?!

— De spion, de agent, de cum vrei sa-i spui.

— Constat ca pedalezi pe acelasi verb...

— M-am molipsit de la altii mai inteligenti. Esti prea ferches, prea

gi-golo, pari — iarta-ma ca ti-o spun, dar asa sunt eu, franc — prea

gagauta ca sa te ocupi de chestii din astea mai subtile. Te-oi fi

pricepând la avioane — apropo, de ce astea ale nemtilor sunt toate albe?

lasa ca-mi explici alta-data — vorba aia ce barza, ce rândunea, ce

cocori

— matadori, le-ai luat pe toate, dar nu vad sa te taie capul la mai mult.

Ioanid începu sa râda:

— Sunt perfect de acord. Nu ma taie si nici nu ma intereseaza altceva

decât aeroplanele.

— Eu m-as ambeta de unul singur acolo, dar ma rog, fiecare cu dam-blaua

lui... De Teodorini ce zici?

— N-am nici o impresie.

— Chiar asa?

— Pot sa-ti dau cuvântul de onoare. Ma plictiseste, asa cum ma

plic-tisesti si dumneata. Apropo de franchete, fara sa fie o polita.

Poate ca sun-teti niste indivizi foarte cumsecade, capabili, cetateni de

nadejde ai gliei stramosesti, dar pe mine personal nu ma "tulburati" daca întelegi ce vreau sa zic. Nu-mi spuneti nimic, si în vremuri normale n-as

accepta sa pierd nici macar jumatate de ceas cu voi la o halba.

Gogu Rosianu îl masura înveselit:

— Adica nici eu nu-ti fac nici o impresie? Macar una proasta, domnu-le,

dar sa nu ma simt invizibil.

— Daca insisti, pot medita.

— Mediteaza, mon cher! Parole, m-ai facut curios.

— Ei bine, fara sa fiu vreun psiholog, dumneata prezinti doua

alter-na-tive. Ori esti o lichea fara egal, extrem de primejdioasa tocmai

pentru ca pari inofensiv, ori un zapacit cumsecade care-si va rupe

gâtul

cu proxima ocazie. Multumit?

— Bineînteles, râse Gogu Rosianu. În ambele ipostaze posibile, ramân un

tip pozitiv.

— Îmi închipui ca acesta trebuie sa fie un motiv de permanenta

satis-factie pentru dumneata.

Maiorul Rosianu scoase o tigareta si o batu de dosul palmei. Treceau prin

piata saraca, lipsita de culoare. Câteva gramezi de cartofi rebegiti —

negustorii refaceau mereu musuroiul, grijulii sa nu se prapadeasca o

sin-gu-ra barabula — ceapa ruginita, un singur cupet cu trei gavanosele

de miere si, marfa rara, de lux, ulei în sticlute de doua sute de grame.

Alaturi, un târgovet mohorât pazea mai multi soricei falcosi, cu burti

tuguiate si labute cu degete, ca niste mâini, prizonieri într-o cutie

veche de pantofi.

Rosianu se opri uimit, dându-si chipiul pe ceafa:

— Hamsteri! Ce parere ai, domnule?!

Ioanid îsi întoarse ochii. Îi faceau sila, nu le suporta nici neamurile,

soarecii carturari catarati pe minavete. Când era copil, doar glasul

flasne-tarului "Planeta! Ia planeta!" îi dadea senzatie de voma.

Gogu Rosianu continua sa se mire:

— Cine cumpara, nene, lighioanele astea?

Omul rosti cu o morocanosenie absenta, care n-avea legatura cu ni-mic din

ceea ce se petrecea acum în jurul lui, cu ofiterul jovial, cu frigul, cu

dimineata scunda si ostila:

— Îi dau ieftin... sapte lei perechea...

— Ce sa fac cu ei, neamule?

Azvârli o bancuta de cinci lei în cutie, "sa fie de saftea", si se grabi sa-l ajunga din urma pe Ioanid.

— Stai, dom'le, ce fugi asa?

— Nu pot sa-i vad, mi-e scârba.

— Ca parca mie-mi vine sa-i manânc! Ma intereseaza însa ciudatenii-ile,

tot ceea ce ofera natura umana ca bizar.

— Ei, atuncea ai la ce sa te uiti în fiecare zi.

— Da, nu ma plictisesc. De-aia, cum îti spuneam, te contemplu si pe

dumneata.

— Iar începi?

— N-am ispravit. Ziceam ca nu faci impresia vreunui sprinten la min-te,

unul din aia care croseteaza machiaverlâcuri. si totusi...

— Totusi? întreba fara interes Ioanid.

— Exista ceva în dumneata, insesizabil, care îngrijoreaza. Nu pot

de-fini, dar exista. O anumita sclipire particulara a ochilor, o rezerva

perman-enta, o forta interioara bine strunita. Poate, nu stiu...

Capitanul Ioanid ridica din umeri.

— Mai studiaza.

Rosianu îsi urmarea gândul, tragând avid, des, din tigareta.

— Cred ca ma influenteaza si faptul ca în civilie ai o profesie pozitiva.

De obicei, astia cu tehnica sunt mai toti nemtofili. Prejudecata daca

vrei, dar asa se întâmpla.

— Caraghios! Demonstratia te vizeaza în primul rând. Esti inginer, în

plus, cu studiile facute în Germania.

— Da', dar nu despre mine discutam. Îti vorbeam de impresia aceea de

insesizabil. Încerc sa ma exprim mai limpede: esti omul de la care te

poti astepta la orice. Da, asta e! Orice as auzi despre dumneata nu m-ar

surprinde.

— Interesant.

— Nu cine stie cât, dar subiectul, acum, la 6,50, ma captiveaza. Daca as

fi femeie, nu te-as lua pentru nimic în lume în casatorie.

— si ai proceda extrem de cuminte.

— Te vad foarte bine, de exemplu, plecând dupa tigarete, cu trenciul pe

umeri si disparut fara vorba, fara urma. Eventual, dupa cinci ani,

cu-coana primeste o ilustrata de Craciun, superba si exotica, din Mexic.

"Sa-lu-tari, iepurasul!", sau ma rog, cum ti-o fi placând sa fii

dezmierdat.

— Asa e, facu masinal Ioanid. Tot ce spui e eminent, dar îmi povestesti

si alta data... Am ajuns.

Raspunsera scurt la salutul santinelelor si patrunsera în vestibulul cu

trepte mozaicate al fostului pensionat de domnisoare "Domnita Ruxandra".

Rosianu strâmba din nas:

— Nu ma pot obisnui, domnule, cu duhoarea asta! Ce nu izbutesc sa pricep

e altceva! Baraca a fost rechizitionata de Statul-Major de mai bine de un

an si tot miroase a domnisoare neîngrijite si a mâncare de cazan.

— Esti prea sensibil.

— Asa mi-a spus si mama.

"Ce dracu' vrea?" se întreba Ioanid descheindu-si nasturii mantalei.

Gogu Rosianu zvârli din mers tigara în scuipatoarea înalta.

"Nu poti scoate nimic de la asta. Cu clestele sau cu tirbusonul, tot

nimic..."

La 10, sosi maiorul Valeriu Teodorini. Respira greu, de parca pâna la

Statul-Major ar fi tinut-o într-o goana, parea grozav de afectat.

Capitanul Ioanid îsi privi ostentativ ceasul. Continua sa lucreze însa,

fara comentarii.

— Pâna la urmatorul raport, se justifica Teodorini, am permisiunea sa

întârzii sau sa nu vin deloc la slujba.

Rosianu îsi ridica ochii de pe harta, abandonând compasul.

— Te-a întrebat cineva de sanatate, nene?

Avea însusirea ca, indiferent de violenta discutiei purtate cu un tert si

de cantitatea lucrurilor dezagreabile comunicate, sa-l abordeze în

întâlniri ulterioare direct, cotidian, mereu bine dispus si afabil.

Faptul în sine lua prin surprindere, descumpanea, dar reteta se dovedise

excelenta. Nimeni pâna acum nu-i întorsese spatele, relatiile redevenind

firesti, fara momente penibile, în genere anevoie de escaladat.

— Nu m-a întrebat nimeni, replica Teodorini, dar nu-mi plac

suspiciu-nile.

Rosianu zâmbi cu ulc:

— Hm! N-as fi zis...

Muie compasul în tus si îsi relua lucrul. Îl întrerupse din nou glasul

lui Teodorini, alterat de emotia faptului exceptional.

— Trebuie sa va spun ceva...

Continuând sa scrie, Ioanid îi facu semn sa astepte câteva clipe:

"is-pravesc îndata..." Rosianu, rezemat în barbie si coate, se uita

amuzat la Te-odorini. Marul lui Adam forfotea pe gâtul slab, de recrut

întolit în unifor-ma prea larga.

— Ceva îngrozitor si totodata extraordinar, gâfâi Teodorini. Oribil si

magnific! De un teribil grandios! Moment zguduitor de tragedie antica!

— Cunosti ceva adjective, aprecie Rosianu. Zi mai repede, sa ne mi-ram si

noi.

— S-a judecat procesul locotenent-colonelului Crainiceanu la Iasi...

— Da, si? Au hotarât probabil sa-i faca douasprezece butoniere la tu-nica

fara poleti. Mai corect, spus, rupti. Te asteptai la altceva?

— Normal, interveni Ioanid. S-a dovedit în mod categoric ca s-a întâl-nit

cu Sturdza între linii, ca a luat în primire un sul de manifeste si le-a

împartit în transee. Ce mai vrei?!

— Clevetiti ca babele! se enerva Teodorini. Întâi ca sentinta înca nu s?a

dat. Alta-i chestia formidabila. Averescu, din consideratie pentru

tai-ca?su, generalul, ca sa-l scuteasca de toata mascarada unui proces

îngro-zitor, i-a oferit sansa sa se sinucida. Duse degetul aratator la

tâmpla în-tr?un gest semnificativ: Pac! si gata.'

— Cine sa se sinucida? întreba Ioanid. Batrânul?

— Ti-a luat Dumnezeu mintile?! Auzi, cine! Fiu-sau, colonelul, fireste!

Averescu îsi închipuia ca taica-sau o sa-l convinga s-o faca. Mai elegant

si mai demn s-o faca singur, decât plutonul de executie. I-a scris în

sensul asta batrânului prin generalul Mardarescu. Adica sa vina la Bacau

si sa discute afacerea.

— si?

— Ei bine, Crainiceanu senior a refuzat categoric. Mai mult, aproape

striga Teodorini cu ochi stralucitori, a trimis o epistola cutremuratoare

Curtii în care cere pedeapsa capitala pentru fecioru-sau: "Între patrie

si fiul meu, nu ezit sa-mi fac datoria fata de patrie!"

— Într-adevar, spuse încet Rosianu, grandios numar batrânul! N-am copii,

dar spun sincer, nu cred ca as fi fost în stare sa procedez la fel.

— Ce spuneam eu! Va dati seama ce-i în sufletul lui, durerea si rusi-nea

pe care le îndura, bocetele din familie, reprosurile nevesti-sii?!

Femeile simt si judeca altfel...

— Doar daca n-o fi din spita Oitei, mama lui stefan cel Mare, observa Rosianu.

Ioanid reflecta pe gânduri:

— M-am rugat totdeauna Cerului sa nu fiu pus în situatii-cheie, când a lua o hotarâre presupune jungher într-o mâna si pistol în cealalta. Ba-trâ-nul este într-adevar extraordinar...

si-l amintea falnic, cu mustati bataioase, foarte "garda imperiala" la o defilare de 10 Mai. si mai proaspata, surpriza pe care o încercase revazân-du-l în acelasi an la Baden, unde urma probabil o cura. Despuiat de pres-tanta uniformei, nelaîndemâna într-o jacheta stil 1900, cu burticica tugu-iata sub o vesta de matase soricie (picioarele, restul trupului fiind firave, apropiatii îi spuneau "greierele bortos"), semana mai degraba cu un ipistat scos la pensie.

Ioanid stia de mult ca forta interioara nu are neaparat ceafa de taur si nici muschii omului care rupe lanturi la circ, si totusi se simtea incapabil sa faca apropiere între gestul de tragedie antica al batrânului si faptura anodina de functionar marunt, care manânca de doua ori pe saptamâna ieftin — peste si masline — iar din doua în doua duminici, o gaina arcanita din ograda lui (fireste, dintre cele care nu oua) fripta în tigla...

— Asta e! conchise masinal batând cu coupe-papier-ul de ivoriu în ca-limara. Halal sa-i fie! De, nu fiecaruia îi e scris sa aiba statuie în piata mare.

Rosianu completa:

— Vizavi de vespasian. Vorbesc cât se poate de serios, domnule! Edilii nostri sunt cretini! Am constatat matematic în toate târgurile prin care am trecut: latrinele sunt construite peste drum de bronzurile marilor fii ai ur-bei respective.

— Exista un soi de post-scriptum oral la scrisoarea generalului, spuse Teodorini, rasfirând cu doua degete topul de hârtie, în toata grosimea lui. E în firea lucrurilor si în conformitate cu orice norma de conduita morala si militara ca fecioru-sau sa-si primeasca pedeapsa. Mai exista însa un tra-dator, în afara de Sturdza si Wachmann, la fel de vinovat si, în momen-tul de fata, însutit mai primejdios întrucât n-a fost înca descoperit Socoate echitabil si în spiritul necesar al onoarei militare ca si acesta sa fie rastig-nit, judecat si osândit dupa legiuiala si dreptate...

Gogu Rosianu ofta si se apleca deasupra hartii.

— Rastigneste-l, fiule.

— Am s-o fac, sopti Teodorini.

Ioanid musca usor capatul tocului:

"asta-i fanatic... Sau farsor.".

*

— Nu, respinse domnul Mares astupând receptorul cu mâna. E ris-cant sa fim vazuti împreuna, numai noi doi. Mai ales acum, când atmos-fera e atât de fierbinte... Bineînteles... La dumneata în nici un caz, iar la mine

exista trei intrari cu tot atâtea rânduri de ochi... În caz de extrema necesitate, stii cum procedezi... Varianta a doua, M-ul cu creta alba pe poarta... exact! Cred ca am prins un fir, sa vedem unde duce. Ai grija, con-sidera-te în permanenta supravegheat... Da, da... Am sa te caut.

Domnul Mares îsi tampona fruntea si obrajii — ca toti oamenii masivi transpira gros, mai ales când venea de afara — si se opri în fata domnisoa-rei Aurica.

— Bine ca mi-am amintit, zâmbi larg, pipaindu-si buzunarul. Era sa plec

cu ea...

Îi întinse o cutie rotunda, rosie, cu o dansatoare spaniola surprinsa într-o fandare avântata.

Domnisoara Aurica rosi de placere:

— Ah! E chiar "Carmencita", pudra mea preferata. Vai, domnule Ma-res, sunteti nemaipomenit!

— Ma bucur ca am putut sa va fac o mica placere.

— Multumesc din suflet... Cât...

Mares îsi duse mâna la piept:

— Ma jigniti si nu merit. Sarut mâinile...

— La revedere... În problema cealalta, sa n-aveti nici o grija... Notez ori de câte ori sunteti cautat... Mi-am facut un carnetel special.

"Gâsca!" gândi domnul Mares si se pierdu printre trecatori.

*

La masa ovala, în echilibru precar pe un singur picior, acoperita cu un

covor rosu, statea colonelul Verzea, mare, greoi, cu brate uriase si tenul pictat de cuperoza. În fata lui se afla un barbat pirpiriu, de vreo treizeci de ani, îmbracat în haine saracute care încercau sa para elegante. Ghiceai, cercetându-le atent, eforturile impresionante depuse de tinerel pentru a copia cu mijloace dramatic insuficiente sicul filfizonilor parizieni care hoi-nareau înainte de razboi, cu acea nonsalanta inaccesibila altor pamânteni, pe Champs-Elysées sau în Bois de Boulogne.

Colonelul Hentsch, asezat cumva mai la o parte, între soba si fereas-tra, pe o canapeluta, definindu-si astfel precis statutul — martor si nu par-ticipant — încerca sa descifreze figura agentului. Avea o figura derutan-ta, de domnisoara, cu obraji netezi, priviri limpezi si par buclat. Un gen foarte gustat în epoca, biruitor de inimi, irezistibil colectionar de victime printre codanele consumatoare de romante cântate din gura si la pian. Mâ-na stânga improvizeaza totdeauna acelasi acompaniament, de toba, indife-rent de "bucata"...

Tânarul era agentul lui Verzea — directorul Postelor. El aranjase în-tâl-nirea din casuta aceasta liliputana de pe Strada Frumoasa, ambitionând sa-i demonstreze lui Hentsch ca-i mai abil decât toata politia, si ca daca el, Verzea, îsi pune ceva în cap, apai musai izbândeste! Practica de fapt un soi de detectivism pe cont propriu, suportând personal plata si cheltuielile a-gentului.

Hentsch, caruia i se fagaduise ca de asta data vestile sunt de soi si ca

prinderea lui Roman e o chestiune de zile, daca nu de ceasuri, se

hotarâse sa asiste la întrevedere. Colonelul Verzea traducea ceea ce i se

parea esen-tial. Între timp, neamtul inventarie interiorul. Era oarecare,

comod, bur-ghez (apartinea unei rude îndepartate a directorului Postei,

refugiate în Mol-dova) si-i amintea de locuinta gazdei lui din studentie.

Da, da, te puteai foarte bine crede într-un orasel cuminte din Prusia, în

casa unui functio-nar mijlociu. Aceleasi cusaturi de mâna, scaunele

tepene, albumul de fa-mi-lie legat în plus rosu închis sau verde-olive.

— Cred ca am pus mâna pe recompensa, dom' colonel, zâmbi multu-mit

tânarul. Al nostru e...

Verzea îl cerceta neîncrezator. Rosti cu pronuntat accent ardelenesc:

— Numa' de nu te-ai fali în van! Multi s-or vitejit ca-i vin de hac. si

aceia or fost domni cu învatatura si praxis. Au izbutit taman ca rata

care opinteste sa arcaneasca uliul.

— Nu ma falesc. I-am dibuit cotlonul.

— Ce vorbesti, ma? Pai asta are vreo douazeci numai din câte a dibuit

politia.

Agentul îsi scutura capul.

— stiu ce vorbesc. Casa de care va spun e refugiul lui cel mai sigur. De

o saptamâna îi tin umbra, dar n-am izbutit niciodata sa ajung pâna la

capat Facea ce facea si-mi aluneca printre degete.

Verzea îl cerceta cu atentie:

— si unde zici ca-i vizuina, Dincule?

Tânarul râse, contând dinainte pe efect:

— În Strada Umbrei.

Verzea, naucit, cazu cu trupul peste masa.

— Unde, ma?! În spatele lui Mackensen?! La nici doi stânjeni?!

Colonelul Hentsch, intrigat de reactia lui Verzea, se interesa:

— Ce spune?

Directorul Postei întoarse un cap uluit:

— Roman locuieste pe Umbrei, la zece metri de Ober-Kommando Mackensen.

Colonelul nu-si disimula surpriza.

— Mda... îi seamana... Remarcabil.

— Domnule colonel, mie nu-mi vine sa cred.

— Mie da, zâmbi neamtul. Exact asa ar fi procedat colonelul Roman, omul

pe care-l cunosc eu.

Verzea se adresa lui Dincu:

— Când ai aflat?

— Aseara.

Ochii lui Verzea parura dintr-o data ca-si ies din bolboase.

— Mânca-te-ar galbeaza de neghiob! si-ai adastat ca baliga în ploaie amar

de ceasuri? Te dureau încaltarile sa dai o goana pâna la Athénée Palace,

sa vorbesti cu primul ofiter?

— Nu va înfuriati, domnule colonel. Roman e siret ca o vulpe. În afara de

asta, are vreo cinci insi care-l pazesc ca pe sfintele moaste.

— Ei si? N-avem destula potera ca sa înhatam sase insi?

— Potera se afla, numa' ca oamenii astia îs pusi sa lupte pâna la ulti-mul glont ca sa asigure retragerea lui Roman. si odata scapat, nu-l mai ga-sim pâna n-o vrea el sa ne strânga mâna. Ascultati-ma pe mine, dom-nule colonel, ca sa-l priponiti pe Roman, trebuie sa organizati actiunea pâ-na în cele mai mici amanunte si sa folositi oamenii cei mai buni. Am lucrat si eu în politie...

— Tot nu pricep, mai natântocule, de ce ai asteptat pâna acum?

— Unde sa va caut noaptea? întreba Dincu lasând ochii în jos. stia perfect unde l-ar fi putut gasi — descoperise adresa lui de acasa ca si a amantei de altfel, o mândruta durdulie celebra în Bucuresti — dar Verzea nu trebuia sa simta cât e de informat

— ...iar azi-dimineata, nu v-am gasit la slujba.

Directorul Postei îi facu semn sa se opreasca si-l puse la curent pe co-lonelul Hentsch cu situatia. Neamtul asculta încordat, aprobând din când în când.

— Agentul dumneavoastra are dreptate, conchise în final. A facut bine ca nu s-a pripit si nici noi n-avem voie sa procedam altfel. Un colonel Ro-man nu musca din orice nada, nu cade în orice capcana. si, bineînteles, vom mobiliza oamenii cei mai competenti. Important este ca stim unde îsi are "sediul", unde se simte în cea mai mare siguranta.

"Sediu, pe dracu' !" reflecta Verzea. Ceapcânul asta de Roman avea

nenumarate. Ce anume le dovedeste lor ca locuinta din Umbrei îi mai cu

chichirez decât celelalte? Începuse totusi sa se uite cu un soi de

admiratie la Dincu, instinctiv îsi revizuise tonul. Ba, fu gata sa se

ridice în picioare, când îl auzi pe Hentsch:

— Agentul dumneavoastra, domnule colonel, este un tânar capabil. Daca

izbuteste sa nu fie lichidat de patriotii români pâna câstigam noi

raz-boiul, va face cariera. Nu e necesar sa-i comunicati chiar tot ce v-

am spus. Apropo de riscuri... În orice caz, va participa la actiunea

organizata împo-triva colonelului Roman.

CAPITOLUL XIV

Când iesi din Strada Sfintii Voevozi, colonelul Roman traversa Calea

Victoriei si, dupa un scurt moment de nehotarâre, intra în Cimitirul

Mogo-seni, acolo unde peste câtiva ani avea sa rasara un parculet între

casa Ghica, impunatoare, cu brâu muscat de capatâni de lei, si cladirea

care în preajma celui de-al doilea razboi mondial va deveni Ambasada

Germaniei. Era devreme, abia 9 dimineata, ceata alburie, umeda, se ridica

greu din meleag, staruind înca pe bratele crucilor, în aripile

arhanghelilor, trudind sa osteneasca flacaruia candelelor.

Colonelul Roman, tragând din tigareta priponita între buze, fara sa-si

foloseasca mâinile (le tinea adânc înfipte în buzunar) asa cum stiu sa

faca doar frantujii, îsi aminti amuzat de preceptele-maxima ale lui

Archibald Wells, profesor de tactica la Castelul Negru: "Nu intra nicaieri înainte de a?ti asigura iesirea... Un adversar aflat în spatele tau e de patru ori si ju-ma-tate (de ce si jumatate?) mai primejdios decât cel pe care-l ai în fata. În consecinta, preocuparea majora a unui agent o constituie asigurarea cefei si debarasarea de umbra... Nu te avânta niciodata într-un spatiu cu vizibi-li-tate redusa. Un singur centimetru mai departe de locul unde ochiul tau poate patrunde e adeseori fatal..."

"Dibaci oncle Archie, zâmbea Roman strabatând aleea centrala, dar cam didactic si oleaca fata batrâna, ca toti celibatarii de la o anumita vâr-sta... O mai fi traind?"

Coti la dreapta, apoi la stinga si se opri lânga un mormânt cu cruce de marmura bizantina: I.N.R.I. Tudor Roman — nascut 1840 — repauzat la 20 april 1888.

Colonelul controla daca arde candela, culese câteva frunze uscate de pe stilovatul de marmura si se aseza pe o bancuta, la câtiva metri de mo-nument. Chipul lui taica-sau, zâmbitor — era singurul repauzat vesel din cimitir; de neînteles mentalitatea supravietuitorilor care aleg pentru mor-minte fotografiile cele mai sumbre, de parca toata viata decedatii ar fi avut crampe ori cuie în pantofi — parea ca-i face cu ochiul, din alta lume.

De altfel, fusese un om vesel, optimist, teribil de tonic. În prezenta

lui, totul devenea posibil, agreabil, viata, o gluma excelenta, capata culori sar-batoresti. Era generos pâna la excentric, dar mai cu seama un

mare origi-nal. sapte-opt luni pe an lipsea din tara, vorba aceea: azi aici, mâine în Calcutta, sclav al unei nelinisti speciale, generate de un anume neastâm-par si apetituri dintre cele mai bizare. În fiecare vara pleca în Africa, la vâ-natoare de lei, fusese singurul român — în orice caz dintre putinii, presu-punea colonelul — care încercase sa forteze jungla Amazoanelor în 1875. La un moment dat, îi intrase în cap ca e îndeajuns de istet pentru a putea descoperi celebra comoara din insula Cocotierilor si plecase în expeditie cu înca doi frantuji, suficient de smintiti pentru a se lasa antrenati într-o a-semenea întreprindere. Una din fixatiile cele mai trasnite o constituia însa cimitirul din Verona. Colonelul n-avea sa uite niciodata augustul acela fierbinte si prafos, când taica-sau, întors dintr-unul din faimoasele sale "turnee", povestise buimac familiei nu mai putin buimace ca se întâlnise pe el însusi printre

mortii veronezi.

— Aceasta este doar una din obisnuitele tale trasneli, respinsese sora-sa, tanti Sofia, o femeie sanatoasa din toate punctele de vedere, prozaica si pentru care unu si cu unu fac totdeauna doi.

— Îti dau cuvântul meu de onoare, Sofia. Ma plimbam pur si simplu pe

aleile cimitirului, cautându-i pe Romeo si Julieta. Habar n-aveam ca au

mormintele în alta parte... În fine, n-are importanta. Hoinaream, deci, fara treaba când deodata mi-am vazut fotografia, fotografia mea,

oameni

buni!, fixata pe o cruce, iar dedesubt numele subsemnatului: Tudor Roman.

Data mortii coincide cu anul când m-am nascut: 1840.

— Prostii! De fiecare data vii cu alte fleacuri. Vrei cu tot dinadinsul

sa te faci interesant.

— Jur! Nu-ti poti închipui ce soc am avut.

Sofia, calma, îsi înfundase nara cu tabac — astea erau slabiciunile ei:

prizatul, partidele de maus si salurile spaniole zvârlite pe umeri, pe

pian, pe divane, oriunde — si se interesa sarcastic:

— si la ce concluzie ai ajuns? Care e teoria ta, în fond?

Tudor Roman replicase cu ton de sentinta:

— În chip neîndoielnic, am mai trait cândva în acele locuri. Câti ro-mâni

în definitiv nu s-au stabilit în Franta sau Italia? Presupun, asa cum ma

cunosc, ca am fost exilat, sau, poate sastisit de cretinismul unui

dom-nitor Ghica ori Mavrocordat ori Popescu Voda, m-am autoexilat.

— Aha! si ti-ai schimbat iar adresa, cu ocazia celei de-a doua

exis-ten-te. Delirezi, mon petit! Sau, ar mai fi o explicatie. Ori erai

atunci beat cuc, ori acum. Esti la al cincilea paharut de tescovina. În

orice caz, nu-i povesti fantezia lui tanti Matilda, e în stare sa aiba un

atac.

Fapt cert ramânea însa ca ulterior, fie convins, fie cultivând o legenda

extravaganta, Tudor Roman mergea în fiecare an în Italia sa-si aprinda o

lumânare si sa depuna flori la propriul mormânt.

Mai târziu, colonelul Roman, purtând în spinare aceeasi bosa a vaga-bondajului — "tu ca si taica-tu, spunea tanti Sofia, ai vocatie de factor pos-tal" — îsi propusese sa viziteze cimitirul din Verona spre a-l verifica pe batrân. Întâmplarea însa care-l azvârlea de fiecare data de la un capat la altul al Europei îl împiedicase.

"si totusi într-o zi am s-o fac! Primul meu drum în strainatate, dupa razboi, va trece prin Verona..."

— Te mai înconversezi mult cu dumnealui, coane?

Colonelul îsi stapâni tresarirea. Întoarse calculat încet capul si începu sa râda. Guta Ac, zis Spelca, rezema un copac. tinea mâinile în buzunare-le scurtei îmblanite si un chistoc lipit în coltul gurii. Parea dezinvolt, bine dispus si elegant si, ciudatenie în peisajul cotidian al iernii bucurestene, umbla cu capul gol.

— Jupânul, presupun — arata cu barbia spre mormânt — e babacul matale. N-

am palarie s-o salt de pe teasta, dar îmi exprim respectele.

Se apropie de mormânt, îsi facu cruce si scoase de sub haina o cri-zan-tema galbena, Turner. Era splendida si pe placa de marmura parea

ca se ratacise o portocala de aur.

— Am zulit-o, explica scurt Spelca. Aici, în spate, a fost îngropaciune de granguri. Pesemne, pretenari de-ai nemtilor. Zici ca-i chermeza cu bata-ie de flori, nu bordei de veci.

Se mai închina o data si urma, scuzându-se parca:

— N-am stiut ca facem halta acilea, ca aduceam doua cosuri.

Roman, impresionat, îi zâmbi cald:

— Chiar, domnule Guta, cu ce ocazie ai venit la cimitir?

— Ai haz, nene! râse hotul, îti calc pe calcâie de dimineata.

Colonelul se încrunta imperceptibil: "Nu e bine! Ma fileaza oamenii lui Dobre si nu-i simt, îmi tine umbra astalalt si eu habar n-am...

Sentimentul de invulnerabilitate, pe care-l capata la un moment dat agentul, spunea oncle Archie, generat de abilitatea acestuia, dar cel mai adesea de sansa, îi semneaza actul de deces. Prudenta si clarviziunea, camarazii sai fideli, se ratacesc pe drum, eficienta lor începe sa oscileze spre zero. În acest mo-ment, agentul este mai expus decât un începator, iar adversarul poate în principiu sa dea dispozitie pentru mobilizarea plutonului de executie..."

Îsi alunga gândurile neplacute si zâmbi:

— Presupun ca vrei sa-mi vorbesti, domnule Guta. Înainte de asta în-sa, tin sa-ti multumesc, camarazii dumitale fac o treaba pe cinste. Din câte sunt informat, din cauza sicanelor si micilor mizerii, nemtii au ajuns la ca-patul puterilor, se pare ca Marele Cartier s-a transformat pur si simplu în balamuc.

— Baietii vad ceva meserie, coane. Aveam unul în tagma, Ghita Floare — ma-sa era florareasa si pe fecioru-sau tot asa-l facuse, pe tapsan de la-le-le — bun caramangiu, nu zic, dar i-o luau multi pe dinainte. Într-o toam-na, i s-a facut de duca. Avea crestinul pipota la colindat. Acuma-i

la Paris. Zicea un sut care le cunoaste slovele c-a citit în gazeta despre el. Cica ar fi ajuns împarat peste gaborii bastinasi, îi învata meserie. A asmutit toata potera, nu-i saptamâna sa nu scrie la jurnal despre... Pocni din degete ca-u-tând: asta e! Gigi Fleur.

Roman râse:

— Avem talente în toate domeniile. Ce voiai sa-mi spui, domnule Guta?

Spelca deveni brusc serios. Îsi trecu degetele peste buza superioara, potrivindu-si o mustata inexistenta.

— Te trag de poale, coane, si-ti vâr parul în ochi! Grijeste caci te-a-m-presurat nemtimea, te tin în faruri fara sa te slabeasca.

O lumina blânda se aprinse în ochii colonelului.

— Esti un om de nadejde, domnule Guta, si de la început mi-am dat seama ca se poate pleca la drum cu dumneata. Te rog sa ma crezi ca nu despre multi am facut aceasta afirmatie în viata mea. Sunt convins, însa, ca de asta data te-ai nelinistit degeaba. Am... hai sa-i zicem, o garda per-sonala, cinci sau sase prieteni care ma urmeaza pretutindeni si pe care i-ai luat drept agenti.

— Lasa-i pe aia, nene, se strâmba Spelca. Pe oamenii lui Dobre îi stiu. Forfotesc si acuma printre morminte. Unu-i chiar în fata dumitale, nu ti-l arat cu degetul. M-a învatat guvernanta ca nu-i frumos! Uite-l acolo, lânga goarna îngerasului. Are streasina pe teasta.

— Mda, facu amuzat Roman. Îi vad sapca.

— ala-i! Daca vrei, ti-i dibui accelerat si p-ailalti. De vreo saptamâna însa, îti sufla în ceafa un limbric cu muian de fecioara. Când îl vezi, nu scuipi doua patace pe coaja lui, zici ca-i unul d-ala poponar, dar ti-o spune mandea: are stofa de sticlete, e dibaci si cu mâna usoara.

Colonelul Roman se încrunta, simtea sa începe sa se enerveze. Tot-dea-una, de copil, obisnuit sa fie admirat pâna la exces, iubit, înregistrând succese rasunatoare indiferent ce ar fi întreprins, sa epateze reducând im-posibilul la proportiile posibilului, îndura greu sentimentul de autonemul-tumire. În asemenea zile, evita sa se uite în oglinda, nu se barbierea, încer-ca mânii de fiara ranita si uneori se îmbata.

"Ce se întâmpla cu mine? Mi-am pierdut reflexele? Sunt prea batrân pentru jocul asta ori am devenit imbecil? E inadmisibil sa ma las dus de orice

ageamiu, chiar daca are har..."

— Zici ca-i o saptamâna de când ma urmareste?

— Rotunda si întreaga ca poama. Remarca tulburarea colonelului si adauga:

Acu' n-o lua nici matale în berna, coane... Voiam doar sa-ti spun ca trebuie sa fii cu mare luare aminte. Mai alaltaieri, limbricul te-a dus pâna acasa, în Umbrei. S-a uitat la firma, a strecurat un ochi si-n curte, ca ala care n-are ce face, si si-a vazut de drum...

Colonelul îsi aprinse nervos tigara. Vasazica nemtii îi descoperisera locuinta din spatele Athénée Palace-ului, refugiul lui cel mai sigur. Fusese o simpla întâmplare ca nu trecuse pe acolo de doua zile. Iar faptul ca to-tusi politia militara înca nu reactionase dovedea ca se

pregateste o actiune meticulos pusa la punct, se împleteste un navod cu

ochiuri strânse...

— Te-au filat si azi, relua Guta Ac. Limbricu' si înca trei tivili. De la

gara si pân-acilea, în cimitir.

— Azi?!

— Stai blajin, ca te-au scos din primejdie suierii mei.

— Cum adica?

— I-au culcat, râse Spelca. Nu parastas, fereasca sfântul, doar somn

teapan un ceas-doua, în mijlocul naturii.

Îsi lovi ceafa cu muchia palmei, într-un gest semnificativ. Conchise:

— Asa ca miristea-i curata, poti da bice bidiviilor.

Se despartira la capatul aleii centrale. Roman îi întinse mâna. Spelca,

de surpriza, scuipa chistocul si, reflex, îsi sterse palma de poalele

surtucului. Era atât de impresionat, încât abia atinse degetele

colonelului.

— Belsug s-auzim, coane!

Pieri naluca, urmarit de privirea gânditoare a lui Roman. "Iata-ma si

protejatul apasilor!..."

Iesi din cimitir si ramase câteva clipe în cumpana, nestiind încotro s-o

ia. La casele din fata, o slujnica cu tulpan verzui batea perne gogonate

dinaintea ferestrelor deschise. Înauntru se vedea o pendula înalta — 9,45

— un colt de biblioteca baroca. O cunostea bine caci nu o data discutase

acolo împreuna cu conu Manolica, înfundati în fotolii englezesti de

piele

— singurele comode din Bucuresti — politica subtire. Vernestii,

proprietarii, se refu-giasera la Iasi, iar casa fusese rechizitionata de

adjunctul lui Mac-kensen.

Se hotarî brusc si o lua la vale, pe Calea Victoriei:

"Cât pe-aci sa câstigi o mansa importanta, Herr Hentsch... Sunt obis-nuit sa-i trag de urechi pe insolenti. Nu vad deloc de ce as proceda altfel

acum..."

Anton întoarse capul spre oamenii lui si ridica din umeri abatut. "V? am

spus ca-i nebun!" Ofta si se lua dupa colonel.

*

Asezat la secretarasul din salon — de la o vreme, din pricina lemnelor

tot mai scumpe (trei mii de lei o caruta tiganeasca) si a saraciei de

carbuni, nu se mai facea foc decât în iatac, salonas si odaia Adelutei —

Iorgu Cer-chez verifica siruri lungi de socoteli. Pe fata mare, usor

bovina, se citea con-centrare. Respiratia greoaie, caracteristica

indivizilor corpolenti, însotea miscarea tocului plimbat în toata

lungimea foilor comerciale.

Din când în când, ridica ochii spre nevasta-sa. Se foia prin încapere,

parând sa-si faca de treaba. Muta bibelourile de pe consola, îndrepta

câte un tablou si numai lustra o stersese de praf cu plumeau-ul de vreo

patru ori. La rastimpuri din ce în ce mai dese, îsi arunca ochii pe fereastra. Ma-nevra se repeta de câteva zile, la aceeasi ora, în toata dimineata, dupa ca-re, constatase Cerchez, lucrurile reintrau în normal.

Alexandrina se linis-tea urmându-si programul obisnuit: lectura, reverii,

joaca si râs cu Adelu-ta. Fara sa fi fost un subtil, lui Cerchez nu-i fusese greu sa-si dea seama ca agitatia nevesti-sii e legata de sosirea factorului postal, caruia, ca nicio-data înainte, îi iesea în cale, nemailasând-o pe Sevasta sa primeasca jur-na-lul si corespondenta.

Iorgu Cerchez, evitând explicatiile — presimtea adevaruri fatale, ur-ma-te ca o consecinta fireasca de hotarâri care precis nu i-ar fi apartinut — simula ca nu observa nimic.

Lasa tocul în plumiera si aranja hârtiile într-un dosar rosiatic.

Ale-xan-drina, din nou cu capul între perdele, batea din picior fara sa-si dea seama. Calcâiul pantofului toca marunt dusumeaua si Cerchez, luându-si inima în dinti, se interesa parca într-o doara:

— Astepti pe cineva, porumbita?

Alexandrina sari ca arsa si întoarse un obraz învapaiat:

— Eu?! Ce idee! Încerca sa râda: Pe cine sa astept?

— Nu stiu... Am întrebat. Asa am avut impresia. Vrei sa poruncesti Sevastei sa-mi aduca sosonii?

— Unde pleci?

Iorgu Cerchez îsi îngadui oftat pâna în adâncul pieptului:

— Nu m-as mai urni! Ma duc sa împlinesc slujba afurisit de pacatoa-sa. M-

au rugat domnisoarele Algiu si mi-a fost anevoie sa ma pun de-a

curmezisul, zicând ba!

Nevasta-sa zâmbi cu îngaduinta:

— Ce te-au rugat? Bietele batrâne! Nu fi suparat pe ele. N-au toiag —

neam! si în lipsa se reazama si într-o nuia. Bat la toate usile dupa

ajutor.

— Asa am socotit si eu. Când ma gândesc însa sa dau ochi cu capca-u-nul

cela de Dabija, simt crivat în pântece.

Alexandrina pali, ochii negri se dilatara de spaima:

— Dabija!?... Ce sa cauti tu la Dabija?

Cerchez îi sesiza tulburarea.

— ti-i rau?

— N-am nimic... ametelile mele obisnuite... Nu, nu... nu te îngriji...

Uite, stau jos.

Iorgu o cerceta cu îndoiala. Nu putea sa nu lege tulburarea Alexandri-nei

de pronuntarea unui simplu nume, cunostinta ocazionala pentru a-mân-doi:

Dabija. O idee tulbure, o spaima nedeslusita care-i strângea inima

începura sa mijeasca în cugetul lui Cerchez. În ambianta stranie din

casa, generata exclusiv de oscilatiile Alexandrinei — când doborâta de

mâhniciu-ne neguroasa, când zburdalnica veverita, de o veselie

primavaratica, aici cuprinsa de spaima muta ce-i înfigea torte în ochii

catifelii, aici sleita de amorteala — temerile si nelinistea lui Cerchez

capatau alte proportii.

Scociorând cu vârful ghetei printre franjurile covorului, barbatul rosti

în sila:

— Au un necaz cu coana Aristita Vernеasca.

Nevasta-sa îsi musca buzele sa nu tipe. Întreba cu limba încleiata:

— Ce soi de necazuri?

— Dabija e chiriasul batrânelor. Vernеasca a pus mâna cu japca pe cheile

de la pavilion si în lipsa generalului nu's ce drac' scotoceste prin

odai.

— Tot nu pricep... Ce vor de la tine?

Iorgu Cerchez salta umerii masivi:

— Nu cuteaza sa-i spuna adevarul. Când a arvunit odaile, generalul le-a

poruncit sa nu pomeneasca nimanui despre afacerea aceasta Acum, nu numai

ca Vernеasca a prins tarasenia, dar îi mai si cerceteaza casa. Le e teama

sa nu se petreaca te miri ce pocinog si socot ca e mai bine ca Da-bija sa

aiba stiinta de toata pozna.

Alexandrina îsi prinse gâtul între degetele înfrigurate.

— De... de ce s-au gândit tocmai la tine?

Cerchez râse amar:

— Taman ce spuneai tu adineauri, porumbita. N-au toiag si se reazama de

un fir de iarba.

— Bine... dar e absurd, Iorgule. Tu nici nu-l cunosti pe Dabija. Mi se

pare de-a dreptul caraghios sa te introduci în chestiuni atât de intime.

— Ce vrei sa fac? ofta barbatul. Nici mie nu-mi place, astazi si mai

pu-tin decât alaltaieri, dar n-am încotro. Când le-am vazut neajutorate,

su-brede surcele, cu ochi plânsi, mi s-a muiat inima si am fagaduit s-o

savâr-sesc si pe aceasta.

Alexandrina se apuca de bratele jiltului:

— Sa nu te duci, Iorgule... Te rog...

— De ce? Mi-i nelaîndemâna, bun înteles, dar la o urma, le fac un

ser-viciu. Zabovesc cinci minute, slobod ce am de slobozit si-mi pun

cusma.

— Nu! tipa Alexandrina. Nu e bine. Nu ma întreba de ce, dar simt ca nu-i

bine. Dabija îi om ciudat, aspru, care-mi stârneste teama. Nu te

a-mes-teca, Iorgule...

Cerchez îi mângâie înduiosat crestetul capului. Rosti cu glas sugru-mat

de tandrete:

— Esti prea simtitoare, porumbita. Domoleste-ti teama caci nu are sa se

petreaca nimic rau. Gândeste-te la sarmanele batrâne...

Buzele Alexandrinei, albe, tremurau. sopti:

— Cum se întâmpla, asa e bine...

Iorgu Cerchez încerca sa para vesel:

— Ma întorc peste un ceas. Hai, Alexandrina, fii înteleapta. O ridica din

fotoliu si o strânse în bratele de urs. Câta vreme ma îndragesti, ma aflu

în fereala de orice primejdie. Tu esti îngerul meu cel bun... Când ma întorc, poftesc sa bem dimpreuna un pahar de vin vechi. Îndreapta ruga-ciune Sevastei sa scoata din sticlele celea colbuite, ocrotite în raclite de rachita...

*

Anica fiind dusa prin vecini — "Doamne, exact când ai nevoie de ea, nu este niciodata acasa", se lamenta Zizine, care de altfel nu îndraznea sa cârteasca în fata slujnicei — deschise usa Zoe. Din prima clipa îsi dadu seama ca "ce cher monsieur Cicerone" nu se afla în apele lui, mai mult ca i s-a întâmplat ceva teribil. Avura aceeasi senzatie, când le patrunse în sa-lon, si celelalte doua domnisoare Algiu.

Domnul Butculescu, desfigurat, ratacit, gata sa plânga, îsi dadu drumul ca un sac de nisip pe prima canapeluta iesita în cale. Era rebegit si su-vitele de par carunt, pline de promoroaca, începura sa-i plânga pe tâm-ple si frunte. Buzele întepenite de frig, vinete, articulau greu cuvintele:

— Am asteptat sa se faca o ora convenabila... Cât sa fie ceasul? 9? 10?... Nu stiu... Bat ulitele de la 3 dimineata... A fost destul de neplacut... Iertaciune, daca v-am deranjat. Sper ca nu v-am trezit din somn. E inad-misibil sa prezinti omagii unei doamne înainte de 12... Le lever, toaleta... Chicoti: Cel mult îti poti depune cartea de vizita...

Batrânele îl priveau interzise. Zinca sufla:

— Delireaza. Ar trebui sa-l chemam pe doctorul Ciurea.

Barbia domnului Cicerone începu sa tremure.

— Nu sunt bolnav. Am venit... Am venit...

— Nici un cuvânt în plus! interveni energica Zinca. Veti lua întâi un chaudeau ca sa prindeti putere si dupa aceea vom putea sta linistiti de vorba.

— Chiar asa! confirma Zoe. Zâmbi cochet: Ar trebui, de fapt, sa va punem la colt! Nu sunteti deloc cuminte! Auzi nazdravanie, sa umbli de la 3 dimineata, pe un ger imposibil si fara nimic pe cap... Zizine, vrei sa prepari tu bautura aceea întaritoare? În aceste chestiuni, tu ai fost totdeauna cea mai îndemânatica dintre noi...

— ...cea mai îndemânatica, întari Zinca.

Zizine, îndeobste docila, se zburli. Întâi, era curioasa sa auda ce spu-ne domnul Cicerone; al doilea, ce înseamna "cea mai îndemânatica dintre noi în asemenea chestiuni?" Vasazica, într-un cuvânt, cea mai bucatareasa dintre surori, specialista în îndeletniciri grobiene...

Merci! Al treilea, cum se prepara chaudeaul? Nu mai bause combinatia aceea fierbinte, calina, insinuanta, de când se prapadise papa si fusesera silite sa concedieze bu-catarul, un "specialist" cu mult prea costisitor.

— Nu vreau chaudeau, scânci ca un copil domnul Cicerone. Nu vreau...

Zoe, cu degetele încurcate în margelele de la gât, se sili sa râda:

— Nimeni nu va întreaba ce vreti. Un hap si un chaudeau...

— Când era racit, o întrerupse Zinca, papa lua un grog. Rom dat în unda,

îndoit cu apa si zahar cât cuprinde... Cea mai indicata e jamaica...

Domnul Butculescu, zgreptanându-si cu unghiile genunchii rariti ai

pantalonilor, clatina capul ca o pendula. Îngâna, parca fara legatura:

— Nu-mi plac marinarii... Sunt persoane atât de violente... Le privi

tulbure: Când am fost la Marseilles în '891... Înghiti în sec: Ce-am vrut

sa va spun?! A, da!... Se afla acolo o persoana extrem de primejdioasa...

O chema Madeleine... Era slaba ca o scândura, vapsita din gros pe

pleoape, avea obrajii scobiti si pometii ca doua nuci... Purta tricouri

marinar, pan-ta-loni rosii si espadrile... O persoana cam... neasteptata,

dar fascinanta... Bea absynth, priza opium si în fiecare seara se afla la

barul "Cortez"... Avea un prieten, marinar... Un corsican, Giulio...

Chicoti: O batea la sapte coaste, dar ea îl iubea... iar hotelul acela

mirosea totdeauna dulce-acrisor. "Chez tantine"... La matusica... tin minte si strada: 42, Rue des Oiseaux... Îsi holba ochii sticlosi: A fost

singura mea dragoste... O iubesc si azi pe Madeleine... A murit probabil

la spitalul prostituatelor, daca nu într-o rigo-la, dar eu o iubesc, o

iubesc... Ea, surâse, ma dezmierda: "Mon vieux blanc-bec..."

Surorile Algiu, consternate, îl urmareau cu sufletul la gura. Domnul

Cicerone Butculescu urma ca din transa:

— Am vrut s-o iau în casatorie... am conjurat-o... Iertati-ma... ce va

spuneam? Sunteti singurii mei prieteni... Hohoti... Iubite domnisoare

Al-giu, va implor, acordati-mi azil! Luati-ma sub protectia

dumneavoastra.

Sorbea cu înghitituri mici si dese, încalzindu-si palmele pe pântecele cestii de ceramica olandeza. În salonul domnisoarelor Algiu era liniste. Se auzeau doar tic-tac-ul orologiului, zgomotele întâmplatoare ale strazii, zor-naitul delicat al jeurilor însotind respiratia batrânelor, uimirea — mâna la falca, nerabdarea — netezitul nervos al poalelor, nelinistea — foitul pe ca-napea, stupefactia — mâna la radacina gâtului.

— stiu ca pretentia mea e nesabuita, declara domnul Butculescu, iar glasul firav, destramat, îi sugera în mod straniu Zincai firicelul de fum al unei tigari. Eu sunt cel care ar trebui sa acord protectie unor doamne... N?am fost prea... prea viteaz niciodata, dar acum... Acum am ajuns la ca-pa-tul puterilor.

Zoe exclama:

— Dar pentru numele lui Dumnezeu, domnule Cicerone, ce s-a întâmplat?

Presimt ca e ceva îngrozitor.

— Lasa-l sa-si vina putin în fire! exclama Zizine. Permiteti-mi, domnule Cicerone, sa va umplu din nou ceasca. Veti putea constata singur cât de înviorator este efectul acestei fierturi.

Zinca, vag geloasa, sugera:

— Poate ca totusi o tizana ar fi fost mai indicata. E calmanta si ino-fen-siva.

— Nu cred ca tizana, decreta importanta Zizine, ar fi o bautura potri-vi-ta pentru un barbat.

Butculescu ridica o privire jalnica.

— Nu sunt barbat... Coana Aristita are dreptate... Declara brusc: Am fugit de acasa...

De uimire, batrânele nu mai respirau. Îl tintuiau perplexe, în gurile cascate straluceau trei rânduri de proteze, prea largi. Zoe, patita, si-o fixa reflex, rezemând-o pe buza inferioara.

— Acasa nu ma mai întorc, spuse neasteptat de hotarât batrânul. Da-ca nu ma primiti dumneavoastra, sunt silit sa dorm în ulita...

— Cine v-a dat afara din casa? întreba Zizine.

Un fior scutura trupul grasut al lui Butculescu. Raspunsul cazu ca o ghiulea:

— Spiritele.

Surorile Algiu se prinsera instinctiv de mâna. Zinca, nadajduind ca n?a înteles bine, se interesa cu voce sugrumata:

— Cine?!

— Spiritele. Duhul razbunator al sufletelor neadormite carora le-a fost tulburata odihna.

Zoe sufla:

— V-au vizitat stafiile, domnule Cicerone?

— Glasurile lor... Le-am auzit, sub podele. As putea afirma ca aveau o conversatie destul de... vioaie.

— Banuiesc ca a fost un cosmar, sugera Zoe.

— Nu dormeam, explica înfiorat batrânul. Citeam si dintr-o data am auzit

vocile acelea razvratite... Teribil... Au urmat dupa aceea trei sau

pat-ru bufnituri, de parca acolo, în fundul pamântului, ar fi avut loc o

buscu-la-da.

Zizine scoase din buzunar un flacon cu saruri. Trase adânc pe nari, pâna

îi dadura lacrimile.

— Am stiut dintotdeauna, declara trecând sticluta Zoei, ca eu nu sunt o

persoana prea inteligenta... Explicati-mi, va rog, de ce au trebuit sa va

viziteze tocmai pe dumneavoastra? Nu cunosc în tot orasul o persoana mai

pioasa si cumsecade, cu un suflet mai generos...

Zinca si Zoe aprobara într-o inima:

— Asa e... Nu exista cineva care sa va egaleze.

Domnul Butculescu îsi sufla nasul plâns în coltul unei batiste cam

dubioase. Surorile Algiu îsi întoarsera delicat ochii, contemplând cu

inter-es brusc perdeaua si o veche tapiserie lucrata în petit point.

— Asa mi-am închipuit si eu, rosti batrânul, si-mi spuneam mereu ca, daca

altfel nu e mare lucru de capul meu, Dumnezeu mi-a acordat cel pu-tin

acest privilegiu: un suflet onest, în stare sa vibreze de dragul

aproape-lui... Dar pesemne ca morala noastra nu este valabila si...

dincolo. Judeca-torii care ne cântaresc faptele si ni le osândesc de la

catedra eternitatii sunt mult mai severi.

— Dar ce vi se poate reprosa?

— În primul rând, spuse Butculescu sorbind din fundul cestii, nu stiu daca sunteti informate ca locuinta mea este construita pe locurile unui fost cimitir.

— Ce oroare!

— Aceasta situatie probabil ca deranjeaza anumite... sfere.

— Papa, îsi aminti Zizine, pretindea ca toata lumea este edificata, e-xact asta-i termenul, edificata pe ruinele unor orase care altadata trepidau de viata si de viguroasa frumusete. Mi se pare ca este acelasi lucru...

— Nu peste tot, opina Zinca, oamenii sunt la fel de întelegatori. Daca nu cunosti anumite amanunte este ca si cum n-ar exista. Nu uita ca papa era un barbat cult. Cei... cei care-l deranjeaza acum pe domnul Butcules-cu poate ca n-au beneficiat de aceeasi instructiune.

Batrânul, usor ametit, le urmarea pendulându-si capul cu o miscare caracteristica, senila.

— Mai exista o întâmplare din viata mea care ma obsedeaza... Trebuie sa va vorbesc despre ea caci simt nevoia sa ma eliberez..! N-am pomenit înca nimanui nici un cuvânt... Daca veti socoti dupa aceea ca nu mai merit nici macar indulgenta dumneavoastra, aveti dreptul sa ma alungati pentru totdeauna.

Surorile Algiu întinsera gâturile, încordate, asteptând parca sa fie

ghi-lotinate. "Ce viata extraordinara, bogata în evenimente, a avut

domnul Ci-cerone! Nu zau, un adevarat aventurier... Aproape un corsar...

si Madelei-ne!!..." Istoria aceea aveau s-o mistuie pe îndelete mai

târziu...

— Trebuie sa stiti, se hotarî în sfârsit domnul Cicerone, ca eu am

con-tribuit la nefericirea coanei Aristita... Sunt autorul acestei

tragedii si nu voi înceta vreodata sa ma simt vinovat fata de ea.

Avea obrajii uzi de lacrimi. Zizine se lamenta:

— E prea mult, n-am putea continua mâine când ne vom simti cu totii mai

întariti?

— Iertati-ma, dar simt ca nu mai pot sa tac... E o povara pe care o port

de cincizeci de ani... Eu l-am ajutat pe Grigore sa fuga de acasa... S-o

paraseasca pe Aristita.

— Dumneavoastra!

— Eu, lasa vinovat capul în piept batrânul. Eram prieten cu Grigorita din

scoala primara. L-am tinut ascuns la mine vreme de câteva zile si i-am

dat bani — toata recolta de pe Jitnita — ca sa poata rezista la

Bucuresti. Sunteti libere sa ma condamnati...

Batrânele se uitara una la alta, depasite de tot ce aflasera. Vorbi

Zin-ca, putin nesigura:

— Cine suntem noi, domnule Cicerone, ca sa va putem judeca? Ar în-semna

sa ne credem cu mult mai presus decât suntem cu adevarat.. Cred însa ca

acum ar fi bine sa ne odihnim cu totii...

Zoe si Zizine se agatara fericite de idee:

— Da... da... sa ne odihnim.

— Sper ca sunt în asentimentul surorilor mele, urma Zinca, oferin-du? va

adapost în camera mea. Decise, constienta de propriul sacrificiu:

Deocamdata, îmi voi încropi un culcus în oficiul de lânga odaia

Zizinei...

— Dumnezeu sa va ajute! sufla domnul Cicerone cu ultime puteri si izbucni

în plâns.

Vântul batea cu degete de gheata în obloanele subrede. Anica îsi dezli-pi

urechea de usa.

"Mosnege sui si smintite! Proasta aia de-o slugari la azil de

neputin-ciosi!..."

Mânioasa, scoase oalele cu fiertura de pe plita si stinse focul. Se

trân-ti pe laita cu sezutul spre usa, hotarând somn dulce pâna la

namiezi.

"De-acu' sa manânce romanturi si omagiile Butculescului."

Înainte de a adormi, chibzui cu nesat la taifetul ce avea sa-l poarte cu

coana Aristita Verneasca îndata, dupa chindie. Daca nici acestea nu erau

noveluri de soi, apai ea îsi înghitea tulpanul.

*

Când o vazu pe coana Aristita Vernescu intrând, domnul Mares se ridica

de la masa si-i iesi în întâmpinare. Batrâna îl opri ridicând cortelul:

— Nu te osteni în van, negustoriile. La câte ne-am spus, nu mai e loc de

farafastâcuri. Cresterea aleasa altfel sa mi-o dovedesti.

— Îmi închipui, zâmbi Mares, ca recomandarea e valabila pentru amândoi.

— Asta s-o crezi dumneatale. Boieroaica cu hram vechi n-o sa primeasca

învatatura de la un bogasier.

— Hm, constat ca nu sunteti în dispozitia cea mai buna.

— Te cred si eu. Asta-i vreme câineasca, nu de promenada.

— Daca mi-amintesc bine, dumneavoastra ati propus sa ne vedem în oras...

— Dar nu la dracu' în praznic si înca la lupanar. Se uita în jur cu sila:

Vasazica asta e biserica unde te închini?

— si asta..

Vernească se foi greoaie pe scaunasul incomod cu trei picioare. Bodega

era pustie, nu se vedea nici macar cârciumarul. La tejghea picotea

ne-vasta-sa, o muiere scundaca, sarita din tinerete, cu grumajii

margeluiti de negi. Deasupra capului, înfipt în zid, ardea un fanar cu

sticla tulbure, pân-garita de mustele celeilalte veri.

— Am degerat de tot, spuse artagoasa coana Aristita. Îi rost ori ba de

tucsuiala în stabilimentul asta? Da' ceva mai de soi, vreo tescovina sau

vi-sinaps caci m-a strapuns geruiala pâna în pântece. Arata spre canatuia

lui Mares: Ce tâspoaca tuicaresti acolo?

— Secarica.

— Toarna-mi si mie.

Batrâna goli stacana cu o vigoare care stârni admiratia lui Mares. I-o

umplu a doua oara. Verneasca se multumi de asta data doar cu o

înghiti-tu-ra zdravana. Îsi clati gura înainte de a-i da drumul pe gât si

ofta multu-mita.

— Cam apa de sapa, dar merge.

Mares, caruia pântecele îi luase foc, începu sa râda:

— Dovediti multa barbatie...

— Dreptu-i, nu ma fac coca dintr-un paharut. La batrânete, nu-ti ra-mân

multe: Junghiul, biserica, mortii care-ti bântuie visele, basamacul ce?ti

mai îndulceste viata ticaloasa.

Mares zâmbea, tamburinând cu degetele pe masa. Spuse absent:

— Asa e, coana Aristita... În problema pe care am discutat-o ce ati

fa-cut? A trecut o saptamâna...

— Fii mai rabduriu, negustorule, caci ceea ce cutezam noi acum e

tre-busoara gingasa, unde graba si pripa îs primejdioase. Câte ceva însa

tot am izbutit...

— Adica?

În ochii Verneascai se aprinse o sclipire vicleana.

— Pestisorul de aur a muscat din nada.

Mares clipi nervos. Nu de parabolele batrânei îi ardea acum. Rosti,

stapânindu-si iritarea:

— Vreti sa fiti mai deslusita?

— Îs limpede, apa de izvor. Puicuta a platit. Am fost ieri la cimitir

si?am gasit teschereaua în ocnita, cu paralele poruncite.

Mares îsi îndrepta spatele, privindu-si îndelung mâinile, ca si cum ele

în sine ar fi constituit obiectul unui studiu interesant.

— Asa vasazica... A platit.

Îsi ridica ochii spre batrâna. Jubila, gusa moale îi gâlgâia de

satisfac-tie. tinând bardacuta plina ochi în mâna, ticaloasa, rosie, cu

privirea cle-ioasa, aprinsa de holerca si triumf, emanând un miros greu,

specific, se-ma-na cu madamele, codoasele respingatoare din Pigalle sau

Place Blan-che. Mares vazuse la Paris un desen de Toulouse Lautrec. Un

colt de câr-ciuma ordinara, "une boîte"... O târfa îngusta în solduri, sulemenita, cu pi-cioare nemasurat de lungi, îsi plateste tainul

patroanei. Pe obrazul lubric al batrânei se deslusesc viciul, betia,

desfrânarea, decrepitudinea împinsa pâna la limita maxima, mâna care

primeste banii tremura de lacomie... Înabusindu-si greata, Mares se uita

la coana Aristita. Asemanarea i se pa-rea izbitoare, surata modelului, cu

o tusa de abject în plus.

Întreba încet:

— Credeti ca a facut-o cu acordul lui Dabija?

Coana Aristita râse labartat:

— Acord pe dracu'! Racanul a dat buzna la mine, prepuind ca ma vâra în

sperieti. Cica sa-i las ibovnica în pace, ori ma taie!

— E clar, conchise Mares desfacând cuvintele. Daca generalul ar fi

acceptat santajul, nu mai venea sa faca scandal. Se multumea sa

plateas-ca si atât. Doamna Cerchez a actionat de una singura...

— si tot asemenea va savârsi o bucata de vreme. Îsi arata palma galbuie

cu degetele pline de noduri. Ca toti avarii, le tinea alipite. Uite aici

tin mândruta si, umblându-i dupa catrinta, tot aici nimereste si

ghinararul.

— Oare? o stârni Mares.

— Încredintata-s ca de moarte. O iubeste nebun, iar eu, negustorule, îmi

cunosc barbatii din neam. Când se lasa cuprinsi de patima, apai ard

vâlvataie. În vremi vechi, un strabun de-al lui Dabija a facut uciganie

de dragul unei lelite, mai încoace, paharnicul Niculae si-a furat

ibovnica de la barbatul legiuit si-au scaparat în lume, pribegind

venetici pe la curtile ita-lienesti. Asa au fost toti. Iubesc o singura

data si o singura muiere, na-pras-nici, gata sa înseueze ori sa scoata

jungherul. Nepotu-meu, Dimitrie, se dovedeste întru totul a fi din

aceeasi stirpe. De dragul Alexandrinei, va îndura si savârsi multe...

— Sa speram, spuse evaziv Mares.

Se simtea cutremurat de ticalosia batrânei si se întreba, cu un interes

abstract, daca exista în toata lumea aceasta, în tot universul, o singura faptura, fenomen, idee, amintire ori icoana pe care Verneasca sa nu le sa-crifice fara sa clipeasca de dragul unei pungi cu galbeni.

— Am zis totdeauna, chicoti Aristita usor ametita, ca la aceeasi tinta duc mai multe carari.

— Ce vreti sa spuneti?

— Când mâinile mi se odihnesc în poale, mintea îmi roboteste. Afla, negustorule, ca am dibuit înca o potecuta la capatul careia asteapta, tea-pan plop, streangul lui Dabija.

— Adica?

— ti-oi spune când oi socoti de cuviinta. Doar ca la alta marfa, alte parale...

Domnul Mares simti brusc ca nu mai rezista.

— Pe viitor, luam legatura în acelasi fel... Îmi pare rau, dar trebuie sa plec... Mai stati?

Verneasca se uita la clondirul înca nedesertat.

— Ai platit?

— Bineînteles.

— Atunci mai ramân sa mântui si saracia asta de holerca. Umbla sa-natos,

negustorule.

Coana Aristita dadu dusca bardacuta. Avea chef de vorba si se adresa crâsmaritei:

— I-asculta, fa, parca te cunosc! N-a fost tac'tu vataf la mine, la Stânci? Stana te cheama... Vin oleaca încoa sa ciocnim pentru cele

vre-muri... Sa nu uit... Grijeste de o butâlca dintr-acestea, ca s-o iau acasa... Parca m-au mai lasat salele...

Pleca târziu, spre prânzul cel bun, cherchelita, într-o dispozitie stras-nica, cântând pe nas ulitelor desarte:

— "Rândunea cu dalba creasta / Nu mai bate la fereastra / Ca nu-s fata, si-s nevasta"...

Peste târg, veghea soare îmbrobodit. Din când în când, necajit de vifo-reala, casca ochi orb, vatamat de albeata.

CAPITOLUL XV

Dimineata, generalul Dabija lipsind de la Statul-Major, Iorgu Cerchez îsi vazu de afaceri marunte prin oras si se întoarse abia catre ceasurile 12.

Se anunta la biroul de informatiuni si astepta vreo zece minute într-o încapere lunga cu ferestre înalte, despre care îsi închipuia ca trebuie sa fi fost sala de stiinte naturale a pensionatului. Zidurile erau pline de planse, animale si plante si Cerchez, asteptând cu emotie sa fie primit de general, încerca sa descifreze denumirile si explicatiile care însoteau desenele: "...Mus decumanus... sobolanul... E curagios si tiran... Originea lui este asiatica... În Europa a venit ca oaspete în 1727 când o trupa numeroasa a trecut înot fluviul Volga. Din Europa, corabiile l-au transportat în celelalte parti ale pamântului... Camelus bactrianus — camila cu doua cocoase. Este singurul animal care poate sa

strabata deserturile. De aceea i s-a dat numele de Corabia deserturilor, nume binemeritat caci aceia care nu sunt obisnuiti sa umble calare pe ea se bolnavesc de boala numita rau de mare, ca si cum s-ar afla într-o corabie care ar pluti pe mare... Bisonul de Ameri-ca... Barbatul este foarte fioros si femeia asa de tirana încât îsi omoara vi-telul care a fost atins de mâna de om..."

— Domnul general va asteapta.

— A, da! tresari Cerchez. Va multumesc.

— Daca vreti sa ma urmati.

Din pricina tracului, îi vâjâiau urechile si ulterior, încercând sa recon-stituie pe faze întâlnirea cu Dabija, Iorgu Cerchez n-avea sa-si aminteasca decât tulbure itinerarul parcurs. Coridoare lungi, întortocheate, mult "la stânga" si "la dreapta", siluete suple de ofiteri, figuri crunte, concentrate, iz specific de asezamânt frecventat doar de barbati: mirosea a piele vacsuita, a tutun, a gazolina si sapun "Pisica".

Dabija îl primi în picioare, si-l cântari cu o privire ascutita. Cerchez se simti stânjenit pâna la durere fizica, avu dintr-o data sentimentul ca e gol, complet despuiat în fata acestui strain al carui chip uscat îti purta gândul la lama lunga si flexibila a unui stilet. Nici glasul nu parea mai duios. In-vitatia de a lua loc semana a porunca, n-avea nimic din actul de curtoazie firesc, datorat circumstantei.

Din prima clipa, Iorgu Cerchez retrai vechea impresie. Omul acesta era

insuportabil, îl indispunea organic si în ce-l privea nutrea o singura dorinta: acum si în veci ei doi sa traiasca la capete opuse de lume. Ca tot-deauna direct, generalul se interesa:

— Carui prilej datorez vizita dumneavoastra?

Iorgu Cerchez îsi umezi buzele. Surâse, încercând sa para cât mai na-tural.

— Nu stiu daca va amintiti... Ne-am cunoscut în toamna, la serata doamnei...

— Îmi amintesc, i-o scurta generalul.

Fâstâcit, Cerchez tacu câteva momente.

— Va stânjenesc, supunându-ma rugaciunii ce mi-au îndreptat-o ma-tusile

dumneavoastra... domnisoarele Algiu.

Dabija încrunta sprâncenele:

— Nu înteleg de ce au apelat la serviciile unui tert. Puteau sa mi se adreseze direct, fara oficiile unui intermediar.

Iorgu Cerchez era un barbat blajin, bun azima scoasa din cuptor, cu oroare de discutii dezagreabile, însa susceptibil si constient, la modul dis-cret, de autentic gentilom, ca-i de neam ales, cu nimic mai prejos decât al altora. Îsi cinstea numele si socotea de datoria lui sa nu îngaduie nimanui a-l batjocori. Dabija îi vorbea ca ultimului rândas care

cersetorea spor de simbrie, ori un sac de papusoi, miluiala pâna dupa secere. Riposta, cu o-bra-jii învapaiati:

— M-am înfatisat domniei voastre, domnule general, nu spre a dobân-di mie

vreo binefacere, ci spre a le ajuta sa iasa din necaz pe domnisoarele Algiu. si luati aminte, va rog, ca-mi îndeplinesc slujba fara bucurie si doar înduplecat de rugaminte fierbinte.

Generalul Dabija îsi înfipse monoclul în arcada ochiului stâng, cerce-tându-l surprins.

"De unde a picat asta, domnule? Barbat tânar, vorbeste ca mama mare, zici ca citeste din ceaslov."

Îsi aminti de ceea ce-i povestise cândva Alexandrina:

"Iorgu a ramas orfan de mititel. A trait mai mult la mosie, cu batrânii. La paisprezece ani l-au trimis la Viena unde a terminat liceul..."

— Am retinut, spuse sec. Despre ce anume este vorba?

— Scurt si neted, domnisoarele Algiu au necazuri cu cealalta matusa a dumneavoastra, coana Aristita Vernească. A dibuit cheile de la pavilionul pe care-l ocupati si când lipsiti, îl viziteaza. Am priceput c-o face adeseori si ca zaboveste cam multisor în odai.

Dabija simti ca i se face negru înaintea ochilor. "Din nou scorpia! Evi-dent! De vrajmas ori nu te atingi, ori îl strivesti..."

— Asta e tot, ispravi Iorgu Cerchez dând sa se ridice. Domnisoarele Algiu n-au cutezat sa va vorbeasca si de aceea m-au însarcinat pe mine, ca prieteni vechi ce ne aflam.

— Va multumesc, voi lua masurile de rigoare... Nu plecati... Va rog sa mai stati câteva minute. Fumati?

— Nu, facu zapacit Cerchez.

Clipea nedumerit, încercând sa ghiceasca ce avea sa-i mai spuna lui omul

acesta ciudat cu cautatura si cuvânt de gheata.

Dabija, actionând ca de obicei sub imperiul unei hotarâri bruste,

în-ce-pu sa vorbeasca, tintuind obrazul lui Cerchez:

— Vreau sa discut cu dumneavoastra ca între doi barbati de lume. Problema

e delicata, dar mie îmi plac situatiile limpezi, detest ipocrizia,

falsul, minciuna.

Fara motiv, Iorgu se simti cuprins de panica, trai dintr-o data

senti-mentul acut ca avea sa se întâmple o nenorocire. Ar fi vrut sa

astupe cu câlti gura lui Dabija, sa fuga departe, sa nu auda nimic.

— Presupun, rosti generalul, ca nu sunteti informat de relatiile care

exista între mine si doamna Alexandrina Cerchez.

— Ce fel de re... relatii?

Raspunsul lui Dabija rasuna sigur, rotund, implacabil, fara umbra de

jena, ori de sovaiala:

— Relatiile normale dintre un barbat si o femeie care se iubesc.

Pocnit în moalele capului, Cerchez îndrepta spre chipul generalului o

privire bovina. Repeta fara sa-si dea seama:

— ...se iubesc.

— Da, se iubesc. Domnule Cerchez, îmi dau seama ca este o lovitura pentru

dumneavoastra, dar nu ma îndoiesc ca stau de vorba cu un barbat. Din

respect pentru acest barbat si pentru a nu înceta sa ma respect pe mi-ne

însumi, am preferat calea adevarului. Este dura, dar ne scuteste pe toti de umilinta minciunii.

"Ce vrea? se întreba aiurit Cerchez, sa-i multumesc?"

Rosti anevoie:

— Alexan... Vreau sa spun, sotia mea este informata ca ati... ati ales aceasta cale?

— Nu, raspunse hotarât Dimitrie Dabija, dar sunt încredintat, asa cum o cunosc, ca sunt în asentimentul ei. Nu contest ca evenimentele au precipitat... Pocni din degete: ...Hai sa-i zicem marturisirea mea.

Cerchez, doborât dar oleaca mai linistit — vine lupul, vine lupul... în sfârsit, bine c-a venit! — se interesa cu un sarcasm blând, de care el însusi nu era constient:

— Nu socotiti oare, ca mai cuvenit era sa-i fiu ei duhovnic si nu dum-neavoastra?

— Domnule Cerchez, riposta generalul fara sa se tulbure, nu contest ca am fortat nota, dar am facut-o presat de evenimente. Doamna Alexan-dri-na Cerchez, aceasta faptura ireala în puritatea ei, atât de...

— Lasati, îl întrerupse Iorgu surâzând trudnic, nu-i nevoie sa mi-o descrieti mie pe nevasta-mea...

Dabija îl masura o clipa descumpanit. Relua cu un ton imperceptibil mai ridicat:

— Perfect. Vreau sa va informez ca doamna este în momentul de fata

victima celui mai odios santaj. O creatura de ultima speta pe care o cu-noas-tem amândoi, sub amenintarea divulgarii în public si implicit dum-nea-voastra a secretului legaturii noastre, îi stoarce importante sume de bani.

— Cine e persoana? întreba chinuit Cerchez.

Obrazul lui Dabija se crispa, i se auzi scrâsnetul maselelor.

— Aristita Vernescu. Evident, nu chestiunea financiara conteaza aici, ci starea de tensiune permanenta, tortura de fiecare clipa îndurata de doamna Cerchez. Consider de datoria noastra, a amândurora, s-o aparam.

Iorgu Cerchez îsi ridica ochii blânzi în care se citea o tristete sfâsie-toare:

— si cum anume socotiti dumneavoastra, domnule general, s-o fac? Îmi pot ocroti nevasta, asa cum am pomenit de la mosii mei, cât de lung as cerceta în urma, lipsind-o de nevoi, asternându-i mereu covor moale sub conduri, jertfindu-i mâna mea dreapta, ochii, viata. Dar ce pot savârsi eu, barbat legiuit — Dumnezeu ma osândeasca daca vorbele-mi aduc a mus-tra-re — ce pot face eu, zic, dinaintea unei fapte socotite nelegiuite?

Dabija trase nervos din tigara. Realiza absurdul, prostul gust al situa-tiei, caci lipseau doar câtiva tambalagii pentru ca sa se afle în plin vodevil. Alunga câteva fire de tutun cazute pe birou si îsi drese glasul.

— Atâta timp cât doamna Cerchez se mai afla sub scutul dumnea-voas-tra,

sper nu pentru multa vreme, dispuneti de nenumarate posibilitati. E

suficient sa stârpiti din radacina orice vorba tendentioasa, sa infirmati

orice zvon murdar. În locul dumneavoastra, as palmui în public aceasta

batrâna odioasa.

— Domnule general, ofta Cerchez, în neamul meu nu s-au fost palmu-it

niciodata muierile, mai cu seama istovite de ani, nici chiar daca se

aflau slugi la curtile noastre.

Dabija replica iritat:

— Nu avem de-a face aici cu — apasa sarcastic — "o muiere istovita de

ani", ci cu un monstru, asa ca scrupulele dumneavoastra sunt zadar-nice.

— Zadarnica ar fi si înfrângerea obiceiului din batrâni. Ce as izbuti

farâmând-o în pumni pe coana Aristita, decât sa sporesc bobotaia vâlvei?

si am sa va mai spun ca daca Verneasca are stiinta despre taina, apai

a-ceasta a devenit azi secretul lui Polichinelle.

Generalul se ridica, marcând terminarea audientei.

— Veti proceda cum credeti de cuviinta.

— Asa socot si eu si încredintat fiti ca voi pune mereu deasupra

feri-ci-rea doamnei Cerchez. O deslusire, domnule general...

— Poftiti!

— Pricep din cele vorovite ca sotia mea are sa ceara despartenie, ur-mând

apoi...

— Sa ne casatorim, completa Dabija. Este dorinta noastra cea mai ar-zatoare, îndata ce razboiul se va fi ispravit. Nadajduiesc, adauga cu tâlc, sa nu întâmpinam nici un fel de dificultati.

— Fiti linistit, dadu din cap Iorgu. Nimeni nu m-a întrebat nimic pâna acum si nu mi-a cerut îngaduinta, nu astept nici de aci înainte sa se în-tâm-ple altfel. Voia sotiei mele îmi va fi vesnic porunca, binele ei, crez în viata. Ramas-bun, domnule general.

— Hm! exclama Dabija, caraghiosul!

Ramase o vreme pe gânduri, cu ochii la usa închisa.

În strada, Iorgu Cerchez îsi puse cusma si o lua încet spre casa. Um-bla cu capul în pamânt si durere ascutita în inima grea de lacrimi.

"Ce om!... Biata Alexandrina!..."

În salonas, masa asternuta cu rasfat fusese întinsa pentru doua per-soane. Sclipeau fata alba chindisita cu fir de aur si argint de maicutele de la Varatec, tacâmurile din zestrea Alexandrinei, sfesnicul de portelan cu lu-mânare rumena, într-un vascior de cobalt cât sâ-l cuprinzi în causul pal-mei scorneau lacrimi sângerii câteva crengute de

macies.

"Vai de inimioara ei! gândi Iorgu Cerchez cuprinzând ansamblul din-tr?o

privire. Adelutei i-a dat sa manânce înainte, nu stie ce s-a petrecut, i-e teama de sfada."

Pe o mescioara volanta, împaratea frapiera cea mica din argint cu doua

sticle de vin vechi, îngropate în zapada.

Alexandrina, frumoasa cadra în robe de chambre de catifea zmeurie,

încerca sa-i desluseasca chipul.

— Ai zabovit, Iorgule. Nu stiam ce sa mai gândesc.

— Fara pricina, porumbita. Generalul îi om de seama si îndatoririle i?s

pe potriva si multe. Nu m-a putut primi de îndata.

— Cum a fost? Ce-a zis? Istoriseste-mi tot.

Cerchez, cu colti de fier înfipti în grumaji — gândul sari zaplazurile

a-nilor la "cateaua cu masele de otel a Sfintei Miercuri... sau Vineri?"

— iz-bu-ti sa râda...

— Apai mare lucru nu am a tolocani. I-am depanat în doua vorbe si un

suspin daravela cu madama Aristita si-apoi, dând buna ziua, mi-am luat

tarabutele. Hai si-om ciocni, caci gura mi-e iasca.

Destupa sticla si umplu cupele. Lichidul auriu-roscat — zeama de struguri

fusese dreasa dupa moda greceasca cu rasina — curgea mai ane-voie ca

untdelemnul.

Doamna Cerchez, evident mai linistita, nu-l slabea din priviri.

— Ce-a zis el? Trebuie sa fi spus ceva!... Zau, Iorgule, daca mai

pri-cep... Orice voroava cu vataful, cu maica ta, sau domsoarele Algiu

mi-o is-torisesti din fir a par, nu ne ajunge o zi întreaga, si acum stai

mut platica.

Cerchez surâse vinovat:

— Generalul nu-i om sa se întinda la cleveteala. I-am zis, a aflat, mi-a

multumit si pe usa am plecat. Atâta doar, ca l-am simtit mânios din cale

afara si cât ma mâna pe mine întelepciunea sarmana, caci ursitoarele mi

s-au dovedit nanase zgârcite, pot jurui ca madamei Aristita doar moale nu

i-o fi de azi înainte. Bem, porumbita?

Alexandrina ridica pocalul usurata. Pentru o vreme, avea sa aiba

li-nis-te. Platise Verneascai, întrevederea cu Dabija ocolise — har

Domnului! — primejdia. Iorgu deserta cupa pâna la cea din urma picatura.

— Nectar! Acestui-i vin italienesc, de la 1865, frate bun — eu zic si mai

bun — cu "Lacrima Christi"... Am tot nazuit, de când ne-am însotit, sa ne desfatam cu asemenea licoare de serafimi la Venetia ori Florintia.

Alexandrina îsi musca buzele. Rosti moale, fara convingere:

— Poate ne-o ajuta Dumnezeu...

Iorgu Cerchez îndrepta spre cer alta ruga, cu credinta fierbinte: sa nu

înceapa sa plânga.

*

Dupa ce parasi Cimitirul Mogoseni, colonelul Roman strabatu întrea-ga

Calea Victoriei — fara sa uite a saluta santinelele germane de la

Cartie-rul lui Mackensen care raspunsera cu pocnet scurt de calcâie,

încântate de politete — si tinând-o tot la vale, ajunse pe malul

Dâmbovitei. Câtiva anti-cari, rebegiti de gerurile lui Faurar, strajuiau

cheiul dimpreuna cu marfa putintica si sarmana. Câteva scoarte zvârlite

pe drugii rotunzi de fier, jur-nale vechi, doua-trei stampe, carti

postale ilustrate trimise din Anvers, Pa-ris, Bruxelles, Milano sau

Londra acum douazeci-treizeci si patruzeci de ani, caietele de moda ale

domnisoarei Martin din Rue Tablettière care tinea înainte de razboi cea

mai sic maison de haute couture din Paris.

Anticarii purtara gândul lui Roman spre bouquinistii de pe malurile

Senei, figurile acelea atât de pitoresti! Semanau între ei, pareau de

aceeasi vârsta, toti fara exceptie calmi, indiferenti, absenti. Fumau,

citeau sau pi-coteau la soare, nu trageau musteriii de mâneca. Marfa

bizara — fiecare obiect avea pretul sau scris clar pe un cartonas,

evitând astfel la maximum tulburarea negustorului cu aer de filozof din

ceea ce parea sa se numeasca contemplarea fenomenului viata — fascina

prin diversitate, mult, inutil si eterogen. De pilda, se întreba aiurit

Roman trecând în revista amalgamul isteric de obiecte, care-i nebunul ala

sa cumpere fotografia de acum o suta de ani a bunicii lui Durand ori

Dupont pe care nu-l cunoaste, sau a matu-sii verisoarei lui Alice,

Hélène, Josette, azi toti locatari extrem de linistiti ai Père Lachaise-

ului?

Cine-i nebunul si ce face cu ele? Sau teancul de scrisori vechi care nu

poarta autograful lui Nelson, nici al lui Charlemagne sau al Eleonorei

Du-se... Sentimentul colonelului era ca ocupatia principala a acestor

negustori consta de fapt în scotocirea podurilor paduchioase unde nimeni

nu se în-cumetase înca sa scuture zdravan. Altfel de unde atâtea carnete

de bal jer-pelite completate de contemporanele contesei de Ségur, cutii

vechi de bom-boane sau de chibrituri, kilograme de decoratii fara valoare

— Napoleon era foarte generos — bigudiuri din vremea bunicii, aducând a

instrumente de tortura, acuarele vestede, neîndemânati-ce, industria

harnica a pensio-natelor din veacul trecut?...

Spre stupefactia lui Roman, existau însa amatori — si într-o dimineata

de primavara, cum întâlnesti doar la Paris si în pânzele lui Corot,

asis-ta-se chiar la o vânzare en gros. Un englez, cu aerul excentric pe

care-l ca-pa-ta toti supusii gratioasei sale maiestati britanice în

peisajul parizian — nu-i mai putin adevarat ca în materie de originali,

Anglia are legiuni —, a-chizitionase tot stocul de fotografii vechi ale

negustorului si doua teancuri impresionante de scrisori. Desi

familiarizat cu repulsia englezului fata de necunoscuti, oroarea organica

a acestuia de a fi acostat, Roman nu rezis-ta-se tentatiei:

— Scuzati-ma! La ce va folosesc toate aceste... obiecte?

Tom, ori John, ori Bill începuse sa behaie, de parca în toata viata lui

nu auzise o gluma mai reusita.

— Ma uit la fotografii, citesc scrisorile.

— În ce scop?

— Dar îmi fac placere, omule! Ma înviореaza grozav sa ma gândesc ca toti

indivizii acestia au murit. Ciocanise cu pipa în scrisori. Ei aveau prob-leme foarte asemanatoare cu ale noastre si, indiferent daca le-au rezolvat sau nu, tot au murit. Daca izbutesti sa întelegi acest amanunt poti privi viata dintr-o perspectiva noua, înviоratoare.

"E clar!" conchise Roman multumindu-i si îndepartându-se suspect de repede. La rându-i, englezul, nedumerit de plecarea precipitata, conchi-se ca la Paris si-au dat întâlnire toti evadatii din ospiciile continentului eu-ropean, începând sa fie puternic concurati de baietii buni de peste ocean...

"Ce-o fi facând Tommy acum? se întreba colonelul intrând în Strada Craitelor. Era îndeajuns de tânar pentru a fi mobilizat. Sunt curios în ce masura îl ajuta pe el azi fotografiile si epistolele decedatilor, chiar daca au fost scrise la Waterloo, sa priveasca viata dintr-o perspectiva înviоratoa-re..."

Barbatul care-i deschise era scund, subtire, cu fata ascutita ispravita într-o barbie despre care francezii obisnuiesc sa spuna galos. Se apropia

de patruzeci de ani, dar parea mult mai tânar din pricina siluetei baietesti si a ochilor negri extrem de vii.

— Baga de seama, Luigi, râse Roman, ai început sa te îngrasi.

— Patru's cinci de kile juma', parol, dom' colonel!

— Te pregatesti pentru derby?

Chipul lui Luigi se boti:

— N-am pomenit natie de oameni mai necivilizata ca fritii! Sa tratezi de

mârtoage cai pur-sânge, sa-i înhami la Dicke Bertha. tineti minte, dom'

colonel, astia pierd razboiul pentru ca sunt peizani. N-au clasa, n-au

rasa! Asta e!

Luigi, unul din ce mai buni jochei ai lui Marghiloman, pâna la

izbuc-nirea razboiului, tremura de indignare. Peretii încaperii uriase —

"studioul meu", se exprima modest Luigi — erau invadati de fotografii înramate. Ro-man recunoscu cu nostalgie marile vedete ale hipodromului

bucurestean.

...Ducesa! O iapa murga, de prima clasa, irlandeza, descinzând din li-nia

Diomedia. Capricioasa si derutanta, era mai rapida la ultima

saispreze-cime decât la prima... Roman pariase enorm pe Stea de Argint si

se cura-tase. Primise pontul de la un antrenor, si pe vremea aceea mai

era destul de naiv ca sa creada orbeste în "fixuri", indiferent ca i le dadea bunica sau stareta de la Schitul Maicilor. Uite-l si pe Lord...

Avea copitele mici si îi con-veneau pistele tari. La un an si jumatate,

alerga ca un armasar de trei... Trofeul de Aur... Ce vremuri frumoase!...

— Mda, ofta colonelul si se aseza pe o canapea de piele. Era veche,

roasa, dar extrem de confortabila. Ce mai faci tu, Luigi? Credeam c-ai pa-rasit Bucurestiul.

— Fac ceac-pac! De plecat, n-am plecat ca n-aveam unde sa ma duc. Am tras la umbra, dau la peste si astept.

— Ce astepti?

— Sa rateze prostii astia si sa-mi iasa favoritul.

Colonelul îi azvârli o privire plina de miez:

— si daca se trucheaza cursa?

— Dom'le colonel, ati pierdut prea multi bani în capraria noastra ca sa nu fi învatat ca nimic nu e niciodata sigur.

Colonelul râse:

— Asa o fi!... si dupa aia, ce ai de gând?

— Scot steagurile si diii... calut!

— Ai de gând sa mai încaleci?

— Dar bineînteles! se indigna Luigi. Ma simt într-o forma exceptionala si, pâna la cincizeci de ani, nici prin gând nu-mi trece sa-mi vând saua si chipiul în Taica Lazar.

— Bravo, Luigi! si cu teatrul cum mai stai?

Chipul jocheului se întuneca. Întrebarea colonelului rascolea amintiri neplacute. Cu vrei zece ani în urma, se certase cu Marghiloman si "demi-sio-nase". Fostul ministru, ranchiunos si vrând i-l întoarca, se aranjase cu toti proprietarii de cai din Bucuresti sa nu-l angajeze. Disperat, fara bani, acceptase sa "joace" câteva luni în spectacolul "Chef la toarta" de la Gradi-na Ambasador. Interpreta cu har cimpanzeul unei doamne excentrice si di-rectorul trupei recunostea ca

în toata

cariera nu facuse succes mai mare; se juca seara de seara cu casa

închisa. De fapt, Luigi mutase hipodromul la Ambasador si era aplaudat

frenetic de fostii lui spectatori care îi arun-cau alune si portocale pe

scena, îl trageau de coada, îl dezmierdau. Umilin-ta acelor seri îi dadea

si astazi cosmaruri.

— De ce tineti cu tot dinadinsul sa ma indispuneti, domnule colonel?

— Glumeam, râse Roman. În realitate am venit sa te întreb daca esti

dispus sa ma ajuti într-o anumita chestiune mai... speciala. Apropo, cum

stai cu banii?

— Sunt pe geanta rau, dom' colonel, dar de dragul dumneavoastra, dau

reprezentatie în beneficiu.

Ochii lui Roman sclipira. O lumina vesela care îl facea sa para extrem de

tânar.

— Mi-e teama ca de asta data trebuie sa evoluezi într-un numar de circ.

— S-auzim de bine! Prefer sa fac pe vidanjorul.

— Ai rabdare, nu te aprinde. Am nevoie de o persoana subtire ca un tipar

si agila ca o pantera care sa poata trece printr-o anumita fereastra de

dimensiuni extrem de reduse.

— Deci borfas! Din ce în ce mai bine! Unde ai ajuns, signor Luigi!

— Cu mult mai bine, în orice caz, decât se astepta taica-tu.

— Batrânul n-avea imaginatie! Puteti sa-mi spuneti cui apartine

fe-reas-tra aceea?

— Unei doamne al carei nume nu cred sa-ti spune prea multe. Valentina

Fulga. Starea civila — vaduva tânara. Ocupatia — actuala metresa a

colonelului Hentsch.

— Grangurul al mare? întreba Luigi desi auzise foarte bine.

— ala. Înca o informatie pretioasa: casa în chestiune reprezinta

locu-inta provizorie a neamtului. La Athénée Palace clima a devenit

neprielnica, atenansele sunt scoase din uz, nu functioneaza apa, caldura

ca în Siberia! Lucreaza bosii la birou cu manusi îmblanite.

— Încep sa pricep unde bateti, domnule colonel. Ferestruica aceea

dragalasa va intereseaza nu pentru ca apartine doamnei Fulga, ci pentru

ca acolo locuieste Hentsch.

— Exact.

— Presupun ca imobilul e pazit din cinci în cinci metri de santinele cu

cinci rânduri de flinte si un cutit între dinti.

— Inexact. Pentru a nu atrage atentia asupra casei, Hentsch n-a

insti-tuit nici un fel de paza. A luat toate masurile ca aceasta locuinta

sa ramâ-na secreta. Nu pleaca niciodata de acasa si nu se întoarce cu

masina. Mai precizez: nu exista slugi, exceptând o femeie cam slaba de

minte care vine dimineata si deretica, iar imediat dupa prânz, face

bezele de adio.

— si gonzesa? Înteleg, madam Fulga.

— Nici o problema. În orice seara, negresit, joaca chemin de fer la Mig-non. Lipseste între ceasurile 10 si 2 dupa miezul noptii. Hentsch o înso-tes-te totdeauna.

Ochii lui Luigi alergau pe chipul colonelului, pareau incapabili sa se fixeze.

— Cum s-ar zice, nici un risc.

— Aproape. Vorba ta, niciodata nu poti fi absolut sigur, oricând poate interveni ceva. Daca Providenta ne scuteste de acest ceva neprevazut sau neasteptat, esti mai asigurat decât cofrat într-un safe, la Banca Angliei. Sunt cinstit cu tine, Luigi...

— Ce trebuie sa fac?

— Înseamna ca esti de acord.

— Da. Pentru dumneavoastra, domnule colonel, si pentru ca au "mobilizat-o" pe Edelweiss. Brutele nici macar n-au tinut cont ca e domni-soa-ra. Când am vazut-o înhamata la un car cu munitii, am zacut o luna. Ma gândesc mereu cum o hraneam cu biberonul si îmi dau lacrimile. O iubeam ca pe copilul meu... Eh! La dracu'! Spuneti-mi, domnule colonel: Ce? Unde si când?

Roman îsi ridica piciorul peste celalalt, bratul spânzura neglijent pe spatarul canapelei. Luigi surâse. Recunostea atitudinea plina de eleganta a colonelului. Chiar si în hainele astea grosolane de precupet, cu ciubotele grele de noroi, regaseai lesne craiul de altadata, nelipsit din

tribunele hipo-dromului, în stare sa piarda greu, fara sa clipeasca,

gasind puterea sa su-râda si sa ofere, dupa lovituri dure, doamnei care-l

însotea un supeu fin pentru care doar florile costasera mii de lei. si

ramânea mereu încântator, spiritual, inepuizabil dar mai cu seama barbat

cu certa vocatie de galant, daruind partenerei o seara "inubliabila"...

Fusese însurat cu o zâna transparenta, diafana, toata numai ochi si

plete-ntunecate. Luigi o tinea minte. Pe atunci, el mai era copil de

mingi pe terenurile de tenis de la lacuri. Când te uitai la ea, îti venea

sa crezi c-o poti doborî cu un ghiocel, nu concepeai — Luigi îsi

închipuise ca aceasta trebuie sa fi fost principala ei însusire, n-o mai

întâlnise la nimeni — ca pe lume exista lucruri urâte: rufe murdare, de

sâmbata, o dantura neîngrijita, balega pe uliti, sudalmele muscalilor...

Zâna se dovedise însa neasteptat de energica si apucase haturile cu

amândoua mâinile. Roman le îndurase doi ani de zile dupa care "adio draga mea, eu nu te voi uita, pastreaza intact miozotisul amintirii în inima

ta"! În aceeasi noapte, la hotel, îsi lipea trei plasturi lungi pe

obrazul drept...

— Dragul meu, îti voi raspunde în ordine inversa. Când? Asta-seara. E

mare receptie la Carp. Printre invitati, toti de marca, de fapt în

cinstea lui se organizeaza tambalaul, e si tarul bulgarilor, Ferdinand,

venit împre-u-na cu suita în vizita oficiala. Or sa joace chemin de fer

pâna mâine la prânz, îti garantez. Luminatia sa când vede o masa verde...

În orice caz, Hentsch si dama nu vor lipsi. Consider ca n-avem voie sa

scapam un prilej unic.

Luigi zâmbi.

— Uite ce va sa zica un fix... S-ar putea ca de data asta sa nu va

în-se-lati.

— Trag nadejde... A doua întrebare, unde? Pe Strada Antim, colt cu Palas.

E o cladire impunatoare din piatra, cu foisor. Ferestruica despre ca-re-

ti vorbeam e în spatele cladirii si da într-un oficiu lipit de bucatarie.

Pe noi ne intereseaza biroul ce a fost cândva al domnului Alcibiade

Fulga, în momentul de fata, cabinetul colonelului Hentsch. Amanunt

important: în toata casa nu exista nici un safe...

Luigi se încovoie reflex, asa cum facea altadata când, aplecat peste

coama calului, astepta, arc, semnalul de plecare.

— Ce trebuie sa înteleg?

— Spargatorul nu trebuie sa-l dubleze pe acrobat. De fapt, ajungem aici

la cel de al treilea raspuns. Ce urmeaza sa faci... Din pricina

conditiilor proaste de la Athénée Palace, Hentsch lucreaza acasa. Îti

poti închipui les-ne ca materialele la care opinteste si asuda seful

Biroului de informatii al Marelui Cartier german trebuie sa fie extrem de

interesante.

Luigi holba ochii cât blidele de parastas.

— Sa le fur?

— Nu pe toate, zâmbi îngaduitor colonelul. Ma intereseaza un singur

document, imprimat pe doua sau trei coli de hârtie rosie. Retine, rosie

ca... stai, am o proba!

Scoase din buzunarul de la piept o mostra cât o cutie de chibrituri:

— Uita-te bine la ea. E usor creponata, hârtie natural de proasta cali-tate, spre a nu putea fi falsificata usor — culoarea sfecla.

Luigi îsi ridica ochii. Dintr-o data, accentul, limbajul se schimbara. Ie-seau la suprafata anii copilariei petrecute în mahalaua Scaune, unde ta-ta-sau, jupân' Ghita, dubea piei de vaca, bivol, oaie, nevasta si fecior. Luigi, pe atunci Lixandru, fugise la doisprezece ani si nu consimtise sa mai dea pe acasa decât la parastasul de patruzeci de zile al cojocarului. "Nu poti fi sigur niciodata, spunea înca din vâfsta cruda. E în stare sa sara de pe na-sa-lie si sa ma alerge prin curte cu vâna de bou. Acum, dupa sase sapta-mâni, mai greu, ca doar n-o fi Cristos!"

— Auzi, boierule, am asa o impresie ca matale nu mergi cu lingurita. Chestia-i ca eu nu cunosc boaba din pasareasca soacatilor... Fransé si inglis ce-am deprins.

— si le-ai deprins bine. Nu-ti bate capul, mon cher. Cercetezi doar dupa

colile rosii. Înca un detaliu care ti-ar putea fi de folos: foile nu depa-sesc jumatatea unei pagini de caiet mare, de dictando... Hai ca-l stii! Pe unul din asta îsi însemna pariurile Mardare.

— Aha!

— În coltul din stânga, apare totdeauna o stampila neagra, pusa oblic...

E limpede?

— Limpede.

— Înca ceva. Când pleci — Roman deschise din nou portefeuille-ul — lasi

plicul asta pe birou. Ai grija sa nu uiti...

Luigi îl cerceta lung, pe toate partile. Descifra cu voce tare:

— Doamna Fulga. Mda... Pomeneati mai 'nainte de batrânul meu, jupân'

Ghita... C-am ajuns mai bine decât se-astepta. Nu va suparati, dom'

colonel! Taticul dumneavoastra ce zice?

*

Plicul îl primise prin intermediul unei sectante, o biata pasare ratacita

care vagabonda în lungul tarii propovaduind cuvântul Domnului. Era

sla-ba, cu pleoapele vesnic coborâte — chiar când se mira, nu se vedeau

mai mult de jumatate din iris si pupile — si o figura sepulcrala,

dezagreabila nu atât prin culoarea de mormânt, cât prin expresia de

umilinta ostenta-tiva, vâscoasa, arborata în permanenta. În prezenta ei

simteai — si Teodo-ri-ni nu facea exceptie — repulsie, neliniste,

neîncredere si, dincolo de mas-ca unui cuget în vesnica penitenta,

intuiai iscusinta mireana, dusa pâna la ticalosie.

Mesajul îl tinuse "ascuns" — prevenind controalele inamicului — la

vedere, lipit pe spatele tablitei care-i atârna la gât: "Închinati-va

Ziditoru-lui, nu-l slujiti pe Mamon... Mi s-au fost luate darurile,

graiul si auzul, dar nu si voinicia de a-l sluji pe Domnul nostru

Cristos..."

În interiorul anvelopei, Teodorini gasise al doilea plic. Bucurestii ras-pundeau întrebarilor sale:

"Despre capitanul Alexandru Ioanid:

Capabil, instruit, curajos, excelent tehnician. Mare vedeta a Europei, dupa Blériot. Provine dintr-o familie de intelectuali mijlocii. Tatal, diriginte de posta la Galati, decedat timpuriu. Mama — descendenta unei familii de boiernasi — se muta la Bucuresti împreuna cu fiul ei, Alexandru, în 1899. Ioanid nu manifesta simpatii stridente fata de nici o putere straina, pare preocupat doar de performantele sale aviatice. Înainte de razboi, viziteaza cu egal interes Anglia, Franta, Prusia, cautând sprijin, teren prielnic pen-tru desfasurarea intensa, productiva a activitatii sale. Nu are vicii, desi se-ducator, aventurile sale sunt neînsemnate pâna în primavara lui 1914 când o cunoaste pe Andra Varlam, demimondena primejdioasa. Sotul ei, pictorul Petre Varlam, nepotul de vara al marelui Rosenthal, cu douazeci de ani mai în vârsta, nu dispune de nici un fel de autoritate în casnicie. Amanunt pitoresc: în lumea artistica a Bucurestilor se afirma ca Varlam, nepotul, «face Rosenthali mai buni decât însusi Rosenthal...» Nu are cota, primeste însa comenzi importante datorita favorurilor împartite de sotia lui potentatilor zilei. Andra Varlam, fermecatoare ca înfatisare, reprezinta pro-totipul de femeie fatala: distruge cu gratie vieti, cariere, topeste cu

voraci-ta-te averi. Generalul Berthelot care a cunoscut-o la un bal

mascat înainte de razboi (Andra Varlam evolua într-o rochie îndrazneata

din blana de feli-na) s-a interesat: «Câti... lei manânca tigresa asta?»

Va reproducem aceste amanunte pentru a întelege pasiunea devoranta a lui

Ioanid. Cercetarile, credem, ar trebui îndreptate în directia aceasta.

Ioanid, desi a câstigat bine ca pilot de performanta, este departe de a

fi un nabab si, din pricina chel-tu-ielilor nesabuite, contul sau la

banca a fost de mult epuizat de dragul An-drei Varlam. De teama sa n-o

piarda, este sau ar putea fi cumparat. Cre-dem ca totul depinde de suma

oferita."

"Despre maiorul Gogu Rosianu:

Provine dintr-o familie cu oarecare stare, datorita unei împrejurari

speciale. Mama — Cleopatra Tulbure — este a douasprezecea fiica a unui

taran avut din împrejurimile Bacaului. Când a împlinit saisprezece ani,

în-treaga familie plecata la o nunta peste Siret s-a înecat în apele

stârnite de furtuna. O data cu podul, s-au prabusit în viitoare noua

trasuri pline ochi. tintuita acasa de un varsat de vânt, Cleopatra

ramâne, la o anumita scara a pretentiilor, mostenitoare bogata stârnind

interesul lui Manole Rosianu, tânar magistrat.

Din aceasta casatorie, rezulta trei copii: Ion, cazut la Turtucaia, Maria

ramasa în teritoriul ocupat, vaduva azi, si Gogu.

De retinut: Gogu Rosianu face studiile de inginerie la Tübingen —

ho-tarât, în aceasta familie bucuriile rasar din cenusa si pe ruinele

tragediei — prin bunavointa generoasa a unei matusi îndepartate stabilite

pe vre-mea lui Cuza în Prusia Orientala. Unicul ei fiu — Georg — piere

într-un accident de calarie si similitudinea de nume, plus anul nasterii

identic cu al nepotului din România o determina sa-l ia pe acesta sub

obladuirea ei. Cei sase ani petrecuti de maiorul Gogu Rosianu într-o

Germanie înca ama-bi-la cu strainii, în mediul studentesc caracteristic,

subventionat comod de o matusa providentiala si culanta, nu trebuie sa

constituie o prejudecata, dar ar putea explica, bineînteles coroborat cu

indicii ferme, anumite încli-natii si chiar simpatii. Nota bene! Rosianu

e un seducator. În alt sens de-cât Ioanid, dar mult mai primejdios caci

farmecul lui nu actioneaza doar asupra femeilor, ci asupra unei mase mult

mai largi. Ca date personale, îl socotim idealul agentului dublu."

Maiorul Valeriu Teodorini abandona hârtiile — mai avea de parcurs o

singura pagina — si se ridica de la masa dezmortindu-si trupul. Se simtea

obosit si încerca un vag sentiment de nemultumire. Bineînteles,

informati-ile primite de la Bucuresti completau, îi rotunjeau imaginile

despre Ioanid si Rosianu, dar ramâneau simple fotografii.

"Din toata compunerea rezulta doua chestiuni: ca Ioanid de dragul

soimaritei e în stare la o adica sa devalizeze o banca, sa-si vânda mama,

tata, patrie adorata si ca astalalt, Rosianu, poate sa procedeze asijderea pentru ca a crapat pe saturate la Tübingen cârnati pe varza si s-a umflat cu bere..."

Când relua hârtiile, nemultumirea se transforma în stupefactie grasa. Citi, având sentimentul ca viseaza:

"Despre maiorul de contrainformatii Valeriu Teodorini:

Fiu al profesorului universitar Iulius Teodorini, sef de catedra la secti-a chirurgie a Facultatii de Medicina din Iasi, si-a facut studiile muzicale la Conservatorul din Bucuresti, completate ulterior în Belgia, Italia si Franta. Inteligent, perseverent, cult, chiar rafinat, intuitiv si bun psiholog, pare pre-destinat activitatii de contrainformatii.

Vulnerabil (ATENtIE!!) din cauza unui orgoliu patologic. Ambitia de a fi mereu cel dintâi, cel mai bun, cel ovationat indiferent ca evolueaza la pi-an, pe un teren de tenis, de oina sau pe cel atât de nesigur al informatiilor, îl poate duce la întreprinderi riscante. Toti agentii care au ambitionat sa fie spionii secolului au fost de obicei si cei mai mari tradatori. Deci, din nou, ACHTUNG! !!..."

Teodorini ramase cu foaia în mâna, golit de orice judecata. "Cum vine asta? Au capiat?! Adica ma avertizeaza pe mine, Teodorini, sa fiu atent cu alter-ego-ul meu, Teodorini virtual tradator?!"

Nu mai pricepea nimic.

*

— Domnilor! exclama Gogu Rosianu trântind o mapa cu documente pe masa,

pentru mine nu mai exista nici un dubiu. În lipsa noastra, ori doar a mea, cineva intra în acest birou nenorocit si se distreaza cum îi pla-ce.

Capitanul Ioanid, racit, îsi turna ceai fierbinte dintr-un termos. Înghiti o pastila de chinina si îsi sterse buzele umede cu batista. Rosti vorbele cu indiferenta, vag plictisit:

— În sfârsit, bine ca te-ai convins.

Teodorini, coplesit înca de nota informativa primita în cursul aceleiasi dimineti, întreba cu voce nesigura:

— Ce s-a mai întâmplat?

— Ce s-a întâmplat, ce nu s-a întâmplat, exploda Rosianu, pentru mi-ne

este limpede. De zece zile numarate îmi notez în carnet ordinea în ca-re?mi asez hârtiile din sertare. Fiind un istet, mai întind si capcane: de pil-da plansa cinci are coltul din dreapta sus scos în afara sau, la numarul opt, am agatat o clama ori un hipopotam... Uitati-va, asta e carnetul, com-pletat pe zile!

Le flutura dinaintea ochilor blocnotesul, dupa care-l arunca scârbit pe masa lui Teodorini.

— Cred ca am sa-l trimit bunica-mii sa-si faca papiote din el.

Teodorini îl rasfoi masinal.

— si?

— Ce vrei mai clar? rânji Ioanid. Îsi aranjeaza azi biroul într-un fel si mâine îl gaseste altfel.

— Va place? continua Rosianu. Un lucru însa, domnule, n-am sa-l înteleg

în ruptul capului. Tipul de-mi varzareste hârtiile e un ageamiu, comite

greseli grosolane, n-are stil, n-are metoda, îsi lasa degetele amintire

pes-te tot!... Uitati-va numai la harta asta! Zici ca si-a vârât special

mâna în fu-nifigine... si totusi nu se da prins. Cum intra aici? Pe unde

iese? Omul in-vi-zibil?

Teodorini, consternat, galben, îsi scoase ochelarii aburiti:

— si totusi nu se poate... Este practic imposibil... Am dormit aici pe

culoar patru zile, pazind usa zavorâta.

— Aia e! se hlizi Rosianu, ca ai dormit!

Ioanid interveni:

— Admit ipoteza dumitale ca Teodorini a dormit. Somn greu, fara vise,

lemn, cum vrei, desi nu-mi pot închipui performanta stând ghemuit pe o

canapeluta desfundata, cu picioarele atârnând si mantaua trasa pâna la

barbie în loc de plapuma. Sa admitem, totusi ca, rapus de oboseala, a

iz-bu-tit. Pe unde a intrat totusi persoana? Usa n-a fost fortata si

orice tenta-ti-va în sensul asta, cât de delicata, l-ar fi trezit,

ferestrele sunt intacte.

— Nu stiu, ridica din umeri Rosianu. Eu nu sunt un tip destept, nici

cititor în stele. Va spun doar ce am constatat. În rest, procedati cum va

ta-ie capul. Sunt gata sa plec oricând din balamucul asta, mai ales de

când au început sa intre în arena si fantomele.

— Când eram în liceu, spuse cu o voce îndepartata Teodorini privind fix

plumiera si vorbind parca doar pentru el, am citit o carte... Misterul

ca-merei galbene... O crima comisa între peretii unei încaperi cu usa si

feres-trele închise pe dinauntru.

— Eu am citit Scufita Rosie, se enerva Rosianu, dar n-am întâlnit-o

niciodata. E, în sfârsit, cazul sa fim seriosi!

Teodorini ridica o privire ostenita. Parea în transa si Ioanid îi puse

mâ-na pe umar:

— Ce-i cu dumneata? Esti bolnav?

Celalalt se scutura moale, continuând sa-l fixeze pe Rosianu.

— Ma întreb daca cineva ar putea împinge atât de departe simpatia lui

pentru nemti, chiar daca-i legitima, încât sa-i sacrifice pe ai lui...

Rosianu îl cerceta o secunda nedumerit, apoi îsi înfipse mâinile în par,

exasperat. Se adresa lui Ioanid:

— asta-i schizofrenic, facea cariera în azilul lui Charcot! Mai omule,

sunt singurul care a învatat la nemti? Care a avut o bursa nenorocita? De

ce nu-l iei la întrebari pe Dabija, vorba aia, sef de promotie, în

fiecare an a luat premiul întâi cu cununita?!

Ioanid se ridica si se duse la chiuveta sa spele ceasca:

— Lasati-o dracului! Nu realizam nimic azvârlindu-ne învinuiri unul

altuia.

— M-a înnebunit! se ambala Rosianu. Îmi perchezitioneaza toata ziua

odaia, îmi umbla prin buzunare, se tine dupa mine si la latrina.

Ioanid râse pe nas, fara sa-si dezlipeasca buzele:

— Daca-i asa, Teodorini, cred ca exagerezi putintel.

Glasul lui Teodorini rasuna isteric:

— Deloc! Este obligatia mea ca ofiter de contrainformatii sa fiu atent,

sa suspectez pe toata lumea.

— Hm! facu Rosianu, mentalitate tipica de flic de provincie.

— si pe dumneata te suspectez, spuse Teodorini împungând cu degetul spre

Ioanid. În decurs de unsprezece zile ai trimis doua mandate a câte cinci

si respectiv sase mii de lei pe adresa doamnei Varlam refugiata

îm-pre-una cu sotul ei la Iasi, Strada Lascar Catargi nr. 11. Poti

contesta? De unde ai dumneata acesti bani când primesti o solda de sase

sute de lei pe luna?

Rosianu chicoti:

— O mica atentie din partea Kaiserului.

Ioanid, palid, îsi înclesta pumnii uzi. Îl simteai enervat la maximum,

încordat ca o pantera, gata sa sara în grumajii lui Teodorini. Gogu

Rosia-nu, speriat — nu-l vazuse înca pierzându-si cumpatul — si având

imagi-nea concreta a mâinilor puternice înfipte în beregata lui

Teodorini, se vârî între ei:

— Stai cuminte, mon cher. În definitiv...

Se opri nestiind ce sa spuna. Ioanid îl dadu cu o singura mâna la o

parte, fara efort, ca pe o cârpa.

— Nu-ti îngadui sa te amesteci în viata mea privata.

Teodorini râse isteric, ai fi zis ca vrea sa-l provoace cu tot dinadinsul.

— Am vorbit de bani, nu ca-i pui coarne pictorului. Barbatu-i pictor, îi explica lui Rosianu, deseneaza dupa carti postale ilustrate si are dever, doamna-i face rost de comenzi.

— Ai înnebunit? exclama speriat Rosianu. Esti beat? Daca intra asta în tine, te-adun cu pipeta...

Oasele capitanului Ioanid pârâira.

— Fii linistit, n-am sa-l lovesc. Nu m-am murdarit niciodata atingând o scârnavie. Sa tina minte însa ca nu toata lumea îmi seamana. Unii au aratatorul mai nervos.

Teodorini continua sa râda ca o paiata beata.

— Ma ameninti?

Ioanid nu raspunse. Gogu Rosianu se uita la Valeriu Teodorini si se simti coplesit de o certitudine stranie. "Nu mai are zile multe."

CAPITOLUL XVI

Doamna Valentina Fulga îsi arunca pe spatele canapelei blana somptuoasa de vulpe albastra, ramânând într-o rochie din brocart argintie, cu spatele gol. O diadema batuta în safire îi strângea coama castaniu-roscata, dând stralucire speciala ochilor bridati, trasi spre tâmple, de

un albastru-astral. Era înalta, cu umeri superbi. Narile nervoase si

buzele pline, tivite, spuneau totul despre temperamentul si coordonatele

existentei doamnei Fulga. Câtiva pistrui aurii, risipiti ca în joaca pe

pometii proeminenti, punc-tau pielita neasemuita a obrazului, vestita în

Bucurestii acelor ani. Avea miscari ondulate, de o gratie regala, si

colonelul Hentsch, ametit, o privea încredintat ca nu vazuse niciodata un

exemplar mai reusit. Înca din primele saptamâhi ale legaturii lor, stiuse

ca se va însura cu ea, oricât de imprudenta i s-ar fi parut hotarârea.

Îsi aprinse o havana:

— As mai bea ceva.

— E o idee...

Vocea era bine pozata, culta, din piept.

Hentsch îsi muie buzele si se uita la ceas. Plecasera la mijlocul

sera-tei, având de lucru acasa. Acum îsi îngaduia un scurt ragaz alaturi

de Va-lentina, mainte de a intra în cabinet.

— Ai pierdut? se interesa doamna Fulga asezându-se cumva oblic, de? a

lungul canapelei.

Parea un animal superb, auriu.

— Bineînteles, râse Hentsch. Când joci cu regii si împaratii e întelept

sa pui piedica norocului.

Valentina Fulga decreta:

— Nu-mi place Ferdinand. E ca un satir. Îl simt pervers si decazut pâna

în vârful unghiilor.

Se scutura de sila, tuguindu-si buzele. Hentsch râse:

— E si decazut, si pervers, si viclean, si smintit, însa-i aliatul

nostru. Avem nevoie de Bulgaria. Tu ce-ai facut?

— Am câstigat. Râse lenes: Dupa cum vezi, dragul meu, tu îmi ajungi, nu

am nevoie de aliati si, în consecinta, nu-mi strunesc norocul.

Colonelul surâse recunoscator si îi saruta bratul, deasupra cotului.

Valentina îi arata paharul:

— Mai vrei?

— Multumesc, nu. Am înca de lucru.

— Te astept?

Doamna Fulga îi citi raspunsul în ochi si-i zâmbi cu surâsul si dantu-ra

care facusera din Pola Negri, mic-burgheza neînsemnata, o celebritate. Se

ridica, îndepartându-se lasciva, insinuanta, dar fara ostentatie — câte

femei cocotate pe tocuri de cincisprezece centimentri izbutesc pasul

acesta de cadâna? — spre usa îmbracata în draperii. Trupul — si iarasi,

câte fe-mei sunt cu adevarat frumoase privite din spate? — avea unduiri

elegante, trestie mângâiata de adierile noptii.

Hentsch, congestionat, deserta paharul si scotându-si din mers jache-ta

intra bine dispus, fara umbra de oboseala, în cabinet. Se simtea

îndra-gostit ca la saisprezece ani. Era o Milly oarecare, fiica unui

profesor de gim-naziu, roza proaspata, colectionara înversunata de retete

de prajituri. Azi, sentimentul se desavârsea, fericirea lui era întreaga,

perfecta si ro-tun-da ca o portocala, caci dragostea, gândea Hentsch, nu

poate atinge valorile sale maxime decât într-un climat de siguranta, iar

acesta ti-l poate da nu-mai "proprietatea"... Se simtea proprietarul Valentinei, amanunt ce-l facea sa exulte caci vaduva lui Fulga nu era o

femeie de toate zilele... Sa stapâ-nesti, pâna la a-ti ciuguli din palma,

o fiinta dârza, voluntara, plina de per-sonalitate despre care colonelul

îsi închipuia ca ar fi suficient sa clipeasca pentru a avea la vârful

pantofilor de atlas toti regii lumii, prin sânge sau aur, nu era putin

lucru.

Candelabrul de clestar — Hentsch iubea încaperile luminate a giorno, fara

întrerupere, detesta întunericul — umplea cabinetul de soare argintiu.

Îsi plimba instinctiv privirea asupra decorului devenit familiar. Pe masa

de lucru, un birou autentic Buhl, zari rezemat de cutia cu havane un plic

alb, format mic. Dintâi, nedumerit, apoi cuprins de neliniste, îl

deschise ner-vos. Înauntru, o carte de vizita obisnuita si câteva rânduri

asternute cu un grafism elegant, energic, simplu, fara zorzoanele,

zulufii si parafele compli-ca-te de copist, atât de gustate în epoca.

"Mi-am îngaduit sa împrumut de la dumneavoastra un document re-lativ

interesant, gândindu-ma ca s-ar putea sa-mi stimuleze somnul. E vorba

despre cele trei coli de hârtie rosie. În cursul zilei de mâine vi le voi restitui. V-as fi îndeobste recunoscator, daca ati avea amabilitatea sa-mi pregatiti, pentru aceeasi data, un nou material. Cu multumiri, colonelul Roman."

Hentsch simti ca i se face negru dinaintea ochilor. Furios, izbi cu pum-nul în lampa de birou, un Hercule turnat în argint opintind sa rezeme un abajur imens de atlas violet cu ciucuri aurii. Lovitura naprasnica turti armonica ciuperca de matase si strâmba bratul zeului. Colonelul, desi ra-nit, nu simti durerea.

"Dumnezeule! sopti îngrozit. Colile rosii ultrasecrete! Cum am putut fi atât de imprudent?"

De fapt, stia. Se bizuise pe taina — si o închipuise absoluta —locuin-tei doamnei Fulga; în doua luni de când dura aceasta legatura, îsi interzi-se-se orice imprudenta sau indiscretie. Automobila — o Pipe 25 HP 1914 — urma de fiecare data un itinerar complicat si derutant, nu-l lua si nu-l lasa niciodata acasa; nu frecventa cu Valentina localuri publice, evita chiar sa se apropie de ferestre atunci când erau neperdeluite.

"Documentele rosii!" Doar el, Hentsch, Roman si înca o mâna de initi-ati erau în stare sa aprecieze parametrii reali ai dezastrului pe care-l putea provoca o asemenea lovitura în cadrul unui serviciu de informatii.

Cele-brel-e documente rosii, ultrasecrete, cuprindeau lista tuturor spionilor si co-laboratorilor — peste o suta — care actionau în

Moldova

înca libera. Din-tr-un foc, Roman — Dumnezeu stie cum se strecurase în

cabinet, dar acum putin îi pasa, avea sa cerceteze mai târziu —

strangula, desfiinta pur si simplu, o retea anevoie pusa la punct cu

cheltuiala de timp, energie, a-bilitate si bani. si tot dintr-o singura

lovitura, le distrugea toate legaturile, orice posibilitate de informare

asupra miscarilor inamicului, ridica efectiv un zid pâna la cer între ei,

nemtii biruitori, si teritoriul liber.

Smulse receptorul si începu sa bata isteric în furca.

Ceru centralistul de serviciu neamt si urla:

— Casa colonelului Verzea!

Atrasa de zgomot, Valentina Fulga intra în birou. Pe kimonoul vapo-ros,

bleu de nuit, coama salbatica desprinsa din ace revarsa un aur greu,

rosu. Se interesa cu glas ragusit de somn:

— Ceva neplacut, dragul meu? Te-am auzit strigând...

Hentsch se întoarse. Avea fulgere în ochi. Facu eforturi sa zâmbeasca.

— De asta data a izbutit sa ma enerveze bine. Poti paria ca în trei zile,

atâtea îi acord, trei zile, acest balcanic impertinent va deveni o simpla

le-genda... M-am saturat. Îl vreau viu sau mort!

Privirea Valentinei Fulga, aburita de nostalgie, cauta dincolo de

fe-res-tre. sopti, zâmbind amintirii, fara ca Hentsch care racnea în

receptor s-a-uda:

— Barbu Roman... Pacat!... E un barbat sarmant...

*

Marti 26 februarie, la ceasurile 8,30, generalul Dabija intra în Bacau.

La 9, fara clipa de abatere, se afla în biroul lui Averescu si-i depunea

pe masa o mapa impresionanta, verzuie, cam de trei centimetri grosime.

— Aveti aici, explica, raportul meu pe marginea materialului primit;

planurile noastre partiale si cele de ofensiva coordonata ale rusilor.

— Voi studia mai târziu documentul. Ma intereseaza acum care-i parerea

dumneavoastra de ansamblu.

Dabija, teapan, corect si sec, îsi înfipse monoclul.

— Exprimându-ma în formula concentrata, as spune, mediocra. Planurile

noastre sufera de bizantinism si rigiditate, cele ale rusilor mi se par

fanteziste...

— Nu-i o noutate, domnule general. Dupa celebra telegrama a lui Alexeiev

din 4 octombrie, n-am mai încercat surprize si nici iluzii. Surâse: Ce?i

însa cu "bizantinismul" nostru?

— Din principiu, nu sunt de acord cu o politica de lingusire, favoritism

si menajament rau înteles. A o practica acum mi se pare daca nu

cri-minal, cel putin iresponsabil. Scarisoreanu este de acord cu

Grigorescu din motive cunoscute, Razu obligat celui din urma nu poate

face nota a-par-te, Bunescu vine dupa ei câine în lant, caci i-au fost

superiori.

Chipul lui Averescu se încreti a râs. Semana cu un cimpanzeu inteligent.

Impresia devenea stridenta când se afla lânga nevasta-sa, Clotilda, o femeie impozanta, cu un cap mai înalta decât generalul. Statura impresio-nanta si rochiile maiestuoase îi dadeau o prestanta regala, în contrast cu figura blânda dar lipsita de frumusete, niciodata sulemenita si conciul ca-runt care o facea sa semene cu o învatatoare de sat mai chivernisit.

Generalul Dimitrie Dabija îsi încrucisa mâinile peste pântecele supt si continua:

— Norocul nostru este altul. si sper ca nu ma însel...

Averescu îl cerceta cu ochii încretiti de interes.

— Adica?

— Moralul ostirii e deosebit de bun.

— Interesant...

— Dupa loviturile primite — catastrofele s-au tinut lant — îmi închi-pu-iam ca problema noastra numarul unu o va constitui starea de spirit a ostasilor. Am fost alaltaieri pe linia întâi la Domnesti...

Facu o pauza. Averescu îl urmarea respirând zgomotos pe o singura nara din pricina deviatiei de sept.

— si?

Dabija îsi atinti privirea peste umerii generalului. Regasea privelistea cenusie a transeelor. Peisajul parea alcatuit din sârma ghimpata. O

întâl-neai pretutindeni: delimitând fruntariile zonei libere, în bratele disperate ale copacilor care cautau cerul cu degete raschirate, în croncanitul ciorilor, zgâriind vazduhul înghetat. Parca le vedeai clonturile brodând motive so-no-re tacerii încremenite. Ostasii luati prin surprindere (Dabija detesta vi-zitele aranjate) îsi vedeau de ale lor; vorbeau liber ca în sat la ei, când se încingea hora, la fântâna ori dinaintea primariei.

— Ma! glasuia un negricios din Vlasca. Nu mi-e de papara nemtilor...

— Da' a cui?

— Mi-e de paduchi. astia ne ispravesc... Muica, tin minte, ne grijea cu gaz si fiere de vaca. "Repauzau" lighioanele în farâma de ceas.

— ...Frate-meu e în Ardeal... Ma asteapta ca pe Cristos.

— Esti prost!

— De ce sunt prost, ma?

Ostasul, un caporal cu ochii albastri, farâmita de faianta olandeza, cerceta în jur nedumerit. Dabija îl simtea cuminte, blajin, fara dor de sfa-da.

— Nu pe tine te asteapta.

— Da' pe cine?

— Pe noi astia.

— Care astia? I-oti fi cumetri...

— Hai ca iar esti prost! Vrem România Maie, rotunda... Vrem toti!

— Asa-i, intervenise o matahala de la gurile Dunarii. Acuma, ca avem si

noi scule acatarii, le-om veni de hac.

Un locotenent subtirel, cu urechile ciulite, își sorbea ceaiul incolor:

— România Mare... Dupa ce am pierdut Dobrogea si Oltenia, dupa ce a fost

ocupat Bucurestiul, nu mai nadajduiesc nimic.

— Fleacuri! se auzi o voce groasa. Ce înseamna ca nu mai nadajduiesti

nimic? Asta-i dezertare. Sunt o mie de ani de când ne asteapta fratii din

Ardeal...

— Glasuiesti ca din gazete.

— Când nu-s minciuni, nu-i bai! s-apai înfrângerea rusinoasa cere sopon

si lesie.

— Bazic, razbunare! soacati si fesuri ne-au pus cu botul pe labe! Cu

iertare fie-mi, dar acestea se cer rascumparate...

...Dabija își drese glasul:

— În alta ordine de idei, nu sunt de acord nici cu parametrii mult prea

rigizi în care este anvizajata ofensiva. Se merge pe un sistem liniar

traditional, care nu îngaduie replieri, fandari, revirimente de 180°,

impuse la un moment dat de frontul viu. Sa nu uitam ca germanii sunt

tacticieni desavârsiti, vin în permanenta cu arme noi — au un Krupp care

noua si aliatilor nostri ne lipseste — si ca niciodata nu se pot prevedea

conditiile desfasurarii unei viitoare campanii. Daca oamenii au memorie

fragila, con-ducatorilor lor nu le este îngaduit sa greseasca la fel, iar

istoria militara e plina de pilde. În razboiul de secesiune, trupele

engleze si germane, credin-cioase tipicurilor tacticii liniare,

formaliste, au fost incapabile sa opereze în regiunile mlastinoase si

paduroase nord-americane. Din aceeasi cauza au fost prusienii înfrânti la

Saafeld, Jena si Auerstedt. A folosi dupa caz focul, terenul sau calul,

fara a te lega de scheme, iata lectia pe care au dat-o bu-rii englezilor

si din care generalii nostri ar trebui sa-nvete.

— Aveti vreo propunere concreta?

— Lucrez de un an de zile la un plan de ofensiva orientat pe coordo-na-te

mai elastice si care sa îngaduie revirimente eficace într-un numar de

situatii logic previzibile. Socot ca vi-l voi putea supune spre

consultare îna-inte de sfârsitul lunii martie, mai exact în 20.

Averescu se interesa surâzând cu tâlc:

— Ora?

Dabija raspunse prompt, uitându-se la ceas:

— 12,32.

— Va astept cu cel mai mare interes. Apropo, cunoasteti sentinta

pro-nuntata în procesul Sturdza-Crainiceanu?

Dabija se încrunta.

— N-o cunosc. Capitala, presupun, nu?

Averescu clatina din cap:

— Culmea, nu! Cincisprezece ani munca silnica. De-a dreptul mon-struos!

Un adevarat nonsens, un scandal, când un simplu soldat, cu ace-easi vina,

este condamnat la moarte.

— Înca o prima de încurajare acordata tradatorilor. Probabil au vrut sa

fie milostivi cu batrânul Crainiceanu.

— Milostivenie pe care generalul n-a cerut-o. Rasplata clementei —

Sturdza continua sa ne bombardeze cu manifestele lui. În replica, am

or-do-nat un atac asupra Momâiei. Din pacate, asta înseamna prea putin.

Generalul Dabija îsi ciupi usor buza inferioara.

— Îmi închipui ca sentinta, care pare data de mântuiala, se datoreaza în

mare parte tulburarii provocate de revolutia din Rusia, tradarea lui

Stur-dza trecând pe un plan cu totul complementar.

— Nu-i exclus, ofta Averescu. În realitate, nu trebuie sa fii un geniu

politic pentru a-ti da seama ca razmerita mujicilor echivaleaza pentru

noi cu o catastrofa. si mi-e tare teama ca situatia nu se va redresa.

Ignor ce suprafata are Marele Duce Mihail si de câta energie este animat,

dar un lucru îl stiu cu certitudine: Marele Duce Nicolai, omul cu pumnul

de fier al Rusiei contemporane, nu numai ca nu are simpatii în armata,

dar e literal-mente detestat. Exact în aceeasi chestiune — situatia

noastra e legata, as zice determinata, de evenimentele din Rusia — am

fost ieri noapte la Tet-cani ca s-o vad pe printesa Maruca Cantacuzino...

Tacu si în ochii lui Dabija se aprinse o lumina sireata. Îsi permise

u-nul din rarele lui zâmbete:

— si... ati primit?

— Constat ca esti bine informat, râse Averescu. De altfel, nu era greu de

ghicit. Printesa nu convoaca decât în numele Regelui...

Dabija insista:

— Ati primit?

Averescu îsi împinse buza inferioara înainte:

— Va spun sincer, ma simt extrem de ambarasat. Nu ma vad în ipostaza de

sef al guvernului în împrejurari atât de grele si mai cu seama fara nici

un fel de noviciat.

— Sunt încredintat ca ati tine bine cârma.

— Multumesc... stiu ca o credeti, în general nu rasfatati pe nimeni cu

curtoazii gratuite. Mi-e teama însa sa nu mi se exagereze însusirile caci

nu-mi place ca în urma sa aiba lumea deceptii. În sfârsit, am câteva zile

ragaz de chibzuit. Dar despre mine, de-ajuns! Ce ati rezolvat în

chestiunea prezumtivului spion de la Statul-Major?

— La sugestia dumneavoastra, m-am înarmat cu rabdare. Astept rezultatul

cercetarilor.

— E foarte bine... Cum va spuneam si rândul trecut, sa nu alunecam pe

panta totalei neîncrederi. Din informatiile mele, primite de la Palat,

co-lonelul Roman înregistreaza succese remarcabile la Bucuresti, care —

am fost asigurat — ne vor fi de mare folos. Saptamâna viitoare este

asteptat la Iasi.

Dabija se înviora:

— Vasazica totusi vine?

— Pentru a primi din mâna generalului Berthelot însemnele Legiunii de

Onoare în gradul de mare ofiter... Râse si cioculetul carunt tremura:

N?am întâlnit un personaj mai original. A raspuns invitatiei cu o

întrebare: "Ar incomoda pe cineva, ar parea neconvenabil daca la

ceremonie va parti-cipa si colonelul Hentsch?" E în stare sa-l aduca în

valiza...

Dabija îngâna pe gânduri:

— Da... E în stare.

*

În ciuda frigului, Anica, slujnica surorilor Algiu, scotea mereu capul pe

usa bucatariei pândind sosirea coanei Aristita. În camara lunga si lata,

sa-ntorci carul cu boi, cuptorul ocupa în întregime unul din ziduri.

Ehei! Unde erau vremurile când, doar pentru a astâmpara gurile casei, se

co-ceau o suta de pâini? Oaste de slujitori tineau Algiii: numai bucatari

trei, basca sase gainarite, opt camarasi, chelarese, sumedenie de argati

si arga-tei, vatafi, vornicei si cine le mai stia rostul? Oameni cu

buzunarele pline dar si degete raschirate tineau vraiste portile si, din

sapte zile cât numara saptamâna, opt aveau oaspeti. Iar dupa obiceiul

moldovenilor cei vechi, nu se întâmpla samânta de strain prin târg, care

sa nu fie poftit cu temenele a lepada pacatelor hanul spre a trage la

casele Algiu. Apoi acestia zaboveau cu saptamânile, gazdele având

prilejul sa afle câte se petrec în lume, ia, ciudatenii si naravuri de

prin burgurile papistasesti ori te miri din ce colt de meleag colindat de

oaspete în calatoriile domniei sale.

De-acele vremi însa abia îsi aminteau Zoe, Zinca si Zizine, pe atunci

copilite cu fustisoare scurte si gâte balanganind pe umeri, cât codita de

so-ricel.

Azi, cuhnia prea mare parea pustie, zidurile afumate lacrimau din

pri-cina acoperisului nedres, pe plita dadeau în unda mai mult cazanele

cu apa, caci vorba ceea, în oala acoperita nimeni nu stie ce fierbe.

Tingirile de arama, spânzurate în blidar, de plictisul nefolosintei

ajunsesera negre tuci; la icoana Prea Sfintei, candela ostenise sub

crusta groasa de colb...

Bun înteles, de când se pripasise în batatura domnul Mares, se mai gasea

leac de merinde, dar acestea erau vamuite de slujitoare, carele îi fa-cea

tain si coanei Aristita.

Înfrângând porunca lui Dabija si a batrânelor, de cum o zari dinaintea

curtilor pe Verneasca, Anica sari zvârluga si alerga sa-i deschida.

Batrâna îi vârî în mâna o legaturica, având grija sa apese:

— Te-am vazut fara broboada! ti-am adus, sa ai cu ce-ti ocroti oase-

le...

Ai grija, fa, ca asta-i lucru vechi, boieresc...

Socotind ca astfel îsi asigura serviciile si credinta slugii, Verneasca se deprinsese a o milui cu tot soiul de trente netrebnice, pe care le salta în slavi, nascocindu-le însusiri simandicoase: "Îi lucru boieresc, îi de la Vie-na, uite asa se purtau muierile pe vremea mea, sau a fost a lui bunelul, bo-ier Tudor Dumsa..." Slujitoarea, care n-ar fi cazut pe spate nici daca bos-cârta ar fi apartinut cândva lui Vladislav Iagelo, se sinchisea si mai pu-tin de coltunii, ori punguta de tutun a bunicului Verneascai, azi o mâna de oase, în fund de gropnita. si daca purta vorba

din casa o facea nici macar din ticalosie, ci din plictis, socotind ca vizitele coanei Aristita mai zgâltâie oleaca zilele mohorâte si parca tot aceleasi de nu mai stii ca-i luni ori joi, Cuptor sau Brumarel. "asta-i fteatrul meu", râdea pe la cumetre, cu palma peste gura stirba.

Chibzuind ca azi se va desfata cu "seara de gala", o astepta pe batrâ-na sa intre în salon si îsi aduse scaunas lânga usa. Se aseza multumita, cu mâinile încrucisate peste pântece si urechea lipita de usa. Precautie inu-tila, caci glasul Verneascai bubuia, cu nimic mai prejos decât clopotul de bronz de la Biserica Sfântului Ierarh Neculai.

— Singurei?

Verneasca îsi roti ochii prin odaie. Lipseau Zinca si Zoe, Zizine si But-culescu zabovind dinaintea unui samovar rece.

— Vasazica taifasuiti pe lumina albastra.

Oripilata — domnul Cicerone, ca de obicei, înghetase — Zizine îngâna:

— Zinca si Zoe sunt la biserica. Fac o mica pomenire... Sunt optspre-ze-ce ani de la moartea lui papa...

— ...si patru sute de când a murit Soliman Magnificul, se strâmba Ver-neasca. Pe asta de ce nu-l pomeniti?

— Nu ne-a trecut prin minte, suspina Zizine.

— Tu nu te-ai dus?

— Am facut o gripa. stii cum sunt eu uneori imprudenta... Dar nu-i nimic grav.

— Ei vezi, ca ma tineau salele de grija. De-ajuns cu zacutul, cu vaica-ritul si cu raposatii! Am venit în petit, vreau sa ma veselesc...

Zizine facu ochii mari si chiar si Butculescu paru sa se anime.

— În petit?!

— Chiar asa! Cicerone, puiule, gateste-te de nunta.

— Cine se casatoreste, coana Aristita?

Prinsese oleaca de curaj, simtind-o în toane bune si arbora un zâmbet slugarnic. Verneasca îl cântari cu ochi de pretaluitor în iarmarocul Sânzie-nelor.

— Chiar dumneatale, fatul meu, si multumeste Cerului de noroc ne-asteptat.

Butculescu, zapacit, încerca sa râda. Izbuti jalnic:

— Iar ti-e de saga, coana Aristita... Lintoliul e de mine, nu pirostriile.

— Aceasta n-o hotarasti tu. Zic, nasa sa ne fie Zizine, ca fiind cea din-tâi ce afla veste bucuroasa.

Domnisoara Algiu, care nu întelese exact despre ce este vorba, obiecta palid:

— Eu... bineînteles... Cu placere... Regret doar ca venitul nostru nu e ceva mai confortabil. Sper însa...

Pe Verneasca n-o interesa ce spera Zizine si interveni cu autoritate:

— E zi de joi... chibzuiesc ca duminica sa ne înfatisam parintelui ste-fanache, iar luni la primarie. Ce zici, Butculescule? Bun înteles, nu facem nunta cu zurgalai, caci nu ne-o îngaduie rezbelul si nici etatea.

Eu — se umfla în gusa — nu ma dau pe una de patruzeci de ani, dar nici floare de mirt în cosita nu mi se mai cade...

Domnul Cicerone, siderat, în pragul lacrimilor, îsi cauta disperat cu-vintele.

— Coana Aristita, onoarea e prea mare... Nu ma simt însa îndeajuns de vrednic pentru a râvni la asemenea cinste... Nu zau, hazul domniei tale nu-si afla pereche în târg.

Verneasca paru sa se mânie:

— Uite, Butculescule, mie nu-mi arde nici de suguiala, nici de pozne, iar vorba raspicata mi-a fost crez de când ma stiu. Duminica facem însoti-re legiuita, iar luni megem la primarie dupa hârtie cu pecete.

Domnul Cicerone, la capatul puterilor, lipsit de argumente, izbucni ca un copil:

— Nu ma duc...

— Ce? urla Verneasca. Aud?!

— Nu ma duc...

— Îndraznesti, chitoran ticalos? Mi-ai farâmat traiul în rând cu oamenii

odata, dator esti sa-ti îndrepti netrebnicia. Din pricina ta, m-a

lepadat, muiere în crucea tineretii, Grigore.

— El a vrut sa plece, scânci Butculescu. Eu i-am dat doar banii.

— De-ajuns! racni Verneasca. I-ai înlesnit fuga la clipa de ratacire pe

care si-ar fi mistuit-o în raspas scurt, daca n-ar fi fost talerii tai.

Trecând însa vreme prea îndelungata, stâlpit de belsug, i-a fost rusine

si prea ane-voie sa-si întoarca pasii. Te bate Dumnezeu, Butculescule,

pentru strivirea aproapelui. Dar înaintea Ziditorului nu ti-o îngadui eu,

Aristita Verneasca!

Zizine, nestiind ce sa spuna, rosti împiedicat:

— Crestineste este sa te gândesti la cei din jur. V-as putea oferi o

visi-nata. Cred ca a ramas ceva pe fundul sticlei.

— Aia ne-o dai la nunta!

— Nu ma însor...

— Una din doua! striga Verneasca împroscând stropi de saliva. Nu vrei sa

te însori, îmi treci casa pe numele meu. E o cocioaba, dar mi-s deprinsa

sa treaca de la mine. Astept reparatie si raspuns, acum, pe loc!

Butculescu, depasit de situatie, îsi rataci si stropul de iscusinta

coti-dian, care nu tinea de istetime ci de maniera, de cele dobândite în hoina-reala prin saloane vreme de peste cincizeci de ani, de acel "se face, sau nu se face..." În consecinta, acum, rabufni, fara a-si machia intentiile.

— Casa am de gând s-o vând...

În ultimele zile, chibzuise intens la aceasta posibilitate si, desi nimic nu-i era mai dezagreabil decât sa ia o decizie ferma, totusi se hotarâse.

Îl îngrozea gândul sa se întoarca în casa bântuita de fantome, nadajduind

în secret ca surorile Algiu vor continua sa-i acorde azil, eventual

pentru o su-ma modica, chiar dupa ce lucrurile aveau sa se normalizeze.

— S-o vinzi?!

Vernească parea atât de indignata încât vocea, de obicei muget de ta-ur

mânios, rasuna suierat, de parca gârbaci de colindator ar fi palmuit vazduhul.

— S-o vinzi, ai spus?

Butculescu se scuza:

— Ma apasa nevoile, coana Aristita, si încerc dupa puteri sa-mi îndul-cesc traiul.

— Pe mine ma apasa de cincizeci de ani, de când i-ai dat brânci lui Grigore sa-si ia lumea în cap. Cincizeci de ani de izbeliste, muiere singura, de mirul si râsul lumii!!

Zizine încerca disperata s-o calmeze:

— Nu te enerva, Aristita, Dumnezeu o sa te ajute...

— Adevarat! O sa m-ajute sa oftez, râse gros ca un birjar Verneasca.

— Poate vrei un ceai...

— A se slabi cu lesinaturile! Aldamasul de nunta sau bordeiul! Des-funda-

ti urechile, Butculescule, ca de aci nu ma urnesc. Ori te însori, ori îmi

treci casa.

— Nici una, nici alta!

Glasul strapunsese ca un pumnal. Din pricina înfierbântarii, a emoti-ilor

si a ragetelor Verneascai, nu-l auzisera pe Dabija intrând. Generalul îi

privea fara expresie. Ceilalti, cu gurile cascate, nu-si veneau în fire.

Dabija facu doi pasi si azvârli în poala larga a coanei Aristita un plic

galben. Des-lusi rece, fara nuante:

— Este un ordin de evacuare. Sunt comandantul acestui oras si socot

prezenta numitei Aristita Vernescu primejdioasa si indezirabila pentru

în-treaga obste. Daca în trei zile nu paraseste orasul, va suporta

neîntârziat rigorile legii. Buna seara!

În bucatarie, Anica batea în pumni de satisfactie. "Frumusica zi!

Mul-ta-mesc lui Dumnezeu, am petrecut mai dihai ca la comediile

pehlivanilor din cele iarmaroace..."

CAPITOLUL XVII

Ultimul refugiu sigur al colonelului Roman se afla pe o straduta din

coasta Mitropoliei, care serpuia printre dughenite tinute de negustori

ma-runti: ceaprazari, cavafi, doi croitori fara dever, un ceasornicar si un telal care, pe lânga trente vechi, lua ochii toantelor tinere din mahala cu bibiluri ieftine. Codanele gâfâiau atâtate de pofta dinaintea unor ghiuluri de noroc — cele vârfuite cu trifoi sau potcovite ghintuite — de descântec sau marit, tânjeau dupa paftalele cu capete de turturea,

siragurile din margean calp, martisoare si brataruse turcesti iscodite în arama si stropite cu cioburi de sticla verde ori rosie. Mai departe,

straduta mconjura Biserica mult napas-tuita de turci a Sfintei Ecaterina,

parea sa osteneasca într-un parculet cu cismea, prinzând iar suflet, de partea cealalta, între doua siruri de plopi.

Casuta, ca atâtea alte mii din Bucuresti, avea gradinita îngrijita,

fe-res-tre înalte "à la française", prea pretentioase pe zidurile varuite si prea apropiate de sol, si, ciudatenia acelor ani, intrarea — porti

înzorzonate cu fanare arabesti în stânga si în dreapta — se facea prin curte.

Proprietarul, vaduv si pensionar, fusese profesorul de istorie al

colo-nelului Roman, la Liceul Matei Basarab. Era un batrân jovial, cu

privire hâtra, urechile usor dezlipite si mustata ascutita, "coafata" în ghidon de bicicleta. Întelegator, tolerant si plin de humor, fusese cel

mai îndragit das-cal al tuturor cataloagelor pe care le plimbase

dezinvolt pe salile colegiului, tinându-le în balans, de un singur colt,

vreme de patruzeci de ani.

Iesise la pensie în 1905 si tot atunci ramasese si vaduv. În ciuda unei

casnicii reusite prin monotonie si blândete — glasul nevesti-sii nu

cunos-tea acutele, toata viata îsi spusesera unul altuia dumneata, îsi bateau re-ciproc în usa si nu se vazusera complet goi, Adam si Eva, niciodata — se obisnuise foarte repede cu singuratatea. Ba, gândea colonelul, ai fi zis ca se simte strasnic ca atare. Pentru Roman însa, în rarele momente când gândul îi poposea asupra individualitatii batrânului Demetrescu, constitu-ia un mister felul în care acesta îsi consuma existenta. Vioi si neastâmpa-rat, incapabil sa se fixeze — nici la restaurant nu rezista mai mult de un ceas, schimbând trei-patru localuri în aceeasi seara — colonelul nu price-pea ce poate sa faca Demetrescu o zi întreaga, nefacând practic nimic. Se foia de colo-colo, scotea câte o carte din biblioteca pe care n-o deschidea niciodata, fixând-o minute în sir pâna o lepada, zabovea un sfert de ceas în balansoar si iar începea sa misune contemplând lipsit de interes barome-trul, bine cunoscutul cuplu al gentilomului cu umbrela si al doamnei în costum decent de baie.

Când se plictisea, începea sa amestece la nesfârsit carti de joc, dar fara sa întinda pasiente. Abordat, conversa cu placere si inteligent, însa taifasul, trancaneala în pustiu, repetând mereu aceleasi si aceleasi lucruri atât de dragi îndeobste persoanelor lipsite de ocupatie si mai cu seama batrânilor, nu-i lipsea. Nu-l tragea în acest sens niciodata de mâneca pe Roman, nu încerca sa prelungeasca o discutie de groaza sin-guratatii în odaia lui si se multumea perfect cu un simplu buna-

seara. Co-lonelul se întreba daca nu cumva Demetrescu are o viata interioara extrem de bogata si deci ocupat înlauntrul sau, îsi ajungea singur.

Stând în odaia lui, fostul iatac al cucoanei Valeria, colonelul îi auzea dincolo pasii întrerupti de lungi pauze... A zabovit lânga scrin, apoi lânga gramofonul cu ureche uriasa, curioasa si pe care nu-l punea niciodata, mai pe urma dinaintea sobei...

Roman surâse ridicând din umeri si se adânci în lectura documente-lor rosii. Cuprindeau peste o suta de nume, indicând cu o meticulozitate tipic nemteasca amanunte lipsite de importanta cum ar fi numarul de odai

de care dispune individul sau, ilar, ca nevasta cutarui colaborationist are fata si gâtul pline de negi.

"Îsi închipuie probabil ca oferindu-i o alifie tamaduitoare pentru cu-coana, si-ar putea asigura onestitatea si bunele oficii ale sotului..."

Cu unele nume era familiarizat, pe altii îi stia de la curse, cunostinte ocazionale, sau doar figuri reperabile pe Calea Victoriei; multi, cei mai multi, necunoscuti. Îl surprindeau însa staturile impunatoare, persoane

marcante ale Capitalei, cum era de exemplu avocatul Tache Stratulat, pro-prietar în Teleorman si unul din marii tenori ai baroului

bucurestean, an-grosistul Veniamin S. Veniamin, Mitrita Vladeanu — Cep,

podgorean mili-onar, bon enfant îndragit de toata lumea. Al dracului de

ciudat, dupa cum tot ciudat i s-ar fi parut sa nu-l gaseasca în listele

lui Hentsch pe sinistrul Anton Stavar, camatarul din Capul Podului, o

persoana odioasa, cu totul nefrecventabila, a carui principala preocupare

era sa inventeze faliti si sa trimita denunturi abjecte la politie.

Nerabdarea lui Roman crestea pe masura ce se apropia de capatul listei.

Citi de câteva ori ultimul nume, al o suta noualea, dar acesta nu-i

spu-nea nimic. Un fapt era cert: agentul lui Hentsch, trimis sa actioneze

pe lânga Statul-Major al generalului Dabija, nu figura în documente.

Ofta, pocnind din degete înciudat. Captura ramânea desigur interesan-ta,

dar printr-un fenomen cu totul inexplicabil, lipseau vedetele retelei,

omul lasat de Sturdza, spionul lui Hentsch.

Aprinse tigara de la capatul nestins al celeilalte si lasându-se pe spate

încerca sa reflecteze. Nu putea întelege motivul pentru care cele doua

nu-me fusesera omise. De neglijenta nu putea fi vorba — stam de vorba cu

Fritz, nu cu Giovanni Spaghetti — nu intrau în discutie masuri de

precau-tie excesiva. Hentsch nu anvizajase vreodata întocmind listele ca

acestea aveau sa cada în mâna serviciilor de contrainformatii inamice;

chiar asa, vaduvite de cele doua nume, ele ramâneau un document de uriasa

impor-tanta. Mai exista o a treia ipoteza de care colonelul însa se

lepada repede: hârtiile rosii sa reprezinte o cursa întinsa de Hentsch,

care stiindu-l pe Ro-man curios — asa era — si preconizând o vizita

din

partea acestuia — cum? — sa inventeze niste nume si sa-i dea brânci pe o

pista fantezista.

"Fals! respinse colonelul. Abia în aceasta eventualitate, mi-ar fi vârât

pe gât doua nume, doi nevinovati, indivizi de care ar fi avut eventual

inte-resul sa se debaraseze... Vom vedea! Cum zicea bietul tata: Trebuie

sa ai rabdare, pâna la urma totul se desluseste pe lumea asta. si daca nu

pe as-ta, în orice caz pe ailalta. Numai ca eu, papa Roman, nu am

rabdare. si nu-s deloc convins ca dincolo, chestiunea m-ar mai putea

interesa..."

Se ridica brusc — toate miscarile colonelului erau bruste, generate parca

de impulsuri neasteptate — si scoase din comoda coanei Valeria Ko-dakul

portativ. Fotografie documentele si baga hârtiile într-un plic pe care

scrise citet numele si adresa doamnei Valentina Fulga.

Fagaduise restituirea listelor iar el unul întelegea sa se tina de

cu-vânt. Bineînteles, nu mai putea apela la serviciile lui Luigi,

locuinta din Antim fiind pazita acum mai abitir ca Banca Angliei. Plicul

avea sa-l depu-na la posta care, condusa de colonelul Verzea si

controlata de nemti, func-tiona ceasornic.

Roman se amuza gras închipuindu-si furia lui Hentsch, caci renghiul pe

care i-l juca era dublu. În afara de faptul ca luase cunostinta de

conti-nutul listelor rosii, informat de esecul neamtului va fi si Verzea,

obligat sa cenzureze absolut toata corespondenta, al carui destinatar nu

era o oficia-litate germana. În plic, strecurase câteva cuvinte pentru

Valentina:

"Stimata doamna Fulga, ma bizui pe bine cunoscuta dumneavoastra

amabilitate pentru a va ruga sa transmiteti colonelului Hentsch

alaturatele documente. Regret ca nu va pot multumi personal. Sunteti prea

ocupata si amândoi — sub ocupatie... Va mai plac violetele de Parma? Va

saruta dreapta, Barbu Roman."

Batrânul se desprinse de soba din portelan ale carei arabescuri albas-tre

le studiase cam zece minute.

— Iesi?

Colonelul îl învalui într-o privire calda. Îmbatrânise nea Dem, cum îi

spuneau în liceu, si în afara de ochi totul aromea a celalalt veac.

Pantalonii negri, burlan, lantul ceasului agatat de cheutoarea vestei,

papucii din pâs-la, cu catarama, cumplit de incomozi la încaltat.

— Ies, domnule profesor.

— Fii cu grija...

— Totdeauna sunt cu grija.

Batrânul îsi drese glasul si îsi sterse tacticos buzele cu batista.

— Aia e, ca nu prea esti. Te stiu de când aveai cosuri... Adica nu, ai

fost singurul din clasa care n-avea bube pe fata. Cred ca... Bun, da, cred ca pe vremea aceea stiai mult mai multe decât colegii tai...

Roman râse: "Timid ca o fecioara si acum, la optzeci de ani. Vrea sa spuna ca ma duceam la dame înaintea celorlalti baieti..."

— ti-am fost si diriginte într-a sasea, ba nu, a saptea...

— si a sasea si a saptea, preciza colonelul.

— Mda... Asa e... Parca vad catalogul: Opris, Orzaru, Petrescu Pora, Raclis, Roman... Îmi închipuiam pe atunci ca te cunosc destul de bine.

Roman surâse condescendent.

— Ati fost profesorul nostru cel mai bun.

— Pentru ca nu va notam la conduita si va lasam sa copiati... Cu ce-o sa-

l ajute pe flacaul asta în viata, îmi ziceam, faptul ca stie când a cazut Bizantul, ca Partenonul e opera lui Pericle sau care sunt consecintele raz-boaielor punice. Cui îi pasa se pune pe carte, cui nu, îi amarasti doar zile-le. Zile de Florar, chiar în copilarii necajite, pe care nu le mai întâmpini... Ce ziceam?

— Erati încredintat ca ma cunoasteti.

— Da... Nu m-am înselat. Ma uitam la tine, zurbagiu, clontos cu das-calii, opintind mereu sa fii buricul pamântului. De multe ori copiai,

cunos-când tema, doar asa, sa-ti dovedesti cutezanta. si-mi ziceam: baiatul asta ori izbuteste în viata la modul exceptional ori îsi frânge gâtul tot asa, în chip rasunator. Ridicat în slavi, sau pus la stâlpul infamiei. Pe la mijloc asa, cu muiere asezata, ograda forfotind de pui si

simbrie la sfârsit de sap-tamâna, nu te vedeam...

— V-am dezamagit?

— De, baiete! Zicea Voltaire ca pe om sa-l întrebi daca a fost fericit, pe patul mortii. Vremea dara nu-i pierduta nici într-un fel nici într-altul. Eu nu stiu exact care ti-e slujba, dar dupa cum te arati, pari multumit de tine si iarasi asa cum te cunosc, asta spune multe, foarte multe. Acum însa, cât ma duce pe mine capul, bati carari primejdioase tintind spatele vraj-masului.

Colonelul râse. Batrânul avea ochi ager caci nimic din conduita lui, aici pe Strada Sfânta Ecaterina, nu putea sugera o activitate clandestina.

— De aceea îti spun, Roman Barbu, caci pentru mine ai ramas tot ala care-si prindea numarul matricol cu capse negre ca sa-l lepede la primul colt dupa liceu — de, cucoanele nu se uita la scolari — îti spun sa fii cu lu-are aminte.

— Va gânditi la ceva anume?

— La multe, dar n-o întind caci te simt cu jaratic în ciubote. S-au pe-rindat azi pe strada cinci indivizi necunoscuti. Ieri unul singur, dar asta a fost cel mai încapatânat... Oameni fara treaba si care n-au intrat nicaieri.

— Fiti linistit!

— Nu sunt!

— E strada, domnule profesor, nimic mai firesc decât sa treaca lumea.

— Stai jos, Roman!... Adica, dadu din mâna, nu ma întrerupe. Traiesc

aici

de optzeci de ani, caci e casa parinteasca. si de când mi-aduc aminte,

nimeni în afara de cei care locuiesc aste opt sau zece ghimirlii nu s-a

rata-cit pe ulita noastra, în afara de postas, jurnalist, laptareasa si,

o data în an, vidanjorul.

— Vecinii dumneavoastra n-au niciodata oaspeti?

— Cui îi arde azi de cumetrii? Una! si a doua, ne cunoastem toti, pâ-
na

si neamurile unuia ori altuia îti dau binete. Asta voiam sa-ti spun, ca

esti iscodit; si chibzuit ai face mataluta sa iesi prin bucatarioara si

de aco-lo pe la madam Elvira Vasileasca. Hudubaia ei, ca mai

simandicoasa, are a doua porticica în spate, iar aceasta da în strada cu

plopi, unde nu te as-teap-ta pândasii. Cu madam Elvira am vorbit eu...

Colonelul, impresionat, încerca sa-i multumeasca, dar batrânul De-

me-trescu i-o reteza:

— Vine vremea si pentru eticheta cu dulceturi si cafelute. Mai am sa?
ti

spun ceva si pe urma umbla sanatos. Daca banuiala mea nu-i strâm-
ba, nu

mai poti locui aici. Te strâng într-o noapte cum culegi galbenusul din

coaja. ti-am aranjat odaie la soru-mea, pe Lacramitei, lânga Gradina
cu

Cai. Uite, ai aici în hârtioara toate deslusirile...

Când ajunse la usa, batrânul îl opri.

— Stai!

Colonelul se întoarse surprins. Profesorul era încruntat, dar ochii îi

surâdeau poznas.

— Barbu Roman! Care au fost prevederile Tratatului de la Westphalia?

Colonelul îsi musca buzele încurcat.

— Scuzati-ma, domnule profesor, dar n-am avut pentru azi Razboiul de

treizeci de ani...

*

Era un joc nou, adus de frantuji, care la rândul lor îl importasera de la

ostasii americani. Se numea poker si competentii afirmau ca în materie de

carti nu exista nimic mai captivant. În jurul mesei se aflau capitanul

Ioanid, Gogu Rosianu si înca doi locotenenti de infanterie, Pârvulescu si

Matei, pe care Gogu îi cunostea din Bucuresti.

"Baieti simpatici, mon cher, stiu sa piarda si, ce e mai interesant, au

buzunarele pline..."

Erau simpatici, într-adevar, banali, agreabili si de viata, amândoi

avo-cati. Rosianu se uita amuzat la loanid. Împartea cartile cu multa

îndemâ-nare si în febrilitatea, de altfel bine strunita, care îi stapânea

întreaga fap-tura, simteai cartoforul înrait. Ultima carte ateriza

spectaculos pe masa si maiorul începu sa râda:

— Ai ceva exercitiu! Faceai bani la circ, parole! Daca înveti sa scoti si

iepurasi din joben... Ce-i aici? Doua sute? Perfect! Pe trei...

Pârvulescu facu pe sase, Ioanid pe noua. Locotenentul Matei arunca si îsi

trecu mâinile prin parul blond.

— Jucati tare...

Ioanid ridica din umeri. "Tare, la dracu' !" Pe masa se aflau abia

câte-va mii de lei... Sa fi intrat mucosul asta macar o singura data în

saloanele private de la Monte-Carlo. N-avea sa uite niciodata seara aceea

când un ar-mator neamt jucase doua sute de mii de franci în piese de aur

pe un sin-gur numar: 11. Cei din jur amutisera si, har Domnului!, se

aflau în meleag numai buzunare pline: printesa Margarita, un nabab

american, doi indus-triasi din Ruhr... Încremenise pâna si crupierul care

nici el nu se nascuse alaltaieri... O avere, pe un singur numar. Iesise

sapte iar tipul nici macar nu clipise. Îl avea si acum înaintea ochilor,

elegant, superb la cincizeci de ani, cu figura tabacita, caracteristica

omului de mare... Se retrasese cu un salut scurt pentru ca a doua zi sa

apara din nou...

Strânse banii si celalalt locotenent, Pârvulescu, începu sa bata cartile.

— Am jucat saptamâna trecuta cu generalul Vasiliad, spuse Pârvules-cu.

— Ce vorbesti, dom'le? se mira Rosianu. Cu meschinul ala?

Pârvulescu râse:

— Nu poker! Ecarté, ce credeai?

— Asa da, puiule... Ca mama mare si tanti Luxita...

— Altceva mi s-a parut interesant. O seara întreaga mi-a explicat

ne-ce-sitatea azvârlirii unei mase uriase de cavalerie între armata

româna si cea ruseasca...

— Adorabil! râse Rosianu. Asta înca n-a priceput cu cine avem de-a face!

Noi calare, dii, murgule! si aia cu mitralierele.

Ioanid batu iritat cu degetele în masa. Îl enerva sa se vorbeasca în

timpul jocului.

— Acum v-a apucat strategia, ce naiba? Ori jucati, ori nu!

— Nu fi asa de aprig! În definitiv, ne distram...

Pârvulescu îsi scoase ostentativ captuseala buzunarelor:

— Eu sunt lefter...

Lasase cuvintele în aer, lasând sa se subînteleaga: Daca e cineva dispus

sa ma împrumute...

Ioanid se facu ca nu întelege. Nu era avar, departe de asta, dar la carti

nu credita niciodata: "Ce-i aia? Joc pe banii mei?"

— Sa-l chemam pe Teodorini, propuse cu tâlc Gogu Rosianu.

Se afla în camera lui, trebuia retezat doar holul. Locuia aici de doua

zile, împreuna cu Pârvuleseu si Matei.

Ioanid exploda:

— Te rog! Daca-l chemati pe asta, ma ridic eu.

Gogu Rosianu clatina capul cu amaraciune:

— Vezi, draga Ioanid, de ce pierdem noi razboiul? Învrajbirile în sânul

aceleiasi tabere au dus totdeauna la catastrofa. Remember 1870! Bazaine

îi lucra pe Frossard si Canrobert, lui Mac-Mahon nu-i placea mustata lui

Failly, Négrier îi scuipa în supa lui Millot si ai vazut ce-au patit! si nota-bene, tot cu pumpernickel se înfruntau!

Locotenentul Matei râse:

— Bravo, Gogule! Te-ai uitat aseara în Larousse ca sa ne iei piuitul?

— As! Taica-meu avea o chestie cu familia Bonaparte, cunostea pe di-nafara toate luptele, ti le dezvolta pe etape, era informat despre reteta pre-ferata a corsicanului pentru bouillabaisse, stia ce culoare prefera la cale-çoni nepotu-sau: bleu-nattier. Daca voiam sa-l ciupesc de

un pol, îl ascul-tam un ceas, daca voiam doi, îl rugam sa-mi arate si pe harta.

Ioanid se ridica de la masa:

— Ma scuzati un moment!

— Dansezi? se hlizi Rosianu.

Matei, ca gazda, îi explica:

— Usa din dreapta si la capatul coridorului.

Pârvulescu comenta:

— Cumplit e asta, dom'le! Zici ca-si joaca mama si tata, nu câteva mii...

Care ma împrumuta, ca nu mai am un sfant?

Matei scoase câteva sute de lei, Rosianu îi trecu peste masa o mie:

— Nu stau nici eu cine stie ce. A strâns tot Ioanid.

— Are o carte fantastica! remarca Pârvulescu.

— De acord, dar stie sa si joace. si o face sistematic, îmi vine sa cred ca e singura lui pasiune, nu ca noi...

Ioanid se întoarse proaspat, elastic, cu tâmplele umezite de apa.

— Ce facem, continuam?

— Asteptati o clipa, spuse Rosianu târându-si scaunul înapoi. Mi-ai dat o

idee, mon cher... Zici ca la dreapta? Perfect!

Peste câteva minute, jocul se relua, însa, dupa cum observa în sinea lui

Rosianu, lâncezea, nu mai avea nerv. Cu exceptia lui Ioanid, toti jucau

prudent. Pârvulescu, desi pierduse zdravan, parea destul de detasat,

conti-nua sa palavrageasca.

"Colporteaza ca o cumatra, este incapabil sa taca, sa tina pentru el ceea ce gândeste", constata crispat Ioanid.

— ...ultimele masuri ale lui Averescu, spuse Pârvulescu.

Rosianu se interesa distrat, filând cartea:

— Care-s alea?

— A înfiintat cartele pentru carne, a dat dispozitie sa se cultive intens

legumele si mai cu seama cartofii.

— Normal, constata Matei. Dezastrul economic e de neînchipuit.

Rosianu interveni:

— Notabil e cu totul altceva... Mi-a zis-o azi un artilerist care iesea

de la Dabija. Legumele se vor cultiva pe tot ce este disponibil,

indiferent da-ca?i vorba de orase sau sate: "gradini, curti, locuri

virane, chiar si pe aco-perisul caselor, acolo unde se poate asterne un

strat suficient de gros de pamânt..." Asa suna ordinul.

— Jucati, domnilor? se enerva Ioanid. Daca preferati, facem conversa-tie,

dar pronuntati-va!

Rosianu închise cartile ca pe un evantai:

— E seceta, mon cher, se simte nevoia de forte proaspete. Hai sa-l chemam

pe Teodorini. Asculta-ma pe mine. Tipul e neranchiunos, dar mai ales beau

joueur...

Urmari, cu privire subtiata de atentie, reactia capitanului. Ce va iesi

deasupra? Ce va învinge? Resentimentul sau viciul?

Ioanid, dupa o scurta ezitare, ridica din umeri.

— Cum credeti... Eu nu ma duc sa-l chem...

— Merg eu, se oferi Pârvulescu.

Gogu Rosianu i se alatura.

— Vin cu tine... Râse: M-a mintit odata cineva ca sunt impozant si fac

impresie...

În asteptare, Ioanid îsi aprinse o tigareta, facând câtiva pasi prin

oda-ie. Matei deserta scrumierele într-o ulcica de pamânt apoi deschise

geamu-rile. Declara cu tonul calatorului caruia în tren tacerea, la un

moment dat, i se pare jenanta:

— Ce lunga iarna! Parca niciodata n-a durat atâta.

Ioanid replica, evoluând pe aceeasi claviatura:

— Da, asa e... Foarte lunga.

— În viata mea nu mi-a fost atât de frig. Ca durata si intensitate.

— Esti foarte tânar... Au fost Faurari si mai duri. Aveam însa combus-tie

si merinde si n-o simteam. Poate altii...

Primul irupse pe usa Gogu Rosianu. Era alb, abia putea respira:

— Teodorini e mort. Asasinat.

CAPITOLUL XVIII

Doamna Valentina Fulga râdea, cu hohote. Îsi lasase capul pe spatele canapelei si i se vedea dentitia impecabila, pâna în fundul gurii. Mâna splendida o tinea rezemata lenes de un prie-Dieu din acaju cu o tapiserie frantuzeasca.

Hentsch îi culese din poala hârtiile purpurii si biletul lui Roman. Se interesa sec:

— Ce spune?

Femeia îi traduse, printre hohote. Colonelul, crispat, constata glacial:

— Nu vad ce e atât de amuzant aici...

Valentina îsi sterse lacrimile. Ochii verzi pareau doua iezere în lumina unei dimineti înalte, de iunie.

— Înseamna ca ti-ai pierdut simtul humorului. Te stiam sportiv, Hentsch!

Chiar daca ai pierdut, recunoaste ca festa e superba si ca Roman ramâne un barbat delicios.

— Nu asta este exact calificativul pe care i l-as acorda.

— Pentru ca spumegi de furie. Sunt convinsa ca, daca n-ar fi razboi, te-ai simti încântat sa faca parte din cercul cunostintelor tale.

— Numai ca suntem în razboi.

— O sa treaca. Mi-ar placea sa va întâlniti dupa aceea.

— As prefera sa-l întâlnesc chiar acum. Se pare ca va cunoasteti bine...

Valentina zâmbi usor ironic:

— Gelos?

— Curios.

— Ei bine, nu fac nici un mister. Acum vreo zece ani, am fost putin

îndragostita de Roman. Nu, nu, nimic serios, si asta nu din pricina mea.

— Ce vrei sa spui?

— Pur si simplu nu s-a uitat la mine. Ma considera prea tânara, o gamine

nu-i spunea nimic. I-au placut totdeauna femeile coapte, cu experienta.

Hentsch constata cu falcile înclestate:

— Între timp lucrurile s-au schimbat...

— Ce-i asta, o scena?

Îsi azvârlise capul pe spate cu aroganta, narile senzuale îi zvâcneau.

Hentsch, simtindu-si nervii în vârful degetelor, facea eforturi eroice sa

se stapâneasca. Alaturi, în vecini, pianul reîncepuse ceea ce neamtul

nu-mea muzica funerara: Wagner. Nu întâmplator, desigur, Wagner. Era de

notorietate aversiunea neamtului pentru autorul lui Lohengrin. Ca si

ma-re-salul Hindenburg, îl adora pe Mozart în vreme ce "simbolurile"

muzicii wagneriene îi provocau colici intestinale.

"Înca unul din numerele lui Roman", gândi trântind paharul pe masa.

— Spune-i cum îti place. Mi se pare ciudat ca un domn serios sa cu-
noasca

gusturile rafinate ale unei pustoaice.

— Pustoaica, desi avea doar saisprezece ani, era maritata de unspre-
ze-ce

luni. Petreceam revelionul la Nisa, la Hotel Negresco si Fulga izolase

masa noastra cu un gard de violete de Parma... Roman îl cunostea pe

bar-batu-meu de la curse si s-a apropiat sa ne felicite. Nu vad însa de

ce tre-bu-ie sa-ti dau explicatii...

Hentsch îi saruta mâna, încercând s-o îmbuneze:

— Multumesc ca ai facut-o totusi si te rog sa ma ierti.

— Ai grija sa nu se repete. Sunt o femeie libera din toate punctele de

vedere si înteleg sa ma bucur de aceasta situatie. Traim sub ocupatie,

vor-ba lui Roman, dar în viata privata nu accept acelasi statut. Scuza-

ma, am o migrena.

Parasi încaperea cu capul sus, ofensata, princiara.

Hentsch înclesta pumnii. Ar fi biciuit cu pofta acel trup superb,

im-per-tinent în splendoarea lui de zeita. Pe urma l-ar fi adorat...

Se multumi sa puna mâna pe telefon.

— Cabinetul colonelului Verzea.

*

— Din pricina voastra, natarailor, dumic eu papara neamtului! Te fa-
leai

ca esti dibaci, ca-l tii pe Roman în palma.

De furie neputincioasa, colonelul Verzea se bâlbâia. Hentsch uriase la

el

ca la ultimul racan. Nu-l vazuse niciodata atât de dezlantuit, fusese în-credintat ca are nervi de fier pe care si-i poate controla în orice situatie.

Dincu replica moale, atent sa nu-l atâte:

— Nu m-am falit, domnule colonel. Roman era ca si prins daca nu se pripeau agentii dumneavoastra si ai lui Hentsch. De altfel, v-am atras a-tentia de la început ca nemtii nu trebuie amestecati în actiune. Trebuia sa ramâna afacerea noastra.

— De ce, ma?

— Oamenii care-l pazesc pe Roman i-au simtit imediat ca-s masluiti si i-

au scos din circulatie.

— De ce i-au simtit, desteptule? N-au cântat O tannen Baum sa-i cu-noasca

dupa nemteasca, le-am dat straie civile.

Un surâs fin lumina chipul frumusel al agentului.

— Adevarat, le-ati dat straie civile. Toate nou-noute, luate cu dovada din magazie, toate aceeasi culoare si aceeasi croiala. Au schimbat o unifor-ma cu alta. Numai la sepci daca te uitai si era de-ajuns.

— De ce era de-ajuns?

Dincu zâmbi din nou:

— Unde ati vazut dumneavoastra, domnule colonel, românas cu sap-ca neagra

cu urechi si cozoroc lung? asta-i modelul soacatilor care la noi n-a facut pui. Nu mai zic, toti balani cu fete taiate si picioarele azvârlite

pe sus ca la defilare. Pai pe astia îi mirosea si bunica-mea.

— Ma, da' destept esti tu! se mira fals Verzea derutat totusi de

argu-mente. De ce ai tacut mâlc si nu ti-ai slobozit oful?

Dincu se uita dintr-o parte, ca pasarile, obicei care-l scotea din sarite

pe Verzea.

— Nu te mai holba ca o cioara! Zi, de ce n-ai vorbit?

— Nu m-ati lasat, domnule colonel. Erati grabit sa ne vedeti la treaba si

ne-ati dat afara din cabinet.

Verzea mesteca o sudalma cumplita si pocni cu pumnul în masa.

— Cum îi dai de rost acum?

— Lasati-ma sa actionez singur, doar cu doi-trei insi alesi de mine.

Roman s-a mutat de la Demetrescu la o batrâna pe Gradina cu Cai.

— si? S-a mai mutat de vreo paispe ori.

— Aia e, ca i-au cam secat refugiile. Daca unul ca Roman, uns cu toa-te

vaselinele — ce nu stie asta despre meseria lui intra într-un degetar si

mai ramâne loc — accepta asemenea domiciliu, înseamna ca-i la anaghie

mare.

— Dar ce are, ma, bordeiul ala?

— Nu-i deloc bordei, doar ca nici un ageamiu nu s-ar ascunde acolo. Casa

este izolata, fara vecini, cu o singura intrare. Stai ca într-o oala, te

dai singur prins.

— Pai prinde-l dracului odata.

— O sa-l prind, replica Dincu.

Siguranta din glas îl impresiona pe Verzea. Înghiti în sec:

— Când?

— Mâine noapte. Am eu o idee...

*

Era un lacas vechi, pe jumatate îngropat în pamânt, în stilul bisericu-telor satesti. Data din vremea lui Vasile Lupu iar ctitori îi fusesera vel logo-fatul Duma Jumatate si soata dumnealui, jupâneasa Stanca. Priveau a-cum stins, zugraviti pe ziduri, din alt veac si din alta lume.

Domnul Mares îsi ridica ochii spre bagdadia înnegrita de fum, se uita la

icoanele modeste vegheate de candele albastre si rosii. Remarcabila i se

paru doar o madona fara prunc — raritate — învesmântata în strai bogat,

albastru, pe care-l ghiceai de catifea. tinea mâinile împreunate cu privirea atintita spre cer, iar expresia era de un dramatism coplesitor. Câteva la-crimi de o transparenta extraordinara spuneau multe despre tehnica picto-rului.

Nu se afla în biserica nici un credincios: o calugarita batrâna, adusa de spate si cam surda, facea toaleta sfesnicelor cu miscari ticaite, însotite de susurul mataniilor.

O umbra uriasa se culca pe presul din mijlocul bisericii si Mares în-toarse capul. Vernească îsi facu trei cruci lungi si late si, gâfâind,

se grabi sa se aseze într-o strana.

— Halal locusor de taifet! comenta iritata.

— Dumneavoastra l-ati ales.

— Adevarat. Ei, ne-o ierta el Dumnezeu, bunutul si dragutul!

Mares ridica din umeri:

— A iertat el altele, mai grave.

— Asa zic si eu... Trage al naibii în cosmelia asta.. Simt cum ma ia de

la picioare. Striga spre calugarita: Da' voi nu încalziti deloc p-acilea, mai-ca?

Batrâna îsi duse mâna pâlnie la ureche:

— Ha?

— Fa-ti pomana si zvârle un vreasc doua în godin...

— Parintele Costin? Vine mai încolo.

Vernească se strâmba:

— E surda ca o ciubota desperecheata.

— Propun sa ne grabim, spuse Mares, s-ar putea sa raciti!

— ti-e dumitale de gutunarul meu, cum mi-e mie de junghiul Sfintei Paraschiva, Doamne iarta-ma!

Se grabi sa înghesuie trei cruci mititele în sân cautând reflex din ochi icoana cuvioasei. Nerabdator, Mares se interesa:

— Ce vesti aveti, doamna?

— Una buna, alta de oaie. Încep cu cea trandafirie. Puicuta se lasa mânata dupa pofta, zici ca-i câine în lant. I-am trimis a doua scrisoare si s-a executat la tanc. Azi a primit ravasul, a doua zi pe roua nescuturata, banii, pâna la ultima para, se aflau în ocnita.

Mares se trase mai în spate. Vernească începuse sa se încalzeasca si vesmintele emanau o duhoare insuportabila.

— Perfect. Urmatoarea scrisoare, spuse dezmortindu-si degetele, va cuprinde propunerea finala. O veti expedia peste trei sau patru zile.

— Ba mai degrab', fatul meu. Chiar mâine.

Mares o cerceta mirat:

— De ce?

— Ticalosul de Dabija, scrâsni coana Aristita, mi-a dat preaviz, ca la slugi, sa parasesc orasul în trei zile, daca nu, ma scoate cu ostirea.

— Ciudat... Doamna Cerchez n-a vorbit. E logic, altfel nu s-ar fi exe-cu-tat cu banii. Ce putea oare interveni?

Coana Aristita rânji lugubru.

— Ne iubim al dracului între noi, neamurile! Nu-mi pasa ce-i în mintea lui, ma multamesc cu a mea.

— Ce aveti de gând?

— Nu ma clintesc pas! Când m-oi urni eu din urbea asta ticaloasa, apoi sa stii ca soarele a început sa rasara pe înserat.

— Este comandantul orasului, cu puteri nelimitate.

— N-o sa mai fie multa vreme. Întru aceasta te-am chemat sa sfatuim împreuna. Dintâi, am socotit sa savârsesc singura ce am de savârsit, dar m-am încredintat ca nu ma tin puterile si apoi ragazul scurt îmi da brânci.

Mares se întreba curios ce mai nascocise mintea diabolica a batrânei. Era un exemplar unic, cum nu mai întâlnise nici în literatura sau istorie. Poate doar acea Caterina Sforza, al carei "machiavelism" stârnise admiratia lui Machiavelli însusi.

— Îti zisei rândul trecut ca am mai dibuit o carare care duce tot la streangul lui Dabija.

— Mi-amintesc ca ati fost foarte misterioasa.

— Acum mi-a trecut. Atâta îti zic, marfa e de mare soi, halva, dar o sa-

ti usureze teschereaua.

— Sa vedem...

— Vino mâine seara la mine, dar nu înainte de 10, si-ai sa pricepi

sin-gur ce daruiala — puiul târgului — îti fac, oricâte parale te-ar

costa.

— Nu puteti sa-mi spuneti macar în mare despre ce este vorba?

— Acuma nu, ca am alte daraveli. Atâta-ti spun, ca nu trec trei zile si

ticalosul de nepotu-meu o sa muste tarâna. Doamne ajuta!

Se închina cu credinta si se ridica, rezemându-se în baston si bratul

stranei. Lui Mares îi veni sa fluiere, dar îsi aminti ca se afla în

biserica.

Calugarita se repezi cu pasi precipitati în urma batrânei.

— Acusi pica si parintelul. O pataca, doua pentru sfânta biserica, nu

lepezi, maiculita?

Verneasca raspunse gros:

— Sa va lepede Dumnezeu, ca doar sunteti amploaiatii lui si are mai multe

parale decât mine.

*

Consternat de asasinarea lui Teodorini, Dabija lua legatura cu Cartie-rul

lui Averescu. Generalul, aflat într-o discutie cu Zaharov si Berthelot

asupra evolutiei evenimentelor din Rusia, îi recomanda calm, asigurându-l

ca peste doua zile colonelul Roman avea sa soseasca în Moldova. Va lua

chestiunea în mâini si va desemna bineînteles un alt ofiter de

contrainfor-matii în locul lui Teodorini.

Extrem de îngrijorat, Dabija facu totusi unele investigatii pe cont

pro-priu. Maiorul fusese înjunghiat si, îsi zise generalul, nu trebuia sa

fii un mare detectiv ca sa-ti dai seama ca autorul era desigur un

familiar. În în-capere nu exista urma de busculada, toate lucrurile, pâna

la cel mai ma-runt obiect, se aflau într-o ordine desavârsita, iar lui

Teodorini i se aplica-se o singura lovitura de cutit, trupul consultat de

un medic neprezentând alte urme de violenta. Dabija conchise ca maiorul

fusese luat pe neastepta-te. Nu primesti întins pe sofa si în tinuta de

noapte decât un intim. Alaturi, în odaia în care cei patru jucau poker,

nu se auzise nici un zgomot. Bine-înteles, suspecti erau în primul rând

Ioanid si Rosianu — pe ceilalti doi îi socotea prea neînsemnati, nu

meritau sa fie luati în considerare nici macar cu titlu de inventar — dar

se feri sa faca cea mai mica observatie. Bineîn-teles, nu excludea

posibilitatea ca ucigasul sa fie un tert care sa se fi intro-dus în casa

fara a fi observat. N-ar fi fost greu, caci gazda în vârsta si cam surda

dormea desigur la ora aceea, iar pokeristii, bauti si adânciti în joc,

habar n-aveau ce se petrece în hol sau camera lui Teodorini. Ipoteza însa

nu-l convingea, suspiciunile lui apasând tot mai mult asupra lui Ioanid

si Rosianu, vizându-l în special pe acesta din urma. În asteptarea lui

Roman, generalul dubla paza de la Statul-Major si începu sa-si fereasca

spatele...

— În ce ma priveste, declara Gogu Rosianu pocnind din degete, nu mai am

nici un dubiu.

Se uita pe sub sprâncene la Ioanid, cu expresia de satisfactie

caracte-ristica individului ale carui pronosticuri s-au confirmat.

— Nici eu, zâmbi ironic Ioanid.

— L-ai lichidat când ai pretextat ca te duci la toaleta.

— Aceeasi ipoteza e valabila si pentru tine.

Rosianu salta din umeri, continuându-si teoria:

— De când te-am cunoscut mi-am dat seama ca esti omul marilor surprize.

De altfel, nu-i o noutate, ti-am mai spus-o...

— Observ ca-ti place sa repeti.

— Iar când v-ati certat deunazi pe chestia cu dama, am înteles ca esti în

stare sa si ucizi. N-am vazut în viata mea o expresie mai feroce.

Ioanid lasa tocul din mâna si îsi împreuna pumnii sub barbie:

— Nu stiu ce ma determina sa-ti dau explicatii, dar fiindca tot n-a-veam

altceva mai bun de facut — daca remarci, Dabija pâna una alta ne-a taiat

accesul la documentele secrete — hai sa discutam! Întâmplator, pentru

doamna în cauza am o stima deosebita.

— Ia te uita! se hlizi Rosianu. Asa-i zice acum la gimnastica de

aster-nut?

— Te rog, nu fi trivial. O stimez si orice aluzii sau insinuari

nedelicate la adresa ei ma fac sa-mi pierd cumpatul, cu atât mai mult cu

cât viata mea particulara nu intereseaza pe nimeni. În plus, unul dintre

marile mele pacate este ca nu izbutesc sa-mi pastrez calmul când constat

ca cineva vrea cu tot dinadinsul sa ma enerveze. Or, Teodorini m-a

zadarât cu tena-ci-tate, cu voluptate as zice, si pe masura ce ma

enervam, insista. M-am stapânit greu sa nu-l cârpesc...

Rosianu deschise palma elucidat:

— Eu ce ziceam, mon cher?

— Tâmpenii. De aici, pâna la a astepta doua zile, ca sa vin la zar si sa-

l asasinez, e oleaca de drum. Nu stiu ce impresie ti-am facut...

— Foarte proasta.

— ...dar nebun nu sunt în nici un caz. M-au durut fara îndoiala aluziile

lui Teodorini, însa cred ca esti de acord cu mine când afirm ca pentru un

barbat normal nu-s suficiente niste vorbe nefericite pentru a-i vârî

cuti-tul în mâna.

— Depinde...

Ioanid scoase o tigareta din tabachera de argint si începu s-o frece me-canic, între degete. Zâmbi:

— Mai zilele trecute, ma suspectai c-as fi agent german...

— Bineînteles. Nu vad însa legatura cu moartea lui Teodorini!

— Asculta-ma! Nu-s expert în materie si chestiile astea care tin de in-formatii, contrainformatii, spionaj — în fine, tot un soi de politie în accepti-u-nea plebei, iar eu nu fac exceptie — nu m-au pasionat niciodata. Cred ca în viata mea am citit un singur roman cu detectivi... Ma rog, vorbeam des-pre altceva încercam sa-ti explic ca oricât de ignorant as fi, îmi imaginez greu un agent de calibru — nu trimiti plevusca pe lânga un Stat-Major — cu nervi de cucoana isterica si impulsuri de corsican sângeros care razbu-na dezonoarea adusa doamnei inimii sale.

Gogu Rosianu sufla scrumul cazut pe birou apoi se uita la Ioanid.

— Ceea ce-mi demonstrezi matale acum suna foarte logic, dar din mo-desta mea experienta am învatat ca de cele mai multe ori adevarul este ne-verosimil, dreptatea, nedreapta — nu, nu ma dau în vânt dupa paradoxuri, sunt simple constatari — iar viata, de cele mai multe ori, ilogica. Mi s-a mai întâmplat sa întâlnesc tipi care încercau sa stea cu amândoua picioa-rele în acelasi pantof.

Ioanid, neobisnuit de calm, îsi vârî mâinile în buzunare. Rosti pe un ton neglijent, cu tigara între buze:

— Habar n-am ce vrei sa spui.

— Am enuntat o ipoteza. Achitându-l pe Teodorini, ai izbutit, cum spune

frantuzul, doua lovituri cu o singura piatra. Ai lichidat ofiterul de

contrainformatii de care te împiedicai în activitatea ta clandestina si

toto-da-ta omul care ti-a ofensat femeia iubita.

— E, într-adevar, o ipoteza. Dar în virtutea acelorasi date pe care le

presupune personalitatea unui spion, crezi ca as fi lucrat atât de

descope-rit?

Gogu Rosianu salta din umeri:

— Mon cher, aceasta-i o întrebare la care trebuie sa-ti raspunzi singur.

Esti în orice caz mai familiarizat decât mine cu metodele de lucru

sub-versive, iar în materie de meserie, stii foarte bine, exista stiluri

si stiluri...

Ioanid surâse obosit. Trimise cu un bobârnac usor cutia de chibrituri

spre Rosianu care-si alegea concentrat o tigara în cutia Macedonia.

— Dragul meu, abandonez partida. Suferi de un negativism încapa-tânat.

Rosianu se ridica brusc si începu sa se plimbe agitat prin cabinet.

— Negativism încapatânat! Când eu stiu exact cum s-au petrecut faptele,

stiind ca-l detesti pe Teodorini si asta organic, chiar de la început, si

deci cu mult înainte de a fi intervenit incidentul cu dama, nu puteai sa

te uiti la el fara sa te crispezi...

— Nu te înseli, îl întrerupse Ioanid. Am în oroare copoii si barbatii cu

ten de fecioara. Poti sa retii aceste declaratii în defavoarea mea...

— Retin ce vreau eu si n-am nevoie de indicatii. Deci cunoscând

re-sentimente si incidente, mai stiind ca mi-s neprihanit, alb nenufar,

si pro-ce-dând prin excludere, nu-i firesc ca pun la îndoiala tot ce

spui?

Ioanid, plictisit, își trecu degetele prin par de câteva ori.

— Nu-i firesc. si eu ma stiu nevinovat, nenufar, crin, ghiocel sau alba

mioara si totusi nu-ti arunc în spinare o crima. În fond, puteam sa cad

vic-tima aceluiasi rationament. Faptul ca nu l-am descoperit pe vinovat

nu ma îndreptateste sa azvârl anatema asupra unui ins, numai pentru ca

odata, la mânie, i-a dat cu tifla victimei, iar în momentul critic se

afla din neferici-re la mai putin de zece metri de aceasta. În fine, ca

evolua în acelasi peri-me-tru.

Rosianu își îndrepta centironul peste pântece.

— Am înteles. si în fond, care-i teoria ta? Daca prostii aia doi,

Pârvu-lescu si Matei, n-au ucis — e o certitudine, cred ca esti de acord

— sub-semnatul n-am ucis, idem în ce te priveste, cine dracu' l-a aranjat

pe Teo-dorini?

Ioanid râse:

— Vezi cum vii la vorba mea? Fiindca aia doi sunt prea fraieri, iar eu

stiu ca n-am omorât, înseamna ca ipso-facto Rosianu e criminalul? ...De

ce excluzi posibilitatea ca ucigasul sa fie o persoana straina?

— Cine?

— Nu-s ghicitor! Daca îi cunosteam numele, pâna acum as fi "govorit", vorba aliatilor nostri. Certitudinea mea este ca asasinul a venit de

afara si a actionat în timp ce noi, ametiti de Courvoisier, filam

foitele.

— Exclus!

Ioanid ridica sprâncenele, surprins de tonul categoric al lui Rosianu:

— De ce?

Celalalt facu o pauza înainte de a vorbi. Se uita cu un aer aparent

dis-trat pe fereastra:

— Când s-a culcat, gazda a încuiat si a tras zavorul. ti-o declar în mod

categoric pentru ca a facut-o în fata mea.

— si?

— Ce naiba, vrei si un desen? Pe usa deci nu s-a putut intra, iar

fe-reas-tra de la odaia lui Teodorini n-a fost fortata. În consecinta,

doar cineva din interiorul casei l-a ucis.

— Aha! încep sa înteleg... De ce nu i-ai comunicat lui Dabija

concluzi-ile tale?

— Din doua motive: unu, ghinararul nu mi-e simpatic...

Tacu si Ioa-nid, incitat, întreba:

— si doi?

— Doi... Hm, vorba turcului: vrajmasi sa dea Dumnezeu, ca iatagane sunt

destule. Mi-a fost teama pentru propria-mi piele...

*

Depasisera ruinele cetatii — o potcoava de ziduri stirbe datând din vremea lui Alexandru cel Bun — si se înfundasera în aleea strajuita de tei. Vara, târgovetii se plimbau aici ca pe un soi de Corso estival, mâncau hal-vita, înghetata si caramele lipicioase, umbrelute de dantela zburdau fluturi jucausi alaturi de palariile înalte si lucioase, ale caror boruri — porunceau canoanele modei — n-ar fi trebuit sa depaseasca vârful mustatilor agresi-ve. La capatul aleii, în zavoi, Tase Cociasu, cel mai întreprinzator cârciu-mar din urbe, deschisese o baraca, "La miaua româna". Peretii din lemn napaditi de trandafiri cataratori si glicina, perdelele vesele, oalele cu flori de la feresti, obloanele verzi cu vasistas scobit în forma de inimioara si o va-ca ce pastea totdeauna în apropiere, balanganind din clopot spre a com-pleta decorul, îi faceau pe cei mai voiajati sa se închipuie undeva, într-un han din Elvetia.

Aici, în châlet-ul lui Tase, domnii puteau consuma dupa pofta patricieni, mititei, fripturi naprasnice date prin cimbru dar mai cu seama vestitul miel haiducesc, la a carui preparare dichisita, în gropnita asternuta cu jar, asistau plini de emotie. Damele, mai delicate, gustau ne-întrecutele alivenci ale coanei Vetuta, se dadeau în vânt dupa trandafirii caramelizati...

Iarna, Tase închidea birtul si, dezbracata de roze si glicina, baraca de-venea sordida. De fapt, toata privelistea i se parea sinistra lui Dabija. Pus-ti-etatea, copacii încremeniti, dunele de zapada iar

departe,

în zare, cocoa-sele dealurilor îi sugerau un peisaj lunar. Strânse umerii Alexandrinei care tremura într-un mantou urias din spinari de vulpe.

— Ce idee sa ne întâlnim aici! Parca am fi contrabandisti.

— Ce altceva suntem? observa femeia cu buzele înghetate. Unii trafi-cheaza tutun si alcool, noi traficam sentimente.

Generalul, sâcâit, o strânse mai aproape:

— Iar începi? Îi cauta tâmpla sub gluga de blana si-o saruta. Mi-e dor de

tine, Sandra... Hai la noi, mai avem timp...

— A, nu! Nu! Te rog, nu acolo.

tipase si generalul se uita instinctiv în jur. Undeva, foarte aproape, o pasare pe care Dabija nu putea s-o identifice — nu traise niciodata la mo-sie, vacantele petrecându-si-le tot în strainatate, în internatul scolii de ca-deti — croncani lugubru.

— Te rog, iubita mea. Vreau sa te tin în brate...

— Nu acolo! Nu mai suport, întelegi?

— Nu înteleg...

— Mi-e sila de odaia aceea, de fiecare obiect, de mirosul ei, de patul acela strain, de ochii care pândesc. Îi simt tot timpul în ceafa, pe trup, îmi scotocesc totul, pâna si sufletul.

Dabija se crispa:

— Evident, nu-ti cer sa idolatrizezi pavilionul Algiencelor, nici sa-l so-coti templu...

— Îl am în oroare! se cutremura doamna Cerchez.

— ...dar mi se pare straniu sa-ti provoace repulsie. Am consumat acolo

ceasurile noastre cele mai frumoase.

Femeia se lipi de pieptul generalului. Ridica bratele, trecându-i-le pe

dupa gât.

— Iarta-ma, Dimitrie... Nu fi suparat... Oriunde în alta parte, dar nu

acolo... Izbucni într-un plâns isteric: Oriunde! Chiar si aici.

Dabija, suparat, se degaja, desprinzându-i ferm mâinile.

— Evident, putem oferi oricând solutii absurde. si iarasi, oricând, daca

nu ai de-a face cu o bruta, câteva lacrimi pun punct unei discutii în

ca-re nu ai argumente.

Doamna Cerchez încremeni:

— Nu-mi vorbi asa, Dimitrie... Nu merit. Întelege-ma, sunt în bratele

tale si stiu ca Vernеasca se uita la mine. Ma saruti si îi vad

rânjetul... Îmi închei corsajul si degetele nu sunt ale mele. Îi simt pe

piele mâinile ei, ca niste libarci... Înfiorator!

— Am crezut ca am terminat odata pentru totdeauna cu aceasta or-dura.

Poimâine pleaca definitiv din târg. Ce mai vrei?

— Nu stiu... Nimic, suspina doamna Cerchez.

Iritat, generalul îsi aprinse o tigareta. Continua pe acelasi ton:

— Propune tu o alta solutie. Spune-mi tu o gazda unde ne putem vedea. O

gazda discreta, fara vecini si unde sa nu te ajunga labele cazaturii!

— O sa gasim... Trebuie sa gasim.

— Îti stau la dispozitie.

N-o mai tinea pe dupa umeri si fara sa-l priveasca, din scrâsnetul

ciz-melor pe zapada înghetata, doamna Cerchez îsi dadu seama cât este de

nervos.

— Dimitrie, sopti.

Generalul nu raspunse si femeia îl chema iar:

— Dimitrie...

— Ascult.

Alexandrina Cerchez îsi ridica ochii umezi:

— Îti dai seama ca noi doi nu ne mai putem întâlni fara sa ne certam?

Spui ca ma iubesti...

— Imens, chiar si atunci când esti absurda.

O rasuci brusc spre el si o saruta pâna simti ca trupul suplu cedeaza,

gata sa se prabuseasca.

— De ce ma chinuiesti, dragul meu?

Dabija ofta dând din cap:

— Logica femeilor, Dumnezeule! De o saptamâna astept sa te vad, sa te

îmbratisez, sa te iubesc, iar tu îmi oferi un picnic printre ruine si

ice-ber-guri. În sfârsit, asta este... Data viitoare poate ca am sa fiu

mai norocos. Mi-ai scris ca trebuie sa-mi comunici ceva...

Alexandrina suspina si îsi musca buzele:

— Nu cred ca acum pot sa-ti mai spun... Ai dreptate, sunt absurda. si

locul asta e absurd... Alta data...

Dabija o zgâltâi usor si gluga îi aluneca de pe buclele ridicate în cres-te-tul capului.

— Dumnezeule! sopti înfiorat, cât poti fi de frumoasa! Hai, fetita mea, spune-mi despre ce este vorba.

— Nu, nu acum.

— Hotarât, vrei sa te bat.

Doamna Cerchez închise ochii:

— Sunt însarcinata.

Dabija simti ca-i vine ameteala. Se bâlbâi:

— E... al meu?

Doamna Cerchez dadu din cap si în clipa urmatoare simti ca zboara. Generalul o tinea în brate si o învârtea ca pe un copil scotând chiote de iodler. Când îi dadu drumul, începu sa o sarute salbatic. Fata, mâinile, gu-lerul de blana, ochii si doamna Cerchez simti ca plânge.

— Dragul meu, sopti tulburata.

Generalul, râzând printre lacrimi, îsi sterse obrazul cu batista.

— N-am mai plâns de la cincisprezece ani, când din cauza unei pe-dep-se nu mi s-a îngaduit sa particip la parada de primavara organizata de printul Karl... Sandra, zâna mea... Scufita mea Rosie... Sunt cel mai fericit soldat din... din tot razboiul asta afurisit!

Se lasa în genunchi si-i îmbratisa picioarele. Impresionata, Alexandri-na îi dezmierda parul de pe ceafa:

— Daca vrei... Daca tii foarte mult... putem trece pe la tine. Cred ca

nu-i prea târziu.

La al treilea Armagnac, ochii generalului straluceau. Era doar în

ca-ma-sa, adânc descheiata la piept, râdea tot timpul si bucuria îl facea

sa para extrem de tânar.

Alexandrina îi surâdea materna, cu aerul acela specific al femeilor

în-dragostite, miscate de pustismele iubitului.

— Arati ca un baietas.

— Chiar asa ma simt.

— Spune-mi... Ce se va întâmpla daca razboiul nu se va termina înainte

ca eu sa nasc copilul?

Generalul îi întinse paharul:

— Avem timp sa ne gândim la toate. Un lucru e sigur: copilul acesta e al

meu, si numai al meu, si nu voi îngadui nici o secunda sa poarte alt

nu-me. Pe... Cerchez l-ai informat?

Ochii femeii se dilatara de stupefactie:

— Esti nebun? Cum sa-i spun?

Dabija reteza aerul cu palma

— Trebuie neaparat s-o faci. O femeie în situatia ta trebuie îngrijita,

menajata, dorlotata, ferita de necazuri.

— Dimitrie, esti beat? Sa-i pretind sotului meu sa ma dorloteze pentru

ca am ramas grea cu alt barbat? ti-ai ratacit simtul comun?

— De ce nu? Este un act de umanitarism.

— Ma faci sa-mi pierd mintile! Cum vine asta? Iorgule, adu-mi ceaiul la

pat, caci port în pântece pruncul lui Dabija.

— Foarte normal. Când un barbat si o femeie traiesc împreuna, e mai mult

decât natural sa se anvizajeze posibilitatea unei sarcini. Sau poate ca

Cerchez mai crede în basmul cu barza.

— Nu fi caraghios! Iorgu habar n-are ca esti amantul meu.

— Ce?!

— Nu stie. De unde sa stie, daca i-ai închis gura Aristitei?

Instinctiv îsi coborâse pleoapele. Îi platise a doua oara birul, fara

sti-in-ta generalului.

— ti-ai închipuit ca m-am apucat sa-i fac marturisiri?

Chipul lui Dabija deveni brusc serios:

— Barbatul tau stie tot, Sandra. Facu o pauza: I-am spus eu.

Doamna Cerchez pali. Întreba îngrozita:

— I-ai spus tu?!

— Da, asa mi s-a parut cinstit. Nu suport minciuna, iubita mea, iar mai

devreme sau mai târziu, tot trebuia sa afle ce se întâmpla cu noi. Am

preferat s-o fac imediat pentru a te putea apara împreuna de manevrele

Verneascai sau altora din specie. Ce ma surprinde este ca nu ti-a relatat

discutia noastra. Foarte interesant...

Ochii femeii scoteau fulgere. Gemu:

— E un sfânt. Iar tu... tu...

Generalul îi astupa gura cu palma.

— Nu, Sandra! Stapâneste-te! Nu spune lucruri peste care nu se mai poate

trece... Iarta-ma daca te-am suparat, am fost mânat de cele mai splendide

intentii. Da! Musca-ma! Loveste-ma, dar nu pune ireparabilul între noi!

Îi simtea dintii opintind sa-i sfârtece palma, pumnul mic îi izbea

bez-metic umerii si spinarea.

Dabija repeta mecanic:

— Calm, Sandra... Calm...

Brusc, doamna Cerchez i se desprinse din brate si se azvârli pe cana-pea

plângând cu hohote. Generalul privi câteva clipe trupul zbuciumat de

convulsii. Vru s-o ia în brate dar se razgândi. Simtea instinctiv ca în

clipele acelea femeia nu i-ar fi putut suporta dezmierdarile. Mâna siroia

de sânge si generalul îsi turna peste rana, la lavabou, tot continutul

sticlei de co-niac. Improviza un pansament din batista, tinând între

dinti unul din ca-pe-te, apoi se aseza pe fotoliu asteptând-o pe doamna

Cerchez sa se linis-teasca. Când ridica într-un târziu capul, Dabija fu

impresionat de durerea si disperarea care-i ravaseau chipul. Fara sa-i

arunce o singura privire, Alexandrina începu sa-si rânduiasca tinuta.

Generalul încerca sa-i prinda mâinile:

— Iarta-ma.

Doamna Cerchez îl privi cu ochi din care tot ceea ce fusese cu câteva

minute înainte doar fericire, duiosie si dragoste se alungase, lasând un pustiu plin de deznadejde. Ochi goi, uscati.

— Iarta-ma, Sandra.

— Niciodata.

*

Biletul Nataliei îi parveni spre seara. Lua cina ca de obicei într-un birt modest de pe Calea Mosilor si cârciumarul, nea Gica, afisând un aer con-spirativ, i-l lasase pe coltul mesei.

— Îl tin de ieri! N-ati trecut pe la noi si nu stiam unde sa va gasesc.

Roman învârti circumspect plicul între degete ca pe o carte de joc. Împinse farfuria, interesându-se:

— Cine zici ca ti l-a lasat?

Nea Gica salta din umeri:

— Nu prea am luat aminte. Un tinerel... Dupa straie parea slujbas ma-runt de cantelarie...

Rândurile fusesera grifonate în graba, cu un scris dezordonat.

Vino neaparat sa ma vezi. Stau la Maruka Dobrota, pe Putul cu Apa Rece.

Raul e bolnav. Natalia.

Oscilând între mânie si îngrijorare, colonelul azvârli câtiva lei pe masa si renunta sa manânce. Drumul i se paru nesfârsit. Pe masura ce se apro-pia de locuinta Marukai, simtea cum furia, o furie nimicitoare, îi

cuprindea faptura pâna la cea din urma fibra.

"Îmi vine s-o strâng de gât! Cretina! Mi-a fagaduit în mod ferm ca plea-ca..."

Stabilisera de comun acord, înca la sfârsitul lui noiembrie, atunci când ocuparea Bucurestilor de catre Mackensen devenise iminenta pentru oricine, ca avea sa se refugieze împreuna cu baiatul în Moldova

"Asa a fost întotdeauna!" bolborosi cu glas tare si un trecator întoarse capul surprins. Roman saluta reflex, grabind pasul. "Încapatânata, minci-noasa, tembela si cu idei..."

Se separasera de doisprezece ani si, desi Natalia se recasatorise între timp, continuau sa pastreze relatii aproximativ camaraderesti. Evident, la mijloc se afla în primul rând Raul, astazi adolescent de paisprezece ani, si apoi, considera Roman, asa e civilizat. "Mi se pare absurd sa nu felicit de Craciun o femeie despre care cândva am stiut cum arata în camizol si ce model de soutient-gorge prefera." Din pricina vietii dezordonate a lui Ro-man, baiatul ramasese la Natalia si, dupa câte putuse constata, se simtea foarte multumit. În realitate, Silvan, sotul Nataliei, maior de cavalerie, era un barbat cumsecade care nu pretindea decât ca nevasta-sa sa-l accepte în preajma ei. Din nefericire, se prapadise cu doi ani înainte de izbucnirea razboiului, într-un accident stupid. Dupa moartea lui, Roman devenise mai atent cu Natalia, o frecventa mai des, punându-i la dispozitie serviciile sale. Compasiunea pentru o femeie ramasa singura si grija pentru copil fu-sesera însa interpretate gresit de Natalia care încercase o împacare. Ele-gant dar

ferm, Roman o facuse sa înteleaga esenta unui batrân proverb englezesc:

nu-i destept ala care greseste de doua ori...

Înca de la începutul toamnei, colonelul insistase ca Natalia sa ia

baia-tul si sa plece la Iasi.

— Îi cunosc pe teutoni... Niste salbatici, îsi educa din leagan pruncii

ca pe niste canibali. Crede-ma, nu-i o societate indicata pentru o femeie

singura cu un copil.

— Exagerezi... L-am cunoscut odinioara pe capitanul Schlieffen de la

ambasada germana si te asigur ca n-am întâlnit înca un barbat mai

ferme-cator si mai devotat.

Roman rânjise:

— L-ai cunoscut în vreme ce schita pe pardoseala de marmura a salonului

de dans doi pasi de gavota si trei de menuet. Mi-ar placea sa-l vezi când

scoate sabia.

— Nu toti barbatii sunt brutali, replicase Natalia privindu-l cu tâlc.

"Macar de-as fi cârpit-o o singura data!" reflectase colonelul, dar îsi tinuse gura. N-avea sens s-o atâte.

— Hai sa nu ne certam. Ia te rog baiatul si îmbarca-te. Am sa fiu si eu

mult mai linistit.

— Nu crezi ca esti egoist? Vasazica sa ma trambalez în conditii

mize-ra-bile spre un oras unde totul mi-este complet strain, numai ca tu

sa te simti bine...

Pâna la urma însa o convinsese, sau asa i se paruse.

Strada era linistita si, dupa o scurta investigare a împrejurimilor,

Ro-man se hotarî sa intre în curte. Se vedea lumina la doua ferestre —

cele de la iatacul Marukai si din sufrageria mica. Cunostea bine casa

caci Dobro-teasa, alta nebuna, casatorita cu un chefliu notoriu, dadea pe

vremuri pe-treceri de pomina, încercând sa-l lege de prispa pe barbatu-

sau. Izbutise cât ala care facea borti cu degetul în apa.

Înainte de a bate în usa, avu un moment de ezitare. La prima vedere,

nimic nu parea suspect. Natalia locuia la Maruka, prietena ei din

copilarie, simtindu-se probabil mult prea singura în casa enorma de la

Domenii. Nici faptul ca stiuse unde sa-i adreseze biletul nu era

surprinzator. Când se despartisera, o avertizase ca toate mesagiile sa i

le expedieze la bodega lui Gica unde trecea cel putin o data la doua-trei

zile... Nici boala lui Raul nu era o noutate. La zece ani contractase o

scarlatina si de atunci se subrezi-se...

Ciocani scurt în panoul de sticla mata, protejata de arabescuri din fier

forjat.

"Daca-i o cursa, m-am ars."

Urca în goana treptele care duceau în holul pretentios mobilat în sti-lul

anilor 1880, cu un urias tavan de sticla. Slujnica batrâna îl urma

ane-voie.

— Unde-s doamnele? se interesa Roman.

Simti dintr-o data, în mod nedeslusit, ca se afla în primejdie. În holul sufocat de oglinzi, draperii, armuri si plante de interior, ardea o singura a-plica, zvârlind o lumina vatuita. Cedând primului impuls, colonelul se ra-suci pe picioare si se precipita pe scari.

Din spatele cuierelor-pom, încarcate cu paltoane grele, îmblanite care strajuiau intrarea, se ivira doi barbati cu pistoalele în mâna.

— Fara prostii, domnule colonel! Avem ordin sa tragem.

Roman se uita peste umar. Desprinzându-se din umbra armurilor, alte patru

siluete îi tineau spatele. Pocni din degete si zâmbi.

— E clar, domnilor, ati câstigat.

CAPITOLUL XIX

Catre ceasurile 10 seara, Dobre cojocarul auzi zgreptanat în geamul de la

bucatarie. Se uita reflex la ceasornicul C.F.R. care ticaia pe polita si ridica mirat din sprâncene. Micsora flacara opaitului si se apropie de fe-reastra. Anton îi facea semne sa se grabeasca, prada unei agitatii neobis-nuite.

— Nea Fane, gâfâi, l-au gabuit.

Desi ghicise imediat despre cine e vorba, Dobre insista:

— Pe cine, ma?

— Pe cine?! Pe Roman, dracu' sa-l ia! Nu-s nici doua ceasuri.

Se plimba furios prin bucataria mica înconjurând la nesfârsit masa,

incapabil sa se opreasca.

— Ci stai locului, ca ma ametesti!

Anton nu-l asculta. Perora si pe fruntea asudata suvitele de par se

li-pisera, ca pomadate.

— Cu lumânarea si-a cautat-o, domnule! Cu lumânarea si cu farul în plina

zi. L-au încoltit! Eram doar patru insi, ei paisprezece, n-am putut fa-ce

nimic. Din prima clipa am stiut ca opintim de pomana. Când omul îsi pune

singur juvatul de gât, prosti aia care-l tin de mâna.

— Nu pricep nimic, Antoane! Vorbeste limpede, fara sa le balmajesti. Cum

l-au prins?

— Ca pe un clontan netrebnic. A mâncat la birtul ala, din Mosilor, si pe

urma a luat-o valvârtej la vale, a tinut-o într-o goana pâna la Putul cu

Apa Rece. Dupa pas, mi-am dat seama ca-i mânios Bistrita...

— si?

— A intrat într-o hudubaie boiereasca iar noi am ramas ca de obicei, de

caraula. Nu trec cincisprezece minute si vedem o berlina cât o corabie ca

opreste. Au coborât opt nemti în uniforme, înarmati pâna în chipie. Au

dat navala în casa si am înteles ca de data asta i s-a înfundat, dar am

ra-mas sa vedem ce se întâmpla. Noi, nea Fane, nu puteam face nimic.

— stiu. Zi mai departe.

Anton facu un gest de lehamite:

— Ce sa mai zic! Când au iesit din casa, erau paispe. Paispe insi pe un singur om, cât o fi el de colonelul Roman! Cred ca nici el n-a încercat nimic.

— Fara doar si poate... Pricep dara ca sase l-au priponit înauntru si tot s-au temut sa le scapa. De-aia i-au chemat pe ailalti. E rau, Antoane. Cum se poate mai rau...

— Eu zic ca-i bine? Noi n-avem nici o vina...

— A cui e locuinta?

— A unuia, Dobrota. S-a refugiat cu nevasta-sa în Moldova si casa a ramas

pe o slujnica batrâna. Mi-a spus un mosneag din vecini.

— stii unde l-au dus?

Anton râse amar:

— Mi s-a îmbolnavit soferul de la automobila. Cum sa te tii dupa ei, nea

Fane?

— Ai dreptate... Asa e... Am întrebat ca prostul...

Rupse o margine de gazeta si îsi rasuci o tigara groasa. Se uita la

An-ton fara sa-l vada, cu gândul în alta parte:

— Trebuie sa aflam cu orice chip unde l-au depus.

— Asta-i lesne. Dar dupa aia? Ce facem dupa aia?

Cojocarul îl cerceta lung si începu sa râda încetisor.

— Bag de seama ca ti-a devenit drag...

Pometii lui Anton se aprinsera.

— Îmi pare rau de vremea prapadita zadarnic.

— Oare?

— La ce ma iscodesti, nea Fane? stim toti cine-i Roman si ce pret are, ca

nu de coada prepelitei s-a hotarât ca trebuie ocrotit.

— Mda, asa o fi... Mie mi s-a parut însa ca ai pus si oleaca de suflet în

trebusoara asta.

Tânarul îsi coborî privirea pe fata de masa cu floricele verzui. În

scru-miera — scoica stirbita la margine — fumega tigara cojocarului.

Recunos-cu cu jumatate de glas:

— Poate ca am pus, nea Fane. Eu si Roman nu suntem din aceeasi lume si

vorbim fiecare alta limba. Mi-au placut însa totdeauna barbatii

a-devarati, tocmai pentru ca eu nu m-am socotit unul dintre ei. Sunt

bicis-nic la trup si nici tarie mare de cuget n-am, îmi dau lacrimile din

te miri ce... Când citesc o carte, ma uit la o floare sau vad cersetor

schilod la poar-ta de biserica... Roman, cât e de zurliu si nechibzuit,

are vâna... Cum o dregem, nea Fane?

— Nu stiu, baiete... stiu doar ca trebuie musai slobozit.

*

Coana Aristita Vernеasca îl astepta pe lumina mica picotind în jilt

ala-turi de o stacana de ceai stropita din belsug cu rom. Uriasa, parând

ca nici nu respira, avea ceva monstruos în nemiscarea ei. Semana cu un

idol hi-dos din tara lui Soare-Rasare, una din zeitatile acelea malefice

carora ochii bridati le aprind betisoare de tamâie si ambra,

împodobindu-

le cu straie din hârtie rosie spre a le îmbuna cugetul si a le abate

mâniile pe cât de ca-pricioase, pe atât de aprige.

Lasase usile încuiate doar din clanta si când auzi pasii lui Mares în

curte racni un "pofteste!", care facu sa zangane ciucurasii de clestar ai u-nui sfesnic vienez. Cauta apoi reazam bun bratelor între doua vrafuri

de perne, caci jiltul, ologit de ani, se afla ciung pe o parte. Ca toti

batrânii, îsi simtea mâinile prea grele si se împlineau poate treizeci de

ani de când toa-te vesmintele Verneascai erau prevazute cu buzunari

adânci.

Domnul Mares mormai ceva ce aducea a buna seara. Batrâna îl cân-ta-ri

scurt, fara sa se clinteasca:

— Leapada-ti cusma si giubeaua.

— Hm! facu Mares cautând din ochi soba. Nu-i prea cald la dumnea-voastra.

— Îi miez de Faurar si nu motul lui Cuptor. Credeai ca vii la cules de

abricoase?

Mares salta din umeri si îsi descheie nasturii fara sa se dezbrace însa.

Nemaiasteptând sa fie poftit, se aseza pe un scaun cu spinarea rotunjita,

zicându-si ca femeia aceasta este incapabila sa sloboada o singura vorba

care sa nu fie dezagreabila si rastita.

— Cum crezi, spuse coana Aristita, urmarindu-l cu coada ochiului ca sa nu

rasucească gâtul. O sa ai de adastat si toalele te-or stânjeni.

Negustorul o cerceta surprins. Încerca sa zâmbeasca:

— Daca nu trebuie sa trag la galere...

— Acolo ajungi dumneatale singur, fara povata mea.

Mares personal nu se dadea în vânt dupa profetiile lugubre si, un pic

superstitios, atinse ca din întâmplare piciorul de lemn al scaunului.

— Doamna Vernescu, declara consultându-si mâinile, as prefera sa intrati

imediat în subiect. Mai sunt doar doua ceasuri pâna la miezul nop-tii iar

eu am înca probleme de rezolvat.

Cuprinsa brusc de un acces, batrâna începu sa tuseasca. Era ceva o-ribil,

se congestionase pâna la vânat si, înecata, parea gata sa-si dea du-hul.

Întinse mâna dupa paharul cu apa si abia dupa aceea îsi drese gru-majii

scuipând în batista. Oripilat, Mares întoarse ochii. Încerca sa-si

re-pri-me greata, respirând de câteva ori adânc.

— Iar te grabesti, fatul meu? Pe vremea mea, oamenii nu se zoreau atât si

traiau mai bine si mai mult. Îti spune Vernеasca azi o vorba careia, daca

apuci cumva anii mei si nu esti neghiob din cale afara, ai sa-i prinzi

tâlcul. Cu cât ti-ai ajuns telul mai degrab', cu tot atâta ai scurtat

drumul spre morticica. Viata, dupa cum îi scris fiecaruia, cuprinde mai

multe ras-pântii: doua, noua sau nouazeci si noua. Asa, ca niste gari...

Le mistui zor-nic, zornic ajungi la liman. tine minte: ala de a pus

degetul pe luna, îi mai aproape de Dumnezeu.

— Stimata doamna, o întrerupse Mares pe care cugetarile batrânei af--late

pesemne în dispozitie filozofica îl interesau foarte putin, învataturile

dumneavoastra îmi sunt infinit de pretioase si v-as fi recunoscator daca

într-o zi veti gasi timp sa-mi împartasiti din aceasta experienta pe care

o presimt extrem de bogata. Nu cred însa ca astazi ar fi un moment foarte

favorabil...

— Palavre! Dar pesemne ca eu m-am boccelit rau, de vreme ce am în-ceput a

risipi întelepciune în tot cotlonul, unde câinii stau în trei picioare...

Mares îsi zise ca observatia batrânei nu e din cele mai amabile dar se

abtinu sa faca vreo remarca. N-avea sens s-o înfurie acum, când parea

ho-tarâta sa-si descopere cartile.

— Ca sa pricepi, începu coana Aristita, cum vom izbuti sa-l dovedim pe

scumpul meu nepot, de trebuinta, negustorule, este sa-ti fac unele

des-lusiri. Casa aceasta, în care ne aflam, a fost ridicata de stra-stra-

strabune-lul meu dinspre mama, vornicul Andries, acum o suta saptezeci de

ani, când Moldova era împaratita de grecoteiul cela, carele a fost mai

apoi sur-ghiunit în insula Lemnos, Constantin Mavrocordat...

Mares ofta exasperat: "Sfinte Doamne! Acum intra în istorie..." Coana Aristita îl masura ironica:

— N-ai rabdare, negustorule, nici cât taur comunal scapat în cireada.

— Ce-ar fi sa încercam sa ne crutam reciproc, doamna?

Coana Aristita râse, realmente amuzata:

— Pai asta si fac, mai crestine! Îti crut învatatura saraca. Câta stiinta ai dumneatale despre vremurile acelea de restriste si nesiguranta când din simplu inc sau moft al domnului, ori al turcului, te trezeai scurtat de capa-tâna?

— Mi s-a mai întâmplat sa aud câte ceva...

— Nu o data, mosii nostri au trebuit în farâma de ceas sa-si strânga giuvaerurile si sa lepede izbelistii gospodarie chivernisita, parasind locurile pe carari tainice. Plecau în bejenie, daca izbuteau, de nu, ramâneau as-cunsi cu anii la neamuri ori prieteni... Mda... Despre o carare tainica îti vorbesc eu acuma.

Mares îsi îndrepta trupul, cu atentia încordata.

— Adica?

— Adicatelea drum nestiut de vreo sapte-opt sute de metri duce din beciurile mele pâna la ceea ce odinioara a fost conacul lui boier Ionica,

fra-tele vornicului Andries, mai încoace Pensionatul de domnisoare "Domnita Ruxandra", astazi Statul-Major al generalului Dabija. Pricepi?

— Încerc, spuse negustorul care începuse sa întrevada tulbure cam pe unde

bate Verneasca.

— Bineînteles, urma coana Aristita, casele s-au tot primenit, s-au schimbat la obraz, dar temeliile! Temeliile au ramas aidoma, ca si drumul

ascuns.

— O secunda, doamna! Unde duce exact acest gang subteran?

Râsul de codoasa labarta fata lata a Verneascai.

— Ai început sa te aprinzi, cocoselule? Gangul asta, cum îi zici dum-neatale, duce taman în cabinetul lui Dabija.

— Perete fals? anticipa Mares. Imposibil! Nu-mi spuneti ca un sef de Stat-Major îsi instaleaza biroul într-o încapere necontrolata. Un zid mas-luit, cât de abil, îl descoperi imediat, dupa sunet.

— Te grabesti ca mireasa la pat, fatul meu. Poteca nu se ispraveste în zid...

— Dar unde?

— Pe acoperis.

Mares o privi perplex:

— Cum vine asta?!

Batrâna îsi foi soldurile satisfacuta.

— Du-te mâine si cerceteaza casa, asa, de peste drum. Ai sa vezi ca are un fronton mai gros decât se întocmesc îndeobste asemenea bibiluri, dar nimeni n-a luat seama la aceasta vreodata. Frontonul ascunde o scarita ce se afla în continuarea galeriei de sub pamânt. Urci vreo cinspedoua-zeci de trepte si dai de un oberlicht iscat chiar în tavanul cabinetului.

Mares surâse uimit:

— Încep sa cred ca Misterele Parisului nu sunt simpla nascocire...

— De, negustorule, asa traiau bunii nostri sub amenintare de iataga-ne ori streang domnesc. Frontonul l-a ridicat fratele lui strabunelu', caci

înainte de aceasta, gangul se ispravea cu adevarat dinaintea unui zid calp.

— Sunteti încredintata ca de atunci n-au intervenit modificari?

— Nici una. Unchiu' mare a fost ultimul din neam care a stapânit casa,

dupa aceea a fost vânduta pensionatului. Directoarea, Aurica Petrovi-ceanu, mi-a fost prietena si nu o data ne-am baut cafeluta în cancelarie.

— Aha! pricepu Mares. Iar Dabija si-a instalat biroul în fosta cancela-rie.

— Ai zis-o, fatul meu. Mai apas ca de când au venit militarii, picior de dulgher, tâmplar ori zidar n-a patruns în scoala. Am vegheat cu dinadin-sul... Ei, ce zici? Te-am poftit la halva ori am mintit?

— Sa vedem, spuse Mares prudent, dar în fond impresionat. Sa vedem...

— Ce sa mai vezi? si daca mai poftesti posmagi muieti — ti-oi da si cifraria casei de fier, numai ca despre aceasta nu stiu daca nu cumva au

schimbat-o. Aurica avea una nemteasca, Berthold, cafenie...

Ca sa-si stapâneasca emotia — batrâna îi oferea un tuyeau fantastic, de

care era de altfel constienta — Mares îsi aprinse o tigareta. Se interesa pe un ton care se straduia sa para neglijent:

— Ce v-a determinat sa ma luati pe mine tovaras în aceasta combinatie?

Initial, dupa câte îmi spuneati, intentionati sa va descurcati singura.

— Am încercat, ofta coana Aristita, dar n-am izbutit. Mi-s prea batrâ-

na

si bolovanoasa. Ici colo drumu-i hurducat, nu mare lucru, oleaca de

pamânt surpat, mai un pietroi, ca de, sunt aproape doua veacuri de când

s-a fost iscodit, dar eu nu mai pot opinti. Acum zece ani m-as fi

descurcat singura cu o lopata. Pas, deunazi când am încercat! M-au

cuprins nadu-sea-la cea rea, gâfâitul, inima mi se zbuciuma a nesupunere.

si-apoi, fiind cât un mal si teapana, anevoie m-as putea strecura prin

saracia ceea de oberlicht.

— Cred ca ati socotit bine. Ma întreb acum daca mai are sens sa

ex-pediati cea de a treia scrisoare doamnei Cerchez. De vreme ce voi avea

ac-ces nelimitat la documentele generalului...

Batrâna i-o reteza:

— Ca' sa-ti fie de folosinta, clestele trebuie sa aiba doi craci. Drumul

tainic dimpreuna cu mieluseaua împletesc frânghie de nadejde pentru

gru-mazul ghinararului.

Ochii, zeama cleioasa si tulbure, luceau de o satisfactie diabolica.

În-fiorat, Mares se ridica.

— Când chibzuiesti sa-i dai cep, negustoriile?

— Chiar acum.

Verneasca dadu din deget.

— ttt! Nu acum. Mâine seara, când vii mataluta cu teschereaua ticsi-ta...

— Cât? întreba Mares.

— Cincizeci de mii.

Negustorul se prefacu mirat.

— Hm... Cincizeci de mii... O suma cocheta.

— Cocheta pe dracu'! Francutii mi-i aduci în napoleoni de aur. si mai poftesc si o hârtioara, doua din hartaloagele lui nepotu-meu. Rânji: Sa am de suvenir...

Afara, domnul Mares culese un pumn de zapada de pe gard si îsi freca bine toata fata.

*

Pur si simplu nu izbutise sa se înfrâneze. Initial, colonelul Hentsch îsi propusese sa-l faca pe Roman sa petreaca doua-trei nopti în celula de la Malmezon si numai dupa aceea sa-l întâlneasca, dar fusese incapabil sa-si stapâneasca nerabdarea. În consecinta, la nici doua ceasuri dupa arestare, daduse ordin ca Roman sa fie adus sub escorta atât de numeroasa, încât acesta începuse sa râda realmente amuzat, la Marele Cartier al lui Mack-en-sen.

Era trecut de miezul noptii si pe masuta rotunda din dreapta biroului Henri II se aflau o sticla de Kirsch aproape goala, cafetiera secata pâna la ultima picatura si o scrumiera odioasa de bronz cu un tun Dicke Bertha, cadoul personal al lui Krupp, vârfuita de havane stinse la jumatate.

Roman intra degajat si surâzator si, dupa aer, ai fi zis ca se crede la

club. În ciuda hainelor modeste — surtuc de stofa grosolana, camasa fara

guler si pantaloni militaresti vopsiti — pastra eleganta greu de definit

dar de neconfundat a gentilomului, siguranta caracteristica individului

obis-nu-it sa nu întrebe pe nimeni ce are de facut si care evolueaza,

indiferent de mediu, cu aceeasi dezinvoltura.

Unul din trucurile preferate ale lui Hentsch, atunci când un adversar în

sfârsit prins îi sta la dispozitie, era sa-l fixeze vreme de zece, uneori

cinci-sprezece minute, fara sa scoata un singur cuvânt. Cei mai multi ce-

dau acestui examen, o privire directionata scotând din fire chiar si în

con-ditii normale. Cerceta atent fiecare centimetru din chipul lui Roman,

ochii surâzatori în coltul carora cei patruzeci si cinci de ani

înfipsesera un penaj de riduri fine, gura cinica si barbia patrata

tradând ambitie, orgoliu nema-surat si o virilitate iesita din comun.

"Prototipul de barbat dupa care femeile se dau în vânt... Succesul la

cucoane si norocul l-au facut insolent." Îi veni în gând incidentul cu

Valen-tina si se crispa imperceptibil. Strânse pumnul fara sa-si dea

seama. Ro-man observa miscarea si clipi de câteva ori. Îl distra manevra

lui Hentsch, socotind-o ieftina si de un gust îndoielnic. În ce-l

priveste, putea sa stea asa toata noaptea, nu ardea de dorul unei

conversatii cu neamtul si mai stia ca acesta va ceda, adresându-i primele

cuvinte. Un gând nastrusnic îi aprinse un licar sarcastic în privire.

Ardea de pofta sa-l întrebe cu nonsa-lan-ta pe ton de amabilitate

mondena: "Ce mai faceti?" Se stapâni. Cel din-tâi trebuia sa vorbeasca Hentsch. Acesta, ca si cum ar fi epuizat tot ce a-vea de constatat, se

misca în fotoliu:

— Puteti sa luati loc.

— Multumesc, surâse Roman aruncând o privire circulara în jur. Constata

pe un ton neutru: Cam frig la dumneavoastra...

Neamtul sovai o singura secunda asupra atitudinii pe care urma s-o

adopte. Rigiditate, aroganta de învingator, comportare dura si grosolana

sau conduita eleganta dar ferma a biruitorului civilizat. Se decise

pentru formula mai nuantata. Roman era o pasare rara, Un adversar de mare

cla-sa care în nici un caz nu s-ar fi lasat impresionat de amenintari si

racnete. De altfel, Hentsch era prea fin ca sa guste genul comisar de

politie de mâ-na a doua.

Ochii lui Roman îl cercetau cu malitie, aluzia la temperatura încaperii

era transparenta si neamtul se hotarî sa zâmbeasca.

— Da, nu-i prea cald. Noi, germanii, preferam frigul...

— Este exact ce mi-am închipuit si eu.

Hentsch îsi îngadui o pozitie mai relaxata. Se lasa pe spate ridicând

picior peste picior:

— Dovediti multa grija pentru confortul nostru, domnule colonel...

— Nu fac decât sa respect sfintele legi ale ospitalitatii, iar românii

sunt în mod particular gazde primitoare.

— Îhî... Am constatat si acest amanunt. Peste tot roze, chipuri surâza-toare, mâini întinse...

— Dupa cum se cuvine sa-i întâmpini pe prieteni.

Hentsch surâse încântat de parca afirmatia lui Roman i-ar fi produs o mare satisfactie.

— Prieteni! Ati ales termenul cel mai nimerit. Cândva va veti convinge ca nu v-ati înselat...

— În ziua aceea, probabil, vom începe sa ne cautam vrajmasi...

— Cred ca aceasta ar fi o dovada de perversitate din partea dumnea-voastra. Îl privi în fata: Ma întreb cum de ati cazut într-o capcana atât de naiva?

Narile colonelului Roman frematara. Procedase într-adevar ca un în-ce-pator, însa actionase sub imperiul mâniei. Natalia, femeia aceasta, avu-sese dintotdeauna darul sa-l scoata din sarite ca nici o alta faptura din lu-me. Era obisnuit sa i se puna totdeauna de-a curmezisul, dintr-un spirit de contradictie cretin, din placerea diabolica de a-l irita; eventualitatea ca ea sa nu fi plecat în Moldova numai pentru ca el i-o ceruse insistent ar fi fost ceva caracteristic pentru felul ei de a fi. Mânia, conjugata cu o mare neliniste — Raul era nefiresc de gingas si colonelul se întreba cu amara-ciu-ne cui se izbise caci si el si maica-sa aveau o sanatate de fier — îi dadu-se brânci într-o capcana grosolana. Bineînteles, ar fi putut trimite un a-gent care sa investigheze terenul înaintea lui, dar Roman se împotrivise totdeauna sacrificarii oamenilor

pentru ca el sa-si fereasca pielea.

— În orice caz, constata, aveti plastografi remarcabili. Va felicit.

Hentsch respinse cu modestie:

— A fost o chestiune destul de simpla. Complicatia a constat în a gasi o

mostra din scrisul doamnei... S-a rezolvat, facând o vizita în locuinta

pe care, pentru linistea dumneavoastra, va comunic ca a parasit-o, dupa

in-formatiile noastre, catre sfârsitul toamnei. Tot pentru linistea

dumnea-voas-tra adaug ca e inutil sa va faceti reprosuri. Mai devreme ori

mai târziu, tot ati fi fost arestat. Erati încoltit din toate partile...

Se uita lung la colonel si ofta: Mda... Pacat...

Roman începu sa râda:

— Aveti aerul ca suferiti... E la latitudinea dumneavoastra sa

înlatu-rati cauza care va produce atâta tristete. În ce ma priveste, am

oroare sa deranjez, nu astept decât sa va spun la revedere.

— La altceva ma referеam, domnule colonel... E pacat ca destinul ne?a

situat pe pozitii vrajmase. Am fi putut realiza foarte multe împreuna.

Fantezia si curajul dumneavoastra, prudenta mea, experienta

amându-ro-ra...

— Sunt gata sa va primesc în tabara noastra.

Hentsch îl cerceta cu o privire patrunzatoare:

— Veti fi totdeauna incapabil sa va abtineti de la o replica pe care o

considerati spirituala... Aceasta nu-i o dovada de maturitate.

— As zice ca dimpotriva. Spirituale se dovedesc popoarele vechi.

Umo-rul

care presupune în ultima analiza un anumit mod, întelept, pastrând simtul

proportiilor, de a privi existenta, este generat de o ampla experienta. A

face haz de necaz nu-i specialitatea neamurilor tinere. Iar ceea ce-i

vala-bil pentru noroade nu se altereaza aplicat la individ...

Hentsch conceda nu prea convins:

— O teorie interesanta, la care voi mai reflecta... Bine ca mi-am adus

aminte... Doamna Valentina Fulga va trimite salutari.

Roman zâmbi:

— Era atât de convinsa ca ne vom întâlni?

— Îi dadusem toate asigurarile în acest sens.

Roman nu comenta. Întelegea ca neamtul nu-i va ierta niciodata faptul

ca-l umilise dinaintea femeii iubite, si nu-i era greu sa-si imagineze cu

câta satisfactie subterana — Hentsch era prea rafinat, prea iscusit

pentru a arbora drapele, va folosi tonul faptului divers — îi va comunica

Valenti-nei arestarea lui.

— Sunt extrem de impresionat. Transmiteti-i va rog sarutarile mele de

mâini.

— N-am sa uit.

"Sunt în stare s-o pariez si pe cizmele din picioare", reflecta Roman.

Vedea foarte bine scena: Hentsch cu havana într-o mâna si paharul în

cea-lalta, înabusindu-si un fals cascat: "Apropo, amicul tau... Exact,

Roman... L-am cofrat aseara... Ce-ai hotarât cu serata de la familia

Fabian?..."

— Doamna Fulga are multa simpatie pentru dumneavoastra si a apreciat în

mod deosebit vizita pe care i-ati facut-o. A regretat doar ca lipsea de

acasa.

— M-am simtit la fel de dezolat. Totul se poate repara însa.

Hentsch clatina încet din cap.

— Bineînteles. De fapt, daca ma gândesc bine, dumneavoastra sunteti de

doua ori debitor. Doamnei îi datorati o vizita pe usa din fata, nu toata

lumea e îndeajuns de originala pentru a savura o intrare pe fereastra,

mie îmi datorati niste documente.

— Ia te uita!... Îmi închipuiam ca doamna Fulga vi le-a restituit.

Neamtul dadu din mâna cu dispret:

— Nu despre acelea este vorba.

— Dar?

— Natural, tot cu titlu de împrumut, si tot numai pentru douazeci si

patru de ore, m-ar interesa sa consult lista agentilor români care

functio-neaza pe teritoriul ocupat si în interiorul armatei germane.

Roman desena un chip uluit.

— Habar nu am despre existenta unor asemenea liste.

— Puteti sa-mi dati cuvântul dumneavoastra de onoare?

— V-ar ajunge?

Hentsch îl privi scurt si surâse:

— Nu. Sincer, nu. Se adânci cu un oftat în fotoliu, lasându-si trupul sa alunece. Pacat, domnule colonel... Mare pacat.

— Sunt întru totul alaturi de dumneavoastra.

— Va gânditi la liste!

— Natural.

Neamtul surâse cu tristete:

— Eu ma gândeam la colonelul Roman... Pacat ca trebuie sa muriti.

— Într-adevar, mare pacat...

— Nu-i asa?

Roman arbora la rândul lui un aer cernit:

— ...ca voi fi din nou silit sa va dezamagesc. Încerc de mult sa va ofer o cât de mica satisfactie, dar cerul se opune.

— Am impresia ca de asta data si-a dat avizul. Vedeti, domnule colonel,

ca individ reprezentati captura noastra cea mai importanta. S-a chel-tu-it mult, prea mult ca timp, bani si energie, fata de cât ne era îngaduit s-o facem pentru o singura persoana, ne-ati adus prea multe si

mari prejudicii atât pe front cât si în spatele lui ca sa va mai puteti amagi în legatura cu soarta dumneavoastra. Ati izbutit sa-mi enervati atât de bine ostasii si mai cu seama ofiterii, încât nu cred ca s-ar gasi un singur "bosh" care sa nu va scalpeze cu placere înainte de a va pune la zid. În aceste conditii, presupu-neti ca ati mai avea vreo sansa, cât de firava, dinaintea Tribunalului Mili-tar?

Roman scutura din cap ca un copil.

— Nici una.

— Va închipuiti desigur ca glumesc. În fond, sunt nespus de mâhnit. Ca om

va apreciez enorm si am regretat totdeauna ca acum cincisprezece ani ati

refuzat sa colaborati cu noi. As trece însa, peste toate, la urma ur-mei

moartea este un fenomen inevitabil, se iveste cu pasi de pisica la

pri-mul ori al saptelea colt de strada, iar noi, junkerii, ne-am deprins

înca de pe bancile scolii sa n-o temem, s-o socotim doar o vacanta...

— Mie-mi spuneti? râse Roman. Biciclete, cosulete cu mâncare si un

acordeon.

Hentsch îsi tuguie buzele: "Incorigibil". Urma cu acelasi ton blajin, cumva sfatos:

— Exista un alt amanunt care ma indispune profund. În ce ma pri-veste,

n-am fost niciodata de acord cu metodele politiei militare, în mâinile

careia va aflati de fapt acum. Oamenii acestia îsi fac o virtute din a fi

bru-tali, o comportare civilizata nu prezinta în ochii lor decât o dovada

de inad-misibila slabiciune. Cunosc un singur caz când un individ vinovat

de crime grave împotriva imperiului — si am impresia ca aceasta este

eticheta care va figura pe dosarul dumneavoastra — a reusit sa se

eschiveze de la un tratament barbar.

— S-a aruncat probabil pe fereastra.

În privire îi staruia aceeasi lumina batjocoritoare. Îl asculta pe neamt

si dintr-o data întelese ce îl izbise de la început în felul lui de a

vorbi. Gla-sul, modulatiile insinuante aduceau cu sâsâitul sarpelui.

— Ati ghicit. Omul s-a sinucis, nu conteaza modalitatea, si însisi

an-chetatorii lui au cazut de acord ca fusese de fapt un norocos.

— Interesant, surâse Roman, îngaduindu-si o pozitie mai relaxata. Ma

sfatuiti în acest sens?

Hentsch îi întinse cutia cu tigari de foi. Roman aprinse trabucul,

ac-cepta si un pahar de Kirsch, dintr-o sticla neînceputa pe care neamtul

o scoase din biblioteca.

"Miscarea de învaluire", îsi zise ridicând paharul o data cu Hentsch.

— Va admir calmul, domnule colonel, dar ma întreb pe ce anume mi-zati.

Oricum, aceasta miza trebuie sa fie de bronz, caci nu cunosc pe ni-meni

care odata prins sa iasa din beciurile politiei militare, decât pentru a

se lasa fotografiat de plutonul de executie.

Roman râse încetisor:

— Sa zicem ca eu sunt un barbat cu sansa. sansa în acceptiunea mea, si

care nu are nimic de-a face cu un zbor îndraznet pe fereastra unei

celule.

— sansa! V-ati gândit vreodata ca si aceasta este o materie perisa-bi-la?

— Reflectez foarte putin la probleme de natura sa-mi strice dispozitia.

— Procedati întelept. Ce ar putea interveni acum în favoarea

dumnea-voastra?

— Multe, foarte multe. De pilda, sa faceti în clipa aceasta un infarct.

Cred ca situatia m-ar avantaja de minune. Mi-as permite sa va

împrumut

pistolul...

Hentsch se mira:

— Care pistol?

— Din sertarul care se afla în dreapta dumneavoastra.

— Sunteti fachir? Nu se vede nimic de acolo de unde va aflati.

— Doar ca va înversunati sa tineti deschis sertarul, desi va incomo-deaza

la fiecare miscare. Cel mai simplu era sa-l împingeti, si sa va folositi

comod de mâna dreapta.

— Deci ati pune mâna pe pistol. si mai departe?

Roman începu sa râda.

— O, mai departe, ar fi extrem de simplu! Afara, pe coridor, nu

as-teap-ta ordinele dumneavoastra decât un singur feldwebel.

— De unde stiti?

Colonelul Roman lua o înghititura de alcool si inhala adânc fumul

ha-vanei. O facea o data la zece fumuri.

— Usa este de lemn, relativ subtire, si ati omis sa trageti draperia.

Da-ca erau doi sau mai multi paznici, ar fi fost imposibil sa nu

vorbeasca între ei. Macar câteva cuvinte, în soapta. Nu se aude absolut

nimic de o ora si va asigur ca am o ureche buna. Sa continuam?

— Nu, spuse Hentsch. De altfel, ipoteza e absurda, caci niciodata nu m-am

simtit mai bine.

Scoase pistolul, îl puse pe genunchi si închise sertarul. Îi explica lui

Roman care începuse sa râda:

— Ma simt excelent, dar s-ar putea ca la un moment dat dumnea-voastra sa

aveti o influenta nefasta asupra sanatatii mele... Vorbeam deci despre

sansa... În ce alt mod s-ar mai putea manifesta?

— Sa zicem ca trupele române împreuna cu aliatii lor ar elibera

Bucu-restiul în urmatoarele câteva zile...

Hentsch râse ostentativ:

— Aceasta este ipoteza cea mai caraghioasa, domnule colonel. Scuza-ti-ma,

dar va credeam un om realist.

— Asa si sunt.

— stiti bine ca Antanta a pierdut razboiul. Niciodata nu s-a aflat

în-tr?o situatie mai critica.

— Antanta înca nu si-a aratat toate cartile...

— Cartile au fost taiate si împartite de mult, domnule colonel. si daca

va puneti nadejdea în americani, crescatorii aceia de vaci si cai

salbatici...

— Hunii erau un neam de pastori, si daca nu ma însel au zgâltâit zdravan

Imperiul Roman ajungând pâna în Galia. Iar din amintirile mele, englezii

au o slabiciune pentru oi si în acelasi timp cel mai puternic impe-riu al

istoriei contemporane.

— Nu-l vor mai avea... Permiteti-mi sa va mai torn!

Roman puse paharul pe masa. Surâdea cu ochii la lichidul care parea

violaceu din pricina cristalului colorat. Rosti încet, pe gânduri:

— În scolile dumneavoastra militare se face mult caz de ceea ce

consi-derati drept mari osteni ai lumii: Hannibal, Caesar, Gustav Adolf,

Turenne, Eugen si Friedrich! Oare experienta lor nu v-a învatat nimic?

Neamtul riposta sec.

— Doar ceea ce merita învatat. Domnule colonel, nu încercati sa va

a-magiti. Cel mai talentat si viteaz general, admitând ca Antanta ar avea

un asemenea personaj la dispozitie, caci pâna acum a demonstrat din plin

con-trariul, devine neputincios în fata unei artilerii grele bine puse la

punct, a unui armament nou si eficace, pe care el însusi nu-l poseda. Cu

o singura mitraliera, Carol Martel, Cezar de Medici, Barbarosa sau stefan

cel Mare al dumneavoastra ar fi fost stapânii lumii. Ati pierdut razboiul

si tre-buie sa acceptati cu inteligenta aceasta situatie.

Roman îsi freca barbia puternica, cercetându-l printre gene.

— Aveti vreo idee?

— Vreau sa fiu onest, spuse Hentsch mângâind masinal patul pistolului.

Ati ratat definitiv ocazia de a face parte din tabara biruitorilor.

Încer-cati, cel putin, sa evadati din cea a învinsilor...

— Cum vedeti dumneavoastra aceasta chestiune, practic?

— Destinul unui om nu se identifica totdeauna cu cel al poporului sau.

Românii sunt învinsi, dar colonelul Roman ar putea repurta o victo-

rie.

— Care?

— Aceea de a supravietui. Nu exista izbânda mai mare la nivel indivi-dual.

— Înteleg... Cum suna propunerea dumneavoastra?

Colonelul Hentsch îsi îngadui o pauza înainte de a continua. Ochii catifelii, cu croiala orientala, fixau fara sa clipeasca obrazul lui Roman.

— Veti fi absolvit de pedeapsa capitala, acceptând sa ne predati întreg materialul de care dispune Serviciul dumneavoastra de Informatiuni.

Roman puse paharul pe masa, exclamând:

— E ilar! Datorita oficiilor colonelului Verzea l-ati capturat imediat ce ati ocupat Bucurestii. Îmi cereti ceea ce posedati deja.

— Nu în întregime, iar dupa cum am avut ocazia sa constat, ati reusit sa

va redresati în urma acestei lovituri.

— Serviciul de Informatiuni se afla în momentul de fata la Iasi.

— Dar dumneavoastra ati ramas seful lui.

— Inexact. De altfel, ar fi fost împotriva oricaror reguli ale muncii de contrainformatii ca, pastrând asemenea functie, sa actionez în teritoriul

ocupat.

— Dumneavoastra sfidati orice fel de reguli. si datorita legendei care va

auroleaza, ati devenit un fel de enfant terrible, pe care nimeni nu-l mai

contrazice. Gasiti altceva.

— Imposibil, atâta vreme cât am de luptat împotriva unor idei

precon-cepute.

— Hm... Neamtul îsi musca usor muchia degetului aratator: Admitând ca

asa stau lucrurile, în ce calitate actionati atunci?

Roman paru surprins de naivitatea întrebarii.

— Dar e foarte clar. În calitate de simplu patriot.

— Ei bine, în aceasta calitate, predati-ne documentele.

Roman rânji:

— Am acasa un teanc de facturi neachitate si cam un kilogram de ravase

amoroase foarte picante.

Neamtul îsi musca buzele:

— Cred ca e în sfârsit momentul sa deveniti serios. Discutând sub

a-celasi semn al franchetii, va fagaduiesc ca, odata aflat în posesia

materia-lelor, voi închide dosarul dumneavoastra.

— Vreti sa-mi traduceti? Asa, din curiozitate.

— Adica nu veti fi deferit justitiei militare ci veti fi internat, doar

pen-tru siguranta noastra, într-un lagar din Germania, pâna la sfârsitul

razbo-iului. Îmi închipui ca este o oferta generoasa.

Roman ridica mâinile a neputinta:

— Sunt impresionat, dar din nefericire, n-am marfa.

— Ce ar fi sa va mai gânditi putin?

— Va repet, nu posed nici macar o simpla hârtie care sa va intereseze.

— Cum doriti.

Hentsch se ridica si apasa pe un buton aflat sub tablia masutei cu bauturi.

Feldwebelul se ivi într-o clipa.

— Ia-l!

Roman, surâzator, puse paharul pe masa fara sa se grabeasca, stinse la fel de tacticos trabucul.

— La revedere, domnule colonel.

Hentsch, dintr-o data obosit, cu cearcane negre — "tot are ceva cu inima", gândi Roman — replica uscat:

— Banuiesc ca nu vom mai avea ocazia sa ne vedem.

— Nu trebuie sa fiti pesimist. Va promit ca dupa victorie, ca sa ma revansez pentru ospitalitatea dumneavoastra, voi interveni pe lânga aliati sa va trateze cu clementa. În ce ma priveste, pot fi gasit în fiecare seara la Elysée, masa din stânga casieritei... Am onoarea sa va salut.

Hentsch ridica receptorul. Ceru arestul si astepta câteva minute. Un glas

latrat la celalalt capat al firului i se puse la dispozitie. Colonelul ordo-na scurt:

— Malmezon! Regim numarul trei!

Îmbraca paltonul calduros, îmblanit cu vidra, si înainte de a stinge lumina, lua garoafele dintr-o glastra. Cozile ude le sterse în batista, respi-rând zgomotos pe nas:

"Hm! Cabotinul! Violete de Parma... Pentru asta va trebui sa astepti

victoria. Victoria noastra, scumpa prietena, nu a lui Roman..."

CAPITOLUL XX

Dupa Zizine, se îmbolnavira Zoe si Zinca Era o raceala strasnica, cu simptome ciudate — febra rebela, cu oscilatii de-a dreptul acrobatice, du-reri ascutite în toate madularele, palpitatii si în general o sleire îngrijora-toare — si domnisoarele Algiu se gândeau speriate ca probabil contracta-sera acea gripa spaniola, necunoscuta pâna atunci, si care, alaturi de tifos, facea ravagii în transee.

Doctorul Gheorghies însa nu auzise înca de asemenea prapastenie si nu credea în maladii noi — "moda a sucit capetele oamenilor, nu mai au parale pentru straie si atunci nascocesc boli" — altele decât cele învatate de el acum cincizeci de ani la Facultatea de Medicina din Iasi. Împlinise saptezeci de ani si avea aspectul clasic al medicului de casa care nu prea da de lucru spiteriei din târg. Dieta, chinina, purgativele si luatul sângelui constituiau parametrii principali ai medicatiei sale, la care adauga, ca tra-tament psihologic, comandamentele metodei Coué. În consecinta, patrun-dea în odaia suferindului cu o mina "Copii, vine 10 Mai! Traiasca!" si îsi dascalea pacientii sa repete încontinuu "mi-e bine, mi-e din ce în ce mai bine, ma si mir cât îmi e de bine!..."

Conformându-se deci retetei lui Gheorghies, surorile Algiu înghiteau cantitati considerabile de chinina combinata cu niste hapuri misterioase

aduse chiar de doctor, kilograme de ceai de tei, si fredonau din zori

pâna-n asfintit refrenele lui Coué. Le îngrijea Butculescu, îngrozitor de

sfios si de neîndemânatic, si care izbutise în mod miraculos sa ocoleasca

boala. De teama sa nu se molipseasca, Anica refuzase orice ajutor dincolo

de pragul bucatariei, catadicsind sa faca unele oficii în târg si la

farmacie.

Din pricina lipsei de lemne, se facea foc în iatacurile batrânelor doar

noaptea, iar ziua în salon, unde petreceau încotosmanate, ametite si mai

mult motaind ceasuri lungi si grele de boala si amorteala.

De vreo doua zile însa, pareau ceva mai vioaie, iar Butculescu, teribil

de adumbrit de la o vreme, trai câteva clipe de fericire când Zinca,

apu-când ceasca de ceai între degetele fragile, îi multumi cu un surâs

tremurat:

— Ne-ati scapat de la moarte, domnule Cicerone. N-am fi razbit nicio-data

fara dumneavoastra.

Batrânul se simtise extrem de multumit. În primul rând, neobisnuit cu

complimentele, orice cuvânt de lauda îl cocota printre nori si luceferi,

în al doilea, simtea ca în masura minima chiar, reuseste sa compenseze

cari-tatea domnisoarelor Algiu care-i acordasera azil. Cu pasi târsiti,

îmbrobo-dit într-un sal scotian care apartinuse Zoei, ticait, spargând,

varsând pe jos, dar mereu neobosit si plin de solicitudine, forfotea

toata ziua în jurul batrânelor, cu grija si devotament de closca. Un

singur lucru îl impusese hotarât de la început: din casa, nici macar pâna

în curte, nu iesea în rup-tul capului. Îi era frica de Vernеasca, iar

sentimentul atinsese culmi de-a dreptul patologice. Din cauza ei, nici nu

se putea bucura de-ajuns ca boala domnisoarelor Algiu evolueaza

favorabil. Ieri, catre seara, o vazuse sopoca-ind la gard cu Anica, iar

de dimineata fusese în pavilionul lui Dabija.

— Îmi pare rau ca trebuie sa folosesc astfel de cuvinte, suspina Zizi-ne,

dar e o femeie odioasa.

Zinca îsi trase scufita peste zulufii carunti. Simtea frig la urechi.

— Încerc sa ghicesc ce o mai fi punând la cale... si nu înteleg de ce

Dimitrie n-a schimbat broasca, de vreme ce stie ca ea are al doilea rând

de chei.

— S-a gândit probabil, presupuse Butculescu agitat ca totdeauna când

venea vorba de coana Aristita, ca nu-si mai are rostul. Mâine, din câte

am înteles, expira termenul...

— Mi-e bine, îsi aminti Zizine, mi-e foarte bine!

Zinca scânci:

— Mi-e din ce în ce mai bine!

Zoe adauga repede, cu apetitul bolnavului care crede fanatic în

pro-prietatile curative ale bulinului ce urmeaza sa-l înghita:

— Ma si mir cât mi-e de bine...

— În tineretea noastra, spuse Zinca, lumea nu era atât de urâta. Papa a

fost patruzeci de ani presedinte de tribunal. Uneori, când se simtea bine

dispus, ne dadea amanunte despre unele procese mai interesante. Avea tot

felul de spete... Parca asa le spunea, nu? Nu-mi amintesc sa ne fi

povestit vreodata despre un personaj care macar sa se apropie de

Aristita.

— Chiar asa, nu-mi amintesc, apasa Zoe.

Zizine îsi tampona nasul cu batista. si l-ar fi suflat dar acesta era un

gest vulgar, mai ales în prezenta unui domn.

— si totusi Aristita e din lumea noastra, chiar mai batrâna... De ce sa

dam vina pe tinerii de azi?

Derutate de argument, Zoe si Zinca tacura. Butculescu interveni doct:

— Coana Aristita Verneasca este un monstru al naturii. Iertati-ma, va

este ruda, dar nu exista nici un epitet care sa i se potriveasca mai

bine.

— Nu ne suparam, domnule Cicerone, declara Zinca oftând. Fiecare cuvânt

pe care-l spuneti exprima adevarul curat. În toate familiile rasare câte

o oaie râioasa.

"Turbata", îsi zise în gând Butculescu dar nu voia sa împinga lucrurile prea departe.

— Este exceptia care confirma regula, continua netezind franjurile

sa-lului. Oameni rai — ar fi vrut sa le spuna ticalosi — au trait în

toate tim-purile. Luati istoria Angliei! Debordeaza de sânge! Amintiti-va

de Nero, de cei trei Borgia, de Metternich...

Batrânele îl urmareau fermecate: "Ce barbat fin si cult! Un adevarat privilegiu sa ai asemenea prieten..."

— În ansamblu însa, îsi dezvolta mai departe teza Butculescu, domnisoara Zinca are dreptate. Lumea s-a urâtit si s-a înrait.

Zinca rosi de placere. Zoe îsi îndrepta reflex privirea spre imaginea Sfintei Fecioare, un goblen înramat tintuit în stânga ferestrei.

— Oare vom mai apuca zile frumoase? tii minte, Zizine, picnicurile de la Rachita?

— Întâi Mai... sopti cu nostalgie Zizine. Ne puneam rochii albe, botine de lac si esarfe colorate. Umbreluta tinea culoarea fisiului... si era totdea-una cald... Da, s-a schimbat si vremea... De douazeci de ani, numi amin-tesc un Întâi Mai însorit, sa poti îmbraca o rochie de organdi sau voile-Georgette.

Zoe îsi îndrepta crucea de la piept.

— Eu sper ca o sa fie iar frumos. N-as putea trai fara credinta si na-dej-de...

Butculescu o trezi la realitate.

— Frumos, poate! Dar ce fel de frumos si pentru cine? În orice caz, nu cel pe care l-am cunoscut noi. tineti minte ce va spun: nimic nu va sema-na cu ce a fost înainte.

Batrânele se simtira dintr-o data deprimate. Îl priveau cu spaima, im-presionate de profetia sumbra.

— Nimic, relua cu buze tremurânde Butculescu o tema care-l fascina, nu

schimba mai mult peisajul lumii ca un razboi sau o revolutie. A ramas

Franta aceeasi dupa 1789? Sau dupa 1870?

Zoe rosti cu glas care implora:

— Va rog, domnule Cicerone, sunteti îngrozitor de pesimist...

— Mi-e bine! exclama Zizine speriata ca a lasat sa treaca prea multa

vreme între doua sedinte de tratament.

— Mi-e din ce în ce mai bine...

— Ma si mir cât mi-e de bine! concluziona Zoe suspinând.

Zinca, încercând sa schimbe atmosfera, propuse cu o vioiciune ane-mi-ca.

— Mai bine spuneti-ne ceva frumos, domnule Cicerone. stiti atâtea

lucruri!

Butculescu îsi tuguie buzele reflectând adânc. Dintr-o data, se lumina la

fata.

— Din pricina necazurilor si a gripei, mi-am uitat cu totul. Cu doua zile

înainte de... de a-mi acorda gratioasa dumneavoastra ospitalitate, am

primit o scrisoare impresionanta. M-a tulburat pâna în adâncul

sufletului.

— De la cine? ciripi Zinca.

— Cine v-a scris?

Butculescu, în centrul atentiei, declara important:

— Un camarad de regiment al bietului meu nepot, capitanul Nicolae

Vulovici, care, dupa cum stiti, a murit în primele zile de razboi, în

atacul de la Miercurea-Ciuc.

Domnisoarele Algiu îsi coborâra pleoapele cu o expresie de

circum-stan-ta.

— Dumnezeu sa-l odihneasca. Un baiat atât de tânar...

— Acest camarad, explica Butculescu, un oarecare locotenent Vasi-les-cu,

a fost alaturi de nepotu-meu când a cazut, lovit de un glont în frunte.

Scrisoarea pe care mi-o adreseaza, ca fiind unica ruda, reproduce exact

împrejurarile mortii si mai contine o poezie facuta de Nicusor chiar în

aju-nul atacului.

— Extraordinar!

— Exista alt amanunt, spuse Butculescu lacrimând, mult mai extra-ordinar.

Baiatul acesta si-a presimtit nu numai moartea, dar si felul în ca-re se

va sfârsi.

Zinca se sperie:

— Ce vreti sa spuneti, domnule Cicerone?

— Veti întelege numaidecât. Am citit versurile de atâtea ori încât le

stiu pe dinafara.

Începu sa recite cu o voce cântata. În ciuda inaptitudinii artistice,

ba-trânul izbuti sa transmita mesajul vibrant al poetului, întreaga

flacara a pasiunii de care era însufletit.

— De-arfi sa mor, Tu, Doamne, da-mi o moarte vitejeasca, / UN GLONt ÎN

FLOAREA DIN CHIPIU — în lupte ma izbeasca! / Nu vreau sa mor pe capatâiu

— cum mor toti nevoiasii, / Pe-otele ori pe-un musuroiu — Adorm pe

veci

ostasii! /Schilavu-mi trup înfasurat — în pânza tricolora, / Mi-l plânga

trâmbitasii mei — nu mama, nu surora... / Cu coif, cu armele gatit — un

mire-ales de moarte — / Nu cioclii pe grumazul lor: Soldatii sa ma

poarte!

Batrânele, transfigurate de emotie, plângeau. Plângea si Butculescu.

— Ce copil talentat! exclama printre suspine Zizine. Când vad asemenea

tragedii, mi-e parca rusine ca traiesc. Traiesc eu, o batrâna

neputin-cioasa, care n-am folosit nimanui în viata si n-am facut nimic

folositor, iar un tânar plin de virtuti si calitati, care ar fi putut

face atâtea pentru seme-nii sai, zace în pamânt.

Zoe si Zinca o priveau cu gura cascata. Aveau impresia ca delireaza. Zoe

îngaima:

— De unde-ti vin ideile astea? Ce însemneaza ca n-ai folosit nimanui? Ai

fost totdeauna o persoana adorabila, o încântare si o mângâiere pentru

cei din jur si ai facut, dupa puterile tale, tot ce a trebuit. Nu-i deloc

cres-ti-neste sa vorbesti astfel.

— Chiar asa, completa Zinca. A murit oare domnul Vulovici din cauza ta?

Toate le hotaraste Dumnezeu, iar noi nu facem decât sa ne supunem.

Butculescu îsi drese glasul alterat de plâns:

— Va rog, n-o dojeniti pe domnisoara Zizine. O înteleg atât de bine!

Puteti sa ma credeti, încerc exact acelasi sentiment. De rusine. Iar de

când am primit poezia lui nepotu-meu, aceasta poezie-testament as putea

spu-ne, traiesc ca într-un soi de exaltare, sunt hartuit de simtaminte

stranii.

Batrânele amutisera. Domnul Cicerone avea o expresie de iluminat,

lacrimile îi curgeau siroaie. Declara cu glas vibrând de emotie:

— Presimt ca am sa mor curând. O, da! Foarte curând. Poate azi, poate

mâine... Va rog nu plângeti, caci eu sunt extrem de fericit... V-am spus

ca e ciudat... Sunt cuprins de o bucurie înaltatoare, pe care n-am mai

cu-noscut-o... Poate ca asa arata Paradisul. Presimt ca moartea mea va

în-semna ceva, în sfârsit ceva, dupa saptezeci de ani ignobil de anonimi

si inutili... si o astept ca pe o femeie iubita... ca pe Madeleine...

Madeleine...

— Mi-e bine!

— Mi-e din ce în ce mai bine!

— Ma si mir cât mi-e de bine...

*

La ora 10 dimineata, generalul Dabija primi urmatorul mesagiu de la

Marele Cartier General al generalului Averescu:

...Dezastru dupa dezastru! Ieri, 25 a II-a, colonelul Roman a fost

arestat la Bucuresti, de catre politia militara germana. În clarificarea

chestiunii ma-ior Teodorini, trimitem la N. o comisie de ancheta. Deocamdata aveti libertate sa luati orice masura pe care o considerati necesara pentru securitatea dum-neavoastra si a documentelor...

Generalul împaturi telegrama cu gesturi masinale. În doua, în patru, în opt... Situatia era într-adevar dezastruoasa. Roman, faimosul, imbatabi-lul, legendarul Roman cazut în mâinile nemtilor însemna mai mult decât decapitarea Serviciului de Informatiuni Român. Dar si mai grava decât pierderea acestui capo di tutti capi era lovitura morala care avea sa fie greu suportata de catre armata. Oamenii nu-si revenisera dupa socul pricinuit de dezertarea lui Sturdza si, cautându-si echilibrul, neredresati înca, pri-meau a doua bastonada, mai cumplita, caci Roman devenise mai mult de-cât o superstitie, devenise un mit. Dabija, temperamental, în plus educat de dascali teutoni care nu osteneau sa repete ca geniul înseamna stradu-in-ta, încerca o rezerva apriorica fata de individul exceptional. Dupa pare-rea lui, acesta era inventat de împrejurari si mai ales de oameni care, a-vând îndeobste o viata saraca, alergau dupa senzational. Mai socotea ca momentul când o natiune îsi atârna toate nadejdile de grumajii unui sin-gur ins, cât ar fi fost el de valoros si ocrotit de Fortuna, marcheaza înce-putul declinului pentru acea comunitate sociala si, în orice caz, nu consti-tuie o dovada de sanatate morala. În plus, generalul nu credea în binefa-cerile reale ale individului statuie. Ele erau în general aparente si, ulterior, evolutia

evenimentelor demonstra în cele mai multe cazuri influenta male-fica pe

care o exercitasera asemenea oameni de exceptie.

Indiferent însa de prejudecati, Dabija nu contesta "succesul" lui Roman, puterea lui de seductie. Era de-ajuns ca un comandant sa dea de în-teles

ostasilor si ofiterilor ca urmeaza sa actioneze pe baza unor informatii

primite de la colonelul Roman, pentru ca oamenii sa plece în misiune si

sa atace cu vioiciunea cu care ar fi acceptat sa participe la un picnic.

Aveau o încredere oarba în el si despre ispravile sale circulau cele mai

nastrusnice legende. Nu o data, în transee, generalul avusese prilejul sa

asculte adeva-rate basme pentru copii istorisite cu credinta de catre

gradati, oameni în toata firea si cu meserii serioase în viata civila:

avocati, profesori universi-tari, medici... Convingerea — oamenii,

dincolo de povesti si zvonuri, sim-teau nevoia sa creada — ca Roman este

ofiterul de contrainformatii al vea-cului îl înzestra pe acesta cu

însusiri ce frizau aproape supranaturalul. Pe undeva, cazul lui era

asemanator cu acela al contelui de Saint-Germain, care tinea loc de

frunte în "mitologia" contemporanilor. Dupa cum aven-tu-rierul francez izbutise sa convinga ca este nemuritor — trebuia sa fi împli-nit acum

vreo doua sute treizeci de ani — Roman reusise fara efort sa

în-credinteze ca-i tot atât de invulnerabil ca umbra pasarii în zbor,

dezmier-dând undele lacului. Desigur, celebritatea colonelului nu se

iscase din se-nin. Înregistrase succese incontestabile, dar, îsi

închipuia generalul, ecoul lor fusese amplificat, atingând proportii

nebanuite, datorita unei persona-litati seducatoare. Roman era prototipul

insului care face sa se vorbeasca despre el, imediat remarcabil,

indiferent de mediul în care evolueaza. si captivau îndeosebi

dezinvoltura, fermecatoarea lui insolenta, o cutezanta nazdravana si

plina de umor care reînvia în sufletele oamenilor siluetele îndragite ale

copilariei: D'Artagnan, Trandafirul Rosu, Capitanul Fracasse, haiducii

Tunsu si Bujor, zapciul Jianu...

"Nimeni nu-i de neînlocuit", încerca sa se consoleze, dar Dabija mai stia ca, pentru a realiza întocmai adevarul acestor cuvinte, trebuie sa

trea-ca vreme. Doar anii scursi îti ofera perspectiva justa care sa-ti

îngaduie sa constati ca, indiferent de proportiile catastrofei, soarele a

continuat sa ra-sara. Pentru moment, consecintele, deruta, sentimentul de

ireparabil sunt la fel de grave si definitive ca si când ar reprezenta

realitatea obiectiva.

Închise dosarul si-l încuie în safe. Se misca greu si se simtea cuprins

de o oboseala stranie, pe care n-o mai încercase vreodata. Ostenise sa

gân-deasca, sa fie dinamic si competent, dur si intransigent, ostenise sa

iu-beas-ca. Încerca sa o alunge din minte pe Alexandrina. Ostenise sa-l

doa-ra...

Încuie toate sertarele, apoi usa cabinetului. Gogu Rosianu si capita-nul

Ioanid se ridicara. Generalul le arunca o privire stinsa:

— Domnilor, va dau o veste cât se poate de proasta. Colonelul Roman

a

fost arestat de nemti alaltaieri, la Bucuresti. În anchetarea cazului

Teo-do-rini, urmeaza sa soseasca o comisie instituita de domnul general

Ave-res-cu. Pâna atunci, sunteti liberi. Cheile de la acest birou le veti

preda ime-diat ofiterului de serviciu. Buna ziua.

*

Iorgu Cerchez fusese plecat la Cristesti, o mosioara din zestrea

Ale-xandrinei, care se afla lânga Baicoi. Zabovise patru zile sfatuindu-

se cu va-taful si cautând solutiile cele mai potrivite pentru a putea

raspunde apelu-lui lui Averescu adresat tuturor producatorilor agricoli

de a "cultiva pe o scara cât mai larga legumele si în special cartofii".

Se întoarse miercuri dimineata, pe o vreme pe care moldovenii o numesc

ninsoare tiganeasca. Fina ca zaharul pudra, sticloasa, usor viscolita,

învaluind meleagul în giulgiu diafan de borangic. Dupa ce se descotorosi

de blanuri si ciubotele muscalesti, o întreba pe Sevasta de nevasta-sa si

intra în salon, sa-i dea binete.

Alexandrina, întinsa ca de obicei în balansoar, strânse cu putere

bra-tele de lemn lustruit si-i arunca o privire pe care Iorgu nu i-o

cunostea si nici nu izbutea s-o defineasca. Îl izbi în mod deosebit

paloarea chipului, coala de hârtie. Prin minte îi trecu o observatie

neasteptata: "Are alboarea oamenilor deprinsi sa traiasca noaptea..."

Se apropie timid si-i saruta mâna:

— Bine te-am gasit, Alexandrina.

Doamna Cerchez se sili sa zâmbeasca. Gura crispata îi tremura. Barbatul

o cerceta îngrijorat:

— Esti bolnava?

Alexandrina scutura din cap si instantaneu ochii i se umplura de

la-crimi.

— Adeluta?

O privea înspaimântat, dar femeia nu era în stare sa scoata vreun sunet.

— Atunci ce s-a întâmplat? Nu ma da în unda, porumbita!

Doamna Cerchez îsi culca obrazul pe mâna lui si începu sa plânga. O

durere sfâsietoare parea sa zbuciume trupul delicat. Iorgu, sentimental,

duios, bun pâna la imbecilitate, incapabil sa suporte lacrimile, îsi

simtea inima strivita.

— Iarta-ma, Iorgule.

Barbatul clipi fâstâcit, încredintat ca n-auzise bine.

— Iarta-ma, repeta Alexandrina ridicându-si obrazul ud.

— Sa te iert?! Pentru care pricina? Nimic din ce ai savârsit ori vei

sa-vâr-si tu vreodata nu-mi va da prilej de cârteala. Orice ai hotarî ori

ai face, eu oi întâmpina fara osânda, cu capul plecat si bucuros. Asadar,

de la mi-ne iertaciune îi zadarnic a cere.

— Sunt o ticaloasa. Doamne! Cum ma rabda pamântul?!

Cerchez îi mângâie cu mâna tremurânda parul.

— Domoleste-te. Iaca, aud pasii Adelutei. Ai s-o sperii.

Îi zâmbea nesigur iar chipul mare si cumsecade iradia atâta tandrete, încât Alexandrina se simtea sfâsiata de mila.

— Alt soi de femeie ti se cuvenea, Iorgule! Mi-e rusine de tine, de mi-ne, de icoane...

Ochii lui Cerchez, culoarea sticlei afumate, se aburira. Rosti cu blân-dete:

— N-ai pricina sa-ti fie rusine de mine. si nici de tine. Cerceteaza-te în oglinda iar aceasta îti va aduce dovada ca nu s-a iscat înca în lume fap-tura cu atâta drept de fala. Cât despre icoane, zâmbi, ele nu s-au nascocit întru mustrare, ci mângâiere. Hai, porumbita, conteneste-ti zbuciumul si lacrimile.

Alexandrina îi cauta ochii.

— Mi-as da viata sa te stiu fericit. O meriti cum n-a meritat-o nimeni vreodata. Când ma gândesc ca ai stiut... Ai stiut totul si nu mi-ai spus o vorba. Ai tacut si doar Dumnezeu cunoaste ce-a fost în inima ta. Sunt mai pacatoasa decât ultima femeie de strada.

— Nu spune asemenea vorbe, Alexandrina, caci ma dor peste masura. Nu-i vina ta ca l-ai... l-ai îndragit pe omul acela. Nu-i vina nimanui. De ne?ar întreba inima încotro s-o apuce, de mult alean s-ar scuti pamântul!

Alexandrina, cu privirile pierdute, îsi musca buzele.

— N-avea dreptul sa procedeze cu tine asa cum a procedat. A fost

în-grozitor de crud si neomenos...

— Fii pe pace, eu neluând aminte la flecustete. Asa-s militarii, neîn-du-ratori, caci doar nu cu regiment de sfinti si mucenici se poarta razboiul. Atâta grija am... Tu sa fii bucuroasa. Crezi ca ai sa fii bucuroasa cu el, Ale-xandrina?

O privea încordat, cu nod în inima si grumaz. Doamna Cerchez îsi trecu palma peste fruntea transpirata.

— Nu stiu, Iorgule. Nu stiu... stiu doar ca ma iubeste. Asa cum poate el.

Salbatic, crunt, pe viata si pe moarte.

Cerchez îsi reprima oftatul si coborî ochii în pamânt. Nadajduia — a-jutor cersetorit firului de pai — alt raspuns.

— si... tu?

Femeia îsi aduna tot curajul si-l privi în ochi:

— Nu pot sa te mai mint, Iorgule. Voi avea un copil de la el... si nu vreau sa-l lepad.

Cerchez pali. Încerca sa-si anine privirea paienjenita de ziduri, ca sa nu plânga.

— Iarta-ma, Iorgule... Am încercat sa ma împotrivesc caci toate, dra-gostea mea pentru tine si Adeluta, educatia, credinta, teama de scandal, se razvrateau... Patima însa s-a dovedit mai puternica. Naprasnica.

— Pricep... Acum ma iarta, am oleaca de lucru cu scriptele de la Cris-testi...

Doamna Cerchez îi prinse mâna:

— Spune-mi, ce ai de gând sa faci?

Iorgu o privi mirat:

— Ce sa fac? Ce am facut dintotdeauna: ti-oi întâmpina voia, ti-oi

îm-plini porunca neclintit.

Sevasta patrunse în salon si, dupa ce se asigura ca doamna Cerchez este

singura, îi înmâna un plic galbui. Alexandrina se lasa reflex pe spate,

cu mâinile ridicate de parca s-ar fi ferit de o gânganie primejdioasa.

Privi-rea înspaimântata nu se putea desprinde de scrisoare. Slujitoarea

se uita la ea cu mila neputincioasa.

— Pune-l pe foc, conita! De câte ori îti port carte sofranie, te paleste

zacaseala... Da-l flacarii si pacatelor!

Alexandrina îngâna ratacita:

— Du-te, Sevasta... Du-te... Nu-mi faci trebuinta. Grijeste de masa...

Conasu-i flamând. Du-te...

Batrâna sovai câteva momente si parasi saloriul. În prag se mai

în-toar-se o data. O hârtie galbinicioasa ca si plicul tremura în mâinile

Alexan-drinei. Ofta si închise usa. Acesta era cel de-al treilea ravas,

sol de veste proasta. Ajunsese sa le cunoasca dupa culoare, "postas" — un baietan pri-pasit pe lânga ograda lui Ghita, paracliserul Bisericii

Sfântul Ierarh Nicolae — si spaima ce-o stârneau cucoanei. În bucatarie,

Sevasta spori flacara de la icoana Preacuratei si închina rugaciune

fierbinte de îndepartare a vraj-ma-sului, cerând dar blând de zile

pasnice sub acoperisul stapânilor.

În salon, Alexandrina zacea prabusita, cu capul în mâini. Scrisoarea îi

poruncea hârtii de la Statul-Major, o harta, un cifru... Doamna Cerchez,

care n-auzise în viata ei asemenea cuvânt, întelese ca Verneasca se afla

în legatura cu nemtii. Reiesea si din precizia de detaliu a pretentiilor:

anume documente, anumita harta... Evident, furnizorul trebuia sa fie

Dabija, care urma sa dea dovada cât tine la reputatia ibovnicii. Daca

cererea nu va fi satisfacuta în urmatoarele doua zile, fluturasi

denuntând legatura infama a Alexandrinei cu generalul vor fi lipiti pe

zidurile primariei si ale Statului-Major, pe vitrinele dughenelor si pe

felinare.

Doamna Cerchez sopti disperata printre degetele care-i acopereau fa-ta:

— Ce sa fac? Doamne! Învata-ma ce sa fac!

*

Domnul Mares înainta în galeria subterana, uimit de trainicia

con-structiei. Gangul, lat cam de doi metri, boltit, era îmbracat în

caramizi si negustorul îsi spuse ca putea fi strabatut cu usurinta chiar

într-o trasuri-ca pe doua roti, asa cum foloseau în genere medicii de

tara si perceptorii. Poate chiar de aceea drumul fusese nascocit

confortabil, fugarii putând în-carca în docaras acareturile mai de soi si

nu sa plece în pribegie cu o boc-cea si ce le puteau cuprinde buzunarele.

Felinarul slobozea fluture de lumina. Zburatacea pe pamântul batatorit,

se catara pe ziduri pâna în crucea boltii, se prabusea, scormonea

un-ghere si vizuini de guzgani care forfoteau printre ciubotele

negustorului. Mares le înregistrase prezenta cu sila dar mai ales cu

mirare. "Ce dracu' manânca si beau astia aici, la cinci, ori sase metri

sub pamânt?!"

În mâna cealalta, tinea o lopata usoara si un târnacop luat pentru orice

eventualitate, desi Verneasca îl asigurase ca nu va avea nevoie de el.

În-tr-adevar, gangul era mai descurcat decât multe "sosele" pe care le cunos-tea Mares, drumuri destul de importante ce legau diferitele târguri

din Mol-dova sau Muntenia. Ici, colo câte o gramada desprinsa din

cetluiala mor-tarului si într-un singur loc, acolo unde galeria facea cot

lin, ca un grumaz de lebada, se surpase bolta, ridicând movila rasarita

de pamânt si zidarie prabusita. Aici se împiedicase probabil batrâna

hotarând cale în-toarsa.

În mai putin de zece minute, robotind cu spor, Mares deschise poteca si

îsi urma drumul nesuparat. De n-ar fi fost clotanii si mirosul apasator,

greu de identificat, o mixtura de var, gunoi ud, hoit si putreziciune, s-

ar fi putut crede într-o vizita în catacombele muzeu din burgurile

catolice. Se uita la ceas si socoti ca a parasit beciul Verneascai de

aproape jumatate de ceas. I se parea uluitor ca un asemenea drum subteran

care aproape tra-versa târgul sa fie ignorat cu desavârsire de

autoritatile si cetatenii orasu-lui. Bineînteles, taina fiind dezvaluita, drumul devenea bulevard pierzân-du-si destinatia si, în consecinta, uzufructuarii aveau tot interesul sa-si fa-ca nod la limba. Actul de prudenta însa, valabil acum o suta de ani când arbitrarul domnului ori al

turcului nu era îngradit de vreun judet, devenea absurd în plin veac douazeci. Dimpotriva, îsi zicea Mares, întrebându-se daca în afara batrânei mai exista vreo singura faptura în viata care sa aiba habar de tunel, el ar fi semnalat existenta lui, putând fi exploatat fructuos, ca o curiozitate turistica. Se opri pe neasteptate, simtind ca sângele îi în-gheata în vine. La capatul galeriei urca o scarisoara îngusta. Dintâi, nu des-lusi ce ar fi putut sa însemne gramada de vreascuri albe care bloca ac-cesul spre primele câteva trepte. Se apropie cu pasi sovaitori, directionând lumina felinarului. Erau oasele, scheletele (judecând dupa

numarul crani-ilor) a trei cai. Negustorul îsi sterse fruntea asudata cu mâneca surtucului. În parte, presupunerea lui se confirma. Bajenarii îsi

încarcau bidiviii — ur-ma de docar nu se afla — cu cât puteau duce în spinare si, neavând înco-tro, îi lepadau izbelistii, aici, la poalele scarisoarei. Foamea si setea rapu-neau apoi bietele dobitoace pentru care

galeria subterana însemna drum fara întoarcere. Chiar hranite si adapate,

soarta tot crunta li s-ar fi dove-dit. Slobozenie nu mai aveau cum dobândi, iar de la o vreme, din pricina lipsei de lumina ar fi orbit precum calutii carausi din gheena minelor.

Domnul Mares urca scara strecurându-se anevoie caci era barbat trupes.

Începuse sa simta aerul noptii de iarna si la a doua-zecea treapta pu-se

mâinile pe acoperisul fostului pensionat de domnisoare. La nici jumatate

de metru, în stânga, se deslusea oberlichtul licarind palid, sub cerul

gaurit de o luna alburie. Îsi scoase briceagul si încerca sa salte

capacul de sticla. Acesta ceda imediat.

"N-au pus cârligul, gândi Mares. Fireste, nu asteptau vizita de

arhan-gheli..."

Peste câteva clipe, se afla în cabinetul generalului Dabija.

CAPITOLUL XXI

Într-una din celulele speciale ale închisorii Malmezon, colonelul Barbu

Roman râdea sardonic. Nu o data socotise ca viata e grozav de

cara-ghioasa, o gluma excelenta daca stii sa te debarasezi de balastul

dezagrea-bilului si s-o privesti dintr-o anumita perspectiva. Avusese

nenumarate prilejuri s-o constate — si era mai ales fericit ca face parte

dintre cei alesi, indivizi în stare sa înteleaga si sa simta asemenea

subtilitati — dar episo-dul pe care-l traia acum i se parea o culme de

ilaritate a ceea ce colonelul obisnuia sa numeasca fenomenul existenta.

Contrastul dintre celula strâm-ta cât ascensoarele care în casele bogate

faceau legatura între buca-tarie si oficiile de lânga sufragerii, si

festivitatea la care ar fi trebuit sa par-ticipe azi en vedette la Iasi,

unde generalul Berthelot urma sa-i înmâneze în prezenta maiestatilor sale

regale însemnele Legiunii de Onoare în gradul de mare ofiter era atât de

strident încât tinea de un comic absurd. Ceea ce?l descumpanise totdeauna

pe Roman erau loviturile de teatru ale desti-nului. I se parea straniu ca

un singur eveniment, cât de important, dar u-nul singur, sa deschida

pârtie noua, cu totul neasteptata în viata unui in-divid. Revirimentele

gen "azi cersetor, mâine împarat" îl azvârleau în lumea fantasticului. I se pareau mai firesti întorsaturile lente, rod al unor acumu-lari

cantitative, al unui drum cu itinerar precis care ducea la deal sau la

vale. Schimbarile spectaculoase însa — si-o imagina pe Fortuna mânuind

dupa capricii o bagheta magica — îl indispuneau, caci îl sileau sa-si

simta neputinta, imposibilitatea de a-si controla soarta si, paradoxal,

în acelasi timp îl amuzau. Roman era un barbat caruia îi placusera

totdeauna farsele si într-un destin cu accidente de grafic isteric

deslusea renghiurile desti-nului.

Meditând în bezna celulei — zi si noapte întunericul era desavârsit;

"pressing psihologic, nici prin cap nu le trece ca m-as putea sinucide" —

colonelul îsi regreta amarnic usurinta. Îl arcanisera ca pe un copil mic

si înca o data se confirma una din teoriile preferate ale lui oncle

Archibald: "Vânatul mare îl prinzi cu momeala mica. Profesionistii cad în capcane simple, tocmai pentru ca supraapreciindu-se îsi închipuie ca

adversarul le întinde curse complicate, tehnice, inedite..."

De data aceasta însa îl înselase instinctul si actionase în virtutea unei logici mecanice: Natalia e încapatânata si inconstienta, precis n-a plecat caci n-am primit de patru luni nici o veste din Moldova, mi s-a parut ca am recunoscut-o din spate acum doua saptamâni, pusul de-a curmezisul, sfidând orice ratiune, îi seamana al draculuI!...

Stând pe prichici cu genunchii adusi la gura, colonelul zâmbea trist gândindu-se la Dobre cojocarul, la Anton, la baietii ceilalti... "Ce-or zice?", ca de putut nu puteau face nimic. Probabil, Anton jubila în sinea lui. Îl e-nervau exhibitiile colonelului, actele lui de teribilism si încerca probabil acum satisfactia sumbra a individului caruia i se confirma pronosticurile: "ti-am spus eu?"

Colonelul mai medita ca oamenii profereaza toata viata teorii pe care le considera axiome pentru ca la un moment dat sa actioneze exact în sens contrar.

"Nu intra undeva pâna nu stii pe unde ai sa iesi" fusese unul din pre-ceptele lui preferate.

El nu numai ca nu se asigurase de o buna iesire, dar intrase cu o cârpa neagra pe ochi. Era de-ajuns, pentru a nu-si sacrifica nici un om, sa trimita în recunoastere un copil de opt-zece ani cu un comision, pretext oarecare pentru doamna Natalia Silvan...

Gândurile lui Roman goneau cu neastâmpar de lacusta. Încerca sa ghiceasca ce naiba avea de gând sa faca Hentsch. Bineînteles, nu-l va pro-pune

pentru decorare, totusi abordase o comportare stranie. Trecusera do-uazeci si patru de ore de la arestare si în timpul acesta nu i se luase nici un interogatoriu, nimeni, nici macar gardianul — desigur dresat — nu-i adresase o vorba. Doua fapte ramâneau certe: Unu, era singurul detinut din aripa respectiva a penitenciarului. Stapâneau linistea si bezna — doar usa celulei lui se deschidea, o singura data pe zi la cinci, când paznicul îi lasa un sfert de pâine de malai si un ulcior cu apa — nimeni nu raspundea la "telefonul" de perete. Doi, orice încercare de evadare în conditiile date e-ra exclusa. Va încerca imposibilul, apelând chiar la solutii disperate, când va fi scos din celula spre a fi condus la un eventual interogatoriu sau, poa-te, direct la Tribunalul Militar. stia însa ca nu va fi tradus în fata justitiei înainte de a se încerca totul pentru a-l face sa vorbeasca. Îl înspaimânta un singur lucru. Daca regimul de întuneric va dura mai mult

de câteva zi-le, va fi incapabil sa actioneze. Nevazatorii nu evadeaza...

*

— Am o propunere, spuse capitanul Ioanid coborând treptele popotei alaturi de Gogu Rosianu.

De la moartea lui Teodorini, se arata extrem de tolerant, uman, a-proa-pe

cald. Ratacise aerul de superioara detasare care-l caracterizase pâna atunci, de politete ireprosabila dar transparenta caci nu izbutea, de fapt nici nu încerca, sa ascunda o indiferenta profund jignitoare fata de

tot ce se chema aeroplan sau ful de valeti. Sesizând schimbarea de atitudine, Ro-sianu îl urmarea cu o circumspectie ironica, un pufnit pe nari devenit tic nervos tinând loc de orice comentariu.

— Am o propunere interesanta, insista Ioanid.

— Hm! facu Gogu Rosianu.

Parea sceptic si cât se poate de putin curios. Saluta o doamna în vârsta, distinsa, saracacios îmbracata, care tinea în mâna o papornita nu prea mare.

— A gasit nuci, comenta cu indiferenta. Alaltaieri erau zece franci suta în piata. Sa stii de la mine o chestie! Câta vreme te mai preocupa coliva si dejunul dusilor de pe lume, înseamna ca lucrurile nu sunt chiar atât de grave. Respectarea datinilor demonstreaza vigoarea unui popor. Uita-te la englezi...

— Esti atent? se interesa Ioanid plictisit.

— ti-am expus o lege stiintifica.

— Je m'en fiche, je m'en refiche et je m'en contrefiche de legi stiintifice! se enerva Ioanid.

— Cred ca nu este o atitudine indicata.

— Vrei sa ma asculti sau nu?

— Chiar daca nu vreau, tot ai sa-ti tii discursul. Arzi de nerabdare s-o faci, mai ales ca de la un timp ai devenit cuvântaret. Despre ce este vorba?

— Hai sa încheiem o întelegere. Ca sa nu ne mai suspectam unul pe

altul,

propun ca pâna la sosirea comisiei de ancheta — chestiune de o zi sau

doua — sa nu ne mai despartim nici cinci minute. Esti de acord?

Gogu Rosianu catapulta cu bombeul cizmei o piatra în sant. Întoarse capul

spre Ioanid:

— tt!

— De ce? facu intrigat capitanul.

— Întâi, ca eu unul nu mai nutresc suspiciuni, ci certitudini. Doi, de-

test viata în comun, chiar daca partenerul ar fi o zâna blonda, diafana.

Ca elev, n-am participat la nici o excursie cu scoala. Mi-a repugnat

organic si aprioric tot ce presupune viata de turma.

Ioanid îl privi intrigat:

— Bine, dar e vorba de o zi, doua, cel mult trei.

— Nici o secunda, mon cher. De altfel, nu ma intereseaza câtusi de putin

ce faci, ce gândesti, daca te razi dimineata sau seara, cum sforai ori

daca ai o digestie buna. Las asta pe seama zoologilor...

Oparit, Ioanid se opri locului:

— Esti un imbecil.

— Mi-au mai spus-o si altii, dar nu i-am crezut. Salve, amice. Am alt

drum.

O lua la dreapta, agale, cu mersul leganat de barbat corpolent care

începea sa devina prea gras.

Ioanid ramase în mijlocul drumului, palid, cu tâmplele zvâcnind. Simtea

ca l-ar fi strâns cu placere de gât.

*

Întors de la Târgu Frumos unde avusese o întrunire cu generalii Aslan si

Pretorian — discutasera posibilitatea formarii unui guvern militar a ca-

rui sefie sa-i revina lui Averescu — Dabija gasi biletul Alexandrinei

dupa ce dejunase la popota. Întârziase din pricina viscolului si a

ninsorii abunden-te, petrecând noaptea înzapezit la Stânca. Abia spre

prânzul cel mic, cu a-jutorul unor atelaje de artilerie, izbutise sa

scoata automobilul din nameti si sa-si continue drumul.

Biletul alarmant, scris în mod evident într-o stare de panica, fixa o în-

tâlnire urgenta pentru seara aceleiasi zile.

Generalul întelese ca se petrecea desigur ceva grav si neobisnuit. Ale-

xandrina plecase suparata de la ultima întâlnire si Dabija o cunostea în-

deajuns pentru a fi pe deplin încredintat ca va avea mult de furca pâna

s-o împace. Nu se îndoia o clipa ca-l iubeste, dar — amanunt care nu

înceta o clipa sa-l agaseze — tinea si la Iorgu. Îi era mila de el,

sentiment extrem de primejdios si uneori mai eficace decât patima; avea

oroare sa stârneasca suferinta mai ales unui om care nu avusese pentru ea

decât gesturi de a-doratie. Generalul aprecia "caracterul bun" al doamnei Cerchez, onestita-tea si "cavalerismul" ei, dar numai atâta vreme cât acestea se manifestau vizavi de propria lui persoana. Exact aceleasi

însusiri, în relatiile cu Cer-chez, deveneau slabiciune, lipsa de

hotarâre, superstitii de cap de vrabie imbecilizata la pension si, în

primul rând, lipsa unui sentiment adevarat, puternic, unic fata de amant.

Mutatiile erau operate însa inconstient, Dabija ramânând perfect sincer

în forul sau interior si ar fi fost extrem de surprins daca cineva i-ar

fi reprosat lipsa de principialitate, oportunismul judecatii lui.

Faptul ca Alexandrina, ranita, îndurerata si îngrozita de conduita lui îi

scria ea cea dintâi — în chestiuni de amor propriu faptura blânda si mi-

nunat de frumoasa devenea fiara — era mai mult decât semnificativ. Iar

semnificatiile nu se puteau intui decât dramatice.

Îngrijorat, frânt de oboseala, generalul se culca. Locuia la caminul ofi-

terilor, instalat în fostul Hotel Decebal, pavilionul Algiu fiind

rezervat doar întâlnirilor cu Alexandrina. Se trezi pe la 5, prost

dispus, dupa un somn adânc dar hartuit de visuri rele. Înainte de a

pleca, primi un mesaj de la Statul-Major. Dupa toate probabilitatile si

în functie de starea drumului, comisia care trebuia sa ancheteze cazul

Teodorini urma sa soseasca în cursul serii.

Îndreptându-se spre locuinta domnisoarelor Algiu, Dabija reflecta ca nu

putea sa întârzie cu Alexandrina mai mult de un ceas.

"Ca sa primesti vestea unei nenorociri, ai nevoie de mult mai putin... Sa speram ca nu-i chiar atât de grav..."

Se simtea însa incapabil sa spere.

Domnul Mares lasa sa cada perdeaua. În odaia neguroasa, candela isca o

inima albastra. Se aseza pe o canapeluta fara spatar, masându-si ceafa.

"Zece minute daca mai zaboveam, se ducea totul de râpa."

Statea în întuneric, atent la orice zgomot.

*

Pentru colonelul Roman un fapt se impunea, imperativ categoric: trebuia

sa inventeze ceva, sa gaseasca fara întârziere un truc care sa determine

schimbarea regimului la care era supus. Dupa aproape trei zile de la

arestare — temnicerii, din neglijenta, ori deliberat caci timpul se

dilata când tii socoteala minutelor, nu-i confiscasera ceasornicul, un

Anker bra-tara cu cadran fosforescent — Roman îsi închipuia ca desluseste

cu clari-tate tactica nemtilor. Duceau o politica de intimidare, de

constrângere psi-hologica, încercând prin mijloace mai mult sau mai putin

abile sa-i anule-ze încrederea în sine, sa nimiceasca în propriii sai

ochi legenda colonelului Roman, invulnerabil, inegalabil, marele as al

activitatii de contrainformatii, una din personalitatile proeminente ale

celui mai mare razboi pe care-l cu-noscuse lumea.

Faptul ca era tratat ca un borfas oarecare, hot de buna-dimineata sau

pungas marunt care opereaza în piata ori tramvai, nu înceta o clipa sa-l

a-muze. În trei zile, nimeni nu catadicsise sâ-i ia cel mai banal

interogatoriu, de rutina — ai fi zis ca l-au uitat, un Gica mâna-mica

neînsemnat, pentru care comisarul circumscriptiei de mahala nu si-a gasit

înca timp — condu-ita generata bineînteles de o indiferenta absoluta.

Indiferenta vizavi de un individ care nu-i nici pe departe marele rechin

râvnit doar cu câteva zile înainte, ci mreana, cinci parale ocaua.

Spre a-i reduce la zero proportiile, nemtii îsi asezonau politica — se

credeau al naibii de dibaci — cu sosul rânced, nedigerabil al umilintei.

Ieri si alaltaieri dimineata, gardianul adusese o galeata cu apa si un

smotru dispunând scurt:

— Spala timentul!

Colonelul începu sa râda:

— Uite ce-i, batrâne, nu-s obisnuit sa fac pe întuneric decât o singura

treaba...

Îsi imagina lesne rânjetul lui Hentsch, starea lui de jubilatie la gândul

ca elegantul, impecabilul, rafinatul colonel Roman, clientul fidel al lui

Spencer, cel mai scump croitor al Londrei, spala în genunchi cimentul ce-

lulei. I-o va comunica desigur si pe aceasta Valentinei, având mereu

grija sa-si camufleze exultarea...

— Cum e posibil?! Silesti un colonel Roman sa smotruiasca podelele unei

celule infecte? Mon ami, biruitorul trebuie sa stie sa învinga cu ele-

ganta...

— Sunt dezolat, crede-ma, dar acesta este regimul penitenciarelor,

instituit chiar de români. Te crezi pe vremea Bastiliei, când seniorul încar-cerat putea beneficia de serviciile valetului personal? si nu vad de ce s-ar face exceptie pentru Roman. În realitate, este un barbat cât se poate de in-signifiant..

Cel mai mult însa, îl îngrijora întunericul. Chiar numai dupa trei zile, ochii dezobisnuiti de lumina ar refuza sa-l ajute. Îsi amintea cu inima strânsa de o vizita facuta prin anii 1906-1907, în Guyana franceza, pe In-sulele Dracului, unde stranepotii lui Pascal, Voltaire, Rousseau îsi depor-tau proscrisii. Un detinut aflat în recluziune speciala — hrana mizerabila, insuficienta si regim de obscuritate dar nu bezna totala — scos în sfârsit la lumina soarelui, cazuse în mijlocul curtii. Se împiedicase de trunchiul u-nui palmier pe care pur si simplu nu-l vazuse.

Era orb.

Un surâs lumina obrazul tras al colonelului. Cineva — desigur amic vechi,

fost coleg, ori ruda — care l-ar fi vazut acum, ar fi recunoscut lesne zâmbetul soltic al liceanului Roman Barbu, elev în clasa a patra ori a cin-cea a Liceului Matei Basarab. Când n-avea chef sa mearga la scoala,

era de-ajuns sa înghita trei bucati de creta pentru a-si asigura doua zile de relâche. Se facea vânat, iar febra opintea sa sparga fruntariile maxime ale termometrului: 39,5, 40, 41°C...

"Slava Domnului, zidurile celulei sunt date cu huma..."

Îsi scoase ceasul de la mâna si, ajutându-se de incisivi, desprinse ca-pacul. Se lasa în genunchi — "nu ca sa rânesc la odobeala, herr

Hentsch,

ci pentru ca asa vreau eu" — si începu sa rada varul de la buza

peretelui, acolo unde ochiul nu cade decât în mod exceptional.

"Pâna la noapte, calcula Roman, sunt transportat urgent la spital. Pun

ramasag pe tot norocul meu! Important sau defel, au cheltuit prea mult cu

mine pentru a ma lasa pe seama unei infirmerii de închisoare. Iar bolnita

deschide cu totul alte perspective... învioratoare, as zice..."

Îi venea sa fluiere, dar se multumi s-o faca în minte. Era o melodie care

facea furori la Paris, mainte de razboi.

...Auprès de ma blonde, Tout était blond / Le Champagne, le soleil, et

même le rossignol.

*

Dupa privirea si obrajii înflacarati, Dobre pricepu ca Anton aduce veste

de soi.

— Zi!

— Are noroc, nene! Noroc de godac întarcat cu tuica.

— Cine, omule?

— Roman, nene, cine?! L-au transportat la spital azi-noapte, cu fier-

binteala mare.

— Unde?

— La Asezamintele Brâncovenesti.

Cojocarul surâse. Tânarul era fericit, tremura atâtat si dupa capul lui, acu' s-ar fi dus sa zgâltâie portile spitalului, sa le sfarme...

— E bine, baiete... asteapta doar sa-mi mântui lucrul... Nu hotarî pâna atunci nimic, nu te pripi... De, încep sa ma încredintez si eu despre zo-die bucuroasa...

*

Zizine, care avea urechea cea mai sprintena, recunoscu imediat pasul apasat al coanei Aristita Vernească. Auzi si zorul în papuci târsiti al Ani-cai, poftitoare de zavera si bâlci, apoi sopoteala scurta în antreul cu aroma de umbrele, galosi si mantale de cauciuc. Batrâna iscodea, slujnica dezlega sacul într-un suflet, facând spovada despre toate maruntisurile hududaiei din Strada Unirii.

Zizine îndrepta privire necajita spre Butculescu. De doua ceasuri teseau tacla domoala — ia! suveniruri, novitale de pe vremea lui Caragea Voda, zvonuri de razboi, stihuri — si sugând bucacioarele de susan caramelizat rostuit de domnul Mares, petreceau cu sufletele doldora de cuviincioasa desfatare, asa dupa cum le porunceau anii carunti si orânduielile din batrâni.

"Doamne! gândi Zizine, de ce nu îngadui oare fapturilor nascocite de tine belsugul de bucurie? De ce curmi totdeauna prea degrab' suspinul de fericire în vreme ce nadufului si obidei înduri sa-si rasuceasca

musteata

ori cosita alba?"

— Iertati-ma, domnule Cicerone, ofta purtându-si mâna la radacina

grumazului...

Batrânul o cerceta surprins de întrerupere. Istorisea despre un

spec-tacol vazut în copilarie la Comedia Franceza cu Eleonora Duse si nu

se în-sela închipuindu-si ca fusese deosebit de elocvent. Reproducând mai

cu seama marea scena a Isoldei, stârnise emotie si lacrimi. Domnisoarele

Al-giu recunoscusera nu numai gesturile marii actrite, dar pâna si

modulati-ile glasului de neuitat.

— ...înca o data îmi dau seama ca sunteti un povestitor extraordinar, iar

asta-seara v-ati întrecut pe dumneavoastra însiva. Ma exprim modest, dar

s-ar putea ca totusi sa ma întelegeti. Ati avut o zi rara. Unica...

— ...rara... unica, reluara încredintate Zoe si Zinca.

Zizine îsi lua ini-ma în dinti:

— stiu ca sunteti la fel de curajos pe cât sunteti de elocvent... Încerc

doar sa va scutesc de o scena dezagreabila.

Zinca si Zoe o privira alarmate:

— Ce vrei sa spui?

Zizine se uita speriata spre usa:

— Îmi închipui ca domnul Cicerone ar trebui sa se retraga în odaia

dumnealui... A venit Aristita...

Zoe si Zinca se zgribulira în fundul canapelei, clipind speriate.

Butcu-lescu surâse trist:

— Cred ca amanuntul acesta a devenit complet lipsit de importanta pentru

mine. si mai cred ca am început sa am o... tandra compasiune pentru coana

Aristita.

Zoe nu întelese si se interesa speriata:

— Ati... ati acceptat cererea ei în casatorie, domnule Cicerone?

Bine-înteles, o femeie neînsemnata ca mine nu are dreptul sa dea sfaturi,

totusi v-as fi recunoscatoare daca ati mai reflecta putin înainte de a

lua o hotarâ-re atât de importanta.

— ...atât de importanta.

Butculescu surâse cu întelepciune:

— Un lucru facut ori daruit la timpul sau e ca si cum l-ai face sau

da-rui de doua ori... Pe mine unul nu m-a convins niciodata acel "mai

bine mai târziu decât niciodata..." Ar fi absurd sa ma însor acum, la

saptezeci de ani. Gânditi-va numai, un mire cu proteza...

Domnisoarele Algiu se privira consternate. Bineînteles, nimeni nu se

asteapta din partea unui domn d'un certain age sa sparga nuci între

dinti, dar acesta este genul de amanunt peste care se trece cu

naturalete, fara a?i da vreo importanta. În orice caz nu-l discuti cu

trei doamne, oricât de prietene ti-ar fi, într-un salon...

— Am început s-o înteleg pe coana Aristita, apasa Butculescu, s-o

compatimesc si as da mult s-o pot ajuta Credeti-ma, în sufletul ei se

afla multa negreata si pe aceasta o vedem cu totii. Ceea ce nu vede însa

fiecare este amaraciunea si suferinta care-i sugruma cugetul, întreaga ei

fiinta. Mântuitorul s-a jertfit pentru cei obiditi. Coana Aristita,

fiindu-ne sora în-tru Isus, se cere alinata...

Usa se deschise cu o lovitura de picior. Vernească se rasti din prag:

— Ai înnebunit, Butculescule? De când sunt eu neam cu Cristos? Te

ascultai din oficiu si ma crucii! Va's'ca, dupa capul tau, îs cumatra cu

toti ofticosii din Liturghie si Sfânta Scriptura?!

— Nu huli, Aristito! se sperie Zinca închinându-se speriata.

Vernească salta din umeri:

— Da' ce tuberculosii nu-s tot fapturi de-ale Celui Vesnic? si-ai vazut

sfânt gras cu bujori în obrajori? Ia mai slabiti-ma cu neroziile! Zi mai

bine, Butculescule, ce-ti veni sa ma mântuiesti?

Ochii batrânului sclipeau.

— Am primit har de la Dumnezeu întru smerenie, alinare si înțelegere. M-

am îndepartat de taraba Necuratului si în dar primit-am sa sufar

mu-cenicie...

— Ba primit-ai dar de sminteala!

— Osândeste-ma, caci înduratul mi-e dulce iar în canon simt puterea celor

doisprezece apostoli.

Vernească se holba:

— Ce-i cu narodul asta?!

Zinca raspunse cu lacrima în glas:

— Simte adierea Duhului Sfânt. Lasa-l în pace...

— O tine de mult asa?

Zoe suspina:

— Sunt doua zile de când vorbeste cu Dumnezeu. Asa pretinde...

— Ei da, ca ala o fi având vreme sa stea la conversatie cu toti capiatii.

Uite cu cine voiam sa ma marit! Ptiu! Duceti-l la Socola pâna nu prinde a

va gâtui! Azi se crede Cristos, mâine-i da prin minte ca-i Vlad tepes.

Domnul Cicerone interveni cu blândete:

— Nu-s nebun, coana Aristita...

— Atunci ce-mi tot predici, mai prapaditule?

— Sunt doua zile de când o lumina dulce mi-a pogorât în cuget si din dar

am vrut sa fac împartasire. ti-am gresit amarnic cândva, mi se cuvine

osânda, dar si iertare.

— Fa-mi hârtie pentru casa, spuse repede batrâna, si-ti fagaduiesc

iertare si pentru pacatele lui rasbunicu-tau.

Butculescu surâse cu amaraciune:

— Dare de arginti... Osânda-i prea miloasa... Daca asta ti-i voia, ti-oi

împlini pofta. Mâine mergem la judecatorie.

Verneasca, nevenindu-i sa-si creada urechilor, se adresa domnisoarelor

Algiu care ascultau uluite:

— Ati auzit? Sunteti martore, mi-a fagaduit casa.

— Nu-mi iau cuvântul înapoi, coana Aristita.

— Cred si eu, facu Verneasca, încredintata de-a binelea ca Butcules-cu a

înnebunit. Te-ar stupi oamenii în ulita.

— Nu în judecata mirenilor îmi sta naduful...

— Cum ti-i voia! Se uita la surorile Algiu cântarindu-le cu dispret din

cercei pâna în vârful botinelor: si voi ce-ati ramas mute platica?

Zizine îsi sterse ochii.

— Domnul Cicerone e un sfânt, un adevarat sfânt...

"Daca raiul s-a mutat la balamuc, asa o fi", gândi Verneasca. Îi era doar teama ca fârtângaii de la judecatorie sa nu bage de seama ca Butcu-lescu

si-a ratacit în izmene bruma de minte si sa se împotriveasca la

întoc-mirea hârtiilor. Când e vorba de donatii, vegheaza cu atentie

împatrita...

— Ma iertati, rosti cu glas stins Zoe, cred ca eu am sa ma retrag. Simt

nevoia sa ma odihnesc.

Verneasca o cerceta mirata:

— Ai bolunzit si tu, Zoico? Te culci o data cu claponii? Nu-s nici

cea-surile 6.

— Boala aceasta ne-a istovit de puteri, interveni Zizine. si eu simt ca

abia îmi tin ochii deschisi.

Coana Aristita ridica din umeri:

— Din partea mea, culcati-va. Somn dulce pe amândoua urechile.

— Ai sa ne scuzi, nu-i asa? întreba timid Zinca.

— Va scuz. Eu ramân la taifas cu Butculescu. si daca i-o fi si lui somn,

n-are decât. Pot sa stau si singura.

Domnisoarele Algiu se privira alarmate. Zizine întreba cu voce sugrumata

de panica:

— Nu pricep, Aristita, ai de gând sa... înnoptezi la noi?

Îsi închipuise vag, fara sa detecteze totusi ratiunea, ca vizita vara-sii

e legata într-un fel de termenul — se împlinea mâine dimineata — pe care

i-l impusese Dabija ca sa paraseasca orasul. Nu îndraznisera sa întrebe

unde avea de gând sa se stabileasca, asteptând sa aduca ea vorba.

Socotisera ca venise sa-si ia ramas-bun, dar surprinzator, mintea

Aristitei parea sa fie la altele.

— Nici prin cap nu-mi trece. Zabovesc doar un ceas, doua. Poate nici

atât.

Fetele batrânelor se lungira:

— De ce?!

— O sa va dumiriti singure, rânji cu o satisfactie care parea sa

antici-peze delicii rare. Atâta doar pot sa va spun, ca ceasul rafuielii

n-a zabovit. Iaca-l aci, sa întind doar mâna.

— Rafuiala? Cu cine vrei sa te rafuiesti?

Vernească îsi trecu palmele peste pântece ca dupa o masa copioasa:

— Cu scumpul nostru nepotel Dimitrie, feciorul Zaïrei si al mojicului de

tat'su. Mama ta de catana! ti-oi face eu o instructie, de nu mai iei pe

loc repaus nici pe lumea ailalta!

Zinca o privi înfiorata:

— Ce-ai de gând, Aristita?

— Daca esti curioasa, asteapta.

Pe un ton care cersea asigurari, Zizine rosti cu glas nesigur:

— Nu esti în stare de vreo ticalosie, Aristito, nu-i asa?

— Flinta pentru fiara s-a fost nascocit.

Butculescu o privea atintit:

— În iertare, spuse încet, salasluieste virtutea sufletelor tari.

Dumne-zeu îi încearca pe cei alesi si în suferinta ce ti-a fost harazita,

trebuie sa deslusesti dragostea Mântuitorului. Da, coana Aristita, Cel

Vesnic mult te?a îndragit.

— Daca ma îndragea, îl repezi agasata de ineptii Verneasca, ma daru-ia cu

nuri nu cu junghiuri, si în loc sa ma plamadeasca bivolita stearpa, îmi

umplea teschereaua cu galbeni din cei zornaitori.

Butculescu ridica ochii spre cer. Rosti ca pentru el:

— Voia Domnului se va împlini.

— Treaba lui, facu indiferenta Verneasca. Azi mi-o împlinesc eu pe a

mea...

Se întrerupse tragând cu urechea spre fereastra. Sari în picioare cu

sprinteneala aceea care nu înceta sa surprinda la un trup atât de

mataha-los si crapa draperia de rips. Respira pâna în fundul plamânilor:

— În sfârsit! Colivia s-a închis.

Spaima înnoda inimile surorilor Algiu. Recunoscusera pasul lui Dabi-ja.

CAPITOLUL XXII

Comisia de ancheta — trei ofiteri superiori de contrainformatii,

asis-tati în mod exceptional de generalul Averescu — sosi în oras seara,

putin dupa ora 6,30. Înghetati, caci vremea se dovedise ticaloasa ca

niciodata, iar drumul o pacoste, oprira dintâi la cafeneaua din inima

târgului unde zabovira cale de un samovar cu ceai dat în unda.

La Statul-Major, un mesaj sigilat, adresat lui Averescu personal,

pro-duse stupoare.

— Generalul Dabija, tradator! Omul lui Sturdza... Imposibil!!

Ceilalti îl privira muti. Unul din ei, capitan, vechi colaborator al lui

Averescu de pe vremea când comanda Grupul compus din Armatele a II-a si

de Nord, se gândi ca nu-l vazuse atât de impresionat, decât la primirea

vestii despre ocuparea Craiovei. Îsi amintea perfect cuvintele lui

Averescu: "Oltenia este ca si pierduta... Îmi sângereaza inima de durere

si revolta... Ne gasim în fata unei fatalitati... Greselile se platesc

când faptul brutal are cuvântul si abilitatile bizantine nu-si mai pot

avea curs. Nenorocirea mare este ca platesc cei nevinovati..."

— Imposibil! repeta generalul, încercând sa se dezmeticeasca.

Bineînteles, putea fi vorba despre o calomnie ordinara si în alte

cir-cumstante ar fi întreprins cercetari discrete mainte de a se lansa

într-un demers categoric si necamuflat. Acum însa, dupa dezertarea lui

Sturdza si asasinarea lui Teodorini, situatia se dovedea mult prea grava

pentru a-si mai putea îngadui scrupule de pe vremea cotillonului.

— Trebuie sa verificam.

Parasira cladirea cu capetele plecate si toti, inclusiv Averescu, aveau

sentimentul ca pasesc în urma unui car mortuar. Pe drum, generalul vorbi

o singura data:

— Daca faptele se confirma, nenorocirea este desavârsita. Nimic pe lumea

aceasta în afara unei imediate victorii à la Austerlitz — ceea ce-i

uto-pie — nu va putea remonta moralul ostirii. Sa ne rugam lui Dumnezeu,

domnilor, sa ma însel.

*

Alexandrina Cerchez se târa în genunchi, încercând sa se agate de

ciz-mele lui Dabija care gonea turbat de la un capat la celalalt al

odaii. Ara-ta ca o fiara: trupul, spinarea încordata, capul îngust si fin

pe care pielea parca se întinsese, scotând si mai mult în evidenta

osatura nobila sugerau într-atâta felina salbatica, încât parea straniu

ca fiinta aceasta, dintr-un regn necunoscut, homo sapiens si jivina

laolalta precum centaurii, glasu-ieste ca oamenii, în termeni cotidieni.

— Exclus! Exclus! Ceea ce-mi pretinzi este mai presus de puterile mele.

— Spuneai ca ma iubesti! Cum suporti ca numele meu, toata faptura mea,

inima si dragostea noastra sa fie acoperite de infamie?

— Oh! Te rog, Sandra, nu folosi cuvinte care te înjosesc. Te exprimi ca

în romanele populare de doua parale sau jurnalistii articolaselor de

scan-dal.

Doamna Cerchez întepeni. O flacara rosie îi învapaie privirea neguroa-sa.

— Cum poti sa-mi vorbesti asa?

— Te implor, nu-mi fa o scena. De altfel, nu stiu daca ti-ar fi agreabil sa traiesti toata viata alaturi de un barbat dezonorat. Ceea ce-mi ceri re-pre-zinta în fond renuntarea la conditia mea de om. N-am sa ma mai res-pect niciodata, n-ai sa poti nici tu. Daca as supravietui carierei mele dis-truse si rusinii, ceea ce ma îndoiesc, nu vei avea lânga tine decât un umil si jalnic cavaler servant, o ruina.

Alexandrina îsi arunca pletele desprinse din coc, peste umeri, cu un zvâcnet al capului.

— Nu-ti cer sa tradezi, nu ti-as cere-o niciodata, ma jur pe Dumne-zeu, ci doar sa-i amagesti. Da-le ceva fals, ceva masluit, dar da-le ceva!

Generalul râse:

— Cât poti fi de naiva! În mai putin de douazeci si patru de ore vor în-telege ca au fost dusi de nas. Vor veni cu pretentii si mai dure, aberante, imposibile! Sa-l asasinez pe Ferdinand, sau — daca sunt modesti — doar pe Averescu.

— Cel putin încearca. Orice ragaz poate fi în avantajul nostru. Sau... I se agata de umeri si-l privi în ochi: Hai sa fugim!

Dabija clatina din cap cu tristete, mângâindu-i obrajii aprinsi:

— Din ce în ce mai bine! Dezertare, deci iar dezonoare si pribegie, ve-netici printre straini, iar pentru tine despartirea definitiva de

fetita. si un-de sa fugi, într-o Europa incendiata? Judeci înfierbântat, iubita mea...

Alexandrina îsi azvârli capul pe spate. O mândrie draceasca facea sa-i vibreze toate trasaturile.

— Cerchez nu mi-a refuzat niciodata nimic...

Un licar de malitie trecu prin ochii generalului:

— Ceea ce nu te-a determinat sa-l iubesti mai mult. Ma însel, scumpa mea?

Primi palma Alexandrinei în plin obraz. De surpriza, nici nu se clinti.

Femeia suiera:

— Sa-ti fie rusine!

Un ciocanit în usa care nu astepta raspuns îi lasa încremeniti. De când se întâlneau în pavilionul lui Iliuta Alghi, se întâmpla prima data sa fie stânjeniti.

Gogu Rosianu, prada unei agitatii neobisnuite, irupse în odaie ignorând cele mai elementare conveniente. Paru sa n-o vada pe Alexandrina care întoarse imediat capul si se retrase în dormitor, nu observa tinuta co-moda — nu si-l imaginase niciodata pe junkerul teapan, impecabil pâna în vârful unghiilor, doar în pantalon si camasa — a lui Dabija.

— Iertati-ma, domnule general. Trebuie sa va vorbesc neaparat.

*

În urma dispozitiilor categorice ale lui Hentsch, colonelul Roman,

transportat de la penitenciarul Malmezon la Asezamintele Brâncovenesti,

fu internat într-o rezerva cu un singur pat si o fereastra zabrelita a

carei perspectiva se deschidea spre Piata Mare. Un lavabou, patul si o

noptiera alcatuiau mobilierul iar usa — spre indispozitia doctorului

Saveanu, medi-cul-sef al spitalului — era zi si noapte pazita de trei

santinele germane.

"Nu suport bosii, explica medicul asistentilor sai când, din consumatori pasnici de fasole cu osânza si Haendel, se transforma în gâzi, detest

militarii — chipiu, pinteni, sabiuta — pentru ca prea au succes la

cucoane, strâng tot ce-i mai bun pe Calea Victoriei, si disciplina impusa

de altii. Îmi ajunge a mea..."

În rezerva-celula a lui Roman aveau acces doar Saveanu si o sora de vreo

douazeci de ani, echipata în costumul de infirmiera important si

inco-mod, lansat de regia Maria. Fata însa, realmente frumoasa, reusea

sa-l poarte cu gratie, iar blândetea si calineria miscarilor îl cucerira

pe colonel din prima clipa.

— De ce ti-ai ales o meserie atât de ingrata, domnisoara? Locul

dumi-ta-le e în alta parte...

Fata surâse cu îngaduinta:

— Unde?

Roman ofta si întoarse capul spre ferestrele zabrelite:

— Daca n-ar fi razboi, iar eu oleaca mai tânar, mi-ar placea sa te duc la

Paris... Sau pe Coasta de Azur... Ai dansat vreodata beata de dragoste, sampanie si aroma chiparosilor?

— Nu, zâmbi infirmiera, iar dumneavoastra, chiar liber, fara razboi si nici macar cu zece minute mai tânar, m-ati duce cel mult la Chitila. Pentru Coasta de Azur ati gasi alte partenere.

Roman, surprins, începu sa râda:

— Esti o fata interesanta.

— Va înselati. Oarecare si logodita...

Roman râse parsiv:

— E un impediment?

— E un viitor.

— Hm! Chestiunea-i din ce punct de vedere privesti lucrurile. Ca sa-ti dovedesc ca nu mint — si bineînteles daca Pronia Cereasca ma îngaduie

pâna dupa razboi — te asigur ca vei fi asteptata cu multa însufletire, as

zi-ce înfocare, în orice seara la Elysée. Masa din stânga casieritei. În compa-ni-a dumitale, Chitila poate fi la fel de frumoasa ca Nisa. Asta, considerând ca Riviera îti provoaca indispozitie.

Fata paru sa nu-l auda.

— Va sfatuiesc sa fiti mai putin... vioi. De pe coridor se aude foarte bi-ne, iar paznicii dumneavoastra nu prea gusta spiritele. În ce ne priveste — arunca o privire spre cabinetul lui Saveanu — mintim cât putem... Fiti deci va rog mai retinut.

— Îmi plac sfaturile. si mai ales rugamintile. Mai ai si altele?

— Priviti din când în când pe fereastra. Prietenii dumneavoastra va

poarta de grija.

O auzi comentând pe sala cu santinelele. Vorbea o nemteasca sovai-toa-re,

dar destul de corecta.

— Stare stationara, febra nu scade sub patruzeci de grade. Voi rapor-ta

situatia doctorului Saveanu.

*

Generalul îl privea cu buzele strânse, gata sa izbucneasca. Rosianu îl

enervase din prima clipa si, oricât de corecta, chiar smerita i-ar fi

fost ati-tu-dinea, sesizai în forul sau launtric sarcasmul, un râs

zeflemitor, indife-ren-ta cinica fata de orice categorii morale. Fara a-l

putea acuza propriu-zis de incapacitate de a respecta valori recunoscute,

îti dadeai limpede seama ca nu se nascuse înca individul care sa-l

impresioneze din cale afara, indi-ferent de numarul treselor ce-i

înnobilau umerii.

— Astept o explicatie, domnule maior, care sa-mi permita sa înteleg

impetuoasa dumneavoastra vizita.

Gogu Rosianu facea eforturi sa-si regleze respiratia. Izbucni cu prime-le

cuvinte care-i venira pe buze:

— Fugiti, domnule general!... Va aflati în primejdie de moarte...

Crede-ti-ma...

— Sunteti beat sau bolnav. Am sentimentul ca delirati.

Maiorul scutura din cap ca o marioneta isterica:

— Grabiti-va! Nu delirez. Comisia de ancheta e în oras, poate sosi din minut în minut. Sunteti victima unui complot oribil.

Generalul îl masura cu sprâncenele încruntate. Reflex, îsi butona camasa desfacuta la piept.

— Interesant... De unde posedati dumneavoastra asemenea pretioase informatiuni?

— Va conjur, domnule general, plecati! Nu e momentul sa faceti in-ves-tigatii. Veti fi acuzat de înalta tradare...

Dabija îsi smulse tunica de pe spatarul fotoliului, rostind dispretuitor:

— Aceasta este o farsa proasta de teatru bulevardier. Complot!... Tra-dare!... Dar chiar asa stând lucrurile, ma simt în stare sa tin piept oricarei calomnii. Sunt gata sa raspund pentru orice act dinaintea oricarui for, co-misie de ancheta sau tribunal.

— Veti regreta, domnule general.

— Doar aceea de a fi fugit de o onesta raspundere. Va multumesc, domnule maior, dar cred ca v-ati deranjat inutil... Hm! Complot! De ce împotriva mea? De ce acum? Absurd...

— Nu-i absurd! tipa Gogu Rosianu. Este una din cele mai perverse actiuni initiate de colonelul Nicolaj si puse pe roate de Hentsch. N-am timp sa va explic... Vor sa jertfeasca cei mai buni ofiteri ai ostirii românesti,

dis-creditându-i.

— si au debutat cu mine, constata ironic Dabija.

— Se încearca si cu altii, Domnul aiba-i în paza!

— Ei bine, daca as dezerta, nu credeti ca succesul lor ar fi deplin?

— Veti fi judecat, dezonorat, împuscat.

— Cel putin voi avea satisfactia de a primi glontul din fata. Vreau sa spun în piept, si nu în fese... Inutil insistati, domnule maior.

Usa se deschise brusc si Cicerone Butculescu intra clatinându-se. O-chii îi ardeau, iar pasii târsiti adunau covorul dupa el.

— Fugi, domnule Dimitrie... S-a pus ceva teribil la cale împotriva du-mitale... Da... Da... Teribil!

Generalul râse sardonic:

— Asta-i culmea! În mai putin de zece minute, primesc trei invitatii la dezertare.

— ...teribil! repeta Butculescu în nestire. Coana Aristita e alaturi, în salonul domnisoarelor Algiu... E teribil ce poate nascoci femeia aceasta... Fugi! Am fost prieten cu tatal dumitale... Vreau sa te ajut.

Draperia de la dormitor se dadu la o parte. Alexandrina Cerchez, pali-da, cu fata descompusa de spaima, prinse bratul generalului.

— Asculta-i, Dimitrie! Oamenii astia nu mint. Inima mea îmi spune ca nu mint. Simt cum primejdia îti da târcoale. Daca vrei, sopti, daca ma iei, vin cu tine. Acum, imediat.

Generalul o privi impresionat. stia cât tinea Alexandrina la

convenien-te, stia cât o costa sa marturiseasca prin simpla ei prezenta în aceasta lo-cuinta de holtei, chiar fara a mai lua în considerare propunerea directa de a-l însoti, faptul ca-i este amanta. Doar cu un sfert de ceas înainte, era ga-ta sa se sinucida numai ca adulterul ei sa nu fie dat în vileag... Acum îl trâmbita fara sovaiala, numai ca nu angajase fanfara târgului. O batu usu-rel pe mâna si rosti cu o dulceata de care Gogu Rosianu, obisnuit sa-l so-coata pe Dabija o statuie în uniforma fara puls, inima sau functii organice, avea sa-si aminteasca toata viata:

— Cuminte, Sandra... Lucrurile se vor clarifica.

Zgomot de glasuri în curte — Anica investiga în gura mare "Pe cine cautati? Haoleu! Patru catane dati buzna în casa de muieri fara ocrotire,

bine va sade!" — si tropait de cizme patrunse în încapere. Ascultau toti

cu urechea atintita. Gogu Rosianu ridica din umeri oftâhd. Rosti, având

în glas calmul marelui dezastru:

— Cartile s-au fost taiat si împartit!

Dabija surâse semet:

— Nu se stie cine are atuul.

Rosianu îl privi cu tristete:

— Din pacate, eu stiu.

*

Doctorul Saveanu, un mosuc simpatic în ciuda aerului bataios pe ca-

re-l

afisa în relatiile diurne, mirosise cacealmaua din prima secunda. Îi tre-cuse palma peste pântece si observase cu voce joasa, fara umbra de zâm-bet:

— Ai înghitit ceva var, flacaule, nu-i asa? În orice caz o portie bunici-ca, de-ajuns sa doboare o bivolita cu vitel, basca rândasul care-i tesala...

Roman zâmbise subtire:

— Nu mi-am facut iluzii nici o secunda ca l-as putea însela pe marele doctor Ioan Saveanu.

— Ciudat... Tinerii îsi închipuie totdeauna ca batrânii sunt usor de pa-calit. Mai direct spus, imbecili!

— Pesemne ca nici eu nu mai sunt îndeajuns de tânar pentru a va so-coti

pe dumneavoastra batrân.

— La saptezeci de ani, nu te poti numi altfel, indiferent care ar fi ter-menul de comparatie.

— Va tineti foarte bine.

Saveanu se strâmba:

— si asta cum se cheama? Nu tot senectute? Ai auzit spunându-se vreodata

despre un om de douazeci sau treizeci de ani ca "se tine bine"? În sfârsit, astea-s palavre de mosnege... Un sfat, flacaule! Daca ai intentia sa fugi, grabeste-te! Pe mine m-ai pacalit. Ma îndoiesc însa ca ai izbuti la fel de bine cu un medic neamt. Îti urez noroc... Cine stie,

adauga visator, poa-te ca într-o zi o sa ne revedem. Mi-ar placea sa-mi

povestesti ispravile du-mitale. Ca toti indivizii cu existenta cuminte,

ma prapadesc dupa istoriile cu pirati si condottieri...

*

— Iar îmi primeniti asternutul?

Infirmiera duse degetul la buze. sopti lasând rufele pe pat:

— În fata de perna aveti un rând de haine si încaltaminte. Schimba-ti? va

cât mai repede si bagati-va sub patura. Soarta dumneavoastra se de-cide

peste jumatate de ceas.

Roman se salta în capul oaselor:

— Nu vrei sa fii mai putin misterioasa?

— N-am vreme. Asteptati-ma linistit, altfel stricati totul... Adauga,

î-na-inte de a parasi încaperea: Eu sunt sora lui Anton...

*

Generalul Dabija n-avea sa priceapa niciodata cum de în câteva se-cunde

biroul fostului presedinte de tribunal Iliuta Algiu se umpluse de

oa-meni. Scena îi va ramâne însa întiparita în minte pentru toata viata:

Ale-xandrina, palida ca o moarta agatata de bratul lui, Butculescu

speriat, pi-pernicit, tremurâhd în faldurile draperiei de la usa. Mares,

negustorul care aproviziona popota, ivit nu se stie cum, Rosianu fumând

nervos lânga bi-rou. Averescu îl atintea, afisând un aer impenetrabil, în

vreme ce ceilalti trei ofiteri pareau sa caute ceva în biblioteca. În

prag, capitanul Ioanid, ex-trem de înfrigurat, îsi pipaia buzunarul de la

piept, iar în spatele lui, opin-tind sa-l dea la o parte, gâfâia

Verneasca. Obrazul puhav, despicat de un rânjet stirb, radia.

— Îmi pot îngadui sa cer o explicatie acestei descinderi vijelioase,

dom-nule general?

Glasul lui Dabija rasuna usor ragusit, fara sa fi pierdut însa nimic din

siguranta.

Averescu, sincer deconcertat — nu sesizase câti insi sunt în camera si

câti mai venisera pe parcurs — ridica usor din umeri:

— Sunt oaspetii dumneavoastra. În orice caz, cea mai mare parte din ei se

aflau în odaie la sosirea mea.

Unul din ofiteri se apropie de Averescu. Fara sa spuna o vorba, îi

în-tinse o mapa subtire din piele neagra. Generalul o deschise nervos. În

oda-ie se facu dintr-o data liniste. Nu se auzeau decât respiratia

suieratoare a Verneascai si scrâsnetul butucilor din soba. Averescu

rasfoia hârtiile cu de-gete febrile. Stupefactia îi botise chipul

uscativ. tinea în mâna docu-men-te de o importanta inestimabila, dovezi

de tradare dinaintea carora nici un juriu din lume n-ar fi ezitat sa-l

condamne pe Dabija... Planul de ansamblu si detaliat al marii ofensive,

efectivele umane si materiale, harti, obiectiile aliatilor... Când

închise mapa, cu miscari exasperant de lente, expresia chipului era dramatica. Vocea înecata rasuna ca un suspin:

— Domnule general...

Alexandrina scoase un strigat:

— E nevinovat! Totu-i calomnie!

Un rânjet stirb reteza chipul cucoanei Aristita.

— Ei, nepoate, cum ramâne cu mazilirea mea?

Cicerone Butculescu, împietrit pâna atunci, paru sa se dezmeticeasca brusc. Alerga împiedicat spre Averescu:

— Omu-i inocent... O mârsava înscenare... Cunoastem autorii.

Vernеasca, dezlantuita ca o furie, îl apuca de mâneca, încercând sa-l opreasca:

— Ce te vâri tu, mamelucule?

Batrânul se împiedica si cazu în genunchi. Dabija se precipita vrând sa-l

ridice. Intentia lui fu gresit interpretata si unul din asistentii lui

Ave-rescu scoase revolverul. Se auzi un foc, apoi înca unul...

*

Explozia fu atât de puternica, încât geamurile Asezamintelor Brânco-venesti se facura tandari. În ciuda avertismentelor infirmierei, instinctiv, colonelul Roman sari din pat si se apropie de fereastra. Din pricina întu-nericului si a norului de fum, nu putu distinge nimic. Usa salonului se deschise.

— Acuma! Repede!

— Ce s-a întâmplat?

Fata îl prinse de mâna înfrigurata.

— Ce trebuia sa se întâmple! Grabiti-va, pentru numele lui Dumnezeu!

— Explica-mi...

Infirmiera îl trase cu toata puterea. Alergau pe coridoare si Roman îsi zise ca în viata lui nu pomenise asemenea labirint. Poate în Anglia, la Hampton Court...

— De nu s-ar dezmetici prea curând! gâfâi fata...

Se strecura cu abilitate printre bolnavii înspaimântati care dadusera buzna pe coridoare. Medici, infirmiere, brancardieri alergau la fel de înne-buniti, neîndraznind sa se uite pe ferestre.

"De fapt, reflecta Roman, nu stiu unde-i primejdia. Înauntru sau afa-ra..."

Un zâmbet de recunostinta îi îmblânzea figura osoasa. Nea Dobre co-jocarul si meseriasii lui provocasera explozia scontând pe efectul surpriza. Înspaimântati, gâzii care-i pazeau usa rezervei-celula fugisera cedând pri-mului impuls si încercând sa se adapostească. Groaza, eterna solutie a si-tuatiilor insolubile...

— Sper ca nu sunt victime...

— Puteti fi convins... Cât ar fi de valoros un individ, nu se sacrifica o suta de dragul lui...

— Nu-i foarte amabil ceea ce-mi spuneti.

Infirmiera îsi supse buza superioara.

— Va socotiti neasemuit. asta-i pacatul dumneavoastra.

— Am impresia, zâmbi Roman, ca autorii diversiunii, prietenii dumita-le...

Infirmiera îl corecta taios:

— Nu sunt prietena cu tâlharii lui Guta Ac.

Sprâncenele colonelului se înaltara a mirare:

— El, vasazica!? exclama uluit. Extraordinar!!!

— El si cu Dobre, starostele cojocarilor... Aici!

Ajunsesera într-o magazie de obiecte abandonate, cu miros aspru de fier, formol si morga.

Chipul fetei, gingas, alcatuit din tuse fine — "pacat ca linia gurii e trista, îndurerata, crâncena" — se detasa, modelat ca în ceara, între peretii întunecati. Rosti cu privirea coborâta, încercând sa-si stapâneasca respira-tia precipitata:

— Aici, misiunea mea s-a ispravit. Cred totusi ca sunteti un barbat norocos.

— Însusi privilegiul de a te fi cunoscut o demonstreaza, surâse galant Roman.

— Sunteti incapabil sa nu flirtati... Va aflati acum în interiorul curtii B. Vreau sa spun, cu iesire în Bibescu Voda. În stânga portii, va asteapta o drosca de laptar. Grabiti-va...

Roman îi prinse mâinile. Întreba, sincer tulburat:

— Cum sa-ti multumesc?

— Uitându-ma.

— Sa te uit?! De ce?

Fata îsi musca buzele:

— Nu-mi plac barbatii... care-mi plac prea mult.

Fugi fara sa se mai uite la Roman.

Descumpanit, colonelul iesi în curte si se îndrepta alergând spre

poar-ta. Uruit de motoare — doar nemtii mai dispuneau de automobile —

ghi-lo-tina linistea noptii.

*

Într-o seara din vara anului 1922, o seara cu aroma de tei si cer

stra-puns de licurici, un domn elegant, între doua vârste, contempla

Calea Vic-toriei, de pe terasa restaurantului Elysée. Costumul gri-argint

era înviorat de fluturele cu picouri albastrui si garoafa înfipta la

butoniera. Cu mâna rezemata lenes pe baston, surâdea privelistii care i

se parea încântatoare, de o însufletire discreta, plina de bun gust.

Aprecia în cunoscator femeile — toaletele scurte invadasera strada si se

purtau vulpi argintii la rochii de matase naturala, capete tunse

baieteste cu accroche-coeur-uri atingând colturile gurii si un aer de

falsa nepasare — se amuza observând manevre-le donjuanilor, mai tineri

ori mai batrâni, îl încânta rumoarea caracteris-tica, urbana. Trasuri

stralucitoare se revarsau în fluviu neîntrerupt spre sosea, tiganci

sprâncenate si dracoase, cu gratii de meleag iberic, carau cosuri de

primaveri, jurnalistii forfoteau grabiti sa vânda primele editii de

seara.

Duse mâna la pahar si ramase cu ea în aer. Un barbat de vreo treizeci si

cinci de ani, rubicond, se oprise în fata restaurantului. Parea nehotarât

si învârtea bastonul la spate ca pe o morisca. Palaria data usor pe ceafa

îi accentua expresia de jovialitate.

Colonelul Roman începu sa râda:

— Pe mine ma cauti, tinere?

Gogu Rosianu tresari si întoarse capul. Ramase tintuit de surpriza, fara

grai, uitând sa-si penduleze bastonul. Câtiva consumatori îl privira

amuzati. Exploda:

— Colonelul Roman!

— El, fiule! Nu-i nevoie însa sa ma prezinti întregului birt. Ia loc!

Rosianu nu-si revenea din uimire:

— Ce întâmplare! Nu ma asteptam... Nu ma asteptam deloc sa va vad.

— De ce? Fixasem doar un rendez-vous pentru prima seara de pace, aici, la

Elysée. Eu sunt parolist; dumneata, dupa cum am avut ocazia sa constat,

nu.

Gogu Rosianu râse:

— Va spun sincer, nu v-am luat în serios. Credeam ca-i o simpla

bu-ta-da... Ce mai faceti?

— Perfect. Admir natura si în special cucoanele. Gasesc ca moda ac-tu-ala

le avantajeaza enorm.

Rosianu zâmbi. Roman ramasese acelasi individ cu teribilisme de licean

care tine neaparat sa socheze. Cine si-ar fi închipuit, auzindu-l, ce

va-loare, ce minte, ce om exceptional se ascund sub aerul de dandy

aproape quinquagenar...

Roman îi arata sticla din frapiera:

— Poti sa iei cu toata încrederea din chestia asta. E un Haut Brion

1906...

Rosianu gusta lichidul auriu. Ramase cu paharul în mâna, tinându-l în

dreptul buzelor. Rosti nostalgic:

— Doamne, de când nu ne-am vazut!

— Exact din februarie 1917...

— Strada Clementei, numarul 9, îsi aminti surâzând Rosianu. N-am izbutit

mare lucru atunci...

— Era si dificil. Prea se încurcasera itele, iar substituirea

autenticului Mares, omul meu, cu agentul nemtilor a desavârsit babilonia.

De fapt, a fost marea lovitura a lui Hentsch în cazul Dabija.

Rosianu clatina usor din cap:

— Ce sansa fantastica a avut asta! Ghilotina l-a ratat la un

milime-tru...

— Hm, sansa lui Dabija a fost ca am avut eu sansa. Daca sulerii, ca sa

folosesc expresia amicului Guta Ac, si mesterii lui Dobre nu organizau

evadarea mea, n-as fi putut interveni oportun. si asa a trebuit sa fiu

mai mult decât elocvent ca sa conving capetele patrate de la Tribunalul

Militar ca e vorba de o actiune extrem de perversa a spionajului german.

Dupa razboi, sincer recunoscator si tinând sa-i multumeasca, îl cau-ta-se

pe Dobre dar în casuta din Strada Ghioceilor se mutase altcineva. A-vea

sa afle ulterior de la Guta Ac ca batrânul se retrasese la Panciu unde

nevasta-sa avea o vie.

Guta Ac! De câte ori îl evoca, Roman râdea ca un copil. Marea capete-nie

a sutilor din mahalaua Mihai Voda devenise Monsieur Grégoire, distin-sul

patron al "scolii de dans si bune maniere franteze", de pe Mosilor,

ceta-tean respectabil cu baston, melon si verigheta. Se casatorise cu o

demoa-ze-la de familie, fiica unui macelar din Scaune; aveau doi copii si

strana cu carte de vizita la biserica din cartier...

— Când ne-au arestat, îsi aminti Gogu Rosianu, primisem deja infor-marea

dumneavoastra. Am încercat sa le explic ca Dabija e o victima în ca-drul

unei politici de anvergura care vizeaza marile noastre capetenii, nemtii

având interesul sa se debaraseze de cei mai buni ofiteri români înaintea

marii ofensive. A fost inutil.

— În realitate, spuse Roman uitându-se dupa chelner, si eu am înte-les

destul de târziu jocul lui Hentsch. L-am suspectat pe Dabija stiind ca fusese prieten cu Sturdza si uneori, cât ai fi de lucid, te împiedici în ase-me-nea prejudecati. Individul are si un gen putin îmbietor, îti vine greu sa-l privesti obiectiv, sau macar cu îngaduinta.

— Mie-mi spuneti! râse Rosianu. Îl conjuram, constient ca nimeni nu?i poate salva capul în afara de dumneavoastra, ca pâna la limpezirea situatiei sa fuga, sa se ascunda, în fine sa intre în pamânt, si se uita la mi-ne ca la o râma. Nu si-a abandonat o clipa morga si monoclul.

— Trebuie sa recunosti ca nu era cea mai fericita solutie, spuse Roman controlându-si garoafa de la butoniera.

— Sunt de acord, dar asaltat de evenimente, fiind obligat de minutar, nu de ceasornic, de minutar, sa iau o hotarâre, în panica, n-am gasit ceva mai bun.

Colonelul Roman se rasuci discret dupa o blonda planturoasa. Pe u-me-rii statuari spânzurau ostentativ doua vulpi albastre.

— Hm, rosti încet, Nineta Baicoianu... S-a îngrasat prea tare. Cunosc pe unii însa amatori de beef-steak... Mda, Dabija, cum spuneam, a traversat câteva momente dezagreabile. Salvarea lui la vreme, dincolo de impor-tanta "mântuirii" unui ofiter de mare valoare, a dus implicit si la izbavirea celorlalti generali vizati de nemti.

Gogu Rosianu se interesa uitându-se la sticla goala:

— Pe cine mai anvizajau?

— Evident, marile vedete ale ostirii, capetele de afis: Aslan, Grigores-cu, Razu, Pretorian... Toata colectia de celebritati. Daca bosilor le izbutea cacealmaua, nu ne putem imagina dimensiunile cataclismului, mai ales dupa dezertarea lui Sturdza. Discreditare totala în ochii aliatilor, deruta si demoralizare în sânul armatei noastre, dispret si totala neîncredere fata de superiori.

Initial, îsi aminti Roman, când intuise intentia lui Hentsch de a se des-cotorosi de cei mai buni generali români, se întrebase de ce nu-i lichi-deaza pur si simplu. Nimeni nu-si poate feri ceafa la infinit. Întelesese cu-rând parsivenia neamtului. Urmarea vâlva, scandalul procesului. Trada-tori, nu martiri...

— Vad ca admiri sticla, surâse.

Rosianu o lasa în frapiera.

— E un vin excelent, dar eu am alta idee. Ce parere aveti de un Mouton

Rothschild 1910?

— Mon cher, nu-mi place sa schimb decât cravatele si portile la care bat

la ceas de înserare... Apropo de cravate... Ce mai face Ioanid? N-am întâlnit niciodata un ofiter în uniforma de campanie mai spilcuit...

— Ce facea si înainte. Da din mâini si zboara. Un tip eminamente an-tipatic si fara umor.

— Presupuneai ca el e adversarul dumitale, agentul lui Hentsch, asa? i?

— Prostul facea investigatii pe cont propriu si asta m-a derutat al nai-bii, mai ales dupa asasinarea lui Teodorini. Ramaseseram doi, iar

în

ce pri-veste identitatea mea, eram destul de sigur. Nici azi nu stiu cine

l-a cura-tat.

— Mares, la ordinul lui Hentsch, imediat ce au înteles ca-i agent du-blu.

Ochii lui Rosianu crescura cât blidele.

— Fantastic! Teodorini! Vasazica asta era fantoma care-mi umbla prin

sertare?! Iar Dabija ma suspecta pe mine. si acum mi se face frig când

îmi amintesc ce ochi avea: numai gheata! Uite unul pe care nu mi-e dor

sa-l vad. Când l-ati cumparat pe Teodorini?

— La doua zile dupa ce l-a contactat Hentsch. Teodorini sau Porta, cum

vrei sa-i spui, avea o fixatie: sa câstige o importanta suma de bani

printr-o lovitura si sa se retraga în insulele Polineziene, unde sa

"creeze" netulburat. Îl preocupa alcatuirea unei orchestre pentru

bastinasi. Altceva nu mai cerea de la viata!

Gogu Rosianu clipi nedumerit:

— Bine, dar de ce nu m-ati avertizat?

— N-avea nici un sens, mon ami. Pofta de arginti e contagioasa, iar la

tineri, spiritul de aventura vioi. Nu ma interesa o colaborare între voi

— scuza-ma, în profesia mea neîncrederea e un crez — si pe de alta parte,

în felul acesta va puteam controla mai bine pe amândoi.

Gogu Rosianu îl cerceta în tacere. Îi venea greu acum, sub cerul de

iunie, transparent ca un abur înstelat, în clinchet de cristal si

argintarie, îmbatat de aromele prea puternice ale teilor si parfumul de ultima ora Soir de Paris, sa creada ca toate evenimentele acelea se petrecusera aievea. Du-când la buze paharul cu vin vechi de zece ani, retraia cu un fior zilele crun-te ale lui februarie 1917, într-o Moldova încremenita de frig si spaima, saracita, pustiita de culori. Vulpile albastre si argintii — adevarata mena-jerie pe Calea Victoriei — îi purtau gândul la paltoanele din postav milita-resc vopsit, la palariile excentrice, doar pene, fructe si flori, la broboadele de lâna taraneasca, aspra, ale Moldovei de dinaintea marii ofensive.

Se scutura ca de un vis rau si sopti pe gânduri:

— Amintiri... Infuzie de nostalgie, gargara cu lacrimi... Atunci, dupa lamurirea chestiunii lui Dabija, am fost trimis pe front. Ce s-a întâmplat cu bestia aceea batrâna?

Roman dadu un bobârnac mâtisorului care i se aninase de mâneca.

— Complicea lui Mares? Verneasca?

— Da, scrâsni Rosianu. Sper din toata inima ca a crapat.

— Esti înca foarte tânar, dragul meu. Doar în povestile cu zâne duhurile

rele îsi leapada obligatoriu suspinul. Evident, a fost arestata si

con-dam-nata pe viata. N-au împuscat-o, împiedicându-se în considerente

de vârsta. si tot tinând seama de vârsta, a fost amnistiata putin dupa

Versail-les. Vezi, oamenii vor sa uite cât mai repede "teribilul" si cred ca aceasta este o dovada de vigoare morala.

— Trebuie sa fi împlinit o suta de ani.

— Doar optzeci.

— Pur si simplu l-a vârât pe nefericitul ala de Butculescu în mor-mânt.

Roman îsi lasa capul pe un umar:

— Într-un fel, da. Glontul a plecat însa din pistolul lui Mares care, vrând sa te lichideze pe dumneata — ghicise cine esti si ca la rândul du-mitale l-ai ghicit — a creat debandada. În schimbul acela de focuri, era natural sa existe victime.

— Sper ca cel putin asta, vreau sa spun Mares, n-a scapat.

— Daca amanuntul te face fericit, îti pot comunica data si locul unde a fost executat.

— În fond, ce hram purta individul? Nu mi-a fost niciodata prea limpede.

— Un simplu mercenar, facu Roman mângâindu-si o mustata inexistenta.

Colabora cu serviciul de spionaj german înca dinainte de razboi, având o acoperire perfecta: agent imobiliar cu situatie prospera. Asociatul lui era autenticul Mares. asta, într-un moment de inconstienta, presupun, sau vrând sa se faleasca, i-a facut confidente în legatura cu misiunea pe care i-o încredintasem. Sa nu omitem o chestiune esentiala! Serviciul nos-tru de informatii fusese serios zdruncinat de vânzarea lui Verzea. Nu mai aveam timp si nici posibilitati sa ne triem judicios oamenii. Hentsch, în privinta asta, ma handicapase serios. Dupa cât am putut sa constat, falsul Mares nu era lipsit de calitati. Avea un talent special de a intra în sufletele oamenilor, le câstiga imediat încrederea si simpatia, stia sa se faca util, ce-ea ce în vremuri de restriste

constituie o cheie care deschide orice inima. L-a lichidat pe omul meu si

în rest a fost simplu. În general, avea apetituri de macelar. Tot el a

atentat la viata lui Ioanid, închipuindu-si initial ca e agentul trimis

de mine. Facu o pauza si se uita în ochii lui Rosianu: Spu-ne-mi, i-ai

aprins macar o singura lumânare lui Butculescu? În definitiv, a murit în

locul dumitale. A bagat de seama în ultima secunda ca Mares te viza — mi-

a relatat Dabija — si s-a azvârlit între voi.

Rosianu îsi pleca privirea.

— Sincer sa fiu, nu m-am gândit niciodata...

— Esti ingrat, mon cher. Într-o situatie asemanatoare, stefan cel Mare

ridica o mânastire.

O spusese pe un ton lipsit de nuante, din care nu puteai întelege ce

gândeste cu adevarat.

— Am sa tin seama de sugestia dumneavoastra. Întreba într-o doara, cu

gândul în alta parte: Cât sa fie ceasul?

— Exact 11. Ora la care, dupa cum se spune, încep sa scârtâie mobi-le-le.

Daca ai treburi, nu te retin.

Gogu Rosianu dadu din mâna: "Fara importanta..."

— Ce a devenit Dabija?

Colonelul Roman îl privi surprins:

— Cum, nu stii? A fost avansat si a primit ulterior, pentru merite

deo-sebite, tot arsenalul posibil de ordine si decoratii. Numai de la

francezi vreo trei...

— Voiam sa spun acum, dupa razboi. Era încurcat cu o femeie splendida,

doamna Cerchez.

— S-au casatorit si mi se pare ca au un copil împreuna. Daca o vezi

astazi, dupa cinci ani, n-o mai recunosti. Nu i-a ramas nimic din

frumuse-tea de altadata. A devenit atât de oarecare încât, dupa cum se

exprima a-micii nostri gali, ar trece neobservata chiar daca ai pune-o pe

un piedestal în Piata Regala. Ma rog, ei spun Place de la Concorde...

Rosianu se uita la el consternat:

— Cum se poate? N-am întâlnit în viata mea ceva mai suav, mai perfect,

mai diafan!

— Prea diafan, mon cher, pentru un tandem cu Dabija. Nu exista cuplu mai

profund nefericit. si culmea, au ghinionul sa se iubeasca. Incapa-bili sa

traiasca împreuna, incapabili sa se desparta. Barbatu-sau, Cerchez, s-a

recasatorit cu o "santanista" de la Moulin Rouge. Plecase la Paris dupa divort, în refacere morala. L-am vazut zilele trecute pe strada si mi-a

facut impresia unui om pe deplin multumit.

— Mi se par fantastice meandrele destinului...

Roman întreba masinal:

— A, da, gasesti?... Poate ca ai dreptate...

Îsi scoase portmoneul si lasa câteva hârtii pe masa.

Gogu Rosianu se simti brusc emotionat:

— Pot sa va mai vad?

— Am omis sa-ti spun ca, în afara de vin, nu-mi schimb nici

tabietu-rile... Seara, ma gasesti totdeauna la Elysée. Arata cu degetul

gros spre in-teriorul localului: masa din stânga casieritei, mademoiselle

Juliette... Vara, prefer terasa. Deci, la Elysée, amice!

Se îndeparta nonsalant, un domn suplu, impecabil în costumul cu

bu-toniera înflorita. Rosianu îl urmari pâna melonul cenusiu fu înghitit

de iuresul chefliilor bucuresteni, care invadasera Calea Victoriei. Cerul

de iu-nie ploua stele de argint, vazduhul — stelutele de aur ale florii

de tei.

***

Zoe aprinse lumina.

— Buna seara, dragele mele.

Zinca si Zizine se ridicara, tinându-si poalele rochiilor gratios, din

vâ-rful degetelor.

— Buna seara...

Se rasucira spre fotografia domnului Cicerone Butculescu. O reverenta

scurta le însoti glasurile sovaielnice:

— Buna seara...

Un fluture de noapte da târcoale lampii, în zbucium de aripi colbuite.

SFÂRsIT